

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 1

28 Ekim 2026 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.03

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

----- 0 -----

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, Sayın Meclis Başkanımız, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayıştay Başkanımız, Kamu Başdenetçimiz, kamu kurum ve kuruluşlarımızın değerli bürokratları, yazılı ve görsel basının değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına sizleri saygıyla selamlıyorum. Hayırlı sabahlar diliyorum.

Komisyonumuzun Beşinci Birleşimini açıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gündemimizde Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Sayıştay Başkanlığının bütçe ve kesin hesabı ile Kamu Denetçiliği Kurumunun bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporu bulunmaktadır.

Sayın Başkanımıza söz vermeden önce Komisyonumuzdaki bürokratların kendilerini tanıtmalarını rica ediyorum.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- 2027 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/282) ve 2025 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/281) ile Sayıştay tezkereleri¹

a) Türkiye Büyük Millet Meclisi

b) Kamu Denetçiliği Kurumu

c) Sayıştay Başkanlığı

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, şimdi Meclis Başkanımız Sayın Numan Kurtulmuş'a konuşmalarını yapmak için söz veriyorum.

Sayın Başkanım, süreniz otuz dakikadır.

TBMM BAŞKANI NUMAN KURTULMUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Plan ve Bütçe Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, kurumlarımızın değerli temsilcileri, değerli basın mensubu arkadaşlarımız; hepinize saygılar sunuyorum, hayırlı çalışmalar diliyorum, hayırlı sabahlar diliyorum.

2027 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ve 2025 Yılı Kesin Hesap Kanun Teklifi'nin görüşülmesi müzakerelerinin verimli olmasını, burada ele alınan konuların Türkiye Büyük Millet Meclisinin önümüzdeki dönemdeki çalışmalarına ışık tutmasını temenni ediyorum.

Bütçe hakkı bildiğiniz gibi, demokrasilerin en önemli hususiyetlerinden biridir. Plan ve Bütçe Komisyonumuzda bu çerçevede bütçe hakkını fevkalade ciddi bir şekilde denetleyerek millet adına denetim vazifesini yerine getiren önemli komisyonlarımızın başında geliyor. Ben her birinize, dün başladığımız, bugün devam edeceğimiz ve uzun bir süre devam edecek olan bu bütçe maratonunda başarılar diliyorum, sabırlar diliyorum. Çok uzun saatler süren bu mesainizin de hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Tabii ki her kurum, Türkiye Büyük Millet Meclisi de bunun başında olmak üzere, bir sene evvel milletten aldığı, milletin temsilcilerinden aldığı yetkiyle kullandığı bütçeyi nasıl kullandığının, ne şekilde kullandığının hesabını da hem burada Plan ve Bütçe Komisyonundaki müzakerelerde hem de Türkiye Büyük Millet Meclisinin Genel Kurulunda vermekle yükümlüdür. Dolayısıyla, bugün ben de Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı olarak burada yaptığımız bu çalışmanın benim açımdan da fevkalade önemli, fevkalade hayati bir çalışma olduğunun altını çizmek isterim.

Geçtiğimiz yıl burada güzel bir müzakere gerçekleşti. Orada birçok konunun yanında iki konu öne çıkmıştı; bunlardan biri Türkiye'nin ayaklarındaki terör prangalarından kurtulması ve cumhuriyetimizin ilk asrının yaklaşık yarısını işgal eden terör meselesinin tamamıyla Türkiye'nin gündeminden kaldırılması için yapılacak çalışmaları. İkincisi ise Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışmaları içerisinde ayrıcalıklı bir şekilde öne çıkan parlamenter diplomasi faaliyetleriyle ilgili konulardı. Ben müsaadenizle hemen sözlerimin başında bu iki konuyla ilgili genel olarak fikirlerimizi ifade etmek istiyorum. Bildiğiniz gibi, 2025 yılının 5 Ağustosunda "Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi" adını verdiğimiz, adının bile oluşmasında partiler arasında müzakereyle, gerçekten ciddi tartışmalarla adını bile müzakere ederek koyduğumuz Komisyon çalışmalarıyla fevkalade ciddi, fevkalade önemli olan, herhâlde hepimiz için cumhuriyet

1. 1. (1/282) ve (1/281) esas numaralı Kanun Teklifleri 21/10/2026 tarihli 3'üncü Toplantı Tutanağı'na eklidir.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 2

tarihimizin en önemli, ilk yüzyılının en önemli meselesi olan terörü halletmek için, bu prangadan kurtulmak için çok önemli ve samimi bir çalışmayı başlattık. Uzun toplantılar boyunca sürdü. 21 toplantı sonunda bu Komisyon katılan 50 milletvekilinden 47'sinin "kabul" oyuyla raporu kabul etti. Burada emeği geçen bütün siyasi partilere gerçekten teşekkürü bir borç biliyorum. Terörsüz Türkiye sadece bir siyasi slogan değil, sadece bir temenni değil; Türkiye'nin bundan sonraki süreçte güçlü bir ülke olarak yoluna devam edebilmesi için de önemli bir hedefti. Bu hedef çerçevesinde çok ciddi mesafeler alındı. Uluslararası alanda da Türkiye modeli olarak artık adını rahatlıkla koyabileceğimiz bu model bütün çevreler tarafından takdirle izleniyor ve inşallah, terörsüz Türkiye'nin tesis edilmesiyle birlikte de bunun eskilerin tabiriyle mütemmim cüzü olan terörsüz bölgenin de inşa edilmesi için çalışmalar gerçekleştirilecektir. Bu çerçevede, Suriye'de, Suriye'nin toprak bütünlüğü, devletin egemenliği ve yeni kurulmuş olan Suriye yönetiminin başarısı için Suriye'deki terör örgütünün uzantısı olan PYD'nin sürece, entegrasyon sürecine çok olumlu katkılar sunması, ve PYD'nin de Suriye rejiminin, Suriye'deki devletin bir parçası hâline gelmesi, Suriye'de çok taraflı bütün etnik kesimlerin temsil edildiği, bütün dinî ve mezhebî kesimlerin temsil edilme iradesine sahip olunan bir devlet yapısına doğru geçilmesi de hem Suriye'yi çok rahatlatmış hem de Türkiye'ye ciddi bir şekilde Türkiye'nin terörsüz Türkiye hedefine büyük bir imkân sağlamıştır. Ayrıca, bildiğiniz gibi, geçtiğimiz günlerde Kuzey Irak'ta Şengal bölgesinde direniş birliklerinin yaklaşık 4 bine yakın unsurunun Irak Merkezî Yönetimine silahlarını devretme sürecinin başlaması ve Irak'taki bütün silahlı milis güçlerinin silahlarını devrederek Irak'ta sadece merkezî otoritenin elinde silahın olmasının sağlanacağı bir döneme doğru geçilmektedir. Bundan bir müddet evvel Irak Meclis Başkanı Sayın Halbousi Türkiye'ye resmî ziyarette bulundu. Ziyaretimizin sonunda bizim Tören Salonu'nda yaptığımız basın toplantısında şunu söyledi, dedi ki: "Türkiye'deki bu terörsüz Türkiye süreci hiç şüphesiz bizi de çok yakından etkilemekte, etkileyecektir ve biz de önümüzdeki dönemde, ekim ayının başından itibaren Irak'taki bütün silahlı grupları silahsızlandırmak için düğmeye basacağız ve çalışmalarımızı sürdüreceğiz." Bu sürecin de başlamış olduğunu görmekten büyük bir memnuniyet duyuyorum. Ayrıca, geçtiğimiz seneden bu yana sadece raporun başarıyla tamamlanıp Türkiye ve dünya kamuoyuna sunulmuş olması değil, aynı zamanda raporun gereklerinden birisi olan Meclisle millî dayanışma ve toplumsal bütünleşmenin geliştirilmesiyle ilgili yasa teklifinin 367 milletvekilimizin imzasıyla teklif edilmesi ve 467 milletvekilinin oyuyla da kabul edilmesi Türkiye demokrasisi bakımından tarihî bir dönüm noktasıdır. Ben bütün siyasi partilere, bütün milletvekili arkadaşlarımıza bu süreçte vermiş oldukları destek dolayısıyla çok teşekkür ediyorum. Hazırlanan yasanın yani 7595 sayılı bu yasanın gerekleri bir bir uygulanmaya başlamıştır. Bunların başında, Cumhurbaşkanı Yardımcısının Başkanlığında, devletin bütün bakanlıkların, ilgili bakanlıklarının ve ilgili üst kurumlarının yöneticilerinin katıldığı bir kurul görevine başlamış ve çalışmalarını sürdürecektir. Şimdi, biz de yine bu yasanın 7'nci maddesinin (5)'inci fıkrası gereği kabul etmiş olduğumuz, Türkiye Büyük Millet Meclisinde de sürecin izlenmesine ilişkin partilerin katılımıyla sağlanacak bir izleme komisyonunu en kısa süre içerisinde kuracağız. Bu konuyla ilgili, partilerle ilgili müzakerelerimizi yapıyoruz ama bütün siyasi partilerin, Mecliste grubu olan bütün siyasi partilere bu konudaki görüşlerini almak üzere onlarla da müzakerelerimizi sürdüreceğiz. Meclisteki izleme komisyonunun 3 tane temel görevi olacaktır. Bunlardan birisi, kanunun tatbikini yakından takip etmek, ikincisi, terör örgütünün silahsızlanma ve fesih süreciyle ilgili bütün süreci izlemek, karar bazlı, dosya bazlı kararların da takip edilmesini hukuk ölçüsü içerisinde temin etmek ve eğer ihtiyaç duyulursa yeni birtakım yasal düzenlemelerin gerçekleştirilmesi için de çalışmalarını sürdürmek. Bu çerçevede, Cumhurbaşkanı Yardımcımızın Başkanlığındaki kurulla da Meclisteki izleme kurulu ve diğer devlet kurumları yakın iş birliği içerisinde olacaktır. Bu izleme kurulunun önemi şuradadır: Değerli arkadaşlarım, dünyadaki bütün çatışma çözümlerinde, hemen hemen bütün çatışma çözümlerinde örgütler ile devlet arasındaki süreci takip eden ya başka bir devlet vardır ya da başka uluslararası kuruluşlar vardır. Biz başından itibaren şunu söyledik: "Burada 'Türkiye modeli' dediğimiz bu modelde böyle bir şey olmayacak. Bir üçüncü göze ihtiyaç yok, üçüncü göz de birinci göz de, hepsi Türkiye Büyük Millet Meclisi olacak, Türkiye Büyük Millet Meclisinde temsil edilen siyasi partiler ve milletin iradesi olacak." Dolayısıyla, bu sürecin de çok kısa bir süre içerisinde tamamlanmasını ümit ediyoruz. Süreç başarıyla ve hakikaten fevkalade üstün bir koordinasyonla rotasında devam ediyor. Ümit ederim ki, artık, Türkiye'nin başına bela olmuş, ayaklarına pranga olarak vurulmuş bu terörden Türkiye ilanihaye kurtulacaktır.

Değerli arkadaşlarım, bir başka önemli konu, Türkiye Büyük Millet Meclisi açısından dile getirdiğimiz geçen sene, parlamenter diplomasi faaliyetleriydi. Türkiye Büyük Millet Meclisi, şunu iftiharla ifade edebilirim ki, dünya parlamentoları arasında parlamenter diplomasiyi en iyi kullanan parlamentoların başında gelmektedir ve bu çerçevede dostluk gruplarımız bir taraftan, uluslararası asamblelerdeki olan heyetlerimiz bir taraftan, neredeyse dünyadaki her platformda Türkiye Büyük Millet Meclisi siz değerli üyeleri vasıtasıyla temsil edilmekte; Türkiye hiçbir yerde, hiçbir platformda temsilsiz bırakılmamaktadır. Bu anlamda parlamenter diplomasi, artık, bildiğiniz gibi, bundan sonraki süreçte de dünyanın o geleneksel diplomasisinin yanında belki en az onun kadar değerli, yeni bir enstrüman olarak yerini almıştır. Bakanlığımızın Cumhurbaşkanlığı liderliğinde Türkiye Cumhuriyeti devletinin sürdürmüş olduğu dış politika faaliyetlerine, doğrudan halkın temsilcileri olan parlamenterlerin de katılımıyla çok önemli, çok kuvvetli bir destek verilmektedir. Türkiye her platformda sesini dile getirmekte, her platformda güçlü bir şekilde yer almaktadır. Bu çerçevede, Türkiye'de çok sayıda uluslararası toplantıya da bu dönemde ev sahipliği yaptık. Bunlardan sadece ikisini ismen hatırlatmak isterim: Bu yıl içerisinde Nisan ayında İstanbul'da gerçekleştirdiğimiz Parlamentolararası Birliğin 152'nci Genel Kurulu otuz yıl aradan sonra Türkiye Büyük Millet Meclisinin ev sahipliğinde gerçekleşti. Şimdiye kadarki bütün toplantılardan çok daha yüksek bir rekor katılımı buraya 157 ülkeden temsilciler geldi. 80'e yakın Meclis Başkanı ve 2.700'ün üzerinde parlamenter ve heyet üyesi bu toplantıda yerini aldı. Türkiye için, Türkiye Büyük Millet Meclisi için iftiharla gerçekleştirdiğimiz önemli bir uluslararası organizasyondur.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 3

Bir başka önemli husus ise yine bu yıl içerisinde 28 Haziranda İstanbul'da gerçekleştirdiğimiz NATO Parlamenter Zirvesi'ydi. İlk Washington'da, 2'ncisi Brüksel'de gerçekleştirilen bu toplantıda Türkiye Büyük Millet Meclisi açısından fevkalade değerli, fevkalade önemli bir parlamenter diplomasi faaliyeti olarak yerini almış oldu.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, müsaade ederseniz, buradan yasama ve denetim hizmetleriyle ilgili elinizdeki kitapçıklarda çok detaylı olarak anlatılan konulardan bazılarını dile getirmek isterim. Öncelikle 28'inci Dönemde Başkanlığımıza 4.003 kanun teklifi sunulmuş, bu Genel Kurul gündemine alınan 264 tekliften 142'si kanunlaşmıştır. Yine, teklif destek büromuzda 920 taslak siz milletvekillerimizin talepleri doğrultusunda hazırlanmıştır. Uluslararası anlaşmaların uygun bulunmasına ilişkin 89 teklif için inceleme raporları hazırlanmış, ayrıca 2.408 teklif hakkında da 72 inceleme raporu düzenlenmiştir. Yine, birleşimler bakımından şunu da çok rahatlıkla söyleyebilirim: ikili temaslarımızın hepsinde dünya parlamentolarının yöneticileriyle, başkanlarıyla konuşuyoruz. Gerçekten en yoğun çalışan, saysanız bir elin parmakları arasında yer alacak parlamentoların başında Türkiye Büyük Millet Meclisi geliyor. Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda 380 birleşim, 1.803 oturum gerçekleştirilmiş, yaklaşık 2.911 saat toplantılar sürmüş ve 104 bin sayfayı geçen tutanak hazırlanmıştır. Ayrıca, ilgili komisyonlardaki görüşmelerle birlikte 94.261 sayfa da kayıt oluşturulmuştur. Diğer tutanak hizmetleriyle birlikte bu dönemde Meclisimizin tutanakları yaklaşık 211 bini aşkın bir sayfaya ulaşmıştır. Yine, Meclisimizde alınan kararlar ve ortak bildiriler arasında kabul edilen 15 metinden 9'u İsrail'in Gazze'de sürdürdüğü soykırım ve bölge ülkelerine yönelik saldırganlığıyla ilgilidir ve ayrıca çeşitli konularda Türkiye Büyük Millet Meclisi 142 karara imza atmıştır. Yasama dokunulmazlıkları bakımından 692'si önceki dönemden kalma 1.096 dosya komisyonda beklemektedir. Yazılı soru önergeleri konusunda, biz senede 2 sefer yürütme organına yazı yazıyoruz; yine, en son haziran ayında tekrar yazı yazdık, altı ayda bir talebimizi tekrarlıyoruz, verilen soru önergelerine zamanında ve muhtevası yeterli bir cevap verilmesi konusunda uyarılarımızı gerçekleştiriyoruz. Bütün bu uyarılarla birlikte 51.125 önergenin 35.628'i bu dönemde cevaplandırılmış, böylece cevaplandırma bakımından da biraz daha iyi bir noktaya geldiğimizi söyleyebilirim. Yine, Başkanlığımıza verilen 302 soru önergesinden 298'i süresi içerisinde cevaplanmıştır, 3 soru önergesi ise cevaplandırılma süreci içerisinde. 65 Meclis araştırması önergesiyle toplam 11 araştırma komisyonu kurulmuş, 9 komisyon çalışmalarını tamamlayarak raporları basılmış ve sizlere dağıtılmıştır.

Değerli arkadaşlarım, demin de ifade ettiğim Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu Meclisimizin bu dönemdeki en önemli komisyon faaliyetlerinden biri olarak gerçekleşti. Gerçekten Türkiye'de toplumun farklı kesimleri yani "Benim de bu konuda bir görüşüm var, söyleyecek sözüm var." diyen herkes, partilerimizin teklifleriyle birlikte, yaklaşık 137 kurum davet edilerek Parlamentoda görüşlerini dile getirdi. Akademik çevrelerden, sendikalardan, efendim, kitle örgütlerinden, barolardan, hukuk camiasından, sivil toplum kuruluşlarından çok farklı kesimden insanlar bir araya geldi. Gerçekten bir demokrasi örneği olarak bütün Komisyon üyesi arkadaşlarımıza, destek veren bütün siyasi partilerimize yürekten samimiyetle teşekkür ediyorum. Üstün bir demokrasi örneği verilerek hiç kimsenin söylediği sözün üzerinde tartışma açılmadan herkes sözünü söyledi, tutanaklar tutuldu, ondan sonra da müzakerelerle raporlar hazırlandı. Bu, gerçekten Türkiye demokrasisinin çözüm üretme kapasitesini göstermesi bakımından da bizim için fevkalade değerli ve önemli bir çalışma oldu ve ifade ettiğim gibi, 5 Ağustosta başlayan çalışma 18 Şubat 2026 tarihinde 47 kabul oyuyla raporun kabul edilmesiyle sonlandı. Bunun sonucu olarak da bir anlamda bunun doğal bir sonucu olan yasa da kabul edilmiş oldu.

Parlamenter temaslar bakımından biraz daha detaylı olarak birkaç hususu sizlerle paylaşmak istiyorum: Türkiye Büyük Millet Meclisi 12 asamblenin asil üyesidir, 3 asamblenin de gözlemci üyesidir ve dostluk grubu kurduğumuz ülke sayısı da 147'ye ulaşmıştır. Şunu da rahatlıkla söyleyebilirim: Dünyada dostluk grupları zenginliği bakımından en zengin parlamentolardan birisi de Türkiye Büyük Millet Meclisidir. Bu süre içerisinde bendeniz Meclis Başkanı olarak Dördüncü Yasama Yılı'nın başlangıcından itibaren 6 ülkeye ikili ziyarette bulundum, 13 uluslararası toplantıya iştirak ettim; 9'u devlet başkanı, 65'i meclis ve senato başkanı düzeyinde 117 muhabatımızla ikili görüşme gerçekleştirdim ve bunun yanında da 10 meclis başkanını da ülkemizde, Türkiye Büyük Millet Meclisinde ağırlama imkânımız oldu. Parlamentolar Arası Birlik 152'nci Genel Kurulu birliğin tarihi bakımından da önemli bir kayıt olmuştur, büyük bir rekor olmuştur. Demin de ifade ettim, 157 ülkeden 2.420 delege ve 80 parlamento başkanı katıldı. Bu çerçevede, bu program kapsamında TÜRKPA Parlamento Başkanları Birinci Gayri Resmi Toplantısı'nı gerçekleştirdik, Genç Parlamenterler Forumu'nu gerçekleştirdik, Bağlantısızlar Hareketinin toplantısını gerçekleştirdik ve ayrıca burada Filistin'i Destekleyen Parlamentolar Grubunun 2'nci toplantısını gerçekleştirdik. İlk toplantısında 18 ülkenin katıldığı bu toplantıya, bu toplantıda yani İstanbul'daki PAB toplantısı marjında 30 ülkenin temsilcisi katıldı. NATO Liderler Zirvesi'yle ilgili görüşlerimizi ifade ettim. Ayrıca, AGİT Sonbahar Toplantısı da 17-19 Kasım 2025'te düzenlendi. Bu da şu bakımdan önemliydi: Bildiğiniz gibi, Helsinki Nihai Senedi'nin kabulünün 50'nci yılı bu yıl. Her ne kadar Helsinki Nihai Senedi'nde ifade edilen hususlar uygulamada maalesef uygulanmıyor ise de Helsinki Nihai Senedi bugün de altına imza atabileceğimiz fevkalade değerli bir insan hak ve hukukunu, devletlerin egemenliğini pekiştiren önemli bir uluslararası metindir. Bu metnin kabul edilmesinin ellinci yılında Türkiye'nin AGİTPA'ya ev sahipliği yapmış olması sonbahar toplantılarında önemli ve anlamlıydı. Şimdi, önümüzde diğer çalışmaların dışında bir önemli toplantıyı daha hatırlatmak istiyorum. 16 Kasım 2026'da COP31 zirvesi kapsamında Antalya'da yine Parlamentolar Arası Birlikle birlikte, ev sahipliğinde uluslararası bir parlamenter zirveyi organize edeceğiz.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Filistin davasına destek veren dünyadaki en duyarlı parlamentoların başında gelmektedir. İfade ettiğim gibi 18 Nisan 2025'te başlattığımız Filistin'i Destekleyen Parlamentolar İnisiyatifi'nin yanı sıra zaman zaman Türkiye Büyük Millet Meclisinde Filistin meselesiyle ilgili kararlar onaylanmıştır. Bunlardan ikisini bu dönem içerisinde

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 4

gerçekleştirdik. İnsani yardım faaliyetleri yapan filoya karşı saldırılar hakkında 8 Ekim 2025'te ve 30 Nisan 2026 tarihinde aldığımız Başkanlık kararları Türkiye Büyük Millet Meclisinde ittifakla kabul edilmiştir. Bundan dolayı da bütün parti gruplarına yürekten teşekkür ediyorum.

Birkaç önemli gördüğümüz idari hizmetler ve kaynakların korunmasıyla ilgili hususta da dikkatlerinizi çekmek isterim. Detay dediğim gibi kitapçıklarda yer alıyor. 1 Ekim 2025'ten bu yana Türkiye Büyük Millet Meclisi yerleşkesine 428.250 kişi giriş yapmış. Başından itibaren Meclisin halka açık olmasını, kapılarının halka açık olmasını önemsiyoruz ve bu anlamda da bu rakam tabii ki fevkalade değerlidir. Ayrıca, 71 bini aşkın kişiye de Meclisi dolaşmaları için rehberlik hizmeti verilmiş. Kurtuluş Savaşı Müzesi yani Birinci Meclis Binamızı 550 bin kişi ziyaret etmiş, Yalova Atatürk Köşkü'nü de 67 bin kişi ziyaret etmiş.

Bu arada Türkiye Büyük Millet Meclisi yayınları itibarıyla da fevkalade ciddi bir şekilde, güçlü bir şekilde devam ediyor. Bin iki yüz kırk altı saatlik Türkiye Büyük Millet Meclisi yayınları gerçekleştirilmiş.

Bilgi işlem ve bilişim faaliyetlerini hızlı bir şekilde geçiyorum. Dijital Parlamento ve tasarruf çalışmaları hakkında sadece bir şey söylemek isterim. Şimdiye kadar verdiğimiz, dijital baskı olarak verdiğimiz komisyon raporlarını 805'ten 205'e indirdik. Siber güvenlik alanındaki tedbirlerimizi alıyoruz.

2023'ten bu yana 2 milyon 500 bin kilovatsaat elektrik, 300 bin metreküp doğal gaz ve 20 bin ton su tasarrufu sağladık. Bunun yaklaşık yıllık tasarrufu Türkiye Büyük Millet Meclisine 125 milyon TL civarında olacaktır. Ayrıca, Konya'da tahsis edilen geniş bir alanda 20 megavat pik kapasiteli güneş enerji santraliyle ilgili çalışmalarımızı başlattık.

Ana Bina ve Halkla İlişkiler Binası Yeşil Sertifikasını almıştır. Ayrıca, Sıfır Atık ve Sürdürülebilirlik Bilinçlendirme Merkeziyle ilgili de çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Atatürk Deniz Köşkü bildiğiniz gibi deniz üstünde yapılan nadir eserlerden biri. Geçtiğimiz pazar günü tekrar yerinde inceledim ve çok ciddi bir bakıma, onarıma, restorasyona ihtiyacı var. Bununla ilgili de bütün süreçleri tamamladık. En kısa süre içerisinde Atatürk Deniz Köşkü restorasyon çalışmaları da başlatılacaktır. Ayrıca, Yıldız'daki binamızın yanında yer alan Yıldız İleri Karakol Binası devralınmış, restorasyon çalışmalarına başlanmış ve 2027 yılının ilk aylarında bu restorasyon çalışmaları sürdürülecektir.

23 Nisan programları da -fark etmişsinizdir- son birkaç yıldır çok yoğun katılımı ile gerçekleşiyor. Bütün çocuklarımıza 23 Nisan dolayısıyla Meclisi açıyoruz. Teferruatlı olarak bunları yine görebilirsiniz. 65 bin kişi 23 Nisan haftasındaki üç günlük süre içerisinde Meclisimizi ziyaret etmiş.

15 Temmuz'un bu sene biliyorsunuz 10'uncu yıl dönümüydü. Bununla ilgili olarak çok farklı etkinlikler yaptık. Bunlardan biri de Meclis Tören Salonu'nda Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın tezrifleriyle gerçekleştirilen programdır.

Meclis Hastanesi gerçekten her alanda hizmetlerini artırmaya devam ediyor. Şu anda 125 çalışan sağlık görevlisiyle, uzmanlarıyla, diş hekimleriyle, yardımcı sağlık personeliyle. Ayrıca iki ayrı 112 istasyonu ile milletimize, milletimizin vekillerine hizmet etmeye devam ediyor.

Değerli arkadaşlar, son olarak, müsaade ederseniz, kesin hesap ve gelecek yılın ödeneklerini hem sizlere takdim edeceğim hem de desteklerinizi istirham edeceğim. 2025 yılı kesin hesabı, devam eden yılın harcamaları ve 2027-2029 dönemi mali teklifimiz hakkındaki bilgileri sunuyorum: Harcamaların mevzuata uygunluğu kadar hizmetin gerektirdiği ölçüde de yapılabilmesini öncelendiğimizi ifade etmek isterim. İhtiyaçların doğru tespiti, alanların dikkatle planlanması ve sonuçların takip edilmesi Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının idari mesuliyetinin bir parçasıdır. 2025 yılı başlangıç ödeneğimiz 17 milyar 817 milyon 190 bin lira idi. Yıl içindeki revizyonlarla tutar 15 milyar 685 milyon 238 bin liraya indirilmiş, harcama toplamı 15 milyar 464 milyon 925 bin 327 lira olmuş, kullanım oranı da yüzde 99,8 gerçekleştirilmiştir. Sayıştay tarafından görevlendirilen uzman denetçilerin hazırladığı dış denetim raporunda kayıtlar ile ödeme belgelerinin uyumlu olduğu belirtilmiş, kesin hesap cetvellerinin belgelere dayandığı ve ödenek üstü harcama yapılmadığı kaydedilmiştir, hatta, diyebilirim ki ödenek altı harcama yaptık bu yıl da. Mali işlemlerin usulüne uygun yapıldığı ifade edilmiş, bulgu ve/veya tenkide yer verilmemiştir. Aynı özeni önümüzdeki dönemde de sürdüreceğimizi ifade etmek isterim.

2026 yılı ödeneği 27 milyar 235 milyon 264 bin lira olarak kanunlaşmıştır, revizyonlarla 26 milyar 817 milyon 506 bin liraya ulaşmıştır. Sunuşa esas veriler itibarıyla 19,2 milyar lira, diğer ifadeyle, yüzde 72'lik bölüm harcanmıştır. Yıl sonuna kadar ayrılan kaynağın tamamına yakınının kullanılacağını öngörmekteyiz.

2027 yılı için teklif ettiğimiz toplam tutar 33 milyar 787 milyon liradır. Stratejik plandaki amaçlar doğrultusunda hizmetleri öncelendirdik, kaynak kullanımında verimliliği ve tasarruf tedbirlerini esas aldık. Toplamın yüzde 92'si cari, sadece yüzde 7,5'u ise yatırım giderlerinden oluşmaktadır. Ekonomik dağılımda personel giderlerinin payı yüzde 57,4; sosyal güvenlik devlet primi giderlerinin payı yüzde 6,6'dır; mal ve hizmet alımları yüzde 9,5; cari transferler yüzde 19,1 oranındadır, sermaye giderleri ile sermaye transferlerinin toplam payı yüzde 7,5'tur. Personel, sosyal güvenlik ve tedavi giderleriyle birlikte değerlendirildiğinde toplam ödeneğin yüzde 74,8'i oluşmaktadır yani ödeneklerimizin dörtte üçü personel giderlerine ve onunla ilgili harcamalara gitmektedir. Kanuni yükümlülüklerimiz çerçevesinde Kamu Denetçiliği Kurumuna hazine yardımı olarak 637 milyon 234 bin lira ayrılmıştır, toplam içindeki payı yüzde 1,9'dur. Yine yasa gereği RTÜK'e hazine yardımı 2 milyar 350 milyon liradır, payı da yüzde 7 civarındadır.

2027 yılı teklifimiz 2026 başlangıç ödeneğine göre yüzde 24,1 artış göstermektedir. Anılan iki kurumun payları hariç tutulduğunda önceki yılın 25 milyar 181 milyon liralık başlangıç tutarına karşılık 30 milyar 83 milyon lira teklif ediyoruz, karşılaştırılabilir artış oranı ise yüzde 22,3'tür. Ödeneklerin hangi hizmetlere ait olduğunu açık biçimde göstermek için ayrımı özellikle dikkatinize

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 5

sunuyorum. Orta vadeli program büyüklükleri esas alındığında 41 genel bütçeli idare arasında 26'ncı sıradayız. Çok yıllık hazırlık çerçevesinde 2028 yılı 36 milyar 785 milyon, 2029 yılı 39 milyar 863 milyon lira olarak öngörülmektedir. Önümüzdeki dönemin hizmetlerinin mali imkânlarla uyumlu biçimde planlanmasına devam edeceğiz.

Saygıdeğer milletvekili arkadaşlarım, huzurunuzda sunduğum teklifin değerlendirmesinde görüş ve tenkitlerinizi dikkatle dinleyeceğiz. Milletimizin bizden beklediği ciddiyetin farkındayız. Kardeşlik iradesini hukukla, demokratik katılımı açık usullerle ve kamu hizmetini mali disiplinle güçlendirmeyi sürdüreceğiz. Uzlaşabildiğimiz konularda vakit kaybetmeden ilerlerken ihtilaflarımızı ise saygı içerisinde kabul ederek onlardan da istifade etmeye çalışacağız. Emanete sadakatimizi gösterecek, aldığımız kararların ve yürüttüğümüz hizmetlerinin hesabını vermeye de her şart altında devam edeceğiz.

Başkanlık Divanımıza, siyasi parti gruplarımıza, Komisyonumuzun değerli mensuplarına, milletvekillerimize ve çalışanlarımıza çok teşekkür ediyorum.

Zamanın kısıtlı olması sebebiyle konuşmamda yer veremediğim ayrıntılar ve detaylı bilgiler de sizlere dağıtılan ellerinizdeki kitapçıkta mevcuttur.

2027 yılı bütçemizin şimdiden ülkemize hayırlı olmasını diliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi Sayıştay Başkanımıza ve Kamu Başdenetçimize beşer dakika süre vereceğim.

Süreniz beş dakikadır, herhangi bir uzatma yapmayacağız, bilginiz olsun.

İlk olarak Sayıştay Başkanımız, buyurun lütfen.

SAYIŞTAY BAŞKANI METİN YENER - Sayın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanım, Plan ve Bütçe Komisyonunun Sayın Başkanı ve saygıdeğer üyeleri; konuşmama başlarken şahsım ve kurumum adına sizleri saygıyla selamlıyorum.

Konuşmamda sırasıyla Sayıştayın 2026 faaliyetleri, 2025 yılı denetim sonuçları, 2025 yılı kesin hesabı, 2026 yılı tahmini bütçe gerçekleştirmeleri ve 2027 yılı bütçe teklifi hakkında bilgi sunmak istiyorum.

Anayasa'mıza göre Sayıştay merkezî yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir-giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemek, sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak; mahalli idarelerin hesap ve işlemlerini denetlemek, kesin hükme bağlamak; kanunla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlemlerini yapmakla, ayrıca, kesin hesap kanun teklifine genel uygunluk bildirimi vermekle görevlidir. Ayrıca Sayıştay, kamu iktisadi teşebbüsleri ile fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamındaki kamu işletmelerinin denetimini de yapmaktadır.

Sayıştay, kamu idarelerinin gelir-gider ve mallarına ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara, hukuki düzenlemelere uygun olup olmadığının tespiti; kamu idarelerinin mali rapor ve tablolarına dayanak oluşturan ve ihtiyaç duyulan her türlü belgelerin değerlendirilerek bunların güvenilirliği, doğruluğu hakkında görüş bildirilmesi; mali yönetim ve iç kontrol sisteminin değerlendirilmesi; hesap verme sorumluluğu çerçevesinde idarelerce belirlenen hedef ve göstergelerle ilgili olarak faaliyet sonuçlarının ölçülmesi suretiyle gerçekleştirilmektedir. Sayıştay bu amaçlar doğrultusunda kamu idarelerinin mali faaliyet, karar ve işlemlerini hesap verme sorumluluğu çerçevesinde denetleyerek sonuçları hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisine doğru, yeterli, zamanlı bilgi ve raporlar sunmaktadır.

2025 Yılı Denetim Programı, Kalkınma Planı, Yıllık Program'daki öncelikler, Sayıştay Denetim Stratejik Planı; Türkiye Büyük Millet Meclisi, kamuoyu ve denetlenen kamu idarelerinin beklentileri, faaliyetlerin nitelik ve niceliği, bütçe büyüklükleri, denetlenme sıklığı, ihbar ve şikâyetler ile geçmiş yıl denetim sonuçları dikkate alınarak belirlenmektedir. Denetim süreci denetimin planlanması, denetim programının hazırlanması ve uygulanması, sonuçların ve tavsiyelerin raporlanması, raporların Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulması ve ilgili kamu idarelerine gönderilmesi, raporların izlenmesi aşamalarından oluşmaktadır.

2025 yılına ilişkin olarak yürütülen denetimler sonucunda düzenlenen Genel Uygunluk Bildirimi, Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve Mali İstatistik Değerlendirme Raporu Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur; Kamu İşletmeleri Genel Raporu da hazırlanmasını müteakip Türkiye Büyük Millet Meclisine gönderilecektir.

2025 Yılı Denetim Programı kapsamında 5018 sıra sayılı Kanun'a tabi 39 genel bütçeli idare, 130 özel bütçeli idare, yükseköğretim kurulları, üniversiteler ve yüksek teknoloji enstitüleri, 45 özel bütçeli idareler ve özel bütçeli diğer idareler, 11 düzenleyici ve denetleyici kurum, 2 sosyal güvenlik kurumu, 5018 sayılı Kanun'a tabi olmayan 6 kalkınma ajansı, 10 diğer kamu idaresi, 5 diğer kamu şirketine ilişkin olmak üzere 248 adet Sayıştay denetim raporu Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur.

Mahallî idarelere ilişkin olarak 18 il özel idaresi, 30 büyükşehir belediyesi, 33 büyükşehir belediyesi bağlı idaresi, 23 il belediyesi, 290 ilçe belediyesi, 55 mahallî idare şirketi ve birliği, 11 yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığı olmak üzere toplam 460 kamu idaresi denetlenmiştir. Kamu işletmelerinin denetimine ilişkin olarak 104 adet Sayıştay raporu Aralık ayı içerisinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulacaktır.

2025 Yılı Denetim Programı kapsamında genel bütçeli idarelerin yüzde 100'ü, özel bütçeli idarelerin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Başkanım, kitapçık dağıtıldı, milletvekillerimiz oradan takip edebilir.

Teşekkür ediyorum.

SAYIŞTAY BAŞKANI METİN YENER - Teklifimizi onaylarınıza, takdirlerinize sunuyoruz Başkanım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 6

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gün sonunda milletvekilleri karar verecekler, bakalım ne yapacaklar.

ERHAN USTA (Samsun) - Sayıştay yok zaten, çok da önemli değil.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Efendim?

ERHAN USTA (Samsun) - Olmadığı için yani...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Neyse...

Sayın Sayıştay yerinde duruyor değerli milletvekilleri.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayıştay yerinde duruyor da sesini kestiniz. Sayıştayın da sesini kestiniz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri...

ERHAN USTA (Samsun) - Çoktan kesildi, çoktan kesildi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, birazdan başlayacağız; şu an kendi bütçemizi görüşüyoruz, lütfen...

Kamu Başdenetçisi Sayın Mehmet Akarca, buyurun lütfen.

KAMU BAŞDENETÇİSİ MEHMET AKARCA - Sayın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanım, Sayın Plan ve Bütçe Komisyonumuzun Başkan ve üyeleri, kurumlarımızın kıymeti temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Anayasa'nın 74'üncü maddesi gereğince kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu hem anayasal bir hak arama mekanizması hem de yüce Meclis adına idareyi denetleyen bir kurum olarak çalışmalarını sürdürmektedir. Kurumumuz hukukilik denetimiyle birlikte hakkaniyeti önceleyen, insan haklarını koruyan ve iyi yönetim ilkeleriyle birlikte bunların denetim anlayışını hayata geçirmektedir. Bu yaklaşımın somut yansımasını her yıl kurumumuza yapılan müracaatlarda görebilmekteyiz. Kurumumuza 2026 yılı 1 Ocak-15 Ekim döneminde 26.139 başvuru yapılmış olup bu başvuruların 2025 1 Ocak-15 Ekim dönemindeki başvurularla dönemsel karşılaştırılması yapıldığında yüzde 59,86'lık bir artış yaşandığı görülmektedir. 15 Ekim 2026 tarihine kadar 22.197 başvuru karara bağlanmıştır. Kurumumuzca 2026 yılında sonuçlandırılan 22.197 başvurunun 5.685 adedi kabul edilebilir nitelikte değerlendirilmiştir. Yine, dostane çözüm yoluyla çözümlenen başvurularla verilen tavsiye kararı ve kısmen tavsiye, kısmen ret kararları dikkate alındığında kurumumuz kendisine yapılan başvuruların yüzde 80,07'sinin sorununu çözmüş ve çözüme yönelik iradesini ortaya koymuştur.

Kurumumuzun başvuruları inceleme görevi dışında kamu kurum ve kuruluşlarına yönelik özel rapor düzenleme yetkisi de bulunmaktadır. Bu kapsamda 2026 yılında eğitimde fırsat eşitliği ile çocuk hakları özelinde annesiyle birlikte ceza infaz kurumlarında bulunan 0-6 yaş aralığı çocukların maruz kaldığı şartların tespiti ve bu alanda yürütülen kurumsal hizmetlerin iyileştirilmesi bağlamında özel rapor çalışmaları yürütülmektedir. Kurumumuzun 2026 yılında hak arama kültürünün yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalarını değinilecek olursa, "Ombudsman halkla buluşuyor" temalı bölgesel toplantılar ile çalışma ziyaretleri kapsamında Çorum, Sakarya, Düzce, Niğde, Aksaray, Amasya illerinde vatandaşlar, STK temsilcileri, muhtarlar ve ilin yöneticileriyle bir araya gelinmiştir. Hak arama kültürünün gelişmesine katkıda bulunmak ve kurumsal kapasiteyi geliştirmek amacıyla birçok üniversitede konferanslar verilmiş, ayrıca Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ufuk Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesiyle iş birliği protokolleri akdedilmiştir.

Kurumumuz tarafından Balkanlar ve komşu ülkelerdeki ombudsmanların katılımıyla "İnsan Haklarının Korunması ve İyi Yönetimin Güçlendirilmesinde Ombudsmanlık Kurumlarının Rolü: Balkanlar ve Komşu Ülkeler Arasında Deneyim Paylaşımı" forumu 3-4 Eylül 2026 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenmiştir.

Sayın Başkan, değerli hazırun; kurumumuza 7567 sayılı 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'yla 470 milyon 508 bin TL ödenek tahsis edilmiştir. 2026 yılı ödenekleri ağırlıklı olarak personel giderleri ile mal ve hizmet alımlarında yoğunlaşmaktadır. 2027 yılı bütçe planlamamız ise özenli bir çalışmayla hazırlanmış olup bu yıl için toplamda 638 milyon 434 bin TL tahsis öngörülmüştür. 2027 yılı bütçe teklifimiz ile 2026 yılı bütçe ve ödenek dağılımı bakımından karşılaştırıldığında oransal olarak benzerlik göstermektedir.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; sözlerimi tamamlarken yüce Meclisimizin sağladığı destekle kurumumuzun görevlerini kararlılıkla sürdürmeye devam edeceğine olan inancımı bir kez daha vurgulamak isterim.

2027 yılı bütçemizin hayırlı olmasını diliyor, yasama organının bir denetim aracı olan kurumumuzun çalışmalarına vereceğiniz tüm katkılar için Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Profesör Doktor Numan Kurtulmuş ile Plan ve Bütçe Komisyonumuzun Kıymetli Başkan ve üyelerine ayrı ayrı teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, bu arkada ayakta olan, milletvekilinin oturduğu yerdekiler, orayı boşaltalım. Genel Kurula giremiyorsunuz, biliyorsunuz, burası da milletvekillerine ait sadece.

Şimdi sayın milletvekillerine söz vermeye başlayacağız.

İlk olarak, Sayın Ali Mahir Başarır'dan başlayacağız.

Başkanım, süreniz on dakika, süre uzatımı yapmıyoruz, lütfen, konuşmanızı bu şekilde ayarlarsanız sevinirim.

Buyurun lütfen.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, çok kıymetli Türkiye Büyük Millet Meclisi bürokratları, çalışanları; hepinizi saygıyla selamlayarak sözlerime başlamak istiyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 7

Evet, 9'uncu bütçem, 28'inci Dönemin 4'üncü bütçesini yapıyoruz. Gönül isterdi ki Türkiye Büyük Millet Meclisi, halkın seçtiği milletvekilleri bu bütçede bir katkı sağlayabilsin, Beştepe'den gelen bütçeyi bir parça değiştirebilsin, ekleyebilsin ama maalesef ki dokuz yıllık bütçe tecrübemde ben buna tanık olmadım.

Şimdi, biz bu bütçeyi yani 86 milyonun rızkını hep beraber karar vererek yapıyoruz güya. Neye göre yapıyoruz? Sayıştay Başkanı burada, çok şey söyleyeceğim kendisine, kusuruma bakmasın, bir önceki bütçede onun verdiği rapor ve tespitlere göre eleştiri yapıyoruz ve gelen, bu dönemki önümüzdeki bütçe rakamlarına göre de bir karar veriyoruz. Maalesef ki Sayın Sayıştay Başkanı, bakın, birçok kurumu söyleyeceğim, 2020 yılında 996 bulgu gelmiş Türkiye Büyük Millet Meclisine, 2021 yılında 925, 2022 yılında 872, 2025'te 278'e düşmüş. Neden? Geliyorum, kamu idarelerinin 96'sının raporu eksik Sayın Başkan. Geliyorum, kullanılan kaynaklar hakkında bilgi vermeyen kamu idare sayısı 20. İlk milletvekili olduğumda bir rapor geliyordu, bir bakanlığın bırakın hediye, hediye paketlerine kadar harcadığı rakamları görebiliyorduk. Sarayın yem giderlerini bile görebiliyorduk, mutfak giderlerini tek tek anlatıyordunuz, tartışıyorduk. Sizi, kurumunuzu bu hâle getiren nedir Sayın Başkan? Bakın, siz yaptığınız denetimle aslında bu harcamaları yargılıyorsunuz ama sizin göreviniz sadece belediyeleri, muhalefetin sahip olduğu belediyeleri yargılayıp ayrıntılı rapor vermek değil bakanlıkların, tüm kurumların hakkında rapor vermek ama maalesef ki vermiyorsunuz ve 86 milyona karşı büyük bir kusur işliyorsunuz, en hafif itibarla bunu söylemek istiyorum, olmuyor. Biz tüm harcamaları, tüm eksiklikleri tam olarak burada görüp tartışmak zorundayız, bunu 86 milyon adına sunmak zorundasınız.

Bakın, Meclisin geldiği hâle bakalım Sayın Başkanım, günlerdir emeklinin sorunları konuşuluyor; Cumhurbaşkanından iktidar partisine, bakanlara kadar bunu kabul etmiş "Bir şeyler vereceğiz." Yahu, açıkl sınırının altında yaşayan milyonlarca emeklinin hakkını, durumunu, statüsünü savunmak verilecek ya da lütufla mı olacak? "Bu Meclis ne işe yarıyor?" diyorlar, evet, millet böyle görüyor. Bakın, yüzlerce konuşma yapılmış emekliyle ilgili, kanun teklifi verilmiş, en son Yeni Parti olarak biz 2 kanun teklifi vermişiz emeklinin sorunlarıyla ilgili; bir kenara atıyoruz. O yüzden, maalesef ki Türkiye Büyük Millet Meclisi gerek Sayıştay raporlarındaki ciddiyetsizlikler gerek Meclisi en temel konularda tanımamaları itibarını yerle bir ediyor.

Sayın Başkanım, sizin göreviniz sadece buradaki idari işleri yönetmek değil, sizin göreviniz sadece Başkanlık Divanının olağan işlerini kontrol etmek ya da yürütülmesini sağlamak değil; sizin temel göreviniz bu Meclisin itibarını, 600 milletvekilinin itibarını toplum nezdinde korumak ve bir yere getirmek. Bugün en güvenilmeyen kurumlardan biri maalesef ki Türkiye Büyük Millet Meclisi.

Şimdi söylemek isterim, 28'inci Dönemin en can alıcı konulardan bir tanesi Can Atalay; bir milletvekili arkadaşımızın, Hatay Milletvekilinin bugün cezaevinde olması, Gezi davasından on sekiz yıl ceza aldı. Yargıtay Anayasa'nın 14'üncü maddesine göre seçilmiş bir milletvekilinin yasama dokunulmazlığının kapsamı dışında olduğunu söyledi ama 25 Ekim 2023'te Anayasa Mahkemesi "Can Atalay'ın seçme, seçilme, siyasi faaliyette bulunma hakkı zedelenmiştir." şeklinde bir karar verdi. Sayın Başkanım, bakın, bu sizi de ilgilendiriyor ama bu Meclis, siz Yargıtayın hukuksuz kararını okudunuz, Anayasa Mahkemesinin kararını okuyamadınız. 28'inci Dönemin Meclis Başkanlığı Divanının en büyük utançlarından bir tanesi Can Atalay'dır. Bakın, Anayasa Mahkemesi kararına rağmen bir milletvekili cezaevinde. Geçmişte Enis Berberoğlu, DEM'li bir arkadaşımızın, Kocaeli Milletvekili...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Ömer Faruk Gergerlioğlu.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - ...Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun bir pratiği, kararı olmasına rağmen yapamadınız. Aslında en önemli görevlerinizden bir tanesi buydu Sayın Başkanım.

Bir şey daha söylediniz, üzıldüm, dediniz ki: "Bakanlıklara, Cumhurbaşkanlığına sorulan soru önergelerine verilen cevaplarla ilgili bir noktaya geldik." Sayın Başkan, bakın, 28'inci Dönemde 18 Eylül itibarıyla 50.276 soru önergesi verilmiş; her 100 önergeden sadece 13'üne süresinde cevap verilmiş, 54'üne süresi geçtikten sonra cevap verilmiş, her 100 önergeden 26'sı cevapsız kalmış. Ya, bu nasıl bir şey ya? Allah aşkına, eğer bu milletvekillerini, Parlamentoyu bir bakan ciddiye alıp cevap vermiyorsa, süresinde vermiyorsa ve siz bunu normal bir durum gibi burada anlatıyorsunuz burada bir sıkıntı vardır. Bakın, sizin, Meclisin süzgecinizden geçiyor; zaten bunların yüzde 7'sini Meclis gündeme almamış, uygun bulmamış "Bakana bunu soramazsın." demiş ama sizin "Sorabilirsiniz." dediğiniz önergelere ya hiç cevap verilmemiş ya süresinde verilmemiş ve bundan "Rahatsız değiliz." Hayır, biz çok rahatsızız, millet de rahatsız. Sonra en küçük olayda millet milletvekillerini eleştiriyor, Parlamentoyu eleştiriyor.

Bakın, bugün 2 tane yargıç var aslında karşımızda, bu ülkede en saygın kurumlardan 2'si yargı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi, yasama organıydı. Bugün güven nerede? Sayıştay Başkanım, sizce size güveniyorlar mı, kararlarınıza güveniyorlar mı? Yargı kararlarına güveniyorlar mı? Yasamaya güveniyorlar mı? Bu ülkenin emeklisi, işçisi, ezileni "Meclis benim hakkımı savunuyor." diyebiliyor mu? Hayır.

Bakın, çok konuşuldu, konuşulacak; bir fon rezaleti var, yüzyılın en büyük dolandırıcılığı. Bakın, parti ayırmaksızın söylüyorum; Meclisteki milletvekillerini töhmet altında tutuyorlar. Bu Meclis bir komisyon kuramadı Sayın Başkan, bir komisyon kurup bu konuyu araştıramadı. Biz fon olayını araştıramıyorsa ne işe yarıyoruz, ne işe yarıyoruz? Bakın, ben iktidar partisindeki milletvekili arkadaşlarıma da söylüyorum, Mecliste de söyledim, onların içerisinde işinde gücünde, namusuyla, ahlakıyla bu işi yapan arkadaşlarımız var, hâlâ çocuğuna 20 lira harçlık verip kahvaltısını hazırlayan milletvekilleri var. Onları töhmet altında bırakmaya kimin hakkı var? Muhalefetteki milletvekillerini töhmet altında bırakmaya kimin hakkı var? Bakın "90 milletvekili" deniliyor, biz 600 kişiyiz. Biz bunu araştırıp toplumla, kamuoyuyla paylaşamayacaksak biz ne işe yarıyoruz ya? Ben bunu sormakla mükellefim size Sayın Başkan, lütfen bunlara cevap verin.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 8

Sonra, siz tarafsızsınız ya da tarafsız olmalısınız. Mesela, bu sorunları, muhalefetin söylediği konuları, Can Atalay konusundaki düşüncelerinizi, önergelere verilmeyen cevapları neden bir öz eleştiri olarak söylemediniz? Bizim de hakkımızı savunmak durumundasınız. Biz; size, dönem dönem yanınıza, makamınıza gelip milletin, bizlerin, Parlamantonun, grupların dertlerini anlattık, bunları da konuşmalısınız Sayın Başkanım.

Bakın, bir basın ordusu var burada siz konuşurken -çok konuşuluyor ama yine söyleyeceğim- sizin konuşmanız bitiyor, basın çıkıyor. Ya, biz o kadar önemsiz miyiz? Sayıştay Başkanını da çekmiyor, Sayın Başkanı da çekmiyor. Ya, muhalefet konuşacak, biz konuşacağız. Niye gidiyor basın, niye gidiyor buradan basın? Ha, siz çok önemlisiniz, biz çok önemsiziz. İşte, sistemin de getirdiği en büyük saçmalık budur efendim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CAVİT ARI (Antalya) - Bakanlar gelince de aynı şey.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bakanlar gelince...

Bitti mi sürem?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet.

Başkanım, çok hararetle bir konuşmadı.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Neyse, iyi bir yerde bitti.

Teşekkür ediyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Konuşma, zaman çok hızlı akıp gitti.

Evet, şimdi Sayın Deniz Yücel, buyurun.

Süreniz on dakika.

DENİZ YÜCEL (İzmir) - Sayın Başkan, Sayın Meclis Başkanı, Komisyonun saygıdeğer üyeleri, değerli milletvekilleri ve değerli bürokratlar, çok değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Cevdet Yılmaz Komisyonunda yaptığı sunumda 2027 yılı bütçesini dayanıklılık, refah ve dönüşüm bütçesi olarak tanımladı. İsminden de anlayacağımız üzere bu bütçe halka "Dayan." diyor. Bu bütçeyle siz; işçi, memur, emekli her geçen gün daha da artan hayat pahalılığı karşısında ezilirken millete "Ha gayret!" diyorsunuz, "Daha fazla kemer sık, daha fazla fedakârlık yap, açlığa, yokluğa, yoksulluğa daha fazla dayan." diyorsunuz. O nedenle bu bütçe, ha gayret bütçesidir.

2027 yılı bütçesinin bugünkü görüşmeleri Türkiye Büyük Millet Meclisi, Kamu Denetçiliği Kurumu ve Sayıştay olmak üzere üç önemli kurum üzerine. Açıkçası hiç kimse Meclis Başkanının burada "Millî irade, önemli değil." demesini ya da Sayıştay Başkanının "Kurumlar, göstermelik denetlensin." diye konuşmasını beklemiyordu. Ancak konuları gereği tarafsız olması gereken kişilerin halkın ve ülkenin gerçeklerine biraz daha yakın konuşmalarını bekliyoruz.

Her bütçe görüşmesinde uzun uzun konuşmalar yapılır ama işin özeti şudur: Bütçe hakkı, milletin seçtiklerinin devletin gelir ve gider kalemlerine karar verip bunlarla ilgili hesap sorma hakkını tanımlar. Magna Carta'yla ortaya çıkan bütçe hakkı parlamenter demokrasiyle doğrudan bağlantılıdır. Ne kadar trajiktir ki bundan sekiz yüz yıl önce tanımlanmış bir hakkın bugün bu ülkede hakkıyla ve layıkıyla kullanıldığından söz edemiyoruz. 16 Nisan 2017 Anayasa değişikliğiyle Parlametoya Hükûmeti ve bakanları denetleme imkânı sağlayan gensoru gibi denetim mekanizmaları kaldırıldı. Meclis soruşturmaları zorlaştırıldı, yazılı soru önergeleri ya cevaplanmıyor ya da bakanlıkların "Bu konu, görev alanımızda değil." şeklindeki metinleri de cevap sayılıyor. Tek adam sisteminde yasama etkisiz ve nitelsiz, denetimler göstermelik, kurumsal yapı liyakatsiz ve neticede demokrasimizin temel taşı diyebileceğimiz "Egemenlik, kayıtsız şartsız millettir." ilkesi tabiri caizse yok hükmünde, sadece kâğıt üzerinde. Başka bir ülkede halkın içine çıkamayacak bakanlar bizim ülkemizde inanılmaz bir sorumsuzluk kalkını içindeler. Bolu'da ihmaller zinciri sonucunda 78 vatandaşımız can verirken, yenidoğan bebekler 3-5 alçağın para kazanma hırsı sonucu hastanelerde ölüme gönderilirken, açlığa mahkûm edilen emekliler isyan ederken, sosyal güvenlik sistemini öven, MESEM'lerde çocuklar ölürken susan, okul önlerinde güvenlik önlemi almayan, okula sabun bile göndermekten aciz olan bakanlara dokunulmuyor. Bütün bunlar yaşanırken halkın seçtiği belediye başkanları şafak vakti evlerinden alınıyor, elleri kelepçeleniyor, görüntüleri basına servis ediliyor ve cezaevlerine gönderiliyor. Bu konuşmayı yaptığım şu saatlerde Denizli Merkezefendi Belediye Başkanı Şeniz Doğan, eşi ve 17 kişi Bakırköy Belediye Başkan Yardımcıları ve çok sayıda bürokrat gözaltında. Geçtiğimiz hafta Çukurova ve Milas Belediye Başkanı tutuklandı, ondan önceki haftalarda Mersin Büyükşehir Belediye Başkanımız Vahap Seçer ve ilçe belediye başkanlarımız tutuklandı. 31 Mart 2024'te seçilip de göreve gelen 40'a yakın belediye başkanı çeşitli nedenlerle tutuklandıkları için şu anda görevde değil, hepsi ya Yeni Partili ya Cumhuriyet Halk Partili.

Merak ediyorum, acaba bu yolsuzluk denilen illet 31 Mart 2024'ten sonra mı icat edildi? Eskiden bir kişi hakkında bir suçlama yapıldığında ifadeye çağırılırdı, tahkikat yapılırdı, deliller toplanırdı, kamu davası açılmaya yeterli delil varsa kamu davası açılır ve yargılama yapılırdı; mahkûmiyet kararı verilirse kişi istinafa, temyize başvururdu, sonuç alamazsa cezasını çekmek için hapse girerdi. Şimdi bir kişinin soyut beyanıyla, bir kişinin iftirasıyla, hiçbir delil olmamasına karşın insanlar evlerinden alınıyor, tutuklanıyor ve hapse atılıyorlar; sanki herkes örgüt olmuş, herkes çete olmuş. Ne yazık ki değerli arkadaşlar, bu ülkede hukuk güvenliği kalmamış durumda.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 9

Bütün bunlar yaşanırken eski bir Bakan asrın soygununun başaktristi. İfadeye günler günler sonra gitti, adliyeye arka kapıdan girdi, ifadesini verdi, elini kolunu sallaya sallaya çıktı. Milletin seçtiklerine düşman hukuku uygulanırken bir taraftan adalet kavramının içi boşaltılıyor, diğer taraftan da milletin cebi boşaltılıyor.

Değerli arkadaşlar, bu yüce çatı altında millet iradesi tecelli etmiyor, edemiyor. Bu sistem halkı yoksulluğa mahkûm eden, gelir dağılımındaki adaletsizliği derinleştiren bir sistem. Bu sistem halkı yoksullaştırırken iktidara yakın, hatta içinde olan, söz sahibi olan iktidar erkini kullanmış ya da kullanan bir grup açgözlünün beytülmale el uzatmasına çanak tutan bir sistem. Tek adam sistemi bugün görüştüğümüz 3 kurum açısından da yıkım yaratmıştır. Bu sistemde Meclis danışmanlarımızın sorunlarını bile çözmekten aciz. Geçtiğimiz yıl burada "Danışmanlar Derneğiyle görüştük." dediniz.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Danışmanlar konusun önemli.

DENİZ YÜCEL (İzmir) - Üzerinden bir yıl geçti, danışmanlara tanınan tek bir hak, çözülen tek bir sorun yok. İş Kanunu'na aykırı olarak iş sonu tazminat hakkı olmadan danışmanları çalıştırmayı, bu yüce Meclis çatısı altında çalıştırmayı nasıl açıklıyorsunuz? Bu konuda da mı Sayın Cumhurbaşkanının onay vermesini bekliyorsunuz? AKP dışında tüm partilerin mutabık olduğu bu konuda neden ısrarla somut adım atmıyorsunuz? AKP dışında tüm partilerin mutabık olduğu pek çok konuda da aynı tavrı sergilediniz; siyasi etik kanunu, emekli aylıklarının asgari ücret seviyesine çıkarılması, kayyuma karşı seçilmişlerin haklarının korunması ve daha nice kanun tekliflerimizi gündeme almadınız. Fon vurgununun yol açtığı zararlar, okullarda öğrenci ve öğretmenlerimizin güvenli şekilde eğitim ve öğretim faaliyeti yapmaları, emekliler ve ücretli çalışanların yaşadığı sorunların çözümü, kadın ve çocuk yoksulluğunun araştırılması amacıyla verdiğimiz Meclis araştırma önergelerinin tamamını reddettiniz.

Değerli arkadaşlar, halkın bütçe hakkına saygı duymayan iktidar, halkın haber hakkına da saygı duymuyor. Gazetecinin yaptığı haber nedeniyle gözaltına alındığı evreden, gazetecinin yapmadığı haber yüzünden de gözaltına alındığı bir evreye geçtik. Son dönemde yaşananlara bakacak olursak; fon kriziyle ilgili haber ve yayınları nedeniyle Şaban Sevinç ve Sözcü TV editörü Mustafa Balcı tutuklandı. Murat Ağirel ev hapsindeyken ayağında elektronik kelepçeyle evinden alındı ve tutuklandı. İsmail Saymaz hâlâ ev hapsinde. Son olarak da İsmail Arı ifade vermek üzere kendi gitti ama tutuklandığı için evine geri döneemedi. Gazetecilik faaliyeti ya tutuklama ya da ev hapsiyle sonuçlanıyor. Gazetecinin yalnızca yaptığı haberin doğruluğuna, belgesine ve teyidine kafa yorması gerekirken bizim ülkemizde o haberi yaptıkları için özgürlüklerinden olmayı göze alıp almayacaklarını da düşünmek zorunda kalıyorlar. Gazeteciye somut delile dayalı yaptığı haberden dolayı tutukluyorsunuz; somut delil bulamadı diye haber yapmıyor, bu kez de haberi yapmadığı için tutukluyorsunuz. Ne istediğiniz aslında çok açık: Doğruyu yazan tek bir gazeteci bile kalsın istemiyorsunuz. Mesele, sadece gazetecilerin tutuklanması da değil; T24'e erişim engeli getirilmesi, Tele1'e ve Halk TV'ye kayyum atanması bu kuruluşları izleyen, farklı bir görüşü duymak isteyen yurttaşların haber alma haklarını da ellerinden alıyorsunuz. Basının görevi yalnızca resmî bültenleri aktarmak değil. Gazeteci soru sorar, araştırır, soruşturur, çelişkiyi bulur, çıkarır, kamu gücü kullananları da denetler, iktidarın hoşuna gitmeyen haberleri de yayınlar; bunun karşılığında gazetecinin tutuklanması ise siyasi bir tercihtir çünkü halkı yanıltıcı bilgiye müdahale edilecekse bunun yolu bellidir, cevap ve düzeltme hakkı vardır, tezip vardır, bağimsız yargı vardır.

Sözün özü, basın özgürlüğü gazetecilere tanınmış bir ayrıcalık değil, vatandaşın haber alma hakkının güvencesidir. Gazeteci gazetecilik yapmazsa toplum ilerleyemez. Bu nedenle, mesele, sadece birkaç gazetecinin başına gelenden ibaret değil, hepimizin aslında, nasıl bir ülkede yaşamak istediğiyle ilgili.

Sayın Grup Başkan Vekilimiz Ali Mahir Başarır, Can Atalay'ın durumuna değindi. Can Atalay'ın yaşadıkları, Can Atalay'a yaşatılanlar bu Meclisin ayıbıdır; bunu da kayıtlara geçmesi açısından tekrar ifade ediyorum.

Hepinize saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de Sayın Ömer Faruk Hülakü konuşacak.

Sayın Hülakü, buyurun.

ÖMER FARUK HÜLAKÜ (Bingöl) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün görüşmekte olduğumuz Meclis bütçesini iki temel hat üzerinden ele almak istiyorum. Öncelikle, Meclisin tarihsel sorumluluğundan başlayacağım. Bu çatı altında kurulan Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu'yla Meclis müzakere sürecinin seyircisi olmaktan öte kurucu bir rol üstlenebileceğini gösterdi, toplumun farklı kesimlerini dinledi, Sayın Abdullah Öcalan'la doğrudan görüşme gerçekleştirilebilen bir zemin oluşturdu. 10 Ağustosta 468 oyla kabul edilen ve Resmî Gazete'de yayımlanan çerçeve yasayla uzun ve önemli bir yolun ilk adımı atıldı. Şimdi önümüzde bu süreci ilerletme ve kalıcı sonuçlara ulaştırma sorumluluğu bulunuyor. Aradan iki ay aşkın bir süre geçmesine rağmen yasanın öngördüğü İzleme Komisyonunun henüz kurulamaması, üzerinde durmamız gereken önemli bir konudur. Komisyon üye sayısı, yetkilileri ve çalışma usulüne ilişkin belirsizliklerin giderilmesini bekliyoruz. Türkiye Büyük Millet Meclisinin üstlendiği kurucu rolün somut adımlarla güçlendirilmesi gerektiğine inanıyoruz. Bunun için, sürecin belirlenen bir takvim doğrultusunda ilerlemesi büyük önem taşıyor. Talebimiz açık ve nettir: İzleme Komisyonu bir an önce kurulmalı, Meclis Başkanlığımız tüm siyasi partilerin katılımını sağlayacak bir girişime öncülük etmelidir çünkü barış yalnızca iyi niyet beyanlarıyla ilerleyemez, kararlı bir siyasi iradeye, işleyen mekanizmalara ve somut adımlara ihtiyaç duyulmaktadır.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 10

Burada bütçenin daha önemli bir işlevi vardır. Kurulması öngörülen komisyonlar için ne kadar kaynak ayrılmıştır, barış sürecinin ilerletilmesi, izlenmesi ve toplumsal katılımın sağlanması için bütçede nasıl bir planlama yapılmıştır; bu soruların yanıtlarını bütçe kalemlerinde görebilmeliyiz. Meclisin rolü, toplantılara ev sahipliği yapmak ve fiziki imkânları sağlamakla sınırlı kalmamalıdır. Meclis süreci kolaylaştıran, diyalog kanallarını açık tutan, somut kararların alınmasına öncülük eden ve toplumun beklentilerine yanıt veren bir sorumluluk üstlenmelidir. Bu nedenle, Meclisin kurucu ve izleyici rolünün açık bir çalışma takvimiyle desteklenmesini, gerekli kaynakların belirlenmesini ve sürecin şeffaf biçimde yürütülmesini önemli buluyoruz. Barışın toplumsallaşması ve kalıcı bir zemine kavuşması için Meclisin sorumluluğunu kararlılıkla yerine getirmesi gerekiyor.

Değerli milletvekilleri, üç buçuk yılı aşkındır milletvekiliyim. Katıldığım ilk Plan ve Bütçe Komisyonu toplantısında gündemimiz başta milletvekili danışmanları olmak üzere Meclis çalışanlarının özlük haklarıydı. Bugün 4'üncü Plan ve Bütçe Komisyonu deneyimi yaşıyorum. Aradan geçen zamana rağmen, maalesef, bu mesele hâlâ gündemimizdedir. İnsan ister istemez şu soruyu soruyor: Kendi çalışma arkadaşlarımızın yıllardır bekleyen sorunlarına çözüm üretemiyorsak yurttaşlarımızın sorunlarını çözmeye iddiamızı nasıl güçlendireceğiz? Bu soruyu kendimize sormalıyız. Şimdi, burada bütçe süresi boyunca milyarları, ödenekleri, harcamaları ve bütçe araştırmalarını konuşacağız. Bütün bunları konuşurken Meclisin çalışmalarına emek veren milletvekili danışmanlarının, grup danışmanlarının ve grup büro görevlilerinin sorunlarını bir kez daha gündemimizin dışında bırakamayız. Bu arkadaşlarımızın özlük hakları meselesi yine ertelenmemeli, çözüm için somut adımlar atılmalıdır. Çünkü bu arkadaşlarımız çalışma hayatlarının Meclisin gündemiyle iç içe sürdürüyor. Memleketin sorunlarının çözümü için çalışıyor, yurttaşların taleplerini takip ediyor, araştırmalar yapıyor, raporlar hazırlıyor ve yoğun bir çalışma temposuyla görevlerini yerine getiriyor. Emeklileri büyük, sorumlulukları ağır. Yıllarını bu kuruma veriyor, tecrübe kazanıyor ve Meclisin kurumsal hafızasına katkı sunuyor. Buna karşılık kendi çalışma koşulları ve gelecek güvenceleri konusunda önemli beklentileri de bulunuyor. Uzun yıllar bu kuruma hizmet veren arkadaşlarımızın çalışma hayatını güvence içinde sürdürebilmeleri ve emeklerinin karşılığını alabilmeleri için gerekli düzenlemeler mutlaka yapılmalıdır. Bu konuda başta Meclis Başkanlığı ve Plan ve Bütçe Komisyonu olmak üzere hepimize sorumluluklar düşüyor. Artık bu sorumluluğu birlikte yerine getirmeli ve yıllardır gündemimizde olan bu meseleye somut bir çözüm kazandırmalıyız.

Sayın Başkan, danışman arkadaşlarımızın çalışma saatlerini bir düşünelim; Genel Kurul uzadığında onlar çalışmaya devam ediyor, komisyon çalışmaları gece yarısına sarktığında yine görevleri başında kalıyorlar, hafta sonları ve tatillerde çalışmalarını devam ettiriyorlar. Burada mesai kavramının fiilen ortadan kalktığı bir çalışma düzeninden söz ediyoruz. Buna karşılık, fazla mesai, iş güvencesi ve tazminat konularında ciddi sorunlar yaşamaktadırlar. Sözleşme sona erdiğinde işsiz kalma riskleri vardır ve iş sonu tazminatı güvencesi yoktur. Yıllarca verilen emeğin ardında geleceğe ilişkin belirsizlikleri ve kaygıları vardır. Bu arkadaşlarımızın iş sonu tazminat hakkı mutlaka ve mutlaka güvence altına alınmalıdır. Ücret kayıpları giderilmeli, gösterge rakamları güncellenmeli, ücretlerin zaman içinde yeniden erimesini önleyecek kalıcı bir sistem kurulmalıdır. Fazla mesai, dinlenme, izin ve sosyal haklar konusunda somut düzenlemeler yapılmalı. Üstelik elimizde ücret kaybını gösteren veriler bulunmaktadır. Bu nedenle, yapılacak düzenleme dönemselsel bir maaş artışıyla da sınırlı kalmamalıdır. Ücret kaybını telafi eden ve gelecekte yeni kayıpları önleyen kalıcı bir mekanizma kurulmalıdır.

Sayın Başkan, bir diğer başlığımızla Türkiye Büyük Millet Meclisinde 4/D statüsünde çalışan emekçilerin talepleridir. Bu arkadaşlarımız kurum hizmetlerinde görevlerini büyük bir özveriyle yürütüyor. Buna rağmen 4/B ve 4/A statüsündeki personelle aralarında özlük hakları, kariyer, izin ve görevde yükselme bakımından farklılıklar yaşanıyor. Tarafımıza iletilen dilekçelerde 4/D statüsündeki sürekli işçilerin mevcut hakları korunarak 4/B statüsüne geçirilmesi talep ediliyor. Bu talebe karşılıksız bırakılmamalıdır. Meclis Başkanlığı gerekli idari ve hukuki çalışmayı başlatmalı, benzer kamu kurumundaki uygulamaları incelemeli ve çalışanların kazanılmış haklarını koruyan bir çözüm geliştirmelidir. Aynı kurumda çalışanlar arasında yıllarca süren hak farklılıkları çalışma barışını da zedeliyor. Çalışanların emeği kadar özlük hakları ve geleceğe ilişkin beklentileri de önem taşıyor. Bu nedenle 4/D'li çalışanların statü talebi somut bir çözüm takvimine bağlanmalıdır.

Sayın Başkan, 2027 yılı Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesi yaklaşık 33,7 milyar TL. Personel giderleri için 19,4 milyar TL öngörülüyor. Sosyal güvenlik primleriyle birlikte personel kaynaklı ödemeler yaklaşık 21,6 milyar TL'ye ulaşıyor. Bu kadar büyük bir bütçede çalışanların haklarını iyileştirmek için gerekli kaynaklar ayrılmalıdır. Bütçedeki artışlar emekçilerin hayatında somut karşılık bulmalıdır. Yöneticilere yapılan ek ödemeler ve teşvik ikramiyeleri ile diğer çalışanların ücretleri arasındaki farklar da hakkaniyet temelinde ele alınmalıdır. Kadrolu memurların ek ödeme ve seyyanen artış beklentileri karşılanmalıdır. Bütçedeki diğer kalemlerde öngörülen yüksek artışın gerekçesi ve kullanım alanları açıklanmalıdır. Kamu kaynaklarının hangi ihtiyaçlara ayrıldığı şeffaf bir biçimde ortaya konmalıdır.

Sayın Başkan, kimse için ayrıcalık istemiyoruz. Emeğin karşılığını, güvenceli çalışmayı ve adil bir ücret düzenini savunuyoruz. Milletvekili danışmanlarının, grup danışmanlarının ve grup büro görevlilerinin yıllardır beklediği özlük hakları düzenlemesi artık hayata geçirilmelidir. İş sonu tazminatı hakkı güvence altına alınmalıdır. Ücret kayıpları derhâl giderilmelidir. 4/D çalışanlarının statü talepleri somut biçimde değerlendirilmelidir. Bu talepler için gerekli yasal ve idari adımlar atılmalı, uygulama takvimi belirlenmeli ve çalışanlara verilen sözler yerine getirilmelidir. Çünkü burada sözünü ettiğimiz insanlar, yıllarını bu kuruma vermiş emekçilerdir. Onların emeğini görmezden gelerek ve yaşadıkları sorunu erteleyerek hiçbir soruna çözüm olamayız. Meclisin çalışanlarına gösterdiği adalet, yurttaşa gösterdiği adaletin ölçüsüdür. Plan ve Bütçe Komisyonu olarak bu sorumluluğu üstlenmeli,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 11

Meclis Başkanlığı da gerekli düzenlemeleri gecikmeden hayata geçirmelidir. Çalışanların haklarını teslim etmek için daha fazla beklemeyelim. Emek karşılık bulsun, güvencesizlik sona ersin.

Şimdi, bu çerçevede taleplerimiz şunlardır: Milletvekili danışmanları, grup danışmanları ve grup büro görevleri için iş sonu tazminat hakkı yasal güvenceye kavuşturulmalıdır. Danışmanların ve grup büro görevlilerinin yıllar içinde yaşadığı görevli ücret kayıpları telafi edilmelidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Sayın Başkanımız anladı. Çok önemli Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Ceylan Akça.

Sayın Akça, buyurun.

CEYLAN AKÇA CUPOLO (Diyarbakır) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben sunuma şöyle göz atıyordum ilk üç sayfada "barış" kelimesini görecektim miyim diye. 5'inci sayfada sadece bir defa bahsedilmiş, orada da Suriye'de iç barışın tesis edilmesinden bahsediyor. Türkiye'deki barış veya devam eden diyalog sürecine tamamen "terör" paranteziyle bakılmış. Bu biraz hayal kırıklığı uyandırıcı. Ama buraya gelmeden önce, dün Meclisin Dışişleri Komisyonunda görüşülen Mekke Anlaşması'yla ilgili birkaç şeyi dile getirmek isterim. Meclisin çalışma biçimiyle ilgili bize sunduğu o fotoğrafa bir kez bakalım isterim. Mekke Savunma Anlaşması, adından da anlaşılacağı üzere bir savunma anlaşması. Hâliyle, öncelikle Millî Savunma Komisyonuna gitmesi gerekiyordu ama oraya gitmedi, Dışişleri Komisyonuna geldi. Dışişleri Komisyonunda Başkan Fuat Oktay'a sorular geldi. Orada, bunun niçin Millî Savunmaya gitmediği sorulduğunda o da Millî Savunma Komisyonuna yazdıklarını ama Komisyonun kendisinde bununla ilgili herhangi bir iş, görev ve sorumluluk görülmediğinin cevabını aldığını söyledi. Şimdi, eğer Millî Savunma Komisyonu Mekke Savunma Pakti'nda görev almayacaksa Millî Savunma Komisyonu tam olarak ne işe yaramaktadır?

Bir de dün Komisyondan öyle bir hızla geçti ki sonrasında bakma ihtiyacı duydum. Mesela, anlaşmaya imzacı olan ve katılan Pakistan ve Suudi Arabistan'da çok daha hızlı geçmiş. Çünkü Suudi Arabistan'da krallık var, Pakistan'da da askeri vesayet var. Şimdi, Türkiye'nin Dışişleri komisyonundaki geçiş hızına baktığımızda, buradaki sistemle ilgili aslında bize bir ipucu veriyor. Bizim hızımız, yönetim biçimimiz hakkında tam olarak ne söylüyor?

Yine, anlaşma henüz Mecliste onaylanmış değil çünkü anayasa 90 ve 92 belli koşulları sunuyor ama böyle olmadan, bir sürü, aslında çalışma yapılmış; komite kurulmuş, komite toplanmış, istihbarat şefleri toplanmış, bütün buluşmalarını yapmışlar. Oysaki bu pakt hâlâ Türkiye Parlamentosunda, Genel Kurulunda oylanmış değil, geçmiş değil.

Bir başka şey, barışla ilgili bir noktaya değinmek istiyorum. Şimdi, bu pakt için bu kadar hız çabası varken Nisan ayında, 15-19 Nisan'da sizin de sunumunuzda bahsini ettiğiniz Parlamentolararası Birlik'in 152'nci Genel Kurulu yapılmıştı ve Genel Kurulun bence başlığı, ismi, mottosu çok iyiydi: gelecek nesiller için umudu yeşertmek, barışı sağlamak ve adaleti temin etmek ve orada Barış ve Güvenlik Komitesinden bir tane karar çıktı. O karara yalnızca İran İslam Cumhuriyeti ve Rusya metnin tamamına muhalefetlerini ifade ettiler, Çin metnin tamamına çekince koydu ama Türkiye metnin tamamına "evet" oyu verdi. Bu karar, Barış ve Güvenlik Komitesinden geçen kararın başlığı da şöyle: Güçlü Çatışma Sonrası Yönetim Mekanizmalarının Kurulmasında ve Adil ve Kalıcı Barışın Tesis Edilmesinde Parlamentoların Rolü. Epeyce uzun aslında yapılacak liste var ama en son maddesinden bahsetmek istiyorum. 36'ncı maddede diyor ki bu kararda, Türkiye'nin de "evet" oyu verdiği bu kararda: "PAB'dan çatışma sonrası toparlanma ve barış inşası çabaları içinde olan parlamentolara kapasite geliştirme, akran öğrenimi, danışma misyonları ve iyi uygulamaların derlenmesi yoluyla hedeflenmiş teknik yardım sağlanmasını talep eder." Yani bu kararı onaylayan parlamentolar bunu da talep ederler diyor. "Bizim Parlamentomuz böyle bir talepte bulundu mu, bulunmadı mı?" diye buradan sormak istiyorum.

Yine, insanların bu Mekke'deki hız, PAB'dan geçen karar çerçevesi içinde bu İzleme Kuruluna değinmek isterim çerçeve yasada da bahsedilen. Çerçeve yasanın çıkış tarihiyle Mekke Anlaşması'nın ortaya çıkış tarihi hemen hemen aynı. O yetmiş beş günde geçmiş, uygulamaya girmiş, Parlamentoda onaylanmadığı hâlde uygulamaya girmişken İzleme Kurulu hâlâ olduğu yerde bekliyor, çalışmıyor ama İzleme Kurulunun işini yapması için MGK'nin kararını beklememize gerek yok. Cevdet Bey de bunu söylüyor, Cevdet Yılmaz da bunu birçok röportajında dile getiriyor.

Buradan başka bir noktaya gelmek istiyorum insanların Parlamentodan beklentileriyle ilgili. Bu fon vurgununu izleyen hemen hemen herkes fon vurgunundan kaç milletvekilinin, 592 milletvekilinden kaçının zengin olduğunu aslında öğrenmek istiyor çünkü bunu izlediklerinde yani böylesi vurgunlardan zengin olan bir Parlamentoyu izlediklerinde bu Meclisin onların yaşamına değebilecek yasa yapma kapasitesi olup olmadığından da şüphe duyuyorlar. 3 tane örnek vermek isterim: Plan ve Bütçe Komisyonunun çalışmaları başlamadan önce "Ekme, Adalet ve Barış İçin Bütçe" şiarıyla toplantılar aldık, bunlardan birisi Siirt Kurtalan'daydı ve orada bir kadın

ineğine yem alamadığı için ineğini kesime gönderdiğinden bahsetti. Çocuklarının eve gitmek istemediklerini çünkü "Eve niye gidelim ki orada yemek yok." dediklerinden bahsetti. Yine, Plan ve Bütçe Komisyonunun çalışmaları başlamadan önce Diyarbakır Bağlar Dört Yol'daki hamal pazarına gittim, bir kavşakta bekleyen insanlar yani gününbirlik iş bekleyen insanlarla konuştum. Biri köyü baraj suyu altında kalmış olan 60'lı yaşlarında bir adamdı, gününbirlik hamallık yapıyordu ve hayatı boyunca hiç SGK girişi olup

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 12

olmadığını sordum, "Hayır." dedi. "Meclisteki bütçeden beklentini söyler misin?" dedim, "Hiçbir beklentim yok, orası artık insanların sadece birbirlerine bağırlı çağırıldıkları bir yer." dedi.

Biri de -bu çok güncel, iki gün önceydi- Ankara'da taksicilik yapan, günlük 1.600 lira yevmiyeyle çalışan ve 1.600 lira yevmiyenin 800 lirasını kaldığı otele veren, diğer 800 lirasını da biriktirip yeni ev tutmak için aslında biriktirmeye çalışan bir adamın mesajı. Hiç ben onun adına konuşmayayım, onun mesajını okuyacağım şimdi: Benim adım Serdar -soyadını okumuyorum kişisel verileri için- çocuğum var, oğlum Kuzey, kızım Azra. İki yıldır otele kalıyorum, kirada oturduğum ev satılınca boşalttım. Kaldığım otel Dışkapı'da Aymini Otel'de kalıyorum. Kayıt var, herkes gelip sorabilir. Bugüne kadar hiç yardım almadım. Sigortam yok, iki yıl içinde iki defa Ankara Etlik Hastanesinde bağırsak ameliyatı geçirdim. Durakta çalışan arkadaşlarımdan desteğiyle ayakta durdum, eşyalarım depoda duruyor. İki yıldır çok mağdum, oğlumu Çocuk Esirgeme Kurumuna verdim, Ankara Çocuk Esirgeme Kurumunda, kızım Bartın'da annesiyle birlikte kayın babamın yanında kalıyor. Ev tutma sürecinde yardım istiyorum. Bu kadar parayı bir araya getiremiyorum ev tutmak için çünkü bunun emlakçıya verdiğim parası var, nakliye verdiğim parası var, depozitosu var ve bunu bir araya getiremiyorum. Getiremediğim için de bu döngüden çıkamıyorum ve yardım istiyorum." diyor. Onunla yaptığımız sohbette diyor ki: "Bu kadar parayı ben ev tutmak için bir araya getirmeye çalışırken aldığım 1.600 liralık yevmiyenin 800'ünü otele, 800'ünü de bir kenara koymaya çalışırken, ev tutamazken fon vurgunundan bu kadar zengin olanları görmek benim içimi acıtıyor." Şimdi, bunu izleyen insanlar Meclisin kendi derdine çare olamadığını gördükçe isyan etmek istiyor ama bağırıyormuş. Bağırıldığı zaman çünkü örneğin geçen gün bağırın bir yurttaş -niye bağırıldığını sonra öğrendik- evsizmiş, dışarıda kalıyor ve cezaevinde başının üzerinde bir çatı olabilir diyerek bağırıyor. Cumhurbaşkanına hakaret ediyor, "En azından bir yıl belki içeride yatarım da bir yıllık kira bedelinden kurtulurum." diye bakıyor. İnsanlar Meclisi artık muhalefet vekillerinin iktidar vekillerine bağırıldığını izlemek için açıp bakıyor, Meclisi bunun dışında takip etmiyor çünkü Meclisin bir işlevi olmadığını, Meclisin asıl misyonuna bir türlü kavuşamadığını görüyor. Bu bizim için utanç tablosu, böyle bir şeyden insanların yalnızca bağırma yani maç izler gibi Meclisi izlemesi bizim için utanç verici. Burası hayatı boyunca sigorta yaptıramamış bir kişiye sigorta yaptırmayan patronlara karşı yasa yapacağımız yer. Burası Çocuk Esirgeme Kurumunda kalan o çocuğun, Kuzey'in babası Serdar, annesi ve kız kardeşi Azra'yla bir araya gelmesini sağlayabilecek adil bütçenin yapılabileceği yer. Eğer bunu yapamayacaksak, burada bir sürü kitapçıklarla işte her yıl bir araya geliriz ve yine hiçbir yere varamayız. Bu derinleşen yoksulluk, insanların içinde artan çaresizlik ve Meclisten kestikleri umut bizim için bir uyarı çığlığıdır, bir uyarı zilidir. Bu zili duymanızı umuyorum.

Bir de barış için çabalarınızı aslında bir teşekkürle bitirmek istiyorum. Bu Mecliste yaklaşık on yıllık bir mesaim var, milletvekili olarak değil, bu çok yeni dönemin bir şeyi ama. Gelmiş geçmiş Meclis başkanları içinde yine diplomasiye, uzlaşya ve konuşmaya en açık başkanlardan biri olduğunuzu tespit ediyorum ve bu rolünüzü daha etkin bir şekilde oynamanızı umut ediyorum.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi Sayın Karabat buyurun lütfen. Sonra size vereceğim müsaadenizle.

Buyurun.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Değerli Meclis Başkanım; az önce Ömer Faruk Hülakü Bey'in çizdiği danışmanlarımızla ilgili çerçeveyi önemsiyorum. Daha önce Deniz Bey de iletti. Öncelikle şunu iletmek isterim: Meclisteki partilerin hemen hemen tamamının çoğunlukla uzlaştığı konulardan biri bu. Dolayısıyla sizin de ve Meclis başkanlarımızın da farklı zamanlarda irade ortaya koyduğu bir konu. Hatta Sayın Şentop'un yasa önerdiği bir konu ama ne yazık ki gerçekleşmediği bir konu. Durumun bütün çerçevesine aslında siz de bizim kadar vâkıfsınız. Türkiye Büyük Millet Meclisindeki memur maaşları 39,54 kat artarken 2011-2026 arası danışman göstergeleri 24,44'te kalmış. Dolayısıyla Meclisteki çalışma ortamının, performans verimliliği, çalışma barışı açısından Meclis danışmanlarının, büro çalışanlarının taleplerinin son derece önemli olduğunu belirtmek isterim. Sizin müteakip defalar bu konularla ilgili düzenleme hazırlanmasını talimat verdiğinizde dair demeçlerinizi biliyoruz. Birden fazla alternatif üzerinde çalışıldığını söylediğinizi de biliyoruz. Mevcut İdari Teşkilat Kanunu'ndaki sınırlamalar nedeniyle zorluk çektiğinizi ifade etmişsiniz. Dolayısıyla bu konu, evet, belki de bir iyileştirme yapacaksınız ama bu hani böyle geçirilecek bir iyileştirme değil de her defasında burada konuşacağımız bir iyileştirme değil de genel kurala bağlanmış, tazminat hükümleri, iş güvenliği gibi konuları önemseyen bir çerçevenin oluşturulması önemli diye düşünüyorum. Daha önceki Meclis tutanaklarında var, siz muhalefet destek verdiğinizde kendinizin de hazır olduğuna dair görüşleriniz var. Topu bize atma noktasından öte artık tam gollük pas atma noktasında olduğunuzu belirtmek isterim. Tutanakları okumak istemiyorum çünkü tutanaklarda, Meclis tutanaklarında defalarca her partiden milletvekilinin bu konuya ilişkin iradelerine tanıklık ediyoruz. Bütçe Plan Komisyonunda geçen sene de aynı görüşmelere tanıklık ediyoruz. Dolayısıyla bu konuda artık kuvvetli bir iradenin ortaya konulması gerektiğini düşünüyorum. Çerçeve konusunda zaten sözü çok uzatmak istemiyorum çünkü benden önce konuşan iki milletvekili arkadaşım hem Ömer Faruk Bey hem de Deniz Bey gerekli durumu ortaya koydular. Şimdiden çalışanlarımız için yapacağınız iyilikler için ve hak teslimi için teşekkür ederim.

Şimdi, değerli arkadaşlar, burada Sayıştayımız var, çok kıymetli ve önemli. Aslında Meclisin iki temel faaliyetinden biri yasama, diğeri denetleme. Dolayısıyla Meclisin ikinci temel ayağı konusunda en önemli kurum Sayıştay. Anayasal bir görev yapıyor Sayıştay. Sayıştayın bütçesinin arttığını görüyoruz ama denetim güvenli mi diye sorduğumuzda, denetim güvencesi artıyor mu diye baktığımızda bu konuda ne yazık ki olumlu cevap veremiyoruz çünkü Sayıştay denetiminin de ne kadar çok siyasi baskı altında

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 13

kaldığını her adımda, her örnekte gözlemleyebiliyoruz. Raporların incelenen sayfalarından, bulgu sayılarından, kurumlara göre denetim sayılarına kadar çok farklı, spesifik örnekler verebiliriz ama özü itibarıyla Sayıştay denetiminin bağımsızlığı konusunun artık şüphe getirir hâlde olduğunu görüyoruz. Üstelik, sınırlı bulduğunuz bulguların da akıbetinin ne olduğu konusu da bir tartışma konusu. Siz bulguları buluyorsunuz ama kurumların bazıları ısrarla buna uymuyor. Bu konuda peki Meclis ne yapıyor? Yani "Bulunan bulguların akıbeti konusunda Meclis hangi çalışmaları yapıyor?" dersek bu konuda eksiklerin olduğunu da gözlemliyoruz. Sayıştayın denetim alanı daralıyor. Birkaç örnekle söylemek isterim: Şimdi, KİT'leri artık Meclis denetliyor, Türkiye Varlık Fonu var, burada KİT'lerin bir kısmı var, doğal olarak "Zaten KİT'ler denetimde ama KİT olmayan Varlık Fonu var; Ziraat Bankası, Türk Hava Yolları, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı, Türk Telekom -sayabileceğimiz bir sürü stratejik şirket var- ve bunların yaklaşık yüzde 19'u bağımsız denetçiler tarafından denetleniyor." diye sunuluyor. Peki, değerli arkadaşlar, bağımsız denetçiler tarafından denetleniyor ve denetim raporlarındaki görüşler ne? Görüşlerin çoğu sınırlı sorumlu görüşler, biliyor musunuz? Yani genellikle şöyle olur: "Yeteri kadar evrak alamadım, yeteri kadar denetleyecek unsur bulamadım, bana yeterli bilgi verilmedi." demek anlamına gelir bu. Bakın, Türkiye Varlık Fonu; Fonu, Fonu, arkadaşlar, burası da bir fon, dikkatinizi çekerim, bir fon krizini konuştuğumuz konuda, Türkiye'nin en büyük varlıklarının olduğu yer ve üstelik Anayasa Mahkemesine göre denetime tabi olması gereken yer ne yazık ki denetimden kaçırılıyor.

Bir başka nokta, bunun alt fonları var, o da denetimden kaçıyor. Burası ciddi bir düzenleme yapılması gereken bir alan hâline gelmiştir. Aynen diğer fonlarda olduğu gibi denetim eksikliği konusunu buradan bir kez daha vurguluyorum değerli arkadaşlar. 2024 verilerine göre 360 milyar dolarlık bir aktifi olan bir fon büyüklüğünden bahsediyorum. Dolayısıyla bu alanın Meclis denetimine yüksek oranlı açılması kıymetli ve önemlidir Türkiye Cumhuriyeti açısından.

Bir başka nokta, ikinci büyüklük TMSF. Bakın, bir şirketin 1.300 çalışanı dersem normal, değil mi ama TMSF'nin 1.300 şirketi var, Türkiye'nin en büyük holdingi hâline gelmiş. Peki, bu kurum bu kadar büyük şirketi yönetebilecek bir kadro yeterliğine sahip mi? Hangi denetim yapılıyor arkadaşlar buralarda? Bakın, büyüklükler 2025 sonunda 880 milyara gelmiş, 270 milyar ciro yapılmış, 50 bine yakın çalışanı var, TMSF'nin, 50 bine yakın. Dolayısıyla buranın denetimi de ciddi bir alan dolayısıyla Sayıştay denetiminin nasıl daraldığı konusu başka bir örnek.

Başka bir şey, kamu-özel iş birliği projeleri. Bu alandaki denetim konusunda da yine sorun var. Ben burada Sayıştay yöneticilerini suçlayarak söylemiyorum, gerekli yasal düzenleme ihtiyaçlarını da belirterek konuşuyorum. Biz eğer bu temel kurumları, kamu-özel iş birliği projelerini, TMSF'yi ve Varlık Fonunu denetleyemezsek çok daha yönetilemez krizlerle karşı karşıya olacağımızı belirtmek isterim.

Dolayısıyla değerli arkadaşlar, özetle şunu söylemek isterim: Türkiye Varlık Fonu ve şirketleri, alt fonlar, kamu-özel iş birliği sözleşmeleri ve kamu payı bulunan tüm şirketler istisnasız Sayıştay denetimine tabi olmalıdır. Anayasa Mahkemesinin 2025 kararı gecikmeden kanunlara yansıtılmalıdır. TMSF'nin kayyum olarak yönettiği şirketlerin yönetim, satış ve tasfiye işlemleri Sayıştay denetimine alınmalı ve sonuçları her yıl bir raporla Meclis denetimine açılmalıdır. Performans denetimi açık bir yetki olarak tanımlanmalıdır. Sayın Başkanım, Sayıştay Başkanım, burası kıymetli, raporlar ayıklanmadan ham hâliyle Meclise sunulmalıdır. Başkanlığı ana muhalefet partisine ait bir kamu hesapları komisyonu kurulmalı, Sayıştay raporlarının burada görüşülmesi zorunlu hâlde getirilmelidir. İdareler her bulgu için bir eylem planı sunmalıdır. Yani Sayıştay bulgu yaptı, bunu nasıl düzeltereğine ilişkin oraya idareler bir eylem planı sunmalıdır. Tekrarlanan bulgular üst yöneticilerin hesap verme sorumluluğu kapsamında değerlendirilmelidir. Sayıştay bütçesi, yürütmenin aktarma kararlarına muhtaç olmayacak şekilde Meclis tarafından belirlenmelidir, atamaların liyakatli ve tarafsız olması sağlanmalıdır.

Teşekkür ediyorum, başarılar diliyorum hepinize.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Sevdâ Erdan Kılıç.

Buyurun lütfen, süreniz on dakika.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Meclis Başkanı, Sayın Komisyon Başkanı, Komisyon üyeleri, değerli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. Yarın Cumhuriyet Bayramı'nı kutlayacağız, cumhuriyetimizin 103'üncü yılı. Bugün bu sıralarda yer alıyor ve söz söyleyebiliyorsak halkın adına bunu cumhuriyete ve Mustafa Kemal Atatürk'e borçluyuz. Sözlerime ben de böyle başlamak istedim. Hepimizin Cumhuriyet Bayramı kutlu olsun.

Tabii, bugün 3 kurumu görüşüyoruz. 3 kurumun ortak bir özelliği var, 3'ü de doğrudan milletin hakkını, hukukunu korumakla yükümlü. Türkiye Büyük Millet Meclisi milletin iradesini korumak zorunda, Sayıştay milletin parasının hesabını sormak zorunda, Kamu Denetçiliği Kurumu da vatandaşın idare karşısındaki hakkını savunmak zorunda fakat bugün nasıl bir tabloyla karşı karşıyayız; milletvekili seçiliyor, görevini yapamıyor; Meclis çalışanı yıllarca emek veriyor, hak ettiği güvenceye ulaşamıyor; denetçi rapor hazırlıyor ancak tespitlerin nasıl sonuçlandığını milletvekilleri yeterince göremiyor; vatandaş şikâyet ediyor, haklı bulunuyor ama hakkının teslim edilmesini belki de aylarca, yıllarca bekliyor. Bir tarafta temsil edilmeyi bekleyen millet iradesi, diğer tarafta temsil edilmeyi bekleyen emek hakkı, öbür tarafta da hesabı sorulmayı bekleyen kamu kaynakları var. Bu anlayışla, bugün, öncelikle Meclisimizin saygınlığına ve millet iradesine ilişkin temel bir sorumluluğu hatırlatmak istiyorum: Hatay halkının oylarıyla milletvekili seçilen Can Atalay hâlâ cezaevinde, Anayasa Mahkemesinin kararları ısrarla uygulanmıyor, Hatay halkının temsil hakkı göz göre

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 14

göre yok sayılıyor. Sizden Can Atalay'ın düşüncelerini savunmanızı asla beklemiyoruz ama Anayasa'yı ve millet iradesini savunmanızı bekliyoruz. Anayasa'nın 153'üncü maddesi açık; yıllardır da konuşuyoruz, anlatıyoruz Genel Kurulda da Anayasa Mahkemesi kararları yasama, yürütme ve yargı organlarını bağıyor. Bugün burada Meclis bütçesini görüşüyoruz ancak unutmayalım ki Meclisin itibarı bütçenin büyüklüğüyle değil Anayasa'ya, hukuka ve millet iradesine gösterdiği saygıyla ölçülür.

Sayın Başkan, tabii, Meclisin kendi çalışanlara karşı da sorumlulukları var, diğer arkadaşlarımız da söyledi. Milletvekili danışmanları yasama faaliyetlerinin yükünü omuzluyor. Ne çalışma saatleri var, ne geceleri var, ne gündüzleri var ancak görevleri sona erdiğinde de ne kıdem tazminatları, ne ihbar tazminatları, ne de işsizlik, sigorta güvenceleri var. Geçtiğimiz dönem bu sorunun çözümü için sizin de bir sözünüz olmuştu, artık söz değil Başkanım çözüm bekliyoruz, danışman arkadaşlar çözüm bekliyor. Gerekirse kanunu değiştirelim ama kendi çalışanlarımızın hakkını savunamayacaksa vatandaşın hakkını da burada savunabilmemiz çok mümkün gözüküyor.

Bir de 4/D statüsündeki Meclis emekçilerimiz var; milletvekilleri değişiyor, dönemler geçiyor ama onlar yıllardır bu Meclisin yükünü taşımaya devam ediyorlar. Bu insanlar Meclisin misafiri değil aslında emektarı. Cumhurbaşkanlığına bağlı bazı kurumlarda benzer düzenlemeler yapılırken Meclis çalışanlarının kazanılmış hakları korunarak 4/B'ye geçiş talepleri neden ısrarla karşılanıyor? Bununla ilgili çalışan arkadaşlarda büyük bir beklenti var Sayın Başkanım sizden.

Bir diğer konu var, o da görevde yükselme sınavları. Ankara memur grubunda, yazılı sınavdan 97,96 puan olan 10 kişiden 4'ü atanamamış; 87,71 puan olan 5 kişi atanmış. Bununla ilgili soru işaretleri var, bize de ulaşıyor, diğer partilere de ulaşıyordur herhâlde. Sözlü sınav puanları ve değerlendirme ölçütleri nelerdir? Bunları da bizlerle paylaşırsanız seviniriz. Tabii, Meclis adaletin kanunlarını yapıyor, o hâlde adalet önce bu Meclisin çatısının altında sağlanmalı Sayın Başkan çünkü adalet, kürsüden anlatarak, konuşarak değil önce kendi çalışanlarımıza ve Meclis emekçilerimize uygulayarak savunulur. Çalışanın, emekçinin hakkını teslim etmek lütuf değil hukuk devletinin de bir diğer görevidir.

Gelelim Sayıştaya. Şimdi, Sayıştayın nasıl denetim yaptığını değil de nasıl denetim yapmadığını konuşuyoruz aslında bu bütçede. 97 kuruluşun raporunda eleştiri ve tenkit konusu bulamamış. Maşallah Sayıştaya göre 97 kurum tıkır tıkır çalışmış, hiçbir sorun yok ama tabii, tırnak içinde Sayıştaya göre. Şimdi elimde 2012 yılı İstanbul Menkul Kıymetler Borsasının son Sayıştay raporu var. Raporun "Öneriler" bölümünde tabii Sayıştay ve Meclis denetimi kapsamından çıkarıldığı yazıyor ve raporda "Önerilere yer vermemiş." deniliyor nasıl bir tesadüf! İstanbul Menkul Kıymetler Borsasını Borsa İstanbul'a dönüştürdünüz, adını değiştirirken de Sayıştay denetimini kapının dışına koydunuz. İşte, 6362 sayılı Kanun'un 132'nci maddesinde de hepsi yazıyor, düzenleme de burada. Sayıştay Kanunu'ndan Kamu İhale Kanunu'na kadar pek çok kanunun Borsa İstanbul'a uygulanmayacağını hükme bağladınız.

Şimdi gelelim SPK'ye ve yaşadığımız fon konusuna, fon soygununa. SPK'nin raporları, bakın, Sayıştayın SPK üzerine raporu bomboş, pırıl pırıl ama ülkenin geleceği bu kadar pırıl pırıl ve parlak değil Başkanım yani gerçekten Sayıştay raporları tertemiz ama yatırımcının cebi de şu anda bomboş. Şimdi, Sayıştay temsilcilerine sormak istiyorum: Ya, bu kurumları gerçekten denetliyor musunuz, yoksa denetliyor gibi mi yapıyorsunuz? Yani düşünün, şirketin hissesi hayatın olağan akışına aykırı bir şekilde yükselmiş, "Manipülasyon var." denmiş, 20 ayrı şikâyetle bulunmuş kardeşim yani ısrarla 20 kişi gelmiş, şikâyet etmiş, dönüp bakmamışsınız bile ne oluyor diye. Ya, şikâyetleri incelediniz mi, araştırdınız mı, hangi tedbirleri aldınız bu konuda? Yani bu kadar olağan dışı hareket yaşanırken neredeydiniz? Ya, bunları denetleyemiyorsanız neyi denetliyorsunuz? Elektrik faturası, tuvalet kâğıdı, kâğıt, kalem giderini mi denetliyorsunuz? Vatandaşın milyarlarca lirası buharlaşmış ama sadece siz kurumun muhasebe kayıtlarına bakmışsınız. Bunun adı da maalesef denetim değil, denetim görüntüsü altında sorumluluktan kaçmaktır Başkanım.

Tabii, bir vahim tarafı daha var: Kamu kurumunda usulsüzlük tespit ediliyor; bu rapor değerlendirme kurulundan geçerken hop buharlaşıyor, gidiyor. Hangi tespit çıkarılıyor, hangisi hangi gerekçeyle değiştiriliyor, bunları bilmek istiyoruz yani siz milletvekillerinin denetim hakkına da sansür uyguluyorsunuz bu uygulamayla. Yargı eliyle basına sansür uygulanıyor, Sayıştay eliyle de milletvekiline sansür uygulanıyor. Peki, bu gerçekleri vatandaş kimden öğrenecek? Milletvekilinden öğrenemeyecekse, basından öğrenemeyecekse bu ülke nasıl, nereye varacak? Yani emekli geçinemiyor, işçi ay sonunu getiremiyor ve bunları hiç göstermeyen ekranlar var, vatandaşın bunlardan da doğruları öğrenmesi zaten mümkün değil. Sayın Başkanım, asıl tehlike de burada başlıyor aslında. Denetimin olmadığı, hesap vermenin ortadan kalktığı yerde kamu gücü ile özel çıkar arasındaki sınırlar da aslında siliniyor. Bir siyasetçi, bir bürokrat, bir yandaş bir araya geliyor, kamu gücünü kullanarak milyonların, milyarların peşine düşüyor, siz de olup biteni izliyorsunuz, iş işten geçtikten sonra da işte raporlar, soruşturmalar devam ediyor. Para el değiştiriyor, servetler büyüyor, insanlar mağdur oluyor, ondan sonrasında bakıyoruz ki neler olmuş bundan önce? Soygunun önünü açan denetimsizliği konuşmadan soygun olduktan sonra yapılan denetimle hiçbir kurum övünemez Sayın Başkanım. Bugün 100 binlerce yatırımcı birikiminin peşinde koşuyor. Birileri inanılmaz servetlere kavuşmuş, bizim hayal bile edemediğimiz, vatandaşın yıllarca biriktirdiği 3 kuruşun peşine düşmüş ki nasıl alırız, nereden alırız diye. İşte, Cumhuriyet Halk Partisi olarak bu yüzden ısrarla siyasi ahlak yasasını çok önemsiyoruz Başkanım. Bu büyüklükte bir soygun siyasetsiz olmaz. Gelin, bütün siyasi partiler ortak bir irade koyalım, bu yasayı çıkaralım. Milletvekillerinin, kamu gücünü kullanan siyasetçilerin ve yakınlarının mal varlıkları gerektiğinde etkili biçimde bir denetlensin, açıklanamayan servet artışlarının hesabı sorulsun. Mecliste de bir yolsuzlukla mücadele komisyonu kuralım ve önce kendimizden başlayalım. Sizin de Hükümet sözcüsü olduğunuz dönemde, 2016 yılında buna ilişkin bir sözünüz var etik komisyon oluşması konusunda hatırlıyorsanız yani hâlâ aynı fikirdeyseniz gelin, birlikte mücadele edelim bu konuda Başkanım. Kimse milletvekili rozetini, bürokratik makamını ve siyasi yakınlığını hesap vermemenin güvencesi olarak kullanmasın Başkanım, milletvekili

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 15

rozeti açıklanmayan servetin kalkını olmasın. Siyaset milletin sırtından servet edinme yeri değil, millete hizmet etme sorumluluğu. Maalesef, millet artık siyaset kurumuna da güvenmiyor. O yüzden, ilk adım olarak bu siyasi ahlak yasasını grubumuz olarak çok önemsiyoruz. Artık şunu da sormak istiyoruz: Biz birbirimizi denetlemezsek, kurumlar kurumları denetlemezse milletin parasını kim koruyacak yani denetleyenlerden mi koruyacak kendini bu millet? O yüzden bizim talebimiz açık: Kim olursa olsun, hangi makamda otursun otursun kamu gücüyle servetine servet katan herkes o servetin hesabını millete vermek zorunda diyorum.

Umarım hayırlı olur bu bütçe, umarım ülkemizde bundan sonra böyle fon soygunu gibi konular yaşamayız diyorum.

Teşekkür ediyorum.

Bütün emekçilerin de emeklerine sağlık diyorum Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Kadri Enis Berberoğlu, buyurun.

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) - Sayın Grup Başkan Vekilime bu nazik jesti için teşekkür ediyorum.

Efendim, ben ön sıralara alışık değilim. Aslında bu Meclis Komisyonunu ilk izlediğim yıllar 1980'li yıllardı ve arkada o zaman adı "medya" değil de "basın" olan bölümde izliyordum. Aslına bakarsanız, o zamanlar bu Komisyon çok daha heyecanlı geçiyordu. Hükûmet Komisyon üyelerinin oturduğu, Cumhur İttifakı üyelerinin oturduğu yerde oturur, bürokratlar onun önünde, yetişmeyenler biraz bu tarafta, kalan bölüm de milletvekillerinden oluşurdu. Ben bu Komisyonu izlerken misal 1984-1985 yıllarında ANAP iktidarında bakanların değiştiğini gördüm. Hükûmetin çok zora düştüğünü gördüm. Milletvekillerinin, muhalefet milletvekillerinin illeri için nasıl bir yatırım ödeneği yarışına girdiğini gördüm. Sonra, milletvekili seçildim hasbelkader yaptığım mesleği bıraktıktan sonra, emekli olduktan sonra. Buraya geldiğimde de işte toplam on bir yıl oluyor; bunun bir buçuk yıl hapis, bir yılı Meclisten uzaklaştırma yani netine baktığınızda sekiz yılda Meclis Komisyonundaki bu değişimi olumlu mu olumsuz mu göreyim kararsız kaldım. Kendime de o konuda çok güvenmem, duygusal bir adamım; Google'ın Gemini'sine sordum bugünkü Türkiye'de Meclis gerekli mi diye. Yani çok değişik cevaplar verdi lehte ve aleyhte: Meclisin gerekli ve vazgeçilmez olduğunu savunan argümanlar verdi. Üşenmeyin, siz de bakın yani herkese açık. Millî egemenliğin temsili ki evet, doğru. Yani, 16'ya yakın parti var gördüğüm kadarıyla şu anda Mecliste ve en yüksek temsili olduğu dönemlerden biri, en yüksek temsil belki daha önce olmuş olabilir. Kanun yapma gücü: Şaka yaptı herhâlde benimle diye düşündüm yani kanun nereden geliyor belli, nasıl geçiyor belli. Kuvvetler ayrılığı ve denge aynı şekilde; şaka konusu. Aleyhte yürütmenin ağırlığı, sembolik yasama iddiası, kararnamenin etkisi. Biraz ergenlik yaptım herhâlde yapay zekâyâ başvurarak ama sonra, canlı örnekleri de yaşadığımı hatırlıyorum. Mesela, ben Meclise girdiğimden beri muhalefetin herhangi bir araştırma önergesinin iktidar tarafından kabul edildiğini görmedim. Ya, dişi kıracağım hiç mi haklı bir önerge yok bunların içinde!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Yenidoğanla ilgili önergeler var.

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) - Anlatacağım efendim.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ara ara ortak önergeler oluyor.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Yenidoğanla ilgili araştırma...

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) - Biliyorum efendim, üç, dört tane öyle komisyon kuruldu, onların da farkındayım.

Neyse, başka, mesela, bir Can Atalay konusunu önce Yeni Partili Ali Mahir Başarır, sonra bizim Sevda Hanım verdi, arkamda oturuyor Gülizar Biçer Karaca Hanımefendi, o tarihte Meclis Başkan Vekiliydi. Bırakın Anayasa Mahkemesi kararına uymasını bu Meclisin, Anayasa Mahkemesi kararına uyulması bile bu Mecliste sorun teşkil etti. Kıymetli Başkan o konuda kamuoyuna şikâyet etti Gülizar Hanım CHP'yi, o tarihteki CHP'yi. Ve bilmiyorum, temenni ederim ki öyle değildir ama Gülizar Hanım'ın o tarihten sonra Meclis Başkan Vekiliğine devam etme koşulları da çok zor hâle geldi; nöbetler değişti, vesaireler oldu, şunlar oldu, bunlar oldu. Şimdi, baktığınızda, Meclisteki soru önergeleri, Sayın Başkanın verdiği rakama sadık kalayım, yüzde 60 civarında cevaplanıyor, önergelerin yüzde 40'ı da herhâlde en kritik olanlar, onların cevabı gelmiyor. Demin ifade ettim, yani Google Gemini'ye baktığınız zaman çok da haksız sayılmaz; lehte ve aleyhte puanları Meclisimiz şu anda bence kafa kafaya gelmiş durumda. Belki de bunun hakkında artık konuşmamız lazım. Yani bir bütçe büyüklüğünün ötesinde bu rejimin Türkiye'yi gerçekten idare edilebilir bir hâlde, sürdürülebilir bir hâlde götürüp götürmediğini tartışma noktasına geldik. Yani Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin Meclisi gerekli mi gereksiz mi tartışmasına sürüklendiği bir noktaya geldik. Maalesef böyle. Hâlbuki, şimdi, kendimi tekzip ederek konuşacağım ve Sayın Başkana burada atıfta bulunarak devam edeceğim. Bu Meclisin neler yapabildiğini 15 Temmuz 2016'da gördük, o yüzden Gazi Meclis diyoruz hepimiz, bu ifadeyi kullanarak devam ediyoruz. Başka? Çerçeve yasada gördük, 467 oyda gördük. Ben de o yasayı destekleyenlerden ve lehinde oy kullananlardan birisiyim Milletvekili olarak çünkü o sorun, hakikaten, Türkiye'nin en büyük sorunudur ve o sorunun tek çözüm yeri, millî egemenliğin tecelligâhı dediğimiz yüce Meclistir. Yüce Meclisin koyduğu çerçevede ve o konudaki yönlendirmeyle ancak bu sorun çözülür. Bu sorunun nasıl çözülemeyeceği yine iktidar partisi tarafından 2012-2015 sürecinde gösterildi. O tarih ile bu tarih arasındaki en büyük fark, o tarihte yapılanların hiçbirinin Meclise getirilmemesiydi, bu tarihte yapılanların en önemli avantajı da bütün partilerin katılımıyla kurulan bir Komisyonla ne yapılacağını açık açık anlatılması, İmralı'nın ziyaret edilmesi. Yani saksak, işte, hepinizin bildiği konular bunlar ama neticede çıkan rapor ve onun neticesinde çıkan çerçeve yasadır. Bir ilerleme varsa burada katılımın önemi çok önemlidir. Yani, gerçekten, abartılacak şekilde bu katılımın altının çizilmesi gerektirir.

Peki, arkadaşlar, ben de şunu soruyorum o zaman: Türkiye'nin en büyük sorununda bir araya gelebiliyorsa bu Meclisin çeşitli partileri, çeşitli üyeleri, itiraz edenler, "hayır" oyu verenler de dâhil olmak üzere o sürecin parçası hâline geliyorsa... Yani "hayır" oyu vermek de bir katılımdır, Meclise gelip "Bu yasayı ben beğenmedim." demek de bir demokrasi faaliyetidir. Yani dışarıda kalıp da

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 16

bağırıp çağıracağına geliyorsun, burada anlatıyorsun niye karşı olduğunu ve ondan sonra "hayır" oyu veriyorsun. Ama ne iyi ki 467 "evet" oyu çıkıyor. Şimdi, burada, biz kendi aramızda konuşabiliyorsak, ilerleyebiliyorsak başka konularda, mesela fon krizi, deminden beri konuştuğumuz ve güncel olduğu için, benim de aklımı karıştıran fon krizi konusunda niye bir araya gelemiyoruz? Mekke Anlaşması niye bu kadar tartışılıyor kendi aramızda, niye bir araştırma komisyonu konusu olmuyor yani savaş gibi ciddi bir sorun varken ortada?

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Kapalı oturum...

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) - Yani, evet, kapalı oturum niye yok? Şimdi Gülizar Hanım uyarıyor arkamdan.

Yani, netice, burada, bazı konularda bu Meclis kendi rüşünü ispat etmiş olmasına rağmen ve en önemli konuda, çerçeve yasayla sonuçlanan terör meselesi, Kürt meselesi, adına ne dersiniz deyin, Türkiye'nin yüz yıllık meselesini çözme konusunda bir araya gelmişken diğer konularda niye bir araya gelemiyor veya bu Meclisin iradesinin gösterilmesi bir rejim sorunu hâline geliyor - Türkçesi- bunu tartışmamız lazım diyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum efendim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Görüşmelere saat on ikiye kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 11.53

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 12.03

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

----- 0 -----

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 5'inci Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Sayın Uz, buyurun.

RİDVAN UZ (Çanakkale) - Sayın Başkan, Sayın Meclis Başkanım, kıymetli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Yarın cumhuriyetimizin 103'üncü yılı. Başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere Millî Mücadele'nin tüm kahramanlarını, aziz şehitlerimizi ve kahraman gazilerimizi bir kez daha rahmetle, minnetle anıyorum. Bu vesileyle, millî egemenliğin tecellîgâhı ve demokratik hukuk devletin temeli olan Türkiye Büyük Millet Meclisini yüceltmenin hem iktidarın hem de muhalefetin yegâne görevi olduğunu bir kez daha hatırlatmak isterim.

Sayın Başkanım, nasıl bir Meclis arzu ediyoruz, nasıl bir güçlü Meclis olmalıdır noktasında konuşmama başlamak isterim. Güçlü bir Meclis, Cumhurbaşkanının karnameleriyle çalışan Meclis değildir; güçlü Meclis, 50.416 yazılı soru önergesinin sadece 6.973'üne zamanında cevap verilen Meclis değildir. Güçlü Meclis milletvekillerinin millet adına ilgili kurumlara, ilgili bakanlıklara sorduğu soruların cevapsız kaldığı Meclis değildir. Peki, nedir güçlü Meclis? Güçlü Meclis, kanun görüşülürken milletvekillerine zaman ve çalışma imkânı sunduğu Meclistir, ihtisas komisyonlarının çalıştırıldığı Meclistir. Güçlü Meclis tüm uyuşmazlıkları bir çuvala koyup torba yasa yapılmayan Meclistir. Tali komisyonlarının çalıştırıldığı, yangından mal kaçırır gibi kesintisiz yirmi sekiz, otuz saat çalıştırılan komisyonların Meclise sunulduğu Meclis hiç değildir. Güçlü Meclis, halktan korkmayan, kesintisiz yayın yapan Meclis TV'ye kavuştuğunda da daha güçlü bir Meclis olur. Güçlü Meclis etki analizlerinin yapıldığı Meclistir. Güçlü Meclis, muhalefetin araştırma önergelerine sırtını dönmediği, parmak hesabıyla reddedilmediği Meclistir. Peki, güçlü Meclis, güçlü başkan neye tekabül eder? Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında hukuk, hukukun önceliği, birliği, dirliği, düzeni adaletli bir şekilde yürütmektir. Seçilmiş her bir milletvekilinin hakkını, hukukunu gözetmektir. Muhalefetin komisyon kurma taleplerinin, Mecliste bulunan tüm muhalefet partilerinin fon vurgunuyla ilgili fon komisyonu kurma taleplerinin yerine getirildiği Meclistir güçlü Meclis. İktidarın adını "terörsüz Türkiye" diye duyurduğu, sonuçlarının ise bölücü başına özel bahçeli villaya evrildiği, statü tanındığı, toprakla buluşan şehitlerin değil, katilin hakkının arandığı karanlık komisyona önyak olmamaktır güçlü Meclis. Fona kulağını kapatıp milletin yüzde 78 tasvip etmediği terörsüz Türkiye'ye önyak olmamaktır güçlü Meclis. Bir hak arayışında meydana olan bir milletvekilinin içişleri bünyesindeki bir polis müdürü tarafından yumruklu saldırıya uğradığında milletin oyuyla seçilen bir milletvekiline "Nasıl vurursun?" diyebilen ve derhâl gereğini yapandır. Meclis Başkanının görevi Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında PKK terörsüz başı adına sloganlar atıldığında derhâl gereğini yapmaktır. Saraya yüzünü döndüğü kadar Meclisimizin millete de dönmesi gerekliliğinin farkında olmasıdır.

Peki gelelim bütçemize. Türkiye Büyük Millet Meclisi millî iradidir. Bütçeyi çok dikkatli inceledim. Genel bütçe önümüzdeki 2027 yılı 33 milyar 787 milyon 913 bin lira, 2026'da ise 27 milyar 235 milyon 264 lira, artış yüzde 24,06 oranı; makul ve anlaşılabilir. Bakanlık bütçelerine baktığımızda da bunun makul olduğunu görüyoruz. Bütçenin büyüklüğü rakamları kadar hangi yaralara da merhem olduğuna bakmamız da şarttır. Millet, Meclise bütçesinden kaynak aktarıyorsa bizler de milletin adına bunu takiple sorumluyuz. Temsil ve tanıtmaya ayrılan bütçe 2026'da 341 milyondan 2027'de 557 milyon 735 bin TL'ye artmış yani yüzde 63,40. Bunun tek açıklanabilir nedeninin Türkiye'deki gerçek enflasyon oranının olduğunu düşünüyorum. Çünkü Meclisin itibarı harcanan paranın büyüklüğüyle değildir. Sermaye giderlerine baktığımızda 2026'da 4 milyar 734 milyon 506 bin, 2027'de 2 milyar 500 milyon 250 bin yani yüzde 47,84 düşüş var; bunu da olumlu karşılayabiliriz. Lakin gayrimenkul büyük onarım gideri 1 milyar 481 milyon 250

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 17

bine çıkmış, bu durumda eşitleniyoruz. Kâr amacı gütmeyen kuruluşlardaki transferlerde 2026'da 66 milyon, 2027'de 145 milyon yani artış yüzde 120. Toplam bütçede dörtte 1'i kadar artış olurken burada yarıdan fazla bir artış var. Hangi ölçü ve kriterler burada geçerli, kontrol nasıl sağlanıyor; buna da bakmak lazım.

Son olarak değinmek istediğim husus, Meclisin adaletle ilgili tutum ve tavırlarıdır. Önümüzde geçtiğimiz yıllarda meydana gelen Soma gibi, İliç gibi, Kartalkaya gibi hadiselerin sonuçlarının da irdelendiğinde netice itibarıyla yargıdan kaçırılan bir süreç görmekteyiz. Yine, Türkiye Büyük Millet Meclisinde milletin bu Meclisi ciddiye alması gerekliliği hususunda yapmamız gerekenleri yapmadığımız nokta, nedir o? Az önce de değindiğim fon dolandırıcılığıyla ilgili saraya kadar uzanan bu sürecin Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan tüm partilerin talepleri dâhilinde bir komisyon oluşturulması sürecini yaşadık ve bu iktidar partisi tarafından reddedildi. Şimdi ve dünya tarihinin gördüğü en büyük bir adalet mekanizması işletilerek de bu vurgunda adı geçen AK PARTİ'li Genel Başkan Yardımcısının ve mensuplarının WhatsApp gruplarından çıkarılarak cezalandırılması da maalesef tarihe bir kara leke olarak geçirilmiştir. Hatırlayın, süreç devam ediyor, muhalefet milletvekillerinin transferlerle iktidar partisine geçirildiği bir süreç yaşıyoruz. Milletvekilliği sadece sayısal bir veriden ibaret değildir ama sayısal veri niçin gerekliyse, bu anlamda Türkiye'de "Güneş Motel ahlaksızlığın kalesi" diye söylendiği ve gündeme getirildiği süreçlerin akabinde Türkiye'ye her gün bir Güneş Motel hadisesi yaşatmak da akıl alınabilir bir durum değildir. Ayrıca, milletvekillerinin dışında belediye başkanlarının da gerek korkutularak gerek ters kelepçeyle sabahın bir köründe evinden alınarak ya rozet takılarak AK PARTİ'ye geçerek temizlenmesinin önünün açıldığının varsayılması ya da yine belediye meclis üyelerinin oylamalardan önce Üsküdar'da yaşadığımız gibi -bunun da nasıl ikna edildiği konusunda derin şüphelerimiz var- 3 kişinin Meclis üyelerinin yargı eliyle içeri alınıp oylamaya katılmadığı ve belediyenin el değiştirildiği süreçleri yaşıyoruz. Muhalefetin, milletin, muhalefet partilerinin kazandığı belediyelerin kendi oylarıyla bu süreçte dâhil edilmediği yani bizim verdiğimiz helal oylarla seçilen belediyelerin yargı eliyle elimizden alınarak gittiği bir süreçte, bu milletin "Bizim oyumuzun kıymeti, değeri yoktur." dediği noktada, iktidarın ne yapacağı da merak konusudur tarafımızca. Yarın öbür gün, genel seçimle ilgili de aynı tutum ve davranışları gösterdiğinde ne yapılacağı da çok önemli bir husustur.

Şimdi, sadece burada şunu söylemek gerekir hem milletvekillerine hem belediye başkanlarına: Korkaklıkta ar ve zilletin, ileri atılmakta izzet ve şerefın asla unutulmaması gereken süreçleri yaşıyoruz ve mutlaka bizler izzet ve şerefın tarafı olmalıyız. Sözde Hazreti Ömer'i dillendirdiğimizde ama karşılığında...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederiz.

Bu dönem bunu çok net uyguluyoruz, çok sağ olun.

RİDVAN UZ (Çanakkale) - O zaman mikrofon kapalıyken söyleyeyim.

Sözde "Hazreti Ömer" denildiğinde ama Ömer Çelik'le muhatap edildiğimizde, adalette "Nuşirevan" dediğimizde ama Akın Gürlek'le temsil edildiğimizde bu işlerin çok doğru olmadığını bir kez daha hatırlatmak isterim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyorum.

Sayın Yasin Öztürk, süreniz on dakika.

Buyurun.

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Meclis Başkanım, Değerli Komisyon üyeleri; Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütçesini, ayrılan ödeneklerin yanı sıra millet adına üstlendiği yasama ve denetim sorumluluğu üzerinden de değerlendirmeliyiz. 2027 yılı için önümüze konulan bütçe teklifi 33 milyar 787 milyon 913 bin lira. İktidarın ve Meclis yönetiminin cevaplaması gereken temel soru şudur: Bu artış Meclisin hangi işlevini güçlendirecek? 2026 bütçe teklifinde 2027 tahmini bütçesi için 28 milyar 915 lira öngörülmüştü. Bugünkü teklif önceki tahmini bütçeden 4 milyar 871 milyon lira fazla yani yüzde 17 civarında aşmış durumda. Bir yıl önceki yaptığınız hesabı bugün yaklaşık 4 milyar 872 milyon lira yukarı çekiyorsunuz. Acaba ne değişti, hangi ihtiyaç öngörülemedi? Bu farkın ne kadarı ücret ve istihdamdan ne kadarı yeni kararlardan kaynaklanıyor? Orta vadeli planlama dediğiniz şey daha bir yıl geçmeden bu ölçüde sapıyorsa Meclise ve millete hangi hesabı, nasıl vereceksiniz? Meclis bütçesini savunurken yalnızca talep edilen tutarı değil, 2026'daki başlangıç ödeneklerini, yıl içi aktarmaları ve gerçekleştirmeleri de kalem kalem açıklamanız gerekir. 2027 teklifinde bu hesabı sağlayacak ölçülebilir hedefleri ve açık gerekçeleri göremiyoruz. Bütçenin bileşimine baktığımızda çarpıcı bir tablo görüyoruz. Personel giderleri ve SGK devlet primi ödeneği, bu iki kalemin birlikte bütçenin toplam yüzde 64'ünü oluşturduğunu görüyoruz. Personel için ayrılan kaynağı elbette tartışma konusu yapmıyoruz. Bu Mecliste çalışanların emeği, hakkı ve güvencesi korunmalıdır ancak bu artışın kaç kişilik istihdamdan, hangi ücret varsayımlarından ve hangi statü değişikliklerinden kaynaklandığı açıklanmıyorsa bütçe denetlenebilir değildir. Bu rakamların ardından Meclisin temel denetim araçlarına bakalım: 19 Ekim 2026 tarihi itibarıyla 28'inci Dönemde kayda geçen 50.416 yazılı soru önergesinin 6.973'ü cevaplandı statüsünde, 28.319'u süresi geçtikten sonra cevaplanmış, 12.524'ü ise cevaplanmadığı gelen kâğıtlarda ilan edilmiş. Başka bir ifadeyle kayıtların yüzde 81'i ya geç cevaplanmış ya da cevapsız kalmış. Milletvekili soruyor, vatandaş cevap bekliyor, yürütme ise anayasal denetim mekanizmasını geciktiriyor ya da cevapsız bırakıyor. Ödenek artıyor fakat hesap verme iradesi büyümüyor. Bu, Meclisin en temel sorunlarından biridir. Araştırma önergelerinde de tablo farklı değil, 4.678 önergenin sadece 65'inde Meclis araştırması açılması kabul edilmiş, bu da yüzde 1,39 demek; 149 genel görüşme önergesinin yalnızca 7'si kabul edilmiş, 139'u hâlâ gündemde; kanun tekliflerinin 4.242 kaydının 3.950'si komisyonda, 140'ı kanunlaşmış görüyoruz. Bu kayıtların birleştirilen teklifleri ve farklı aşamalarındaki dosyaları içerdiğini biliyoruz. Dolayısıyla bunların tek

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 18

başına yıllık başarı oranı gibi sunmuyoruz. Ancak tablo, yasama ve denetim taleplerinin sonuçlandırılmasında ciddi bir tıkanıklığa işaret ediyor. Partilere göre ayrıntılı dağılım açıklanmadığı için muhalefetin katkısının hangi ölçütlerle değerlendirildiğini de göremiyoruz. Komisyonların çalışması yalnızca toplantı sayısıyla değil, teklifleri ve denetim taleplerinin sonuçlandırılmasıyla ölçülür. Milletın sorunlarını, araştırma ve yasama katkılarını değerlendirme imkânı daraltılıyorsa bu Meclisin kurumsal işleyişı de sorgulanmalıdır.

Meclis bütçesindeki yatırım tercihi de izaha muhtaç. Sermaye giderleri 2026 başlangıç ödeneğindeki 4 milyar 794 milyon liradan 2 milyar 521 milyona düşüyor. Gayri menkul sermaye üretimi 3 milyar 20 milyon liradan, 305 milyon liraya indiriliyor. Buna karşılık gayri menkul büyük onarımı 783 milyon liradan 1 milyon 481 milyon liraya çıkarılıyor. Büyük onarım 2027 sermaye giderlerinin yüzde 60'ına ulaşıyor. 2026'nın ilk altı ayında sermaye giderlerinde gerçekleştirme 447 milyon 842 bin lira başlangıç ödeneğinin yüzde 10'una yakın. Gayri menkul sermaye üretiminde 3 milyar 20 milyonluk başlangıç ödeneğine karşılık harcama yalnızca 660 bin lira. İlk altı aylık rakamın yıl sonu gerçekleşmesi olmadığını biliyoruz ancak bu kadar düşük ilk yarı gerçekleşmesi proje takviminin, ihale sürecinin ve bina tercihlerinin açıklanmasını zorunlu kılar. Yeni bir bina mı? Başka bir kamu binasının devri mi? Mevcut binaların onarı mı? Her seçeneğın toplam maliyetini ve takvimini bu komisyon görmelidir.

Sayın Başkana birkaç sorum olacak: Yerleşkede "tepe" olarak alınan bölgede özel misafirlerinizin ağırlanması amacıyla bir kış bahçesi yaptırdığınız doğru mudur? Doğruysa personelin araç park edecek yer bulmakta zorlandığına ilişkin şikâyetleri varken bu yatırım hangi ihtiyaç ve öncelik değerlendirilmesiyle gündeme alınmıştır? Maliyeti, finansman kaynağı ve kullanım amacı nedir? Personelin ve misafirlerin otopark ihtiyacı nasıl karşılanacaktır?

Tasarruf çağrılarının yapıldığı bir dönemde temsil ve tanıtma giderlerine de bakalım: 2027 teklifi bu kalemde 557 milyon 735 bin liradır. 2026 başlangıç ödeneğine göre yüzde 63 artmış, üstelik 2026'nın ilk altı ayında bu kalemden 375 milyon 430 bin lira harcanmış, bu tutarı yıllık başlangıç ödeneğinin yüzde 110'una ulaşmıştır. Bu oran, başlangıç ödeneğine göre yapılan karşılaştırmadır, yıl içi aktarmalar sonrasında kullanılabilir ödeneği göstermemektedir. Dolayısıyla, aktarmalar sonrası ödeneğın ve gerçekleşmesinin de açıklanması gerekir.

Dış ilişkiler ve Protokol Başkanlığında ilk altı aylık harcama, o birimin yıllık başlangıç ödeneğinin yüzde 155'ini geçmiştir. Bu kalem için aktarmalar sonrası kullanılabilir ödenek açıklanmalıdır. Destek Hizmetleri hizmet alımı ödeneği de yüzde 139 artmıştır. Bunlar tek başına usulsüzlük kanıtı değildir ancak kamu kaynaklarının her kuruşu için açıklama ve sonuç hesabı gerekir. "Tasarrufa uyuyoruz." demek yetmez. Hangi gideri ne kadar azalttığınızı, artan ödeneğın hangi hizmeti ve hangi ölçülebilir sonucu karşılayacağını göstermek zorundasınız. Cari transferler 6 milyar 450 milyon liraya çıkıyor, bunun 2 milyar 963 milyon lirası Hazine yardımı. Kâr amacı gütmeyen kuruluşlara transfer ödeneğimiz 66 milyondan 145 milyon liraya yükseliyor. Önümüze konulan bütçe cetvellerinde hangi kuruluşlara, hangi ölçütlerle ve hangi sonuç karşısında kaynak aktarılacağı görünmüyor. Alıcı, amaç ve sonuç bilgisi açıklanmadan Meclisin yaptığı şey denetim değil, yalnızca ödenek onayıdır.

Meclisin kendi personeline yaklaşımı da bütçe görüşmesinin konusu olmalıdır. Milletvekili danışmanları ve siyasi parti gruplarında çalışan personel, yasama faaliyetinin önemli bir bölümünü üstleniyor. Ancak 6253 sayılı Kanun kapsamında sözleşmeli çalışan bu personelin iş güvencesi, iş sonu tazminatı ve işsizlik sigortası gibi temel hakları bakımından belirsizlikler, söz vermenize rağmen, hâlâ sürüyor. Bu hakların iyileştirilmesine yönelik öneriler 15 Ocak 2026'da kabul edilmedi. Danışmanların ve grup personellerinin özlük hakları açık, adil ve güvenceli bir biçimde düzenlenmelidir. 2027 teklifinde toplam personel ödeneği 2026 başlangıç ödeneğine göre yüzde 49 artırılıyor. Ancak bu artış danışmanlara ücret ve güvence konusunda nasıl bir değişiklik öngörüldüğünü açıklamıyor. Bu konuda Meclis yönetimi açık bilgi vermelidir. 657 sayılı Kanun'a tabi memurlar ve 666 sayılı KHK kapsamındaki mali hakları düzenlenen kamu görevlileri hakkındaki ücret farklılıkları da ayrıca ele alınmalıdır. Soru şu: Hangi ünvanlar arasında, hangi ölçütlere göre ne kadar ücret farkı vardır? Bu farkları gidermek için nasıl bir düzenleme yapılacak ve bu düzenleme ne zaman hayata geçirilecektir? Yeri gelmişken Başkana bir sorum daha olacak: Başkanlıkta görev alan bazı personellere, personel maaşlarına ek olarak 30 bin lira ödeme yapıldığı iddiası doğru mudur? Doğruysa bu ödemeleri kimlere, hangi karar ve mevzuat ayarlamalarıyla, hangi bütçe tertibinden yapılmaktadır? Değilse bu iddia açıkça yanıtlanmalıdır.

Bir başka kamu vicdanı meselesini de açıkça dile getirmek istiyorum: Terör örgütü üyeliği ve örgütüyle bağlantısı yargı kararıyla sabit olan eski milletvekillerinin milletvekilliği görevinden kaynaklanan emekli aylığı veya temsilî tazminatı ödenip ödenmediği açıklanmalıdır. Hakkında soruşturma yürütölen ve yargılaması devam eden kişileri değil, kesinleşmiş yargı kararı bulunanları kastediyorum. Böyle bir ödeme yapılıyorsa hangi hukuki dayanağa göre sürdürüldüğü, kaç kişiyi kapsadığı ve kamuda toplam maliyetinin ne kadar olduğu ortaya konulmalıdır. Devlet, terörle mücadelede canını ortaya koyan şehidine, gazisine ve ailesine karşı sorumludur. Kesinleşmiş mahkûmiyeti bulunan kişilere, milletvekilliğinden kaynaklanan ayrıcalıklar sürdürölürse bu durum toplumun adalet duygusunu yaralar. Açıkça söylemek gerekirse devletin bölünmez bütünlüğüne kastetmiş, anayasa düzenini bozmaya cürüm etmiş, Türkiye Cumhuriyetini yok etmeye çalışmaya mahkûm olanlara Türk milleti olarak sanki ödöl veriyormuşçasına emekli vekil maaşı ödemek hangi devlet ilkelerine bağdaşır? Hiçbir devlet kendini bölmeye çalışana bu ödöl vermez. İYİ Parti olarak görüşümüz nettir. Kesinleşmiş mahkûmiyet kararı olan ayrıcalıkların devam etmemesi için açık, ölçölü ve hukuka uygun bir düzenleme yapılmalıdır. Bu konuda size soru önergelerimizi sormuştuk, hâlâ cevabını alamadık. Bunun da cevabını net olarak bekliyoruz.

Teşekkür ediyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 19

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyoruz.

Sayın Sadullah Kısacık, süreniz yirmi dakika.

Buyurun.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Meclis Başkanım, değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin değerli bürokratları ve Değerli Sayıştay Başkanımız, Kamu Denetçiliği Kurumu Başkanımız, basınımızın güzide mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Yarın Cumhuriyet Bayramı; cumhuriyet milletin kendi kendini yönetme iradesidir ve bu iradenin tecelligâhı da Türkiye Büyük Millet Meclisidir. Bu bilinçle cumhuriyetimizin ilanının yıl dönümünde başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere silah arkadaşlarını ve bağımsızlık mücadelemizin bütün kahramanlarını rahmetle ve minnetle anıyor, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nızı kutluyorum.

Bugün Plan ve Bütçe Komisyonumuzda Türkiye Büyük Millet Meclisimizin, aynı zamanda Sayıştayın ve Kamu Denetçiliği Kurumunun bütçelerini görüşüyoruz. Şimdi, Başkanım, gördünüz, en iyi örnekte de olduğu gibi, mesela, burada Meclis haricinde 2 kurumumuzun bütçesi görüşülüyor. Başkanlarımız beş dakikalık bir konuşma yaptılar, konuşma hazırlamışlar ancak selamlayıp bazı şeyleri konuşabildiler, gerisi olduğu gibi burada ve bu konuşmalar bize siz gelmeden bir dakika önce dağıtıldı. Şimdi, Meclis o hâldeki bakanlıklarda sayın bakanlar da geliyor, burada oturuyor, bir yarım saat konuşuyor, sonra, soru -cevap vesaire derken ta bütçe kabul edildikten sonra bir yıl biz hiçbir kurumu görmüyoruz Meclis olarak yani bütçe burada onaylanıyor ve biz bir yıl, bir sonraki bütçeye kadar bu bütçe nasıl gidiyor, gerçekleşme durumu nedir.... Bazı şartlar değişiyor, coğrafi şartlar değişiyor, ülkede şartlar değişiyor, belki bütçenin bazı açıkları oluşuyor, fazlaları oluşuyor, her neyse, bunun denetimini biz basit bir şekilde, şurada sadece bir güne sığdırıyoruz. Koskoca bakanlığın, tüm Türkiye'nin bütçesini yirmi iki-yirmi beş günde burada arkası arkasına sabah onda başlayıp gece on bir, on ikiye kadar, hatta bazen ikiye, üçe kadar süren görüşmeler sonrasında yapıp bir yıl görmüyoruz. Aslında, bu, bütçe hakkına yakışmıyor Sayın Başkanım.

Aynı diğer Avrupa parlamentolarında olduğu gibi bizde, Türkiye Büyük Millet Meclisinde bir bütçe ofisi kurulmalı. Bu bütçe ofisi yıl ortasında ya da belirli periyotlarda bütçe durumunu gözden geçirmeli, bütçenin durumunu izlemeli. Mesela, bu uygulama Fransa'da, İsveç'te, Almanya'da ve İngiltere'de var yani burada, en azından yılın yarısında bütçe tekrar Meclise gelir, tekrar konuşulur. Harcamayla hedeflenen sonucun alınıp alınmadığına da bakar bu bütçe ofisi yani bu bütçe ofisi aynı zamanda da fikir üreten, uzmanlardan oluşan, takip eden, sonuçlarını da ölçen.... Burada, bakana, ilgili bakana en azından "Tamam, geçen yıl bu kadar bütçe sana verdik ama bir sonuç alamadık, hâlâ oranlara baktığımız zaman oranlar düştü veya değişmedi." gibi hesap da sorabilen, bununla ilgili, milletvekillerini raporlarla besleyen, Meclisimize yakışır böyle bir bütçe ofisinin, bütçe alt komisyonlarının ve kesin hesap komisyonlarının kurulması lazım. Bu, Avrupa parlamentolarında var, bizim Parlamentomuzun da denetim etkinliğini son derece artırır diye düşünüyorum. Bunu bu şekilde öneriyorum.

Şimdi, bu başkanlık sistemine geçişle birlikte Türkiye Büyük Millet Meclisinin etki ve gücünün zayıfladığı konusunda gerek basında gerek halk arasında sürekli bir yaygın kanı var. İşte, başkanlık sistemine geçildi, artık, daha çok yürütme etkili, Meclisin bir fonksiyonu kalmadı, Meclis sadece sadece el kaldır, indirin olduğu bir yere hâline geldi, prosedürlerin gerçekleştirildiği yer hâline geldi gibi bir kanı var ve biz Meclis olarak bu kanının tersine hiçbir şey yapmıyoruz. Aslında, bilmiyorum, bunu yürüten bir birim var mı ama Meclisin de bir iletişim biriminin kurulması lazım; kurumsal iletişim. Kurumsal iletişimden kastım, sadece basın-yayın değil yani şu andaki, Başkanımızın veya Meclisin birtakım faaliyetlerinin basında yer alması vesaire değil; Türkiye Büyük Millet Meclisinin itibarını, kurumsal saygınlığını ölçecek, bu tür şeylere atraksiyon geliştirecek, cevap yazacak, açıklama yapacak veya bununla ilgili birtakım alt çalışmaların yapılacağı böyle bir... Türkiye Büyük Millet Meclisiyiz biz ya; bir kurumun bile, bir firmanın bile, bir özel şirketin bile bir iletişim birimi var, kurumsal iletişimi var, bu iletişimi yürüten birimleri var. Dolayısıyla Mecliste de böyle bir iletişim birimi tarzı bir şey kurulup en azından Meclisin kurumsal saygınlığının ve itibarının yönetilmesi konusunda çalışmaların yapılması lazım. Tabii, Meclisin saygınlığı ve kurumsal itibarı en çok bizlere düşüyor. Bizim temel görevimiz yasama, bizim milletvekili olarak yasama görevimiz var, denetim görevimiz var ve aynı zamanda da temsil görevimiz var. Şimdi, yasamanın yürütmeden gelen kanun tekliflerinin Mecliste olduğu gibi görüşülüp geçildiği bir yer gibi, Meclise de sadece prosedürmüş gibi, bir notermiş gibi bir görüntünün verilmesi Meclisin şu anda itibarına uygun değil, Türkiye Büyük Millet Meclisinin kadim geçmişine de uygun değil ama maalesef şu anda Meclis kendi bünyesinde yürütmeyi zorlayacak, yürütmeyi sınırlandıracak şu ana kadar bir kanun teklifini geçirmiş, yürütmeye rağmen bir kanun teklifini geçirmiş şeklinde henüz bir uygulama yok, onu da söyleyeyim.

Şimdi, bizim ikinci görevimiz denetim. Şimdi, bu kapsamda, denetim demişken bu büyük fon vurgunu konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisi çok büyük bir imtihandan geçmektedir, net söyleyeyim. Eğer Türkiye Büyük Millet Meclisi yüzyılın vurgununun yapıldığı bir fon vurgununu araştırmak için bir komisyon kurmuyorsa, denetim faaliyetini gerçekleştiriyorsa bu denetimi başka nerede gerçekleştirecektir? Sayın Başkanım, bakın, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütçesi 33 milyar 787 milyon, vurgunda çalınan para, halkın çalınan parası 800 milyar, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütçesinin neredeyse 25 katını çalmışlar. Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesinin çeyrek asırlık yani bugün o parayı alsak çeyrek asırlık bütçesi orada var, çeyrek asırlık. Şimdi, biz bunu araştırmayacağız da neyi araştıracağız ya? Yani böyle bir vurgunu araştırmayacağız da milletvekili o zaman niye var, neden var, bizim başka ne görevimiz var? Onun için tekrar söylüyorum, şimdiye kadar Meclis araştırması komisyonunun çoktan kurulması gerekiyordu ama tekrar söylüyorum, bu Türkiye Büyük Millet Meclisinin çok büyük bir imtihandır. Şu anda Türkiye Büyük Millet

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 20

Meclisinin denetim görevi test edilmektedir. Eğer bu testten geçemezsek yarın şunu diyecekler: "Ya, siz 800 milyar için araştırma komisyonu kurmadınız da yarın küçük şunun için mi kuracaksınız? Yarın 100 milyar için mi kuracaksınız? Ya, ne olmuş, adam orada 50 milyon götürmüş. Onun için şimdi araştırma komisyonu mu kurulacak ya da kamu kaybı olmuş bir yerde 30 milyon, 50 milyon, 100 milyon, ne olmuş yani 800 milyarı araştırmadınız, bunu araştırıyorsunuz?"a döner bu iş. Onun için araştırma komisyonu kurulmalı. Evet, diğer kurumlar da görevlerini yapıp denetimlerini yapmalıdırlar ama sonuç olarak, suçlular, hırsızlar, vurguncular bir an önce tespit edilip, halkın parası geri alınıp ve ibretiâlem için cezalandırmalar net olmalıdır. Bir daha Türkiye Cumhuriyeti'nde herkes görmelidir, vatandaşın cebine el uzatan herkesin, bu ülkenin yargısından, bu ülkenin adaletinden, bu ülkenin hukukundan kaçamayacağını herkes görmelidir ve bizim bu, aynı zamanda Türkiye olarak uluslararası itibarımız için de son derece önemlidir Değerli Başkanım.

Şimdi, yıllardır her Meclis açılışında -galiba siz de konuşmanızda dile getiriyorsunuz- Meclis İhtüzüğü'nün değiştirilmesini dile getiriyoruz ama şimdiye kadar Meclis İhtüzüğü'nün değiştirilmesiyle ilgili herhangi bir çalışma, herhangi bir adım atılmadı. Bu yıl konuşmanızda da değindiniz Meclis İhtüzüğü'nün değiştirilmesi gerektiğine "Yasama kalitesini yükselten, daha hızlı, daha çalışabilir bir İç Tüzük..." Ben buradan soruyorum, bununla ilgili bir çalışma var mı? En azından bu yıl bu çalışma gelecek mi? Çünkü Meclis İhtüzüğü'nde değiştirilmesi gereken noktalar var. Meclisin daha etkin çalışması lazım, o konuda bize de düşen görevler var, iktidara da düşen görevler var. Mesela, önergeleri artık daha etkili hâle getirmemiz lazım. Her şeye önerge değil de gerçekçi önergeler sunup onun da Meclis tarafından dikkatle ele alınması lazım. Örnek vereyim: 2026 Haziran ayında MSCİ'nın Türkiye'yi uyarmasıyla beraber, "Bak, endeksten seni çıkartırım." demesiyle beraber gündeme gelmedi ama biz 1 Temmuz 2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine YENİ YOL Grubu olarak önerge verdik ve önergede ben konuştum ve dedim ki tam bugünleri de anlatarak: Eğer biz gerekli önlemleri almazsak, SPK gerekli işlemleri almazsa -Türkiye açısından- son derece sermaye piyasalarımızı risk altına alacak yerlere doğru bu iş kayıyor. Acilen bir araştırma komisyonu kurulup Meclis bunu tüm boyutlarıyla araştırılmalıdır dedim ama yani artık orada kaide olmuş "Kabul edenler... Etmeyenler..." iktidar oylarıyla reddedildi ama keşke kabul edilseydi, Meclis itibarı açısından ne kadar iyi olurdu, keşke biz bunu Meclis olarak MSCİ'nın önerisi çerçevesinde de, uyarıları çerçevesinde de "Gelin bakayım." deyip biz bu işi araştırsaydık, işte o zaman görevimizi gönül rahatlığıyla yapmanın huzuru olurdu hepimizde, bu bir skandalla patlamazdı, 455 bin kişinin canı yanmazdı, birikimi gitmezdi. Bizim işimiz bu, denetim, önleyici faaliyet bizim bu anlamda temel görevimiz.

Diğer bir şey soru önergeleri. Birçok arkadaş bahsediyor, evet, soru önergeleri Türkiye Büyük Millet Meclisinin kurumsal saygınlığı açısından önemli. Bakanlığa bir soru soruyorsunuz, bunun acil bir şekilde cevaplanması lazım ama hâlâ bakıyoruz -sizin şu andaki konuşmanızdan aldığımız rakamlar- 51.125 önergenin 35.628'i cevaplanmış yani hâlâ cevaplanmamış 15.497 önerge var, cevaplanmamış bakan. Bu yüksek bir rakam Sayın Başkanım, bu hâlâ yüksek bir rakam. Şunu kabul ediyorum: Bunların içerisinde alakasız, ilgisiz, belki yerini de bulmayan sorular, soru önergeleri olmakla birlikte ama en azından "Bu bizim işimiz değildir." denilip yönlendirmeye beraber de bakanların buna bir cevap vermesi lazımdı. Türkiye Büyük Millet Meclisinin kurumsal... Şuna da söyleyeyim: Belki bakan o sorunun içeriğine bakıp "Ya, bu soru yanıtlanmaya değmez." diyebilir ama onu Türkiye Büyük Millet Meclisi makamı göndermiş, en azından o makama saygı olarak mecburen onu cevaplamak zorundadır. Böyle bir rakam kabul edilemez yani 15.497 cevaplanmamış soru önergesinin olması kabul edilemez.

Şimdi, dijital Meclisten bahsediyoruz. Burada, ben, özellikle dijital hizmetler anlamında Türkiye Büyük Millet Meclisinin potansiyelinin çok gerisinde olduğuna inanıyorum. Mesela, neden Meclis TV hâlâ yirmi yirmi dört hizmet vermiyor? Yani yirmi saat dediğim, Meclis Genel Kurulunun tamamını yayınlamıyor. Ya, şu anda zaten her taraf kanal. Hani eskiden kanal zordu, TRT 3'ün belli bir şeyi alınırdı, vesaireydi, şuydu, buydu. Şimdi, artık kanaldan bol bir şey yok yani kanal bol. Hadi ondan vazgeçtik, Türkiye Büyük Millet Meclisinin neden bir Youtube kanalı yok? Yani dijital ortamda Meclis görüşmeleri neden yayınlanmıyor? Siz bunu yayınlamadığınız için gidiyor, başka basın kuruluşları yayınlıyor bunu. Biz bir milletvekili olarak bile hani bir konuşma yaptık "Acaba ne dedik, şöyle mi oldu?" ya da geçmişte bir arkadaşımız orada diyelim bir konuşma yapmış ya da bir olay gelişmiş. Gidiyoruz, başka bir basın kuruluşunun YouTube kanalından geriye dönüp, bakın, YouTube kanalından geriye dönüp olaya bakıyoruz. Şimdi, şu Mecliste, şu dijital ortamda artık Meclisin geriye dönüp izleyeceği vesaire bir mecra yok, bakın. Dolayısıyla, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının kendi dijital mecralarını kurup bunu geliştirmesi lazım. Yine, buna ek olarak şimdi, bize yaptığımız konuşmalar mail olarak geliyor, eğer açmazsak galiba kırk sekiz saat diyelim, seçim bölgesindeyiz gittiniz, işte pazartesi döndünüz o konuşma yok, iptal, ulaşamıyorsunuz. Ya, şimdi niye iptal? Yani, ben konuşmayı yapmışım, almamışım, mail düşmüş. Dışarıda program vardı, seçim bölgeye gitmişim, kırk sekiz saat sonra ona ulaşamıyorum. Yani böyle bir şey olur mu? Şunu öneriyorum: Mecliste her bir milletvekilinin bir bulut hesabı olmalı. Çekilen resimler, yayınlanan videolar, yapılan konuşmalar; bulut hesabı artık zor değil ya. 600 milletvekili o buluta atmalı, bu, sizi de rahatlatır. Vekil sizi aramaz "Şu nerede?" "Bu nerede?" sormaz. Bulut hesabında o konuşmalar kalsın, bunlar birer arşivdir. Dolayısıyla, böyle bir bulut hesabının oluşturulmasını da buradan öneriyorum.

Şimdi, 147 dostluk grubumuz var ama baktığınız zaman hâlâ etkin olmadığını görüyoruz dostluk gruplarının. Sayın Başkanım, geçen yıl önermiştim, dedim ki: En azından talimat vererseniz yılda 1 kez bu dostluk grupları kendi arasında konuşup istişare etsinler çünkü benim bulunduğum dostluk grubu şimdiye kadar hiç toplanmadı. Açık söyleyeyim, ben hangi dostluk grubunda olduğumu da unuttum. Hangisindeyiz? Sırbistan'mış. Unuttum, Başkanım yani dostluk grubuna bir seçildik, ondan sonra biz dostluk grubu falan gidiş, o gidiş...

ORHAN YEGİN (Ankara) - B12 tavsiye ediyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 21

SADULLAH KISACIK (Adana) - B12 tavsiye ediyorlar, helal olsun. Yani, üç yıl olmuş dostluk grubu toplanmamış.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Niye unutuyorsunuz?

SADULLAH KISACIK (Adana) - Çünkü toplanmamış üç yıl, artık bir kere duymuşum "Şu dostluk grubuna girmişsin." diye. Sayın Yegin, sizi esefle kınıyorum bu konuda gerçekten, açıkça kınıyorum yani, bu küçümsemenizden dolayı da kınıyorum. Yani olaylara böyle küçümser bakışınızdan dolayı kınıyorum.

Yani şurada bir öneri getiriyoruz, B12 tavsiye ediyorsunuz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Unutmak olabiliyor.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Tamam, evet, üç yıl toplanmayan grup şey değil, biz B12 alalım unutmamak için. Tamam.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - İktidar verdiği ne sözlerini unuttu Orhan Bey!

SADULLAH KISACIK (Adana) - Şimdi, en azından bu gruplarda etkin olarak... Yani 147 olmasın isterse 1.473 olsun; o zaman bir anlamı olmuyor ki yani. Toplanmadıktan sonra, bir işlem yapmadıktan sonra, bir şey yapmadıktan sonra 1.470 grup olsun; ne olacak?

Son olarak Sayın Başkanım, siz bizim Başkanımızsınız, Meclis Başkanımızsınız, milletvekillerinin Başkanısınız. Ulaşılabilirlik ve diyalog kurma konusunda sorun yaşamayan bir Başkanlık süreciniz var. Bu konuda teşekkür ediyorum, o anlamda bir sıkıntı yok ama Başkanların kendi üyeleriyle en az yılda 1 defa toplanıp bir istişare etmesi de temel bir yönetim kaidesidir. Yani, bu anlamda, siz, Meclis Başkanı olarak, en azından, yılda 1 kere böyle grup hâlinde olur, il bazında olur -artık nasıl olursa-milletvekillerile en azından yılda 1 kere oturup yani, bir istişare edip, bir konuşup "Nedir, ne değildir?" gibi böyle de bir süreç yönetmeniz Meclis Başkanlığının daha etkin yönetilmesi açısından önemli olacaktır diye düşünüyorum.

Benim sözlerim bu kadar teşekkür ediyorum, bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kısacık, teşekkür ederim.

Mustafa Kalaycı Bey'e verecektik ama Sayın Saruhan Oluç Bey'in bir yayın nedeniyle bir ricası oldu. Önce ona müsaadenizle on dakika söz veriyorum.

Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Mustafa Bey, çok teşekkür ederim anlayışınız için.

Sayın Meclis Başkanı, değerli bürokratlar; hoş geldiniz.

Şimdi, birkaç kısa belirleme yapmak istiyorum. Sayın Başkan, daha evvel de bu Meclis ihtisas komisyonlarıyla ilgili size yönelik önerilerimiz olmuştu, eksikliklere dair sözlerimiz olmuştu fakat aradan geçen zamanda bu ihtisas komisyonlarının çalışmasıyla ilgili çok önemli adımlar atılamadı doğrusu. Hani ben sizin üstünüzden bir yükü almış olayım böylece çünkü sorunun sizden çok iktidar partisinin yönetme anlayışından kaynaklandığını düşünüyoruz artık. İktidar partisi grubu ihtisas komisyonlarının verimli çalışması, kanun teklifleri üzerinde verimli bir tartışmanın sürdürülmesi ve bir ortak akıl oluşturulması, kanun tekliflerinde uzlaşıcı bir tutum takınılması konusunda kendi politik kültürünü çok fazla geliştirmiş değil; hem Plan ve Bütçe Komisyonu çalışmalarında bunu görüyoruz, diğer komisyonlarda da bu sürüyor. Dolayısıyla, aslında iktidar grubu bu demokratik zihniyete ulaşmadığı müddetçe de sanıyorum ihtisas komisyonlarının Mecliste verimli çalışması söz konusu olmayacak. Dolayısıyla, daha evvel eleştirdiğimiz bu konuyu sizin üstünüzden almış olduk.

Şimdi, Sayın Başkan, şöyle bir süreç yaşanıyor toplumda; baktığımızda, özellikle bu son fon vurgunuyla beraber bu iyice arttı yani bunu defalarca konuştuk, Genel Kurulda da burada da konuştuk. Bazı devlet kurumlarında bu fon vurgunuyla beraber çok ciddi bir bürokratik çürüme olduğu ortaya çıktı yani ciddi bir yozlaşma var SPK, BDDK, Takasbank, Borsa İstanbul, Türkiye Sigorta AŞ gibi yerlerde ve bu, toplumda hem ciddi bir -nasıl söyleyeyim- tepki yaratıyor hem de ciddi bir kırılma yaratıyor çünkü bu devlet kurumlarındaki çürümenin gelişmesinin kendilerine nasıl yansıtacağını aşağı yukarı görüyorlar. Bu önemli bir durum. Bunda tabii ki sizin yapabileceğiniz çok fazla bir şey yok Meclis Başkanı olarak ama Meclisin bunun etkisinde kalmaması gerekiyor. Yani neden bunu söylüyorum? Bütün muhalefet partileri bu konuda görüşlerimizi açıkladık ama yine iktidar grubu diyor ki bu konuda, Meclis bir araştırma komisyonu kurmalıdır ve bu araştırma komisyonunda mesele enine boyuna tartışılmalıdır. Şimdiye kadar kurulmuş olan araştırma komisyonları -hangisi olursa olsun- önemli raporlar üretmişlerdir önerileriyle, tespitleriyle ve gerçekten faydalı bir çalışma olmuştur benim gördüğüm birçok araştırma komisyonunda. Bu konuda yapılmaması, Meclisin eksik davrandığına dair toplumdaki kaygıyı büyütmektedir, bunu görmemiz gerekiyor. Dolayısıyla, diğer kurumlardaki çürümeden etkilenmememiz gerekiyor, bunu da söylemiş olayım. Bazen iktidar grubu -Orhan Bey kızacak şimdi bunu söylediğim için ama- böyle araştırma komisyonlarında direndiği oluyor. Ben hatırlıyorum, mesela geçen dönem bir deprem araştırma komisyonu kurana kadar epey çabalamıştık, sonunda kuruldu ve iyi de oldu herkes için. Dolayısıyla, bu inadın kırılmasında fayda olduğunu düşünüyorum, onu da ifade etmiş olayım.

Sayın Başkan, siz konuşmanızda Helsinki Nihai Senedi'nin öneminden söz ettiniz, vurguladınız, çok katılıyorum. "Gereken hassasiyeti göstermiyoruz bu konuda." dediniz, evet, doğru fakat Helsinki Nihai Senedi kadar önemli olan bir diğer sözleşme Türkiye'nin de imzasının bulunduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'dir, buna bağlı olarak çalışan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'dir Türkiye'nin de bir parçası olduğu ve bizim Anayasa'mızın 90'ıncı maddesine göre de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararları uygulanmak zorundadır, amir hükümdür ama bu konuda çok ciddi eksikler var ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları uygulanmıyor Türkiye'de; bir kısmı uygulanıyor fakat bir kısmı uygulanmıyor, ben o uygulanmayan kısmıyla ilgili

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 22

bunu söylüyorum. Tabii, doğrudan sizin yetkinizde olmamasına rağmen Meclis Başkanının, Türkiye Büyük Millet Meclisinin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarının uygulanması ve Anayasa Mahkemesinin kararlarının uygulanması konusunda hassas olması, söz söylemesi önemlidir. Can Atalay mevzusundan burada bahsedildi, ben Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına da vurgu yapmak istiyorum bu açıdan. Hem Selahattin Demirtaş'la ilgili kararlar hem Osman Kavala'yla ilgili kararlar bu çerçevede olan kararlardır.

Şimdi, siz sunumunuzda da ifade ettiniz, dağıttığınız kitapçıkta da var. Millî Dayanışma Komisyonunun çalışması gerçekten son derece önemliydi, tarihsel bir Komisyondur. Bu konuda size teşekkür ederiz, çok önemli bir çalışma gerçekleşti. Orada çok sayıda kurum ve kişi dinlendi, geldiler, konuştular, tutanaklara geçti, çok önemli şeyler söylediler. Yani hepimiz her konuda hemfikir olmasak da oradaki gerçekten yapılan konuşmalar hem Kürt sorununun demokratik çözümü ve barışçı çözümü açısından hem de Türkiye'de demokratikleşme açısından son derece önemli katkılardı. Bunu hep beraber gördük. Komisyonun raporu oldukça güçlü bir şekilde kabul edildi, siz de ifade ettiniz. 6'ncı bölümdeki gereklilikler çerçeve yasayla yerine geldi, o konudaki çabalarımıza da teşekkür ederiz. Gerçekten çerçeve yasa çok büyük bir onay gördü. Umarız bir an evvel Millî Güvenlik Kurulunun da onayından sonra bu çerçeve yasanın uygulanması başlar. Umarız çok gecikmeden bu olay gerçekleşir, o konudaki çalışmaları yakından takip ediyoruz.

Şimdi, 7'nci bölümle ilgili işler yapılması gerekiyor bu ortak raporun. Yine ortaklaşa kabul ettiğimiz bölümdü 7'nci bölüm. Orada da demokratikleşme doğrultusunda, işte AİHM ve Anayasa Mahkemesi kararlarından tutun, çeşitli yasalarda düzenlemeler yapılmasına kadar, infaz yasasından Terörle Mücadele Yasası'na, TCK'ya kadar çeşitli yasalarda düzenlemeler yapılmasına dair, yerel yönetimler yasasında kayımlar bağlamında çeşitli belirlemeler vardı. Umarız bu konuda da Meclis üzerine düşenleri peyderpey yapmaya başlar.

Bu konuda yapılacakları tarif etmeye, belki bir zaman planlaması yapma, önerilerde bulunma açısından baktığımızda bu adı ne olacak belli değil henüz ama bir izleme komisyonunun kurulmasının bir an evvel gerçekleşmesi önem taşıyor gerçekten. Yani burada Meclisteki temsil edilen partilerin yer alması, karar alabilecek sayıda olması bu komisyonun -yani ihtisas komisyonlarından mesela Adalet Komisyonu örnek alınabilir ya da başka bir komisyon, sayı açısından söylüyorum- karar alabilecek bir sayıya sahip olması gerektiği kanaatindeyiz doğrusu. Böyle bir komisyonun bir an evvel kurulması, oluşması ve çalışmaya başlaması önem taşıyor. Çünkü hem sürecin takibi açısından bu önemli, Cumhurbaşkanı Yardımcısının Başkanlığında kurulmuş olan izleme kurulunun, üst kurulun ve ona bağlı çalışan alt kurulların yaptıklarını takip etmesi açısından önemli, hem de dediğim gibi 7'nci bölümün gereklerinin yerine getirilmesi açısından önemli. Aslında Mecliste oluşacak bu komisyon aynı zamanda toplumsal barışın gerçekten bu toplumda bu fikrin, bunun önerilerinin, işleyişinin yaygınlaşması açısından da faydalı çalışmalar yapabilir. Meclisin yani bütün gövdesiyle, içinde yer alan partileriyle böyle bir komisyonda olması toplumsal barışa da olumlu anlamda katkıda bulunacaktır. Dolayısıyla bu açıdan da önemli bir rol olacaktır. Bunu çok geciktirmeden oluşturmak -ki bu konuda sizin iradenizin olduğunu zaten ifade ettiniz bugün de geçtiğimiz günlerde de bunu oluşturmak- hepimize fayda sağlayacaktır diye doğrusu düşünüyorum. Böylelikle kurduğumuz Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonunun devamını sağlamış olacağız Meclis bünyesinde. Dolayısıyla siyasi partiler bizim "barış ve demokratik toplum süreci" diye tarif ettiğimiz, "Kürt sorununun demokratik, barışçı çözümü" diye tarif ettiğimiz sürecin içinde yer alacaklardır hep birlikte ve bu toplumsal barışa da önemli bir katkı sağlayacaktır. Bu konuda da çabalarımızın hep birlikte devam etmesi önem taşıyor, onu da belirtmiş olayım.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Mustafa Kalaycı, süreniz yirmi dakika.

Buyurun.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin Değerli Başkanı, değerli milletvekilleri, Sayın Sayıştay Başkanı, Kamu Başdenetçisi, TBMM Genel Sekreteri, kıymetli bürokratlar ve basın mensupları; sizleri hürmetle selamlıyorum.

Yarın 29 Ekim, cumhuriyetimizin 103'üncü yıl dönümünü kutlamanın gururunu yaşayacağız. Cumhuriyet ezelden ebede akıp giden tarihimizde çok önemli bir dönüm noktasıdır. Cumhuriyet, milletimizin tarih sahnesinde yeniden dirilişinin adıdır. Elbette Türkiye Cumhuriyeti haklı bir davanın, zulme boyun eğmeyen milliyetçi bir şuurun ilelebet payidar kalacak bir mirası, her şartta müdafaa edilecek kutlu bir emanettir. Türk milleti ve Türkiye Cumhuriyeti dünya durdukça var olacaktır. Cumhuriyet Bayramı'nızı yürekten kutluyorum. Cumhuriyetimizin kurucusu ve Meclisimizin ilk Başkanı Gazi Mustafa Kemal Atatürk başta olmak üzere, Millî Mücadele kahramanlarımızı ve aziz şehitlerimizi rahmetle, hürmetle ve şükranla yâd ediyorum.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş temeli Türkiye Büyük Millet Meclisinde atılmıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisi Türk milletinin bağımsızlık, hürriyet ve kalkınma ülküsünün sembolü, demokrasimizin, millî devletimizin ve geleceğimizin güvencesidir. Hiç kuşku yok ki Türkiye Büyük Millet Meclisi hem yüz altı yıl önce hem de 15 Temmuzda işgalcilere direnen, istila emelleri karşısında devleşen Gazi Meclistir. Meclisimiz bağımsızlığımıza ve egemenliğimize yönelen her türlü saldırı karşısında vatanımızı ve milletimizi korumak ve demokrasimizi yaşatmak için zamanında tavır alarak millî ve etkili bir duruş sergilemiş, sergilemeye de devam etmektedir. Türkiye Büyük Millet Meclisi millî iradenin temsil kurumu, millî hassasiyetlerin, millî gayelerin, millî birlik ve kardeşliğin ana karargâhıdır. Egemenliğin kayıtsız, şartsız millete ait olduğunun tecessümü olan Türkiye Büyük Millet Meclisinde demokratik, katılımcı ve kapsayıcı bir anlayış ölçeğinde kurulan Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu tarihî bir vazife üstlenmiştir. 5 Ağustos 2025 günü

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 23

çalışmalarına başlayan Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu, üyesi olan 50 milletvekilinden 47'sinin oyuyla 18 Şubat 2026 tarihinde raporunu kabul etmiş, bir toplumsal mutabakat zemini ortaya çıkmıştır. Sayın Genel Başkanımız Devlet Bahçeli'nin başlattığı ve bir devlet politikası olan terörsüz Türkiye, millî birlik ve kardeşlik projesidir. Terörsüz Türkiye, terörsüz ve istikrarlı bölgeye açılan kapı, emperyalist senaryolara vurulan darbedir. Üçüncü bir göz, yabancı bir el, dışarıdan bir ara bulucu olmaksızın millî iradenin temsilcilerinin kararıyla süreç yürütülmektedir. Terörsüz Türkiye hedefi 10 Ağustos 2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilen Millî Dayanışma ve Toplumsal Bütünleşmenin Güçlendirilmesine Dair Kanun'la önemli bir aşamaya gelmiştir. Bu kanun uyarınca İzleme Komisyonu kurularak hızla görevine başlaması temennimizdir. Kanunun 467 milletvekilinin oyuyla kabul edilmiş olması, millî iradenin izdüşümü, terörsüz Türkiye'ye, kardeşliğe, millî dayanışma ve toplumsal bütünleşmeye yönelik kararlılığın ve kapsamlı mutabakatın göstergesidir. Bu mutabakatın sağlanmasında büyük emeği olan, yapılan çalışmalarda üstün gayret gösteren Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanımız Sayın Numan Kurtulmuş'a teşekkür ediyoruz.

Milliyetçi Hareket Partisi Türk milletinin barış, huzur ve kardeşlik içinde yeni atılım ve hedeflere hazırlanmasında milliyetçilik ve demokrasiyi siyasi ve kültürel çerçevenin iki anahtar kavramı olarak kabul etmektedir. İnsan hak ve hürriyetleri, hukukun üstünlüğü ve adalet gibi değerler partimizin temel referanslarıdır. Demokratik standartları yükseltecek, hukuk devletini güçlendirecek reform niteliğindeki adımların etkin şekilde hayata geçirilmesi gerekmektedir. Demokratik ve sivil nitelikli bir anayasa hazırlayıp Türkiye'yi ayak bağlarından tümüyle kurtarmak, bu suretle 21'inci yüzyıla Türk milletinin mührünü vurmak en temel gündem konusudur. Mazisi neredeyse yüz elli yılı bulan Anayasa tartışmaları toplum ve devlet hayatımıza -deyim yerindeyse- ambargo koymuştur, bu tartışmaların kalıcı bir mutabakatla düğümlenmesi temel amaç olsa da istisnai dönemler haricinde bu amaç maalesef gerçekleşmemiştir. Milliyetçi Hareket Partisine göre yeni Anayasa yapmak, yeni bir toplum sözleşmesini milletimize kazandırmak bir tercihten öte tarihî ve millî bir sorumluluktur; biz bu sorumluluk duygusuyla hareket ederek üzerimize düşen siyasi görevi yerine getirmiş durumdayız: Başlangıca "Allah'ın lütfu, kardeşlik ruhu ve vatan sevgisiyle varlık bulmuş biz Türk milleti" düsturuyla giriş yapılan Anayasa teklifimiz 100 maddeyle hazırlanmıştır.

Seçim sistemlerinde temsilde adalet ve yönetimde istikrar ilkeleri arasında denge sağlamak esas olup seçim kanunları bu ilkeleri dikkate alacak şekilde yeniden düzenlenmeli, darbe dönemi ürünü olan Siyasi Partiler Kanunu değiştirilmeli, siyaset kurumu demokratikleştirilmelidir. Amacı ülkeye ve millete hizmet olan siyasetin ahlaki değerlerle bezenmesi bize göre bir mecburiyettir. Siyasetin, siyasetçinin ve tüm devlet düzeninin saygınlığını geliştirmek için her şeyden önce siyasi etik kurallarına uygun davranan bir Parlamentonun varlığı tesis edilmelidir; Türkiye Büyük Millet Meclisinde siyasi etik komisyonu mutlaka kurulmalıdır. Milletvekili dokunulmazlığı kamu vicdanının kabul edeceği makul esaslara bağlanarak belli durumlar dışında kaldırılmalıdır, işlenmiş suçlar da hiç kimsenin yanına bırakılmamalıdır.

Sayın Başkan, Kıymetli Meclis Başkanımız, değerli milletvekilleri; bilindiği üzere Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışma usul ve esasları İç Tüzük'le düzenlenmektedir. 1 Eylül 1973 tarihinde yürürlüğe giren İç Tüzük'ün aradan geçen elli yılı aşkın süre içinde çeşitli maddelerinde birçok değişiklik yapılmıştır, bu değişiklikler aynı zamanda İç Tüzük'ün sistematiğini bozmuştur; mevcut bazı hükümler hiç uygulanmazken İç Tüzük'te dayanağı olmayan bazı uygulamalarda çok güçlü teamüller oluşmuştur. Öteden beri yasama sürecinin istenilen kaliteye ulaşamaması, kanun yapım sürecinin yavaşlığı, komisyonların etkin çalışamaması, denetim sürecinin etkisizliği, Meclis çalışmalarının planlı ve programlı olmayışı ve milletvekillerinin bireysel olarak yasama ve denetim süreçlerine yeterli düzeyde aktif katılım sağlayamadıkları konuları siyasi parti grupları ve milletvekillerince hep dile getirilmiştir. Bundan dolayı Türkiye Büyük Millet Meclisi İç Tüzük'ünün yenilenmesine yönelik oluşturulan iki uzlaşma komisyonu tarafından 2009 ve 2013'te taslak metinler ortaya çıkarılmış ancak siyasi parti gruplarınca önemli boyutta uzlaşma sağlanmakla birlikte hayata geçirilememiştir. Bu çerçevede, daha önce Türkiye Büyük Millet Meclisinde oluşturulan uzlaşma komisyonlarınca ortaya konulan çalışmaların dikkate alınması, hatta bir uzlaşma ürünü olan 2009 tarihli metnin esas alınması hâlinde kısa sürede yeni bir İç Tüzük'ün çıkarılabilmesi mümkündür. Esasen yeni İç Tüzük konusunda çok geç kalınmıştır, İç Tüzük yenilenmez ise Meclisin ve siyaset kurumunun itibarını da zedeleyen ve yıllardır yaşanan gereksiz tartışmalar ve zaman kayıplarının hâliyle aynen devam edeceği açıktır.

Meclisin çalışma usul ve esaslarında yaşanan sorunlar son dönemde haksız ve mesnetsiz bir şekilde Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine mal edilmek istenmektedir, hâlbuki bu sorunların ve yapılan uygulamaların hükûmet sistemiyle alakası yoktur, bunlar parlamenter sistem döneminde de hep eleştirdiğimiz konulardır. Milliyetçi Hareket Partisi daha demokratik, hızlı, etkin, şeffaf, katılımcı ve kaliteli bir yasama sürecinin ortaya çıkarılmasını sağlayacak yeni bir İç Tüzük'ün hazırlanması konusunda katkı ve destek vermeye her zaman hazırdır. Yasama kalitesinin artırılması, yasama ve denetim sürecinin odağını komisyonların teşkil etmesi, kanun tekliflerinin etki analizini yaparak tarafsız ve teknik rapor sunacak altyapının oluşturulması, denetimin etkinleştirilmesi kapsamında kesin hesap ve denetim raporlarının görüşüleceği ayrı bir daimî ihtisas komisyonu kurulması Milliyetçi Hareket Partisi olarak yeni İç Tüzük çalışmasında önemli gördüğümüz ve önerdiğimiz bazı konulardır.

Sayın Başkan, Değerli Meclis Başkanımız, değerli milletvekilleri; Anayasa'mızın 98'inci maddesi ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün "Bilgi Edinme ve Denetim Yolları" başlıklı altıncı kısmında da gösterildiği gibi Meclisin en önemli fonksiyonlarından biri denetleme yetkisidir. Türkiye Büyük Millet Meclisinin yazılı soru, genel görüşme, Meclis araştırması, Meclis soruşturması araçlarıyla denetleme yetkisi bulunmaktadır. Yazılı soru önergelerinin on beş gün içinde cevaplandırılması kuralına tam uyum sağlanmadığı görülmekle birlikte, Komisyonumuza verilen bilgilere göre yazılı soru önergelerinin cevaplandırılma oranı

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 24

geçmişe göre daha yüksektir. Yazılı soru önergelerine titizlikle cevap verilmesi, özellikle on beş günlük anayasal süreye uyulması konusunda ilgili bakanlıkların uyarılmaya devam ettirilmesi görüşündeyiz.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliği Meclis çalışmalarının verimli ve etkin yürütülmesi için faaliyet göstermektedir. Kadrolu, sözleşmeli, işçi ve taşeron elemanı statülerinde çalışan Meclis personelinin özlük haklarında farklılıklar bulunmaktadır. Aynı yerlerde ve hizmetlerde aynı işi yapan personelin aralarında özlük hakları yönünden farklılıklar bulunması çalışanların motivasyonunu ve çalışma barışını olumsuz etkilemektedir. Meclis çalışanlarının mali ve sosyal haklarında ve çalışma şartlarında eşitliği esas alan iyileştirici düzenlemelerin yapılması verimliliği artıracak, hakkaniyet sağlayacaktır. Ayrıca, aynı unvandaki Meclis çalışanlarının özlük haklarında "eskiler ile yeniler" gibi de bir farklılık bulunmakta. Eşit işe eşit ücret gerekçesiyle yapılan düzenleme maalesef tam tersine sonuç doğurmuştur. Yasama uzmanlarımız, stenograflarımız "eski girenler, yeni girenler" gibi hakikaten kabul edilemeyecek bir ayrıma maruz kalmışlardır. Meclis personelinin ücret düzeyleri görev ve sorumluluk esasına dayalı olarak yeniden düzenlenerek eşitsizlikler giderilmelidir. Ayrıca, kamuda kadrosu olmayan gerek grup gerekse milletvekili danışmanlarının iş güvencesi bulunmamaktadır. Üstelik söz de verilmiş olmasına karşın hâlâ iş sonu tazminatından da yararlanamıyorlar. Bu konunun bir masaya yatırılması gerekmektedir. İş sonu tazminatı alamamalarının hiçbir izahı yoktur. Verilen sözler mutlaka yerine getirilmelidir.

Sayın Başkan, Kıymetli Meclis Başkanımız, değerli milletvekilleri; kamu mali yönetiminde hesap verebilirlik ve saydamlık ilkelerinin önemi her geçen gün artmaktadır. Vatandaşların kendilerinden toplanan vergilerin nerelere, ne kadar harcandığından git gide artan ölçüde haberdar olma istekleri, daha kaliteli kamu hizmeti beklentileri de Sayıştayların önemini daha da artırmıştır. Türk Sayıştayı 1862 yılında hem Meclis-i Mebusandan hem de hükümdar ve hükümetten bağımsız bir denetim ve yargı mercisi olarak "Divan-ı Ali-i Muhasebe" adıyla kurulmuştur. Sayıştay yaklaşık yüz altmış dört yıllık mazisiyle, bağımsız statüsüyle hukuk devletinin temel taşlarından biri olma özelliğini taşımaktadır.

Sayıştay Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütçe hakkının kullanımına ve denetim görevini yerine getirmesine katkı sunan çok önemli bir anayasal kuruluşumuzdur. Türkiye Büyük Millet Meclisi adına, dolayısıyla Türk milleti adına yapılan Sayıştay denetiminin konusu kamu gelirleri, kamu giderleri ve kamu malları olup 86 milyonun üzerinde hakkı olan bir konudur. Sayıştay tarafından 2025 Yılı Denetim Programı kapsamında toplam 708 kamu idaresinde düzenlilik denetimi gerçekleştirilmiştir. Genel uygunluk bildirimi, dış denetim genel değerlendirme raporu, faaliyet genel değerlendirme raporu, mali istatistikleri değerlendirme raporu ile kamu idarelerine ilişkin 248 adet denetim raporu olmak üzere toplam 252 adet Sayıştay raporu Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuş, Başkanlık makamı tarafından Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilmiştir. Mahallî idarelere ilişkin 449 adet denetim raporu ilgili kamu idarelerine, yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarına ilişkin 11 adet denetim raporu İçişleri Bakanlığına ve ilgili valiliklere gönderilmektedir. 104 kamu işletmesine ilişkin denetim raporu raporlama süreci tamamlandıktan sonra KİT Komisyonunda görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulacaktır. Sayıştay, ayrıca, siyasi partilerin mali denetiminin yürütülmesinde Anayasa Mahkemesine yardım sağlamaktadır. Dünyada Sayıştay raporlarının görüşüldüğü ve karara bağlandığı esas zeminler Parlamento komisyonlarıdır. Sayıştay raporlarını görüşecek Meclis komisyonunun kompozisyonu, çalışma tarzı, üreteceği raporun içeriği ve formatı, komisyon raporundaki tavsiyelerin izlenme usul ve esasları da son derece önemlidir. Plan ve Bütçe Komisyonuna gönderilen Sayıştay raporlarının hangi işleme tabi tutulacağı hususunda Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nde net bir düzenleme yapılmamıştır. Anayasa'mızın 161'inci maddesinde kesin hesap kanunu teklifinin yeni yıl bütçe kanunu teklifiyle birlikte görüşülmesi ve karara bağlanması amir hükmü bulunmaktadır. Kesin hesap kanun teklifleri ve Sayıştay denetim raporlarının Plan ve Bütçe Komisyonunun iş yükü de dikkate alınarak oluşturulacak ayrı bir komisyon tarafından görüşülmesi için gerekli düzenlemelerin gerek Anayasa gerekse İç Tüzük'te yapılması yerinde olacaktır.

Denetim yoluyla idareyi geliştirmek önemli bir fonksiyondur. Sayıştay yaptığı denetimlerle bu amaca yönelik önemli katkılar sunmaktadır. Sayıştay tüm kamu idarelerine ilişkin 2025 yılı denetim raporlarında 2.784'ü mali rapor ve tabloları etkileyen, 7.241'i mevzuata uygunluğuna ilişkin, 213'ü mali yönetim ve iç kontrol sistemine ilişkin toplam 10.238 bulgu tespit etmiştir. En fazla bulgu 9.136 adetle mahallî idarelere ilişkin olmuştur.

CAVİT ARI (Antalya) - Muhalif belediyeleri denetliyor sadece Mustafa Bey.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Denetim raporlarında yer alan Sayıştay önerilerine riayet edilmesine özen gösterilmesi gerekmektedir. Esasen, idareler tarafından Sayıştay bulgularına önceki yıllara göre daha çok dikkat edildiği ve uygun düzenlemelerin yapıldığı da görülmektedir. Özellikle mevzuatın yahut uygulamanın kamu kurumlarındaki uygulayıcılarca bilinmemesi, yanlış muhasebeleştirme gibi sebeplerle yapılan eksik işlemlerin giderilmesi için Sayıştay ile kurumların iş birliği büyük önem taşımaktadır.

Kamu Denetçiliği Kurumu kamu hizmetlerinin işleyişinde bağımsız ve etkin bir şikâyet mekanizması oluşturmak suretiyle idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve önerilerde bulunmak üzere 2012 yılında kurulmuştur. Milliyetçi Hareket Partisi olarak tarihimizden ve geleneğimizden gelen kamu denetçiliği sisteminin sağlıklı işlemesini vatandaşlarımızın idareden kaynaklanan mağduriyetlerinin süratle giderilmesi bakımından önemli görüyoruz ve takip ediyoruz. Kamu Denetçiliği Kurumuna 2025 yılında 21.034 başvuru yapılmış, 20.473 adet dosya karara bağlanmıştır. 2.042 adet başvuru dostane yollarla çözüme kavuşturulmuştur. 2025 yılında 1.214 adet başvuruya ilgili tavsiye kararı verilmiştir. Tavsiye kararına uyum oranı yüzde 59,38 düzeyindedir. Kurum verdiği kararlarla kamu hizmetlerinin kalitesinin artırılmasına katkı sunmuş, diğer taraftan mahkemelerin yükünü hafifletmiş, on

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 25

binlerce davanın idari veya adli yargıda açılmasının önüne geçmiştir. Tavsiye niteliğinde kararlar alan Kamu Denetçiliği Kurumunun etkinliğinin beklenen kapasiteye ulaşması için daha da artırılması gerekmektedir. Kurumca verilen tavsiye kararlarının ilgili kurumlarca uygulama oranının artırılması da kuruluş amacının bir gereği olacaktır. Kamu Denetçiliği Kurumu bir hak arama müessesesidir. Kuruma erişimin daha da kolaylaştırılması, dostane çözüm ve sulh mekanizmalarının daha da etkin kullanımı, önleyici ve eğitici rol ön plana çıkarılarak idarelere rehberlik edilmesi ve toplumun geniş kesimlerini etkileyen sorunlara daha fazla çözüm üretilmesini de gerekli görmekteyiz.

Bu düşüncelerle Türkiye Büyük Millet Meclisinin, Sayıştayın ve Kamu Denetçiliği Kurumunun 2027 yılı bütçelerinin ülkemiz ve milletimiz için hayırlar getirmesini ve bereketli olmasını diliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Usta, buyurun

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar, basın mensupları; Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesini görüşüyoruz. Öncelikle, yarın Cumhuriyet Bayramı, herkesin Cumhuriyet Bayramı'nı tebrik ediyorum. Cumhuriyetimizin 103'üncü yılında cumhuriyete saldırların en fazla yoğunlaştığı bir dönemi de maalesef müşahade ediyoruz.

Şimdi, benim konuşmamın önemli bir kısmı bu terörle ilgili hususlarda olacak. Meclis Başkanımız da, Meclis Başkanı da bu konuda zaten bu konuya girdi çünkü bu süreci de kendisi yönetti. Ona ilişkin eleştirilerimizi geçen yılki bütçemizde yapmıştık zaten.

Şimdi, ben özellikle 3 terör örgütü üst yöneticisinin bir kısım ifadelerini gündeme getireceğim ve Meclis Başkanına soracağım yani bunlara söyleyecek bir sözünüz var mı, mutlu musunuz, bu sözler artık Türkiye'de söylenebiliyor; bunlardan mutlu musunuz diye kendisine soracağım.

Şimdi, mesela, Murat Karayılan -bunların hepsi son dönemde arkadaşlar, 12/10- iki hafta önce yapılmış bir mülakatında diyor ki: "Lider Apo'nun yaklaşımı 'demokratik ulus' kavramına dayanmaktadır. Bölge halkları arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesi ve geliştirilmesi esastır. Buna dayanarak dar ulus devletlere değil, demokratik konfederalizme dayalı bir sistem kurmayı öneriyoruz." "Demokratik konfederalizm." diyor ve "Bölge halkları." Sayın Numan Bey'in de zaten bölge vurgusu da enteresan bir şekilde benzer. Şimdi "Kırk bir yıl boyunca bir savaş yaşandı, sonuç olarak bu savaş amacına ulaştı." diyor Karayılan "Başarılabilir her şey başarıldı." diyor, kendilerini başarılı buluyorlar. "Bundan sonra siyasete ihtiyaç var. Bu noktadan itibaren siyaset yoluyla bir sonuca ulaşabiliriz." Hani, siz diyorsunuz ya "Terörü bitirdik, terörü bitirmek için yapıyoruz." "Ben kendim bitirdim zaten." diyor "Biz başarıya ulaştık, şimdi başka bir aşamaya geçtik." diye kendisi söylüyor "Mücadele yöntemlerimizi değiştiriyoruz." diyor. Uzun uzadıya duramayacağım, zaman çok kısıtlı, hızlı geçmek durumundayım. Ondan sonra da savaşla ilgili savaş tanımları yapıyor, oralardan geçiyorum. Ha, bu "Metropollerde eylem yapan özel kuvvetlerimiz var." diyor "Bunları şimdilik geri çektik." diyor, onların gizli görevde olduğunu söylüyor, her an ihtiyaç duyulabileceğini söylüyor. "Lider Apo arkadaşlarımızı teslim alacak." diyor "Eğer arkadaşlarımız giderse orada siyasi mücadeleye başlayacaklar, gidip de evde oturacak halleri yok." diyor. "Dağlarda yaptıklarımızı, ovalarda yapacağız ama silahsız yapacağız, sözle yapacağız, siyasetle yapacağız." diyor. Bu arada, herhâlde, DEM'in yaptığı siyaseti de yetersiz buluyor olmalı ki "Siyaseti biz yapacağız." diyor PKK'lı üst düzey yöneticiler.

Şimdi, demokratik bütünleşme meselesine giriyor, bunun yanlış anlaşıldığını söylüyor. "Biz Kürt halkı ve Türk devleti bir araya geleceğiz." diyor, iki ayrı unsurdan bahsediyor net bir şekilde yani Türk milleti yerine "Kürt halkı ve Türk devleti bir araya gelecek." diyerek iki ayrı unsurdan bahsediyor. Demokratik anayasa ihtiyacını söylüyor AK PARTİ'ilerin de söylediği gibi; oraları da geçiyorum.

En sonunda da röportajı yapan "Ya, çok teşekkür ederim. İnşallah, özgür kürdistan'da bir dahaki röportajı yaparız." diyor, o da "Umarım, biz de bunu çok arzularız." diyor, özgür kürdistan'da röportaj yapmayı. Neresiye o özgür kürdistan?

Şimdi, Cemil Bayık da -yine bu da eylül ayının ortasında yapılmış bir mülakat- Cemil Bayık da "Sürecin başarılı olmaması durumunda büyük bir savaşa hazırız." diyor. Ondan sonra taleplerinin net olduğunu söylüyor. "Mücadele ettik, bedel ödedik, büyük acılar yaşadık, onurlu bir mücadele verdik." diyor. Ondan sonra "Şimdi PKK siyasi bir formla faaliyet yürütüyor." diyor "PKK siyasi bir formla faaliyet yürütüyor..." Arkadaşlar, bunlar herkese açık, kamuoyuna açık bilgiler yani "PKK yok." falan da demiyor "Siyasi bir formla faaliyetini yürütüyor." diyor. Ondan sonra, demokratik entegrasyon meselesine giriyor. "Demokratik entegrasyon her şeyi devlete teslim etmek anlamına gelmez, Kürt bölgelerinin özerkliği olmalıdır." diyor, Kürt bölgelerinin. "Türkiye dâhil 4 ülkedeki Kürt bölgelerinin özerkliği olmalıdır." diyor Cemil Bayık. İran'la ilgili olarak da "Eğer İran rejimi Kürt sorunu çözmezse çökecektir." Doğu Kürtlerinin örgütlenmesi gerektiğini söylüyor. "Doğu Kürtlerinin örgütlenmesi ve hazırlanması gerekir. Demokratik entegrasyon başarılı olması kendilerini savaşa hazırlamalıdır." diyor. Her yerde bir savaş tehdidi var, Türkiye için de bu savaş tehdidi yapıyor zaten.

Yine, Anayasa'yla ilgili olarak "Türkiye Anayasasında Kürtler için hiçbir şey yoktur. Kürtler üzerinde inkâr politikası yürütülüyor. Türkiye yasalarında değişiklik yapılmasını istiyoruz. Türkiye'de Kürtler hukuk ve adaletin dışında bırakılmıştır. Kürtlerin haklarının Türkiye Anayasasında yer alması için çalışıyoruz." diyor Cemil Bayık ve en sonda yine bir tehdit ve pazarlık dili var: "Apo özgürleşmezse silah bakmayız ve Türkiye'ye gitmeyiz." diyor, sizlerin söylediğinden farklı olarak bunları söylüyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 26

Şimdi, Bese Hozat'ın açıklaması var -bu da 19/10 tarihli, yine son iki hafta içerisinde yapılmış- bu silah bırakma işiyle ilgili olarak diyor ki "Yani silahlar Türkiye niye gitsin?" Hani "Silah bırakılacak." diye bize hikâye anlatıyorlar ya "Niye gitsin?" diyor. "O silahlar, diğer parçalarda -Neresi? İran, Irak, Suriye bizim dışımızdaki parçalar- halkın öz savunması için, halk kendi öz savunması için o silahları kullanır." diyor değerli arkadaşlar. "Biz mücadeleyi bırakmıyoruz, mücadelenin yöntemini değiştiriyoruz. Bütün bunlar gelişmeden tek bir gerilla -sözde gerilla- silah bırakıp Türkiye'ye gitmez." diyor. Devam ediyor, buraları geçeceğim, birkaç şeyini söyleyeyim. Ha, bu Suriye'yle ilgili olarak da bakın, çok enteresan... Hani Sayın Numan Kurtulmuş diyor ya "Suriye de o entegrasyonu memnuniyetle karşılıyor." "Rojava halkı, büyük bedeller ödeyerek ana dilde eğitim hakkı elde etti. Bir halkın dilini, ana dilde eğitimini kabul etmiyorsan sen o halkın varlığını da kabul etmiyorsun demektir. Bu zihniyet aşılmazsa bir biçimde bugün olmaz yarın, yarın olmaz diğer gün fakat Suriye hiç savaştan kurtulamaz. Savaşı tekrar Suriye'de başlatırız." diyor. Bunu kim diyordu? Bunları da Bese Hozat diyor. Şimdi, buna bir kısım açıklama getirildi, Hatimoğulları'nın bir mesajı vardı, "Barışı konuşurken ben onu söyledim." diyor -aynen orasını alıyorum, ben konuşmanın tamamını dinledim- "Bu tarihsel kırılmada ya pozitif bir şekilde kırılma gerçekleşecek, barışı inşa edeceğiz ya negatif yönde kırılmalar gerçekleşecek, her yer Gazze olacak." diyor.

Şimdi, bütün bunlar konuşulurken Sayın Numan Kurtulmuş da tabii konuşuyor, en son mesela Batman'da -üniversite açılışydı zannediyorum- konuştu, "Her şey tıkır tıkır işliyor." diyor. Yani bakın, buradan şu konuşulanlara karşı "Arkadaş, bir dakika, nedir bu falan?" diyen yok. Ancak her sorulduğunda "Her şey tıkır tıkır işliyor." diyor, ondan sonra, hiç itirazı yok yani bu tıkır tıkır işleyen ne olduğunu ben buradan kendisine sormak istiyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi zaman sınırlı olduğu için hızlı hızlı geçmek durumundayım.

Bakın, PKK, sürekli şart koşuyor, silah bırakmayı Öcalan'ın özgürlüğüne bağlıyor, o silahları da öyle şeyde falan değil yani böyle bir kısım silah, "Silahları..." diyor, Bese Hozat diyor bunu; bu, üst düzey yönetici. Yalanlama var mı PKK'den? Yok. Abdullah Öcalan bir şey dedi mi? Yok. "Niye verelim?" diyor ya, "Öz savunmamız için diğer taraflarda kullanacağız." diyor, zaten onu da inkâr ediyor; tehdit dili var, barış dili yok, devlete kafa tutuluyor. Sonra, "Suç işlemedik." diyor ya, "Pişman değiliz." diyor, "Af filan da istemiyoruz." diyor, "Onurlu bir mücadele verdik." diyor. Bizim askerimizi şehit etmeyi onurlu bir mücadele olarak kabul ediyor, Türk devleti tarafından da bu süreci yönetenlerden de kimsenin bir tane itirazı yok bu olup bitene. Sonra, şu kavramları kullanıyorlar sık sık: "Demokratik siyaset" "demokratik entegrasyon" "demokratik cumhuriyet" "eşit yurttaşlık" "ortak vatan" "demokratik konfederalizm" "demokratik toplum" "Kürtleri tanımak" vesaire. Şimdi ben sormak istiyorum: Şu anda bir süreç yürütülüyor, değil mi, bu insanlar bunları kendi başına falan söylemezler yani bir süreç var, bir sürecin içerisinde bir yerde... Yani bunlar "Ya, bir süreç yürütülüyor ama süreçte biz bunları konuşmuyoruz. Bunlar, bunları niye söylüyorlar biz de anlamıyoruz." falan diyen yok. Ne PKK tarafından Abdullah Öcalan başta olmak üzere buraya bir yalanlama var, bu kavramlara, ne de bu işi iktidar tarafından yürütenlerde bir yalanlama var, hiçbir yalanlama yok, bu kavramları kabul etmeme de yok. O zaman soru şu: Bu kavramlarda siz anlaştınız mı? Ne taahhüt ettiniz, ne konuştunuz? Demokratik cumhuriyet yani bunlar farklı şeyler işte. Mesela, Bese Hozat şurada demokratik entegrasyonu tanımlıyor, diyor ki: "Demokratik entegrasyon; yerel demokrasinin, öz yönetimin, demokratik özerkliğin devlet tarafından kabulü demektir." Daha ne diyecek bize? "Yerel demokrasinin, öz yönetimin, demokratik özerkliğin devlet tarafından kabulüdür." diyor. Bunları kim kabul etti, kim taahhüt etti? Neyi taahhüt ettiniz? Bunları bize söylemek durumundasınız yoksa Türkiye'nin demokrasi standardının yükseltilmesinden hiç kimsenin şikâyeti olmaz; söylenilen o değil, söylenilenin o olmadığı çok net bir şekilde ortada. Tabii, şimdi diyecekler ki: "Efendim, ilk 4 maddeyle ilgili problem yok." Evet, ilk 4 maddeyle ilgi doğrudan bir şey söylenmiyor ama ilk 4 maddenin içi boşaltılıyor. Hiçbir iddialarından vazgeçemediklerini söylüyorlar, talepleri ortada, ondan sonra da istedikleri ne? Ana dilde eğitim, 42'nci madde. Sonra 66'ncı madde, en az iki milletin tanımlanması. Yeni bir şey daha var, buralardan o çıkıyor, siyasi ve bürokratik kademelerde entegrasyon. Suriye'de nasıl katiller, teröristler asker oldu, üniforma giydi, burada da o isteniyor ve yerel özerklik; dört tane şart var. Bu dört şarta siz ne zaman razı oldunuz, kim razı oldu, bunu bize açıklamak durumundasınız. Nihai hedef bellidir, nihai hedef büyük kürdistan projesidir, dört yapıli kürdistandır; bunu Amerikan Büyükelçisi çok açık bir şekilde söylüyor. Ben de buradan sormak istiyorum: Tıkır tıkır işleyen ABD ve İsrail projesi midir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güneş, buyurun.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Sayın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanımız, Komisyon Başkanımız, milletvekillerimiz, Sayıştay Başkanımız, Kamu Denetçiliği Kurumu Başkanı ve değerli bürokratlarımız ve basın mensuplarımız; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün Türkiye Büyük Millet Meclisi, Sayıştay ve Kamu Denetçiliği Kurumu bütçesini görüşeceğiz. Ülkemiz ve milletimiz adına hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi devletimizi oluşturan 3 erkten biridir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde Kurtuluş Savaşı'nın yönetilmesinde ve ülkemizin bağımsızlığa kavuşmasında çok önemli rol oynadığı gibi, 15 Temmuz 2016 tarihinde hain FETÖ terör örgütü tarafından girilen darbe girişiminde de üzerine düşeni yapmış, tüm partiler ve milletvekilleri üzerlerine bombalar yağmasına rağmen Meclisi terk etmeyerek darbe girişimine karşı gelmiş bir Meclistir ve bundan dolayı hem milletvekillerimizi ve bu olaylara karşı duran tüm parti gruplarını tebrik ediyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi 28'inci Yasama Dönemi Dördüncü Yasama Yılında kırk iki yıldır ülkemizin başına musallat olan, 10 bine yakın güvenlik görevlimizin şehit olmasına neden olan, 30 binden fazla vatandaşımızın hayatını kaybetmesine neden

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 27

olan, yatırım fırsatıyla beraber 2 trilyon dolardan fazla maliyeti olan terörün bitirilmesinde 5 Ağustos 2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonunun kurulmasında yaptığınız önderlik ve Başkanlık için sizlere teşekkür ederiz.

Yine, terörün bitirilmesi adına 367 milletvekilinin imza attığı 7595 sayılı Millî Dayanışma ve Toplumsal Bütünleşmenin Güçlendirilmesine Dair Kanun'un Türkiye Büyük Millet Meclisinde 467 milletvekilinin kabul oyu vermesiyle 10 Ağustos 2026 tarihinde yasalaşmıştır. Bu yasa teklifine katkıda bulunan milletvekillerine ve parti gruplarına teşekkür ederim.

Türkiye Büyük Millet Meclisi yine Filistin'in haklı davasında Filistin'in yanında durarak ve bu konuda gerekli adımları ve hassasiyeti gösterdiği için yine şahsınıza ve Türkiye Büyük Millet Meclisi milletvekillerine teşekkür ederim.

Yine, 14 Mayıs 2023 tarihinde yapılan genel seçimlerde seçime katılma oranı yüzde 87,05 olup yine son seçime katılarak ülke barajını aşarak Mecliste sandalye kazanan partilerin oylarının temsiliyet oranının yüzde 92,32 olması gerçekten de demokrasi adına sevindiricidir.

AK PARTİ iktidarıyla birlikte Mecliste kadınlarımızın ve gençlerimizin temsiliyet oranı artmıştır. Kadın temsiliyet oranı yüzde 4,4'lerden bugün 4,5 kat artarak yüzde 19,9'a çıkarak 118 kadın milletvekilimiz milletimizi temsil etmektedir. Yine, gençlerimizin temsiliyet oranı da yine yüzde 1'lerden yüzde 4,8'lere çıkarak 35 yaş altı 24 genç milletvekilimiz yine milletimizi temsil etmektedir.

Tabii, Türkiye Büyük Millet Meclisinde milletvekillerimizin en önemli görevi yasama ve denetleme faaliyetleridir. Yasama faaliyetlerinde gerçekten de önemli yasalar çıkarıyoruz ve saatlerce çalıştığımız günler oluyor fakat burada yasama faaliyetlerinde bazı aksaklıklar görmekteyiz. Bunlardan bir tanesi, özellikle Türkiye Büyük Millet Meclisi haftada üç gün; salı, çarşamba, perşembe günleri toplamakta ve salı günü saat 15.00, diğer günlerde saat 14.00'te olmak üzere 19.00'a kadar çalışma saati vardır. Ama maalesef, Türkiye Büyük Millet Meclisinde özellikle Grup Başkan Vekillerinin Türkiye Büyük Millet Meclisi adına tahakkümü vardır. Bu, son dönemlerde gelişmiştir ve her gün Grup Başkan Vekilleri genel politikayla ilgili yorumlar yapmaktadırlar. Oysa yani basın toplantısı yapabilme imkânları vardır ve dolayısıyla da bu gibi görüşlerini basın toplantısı yaparak ifade etmek yerine, Türkiye Büyük Millet Meclisinin önemli bir zamanını almaktadırlar.

CAVİT ARI (Antalya) - Akbaşıoğlu'na söyleyin de az konuşsun. Yani Grup Başkan Vekillerinden de rahatsız mı oluyorsun İsmail Bey?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Diğer taraftan, tabii ki burada ayrıyeten grup önerileri vardır. Bugün 7 tane parti grubu vardır ve dolayısıyla da grup önerileri, gerçekten de grup önerileri her gün verilmektedir ve bu grup önerileri bitesiyse kadar, aşağı yukarı saat saat 20.00-21.00'lere varmaktadır.

CAVİT ARI (Antalya) - Kimse konuşmasın, milletvekilleri de konuşmasın Mecliste! Siz kendi Grup Başkan Vekillerinize söyleyin, saatlerce konuşuyor İsmail Bey!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Dolayısıyla da yasama faaliyeti sağlıklı bir şekilde gelişmemektedir. Bunun için İç Tüzük'te mutlaka bir değişiklik yapılması lazım ve grup önerilerinin sadece haftada bir gün, özellikle salı günü yapılması ve o hafta konuşacağımız konuların tespit edilmesi, tespit edildikten sonra da diğer günler kanun üzerine konuşmaya geçilmesi gerekmektedir.

CAVİT ARI (Antalya) - Akbaşıoğlu'na söyle, biraz az konuşsun İsmail Bey.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Cavit Hocam, siz grup temsilcisisiniz, başkanısınız, onun için, dinlerseniz daha iyi olur.

CAVİT ARI (Antalya) - Dinliyorum.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Şimdi, diğer taraftan, tabii ki burada muhalefete verilmiş bazı yetkiler var, bunların yerinde kullanılmadığını ben görüyorum. Toplantı yeter sayısı... Toplantı yeter sayısı diyelim ki o gün toplantıyı açmak için...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Onu bile yapmayalım, hiç bir şey yapmayalım!

CAVİT ARI (Antalya) - Nasıl bir konuşma ya!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ne diyeceğimizi bir dinleyin, gözünüzü seveyim Allah aşkına.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Muhalefet olmasın...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türkeş...

CAVİT ARI (Antalya) - Niye yazılmış o zaman orada arayamayacaktın da, niye yazılmış kanuna?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ari...

ERHAN USTA (Samsun) - Size de lazım olur İsmail Bey.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Muhalefetin sesini kısıyor, Meclisin fonksiyonlarını baypas ediyor.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Bunlar dinlemeden itiraz ediyorlar.

Şimdi, burada toplantı yeter sayısı eğer o gün Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili "Yeterli sayı var." dese, zaten herkes var kabul ediliyor veya ondan sonra diyelim ki 20 kişi ayağa kalkarak toplantı yeter sayısı isterse yoklama yapılıyor. Şimdi, zaten günde 1 kez bunu yaptıktan sonra, bu artık var demektir Başkanım.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Niye?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Çünkü burada, aradan beş dakika geçince toplantı yeter sayısının tekrar istemenin doğru olmadığını ben düşünüyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 28

CAVİT ARI (Antalya) - Oturun o zaman salonda İsmail Bey.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Diğer taraftan, karar yeter sayısı isteyebilirler mi? Karar yeter sayısını istedikleri kadar isteyebilirler, bunda bir sınırlama yok ama toplantı başlamıştır. Dolayısıyla, toplantı yeter sayısı istemenin doğru olmadığı kanaatindeyim.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - İç Tüzük'le muhalefetin haklarını da bundan sonra siz düzenleyin isterseniz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Diğer taraftan, kanunlarla ilgili önergelere gelelim.

Sayın Başkanım, şimdi, bu önergelerin kanunla ilgili olması lazım ve kanunu etkileyici olması lazım.

Şimdi sizlere Türkiye Büyük Millet Meclisinde muhalefetin verilmiş önergelerini arz ediyorum. "Hesaplanır" ibaresinin yerine 'hesap edilir...' "İstanbul idaresi mahkemeleri yetkilidir." ifadesi yerine 'İstanbul idare mahkemeleri yetkili kılınmıştır...' "

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - O zaman, torba kanun getirmeyin.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - "Bakımından" ibaresinin 'için' olarak değiştirilmesi..." "Düzenlenmektedir" ibaresinin 'düzenlemesi yapılmaktadır' "Bu kanun hükmünde" ifadesinin 'bu yasa hükmündedir...' "İlşkin" ibaresinin 'dair' ibaresiyle değiştirilmesini..." "

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - O zaman torba kanun uygulamasına son verilsin.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - "İfade eder" ibaresinin 'belirtir' olarak..." "Yayımlı tarihinde" ibaresinin 'yayımlandığı tarihte' olarak..." "Bu kanunun uygulanmasında" ifadesinin 'bu yasanın uygulanmasında...' "

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Siz mecbur bırakıyorsunuz, torba kanun getirerek siz mecbur bırakıyorsunuz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - "Usul ve esasları belirtmeye yetkilidir." ifadesinin 'Usul ve esasları belirtmeye yetkili kılınmıştır.' şeklinde..." "

Sayın Başkanım, böyle önerge olabilir mi?

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Olmuş işte ya!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Başkanlık Divanı bu önergeleri kabul etmek zorunda mı? Bu önerge hakkında konuşarak bizi neye ikna edecek, biz ne anlayacağız? Aynı anlamdaki kelimeler, hiç olmasın...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Allah Allah ya! Divan kabul etmiş, Divan kabul etmiş, Meclis Divanının kararını ayaklar altına alıyorsunuz

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türkeş, siz de açıklarsınız Komisyon konuşmanızda.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Yasamanın kaliteli olması lazım ve verilen önergelerin anlamlı olması lazım.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Hani, dedin ya, basın toplantısıyla açıklarsın bunları.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Muhalefet etmek güzel bir şeydir, katkı vermek güzel bir şeydir. Arkadaşlar, işinizi düzgün yapın, bu şekilde örnek olur mu?

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Sen yap da, sonra bize söyle!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Bu önergeler bizim son çıkardığımız kanundaki önergeler arkadaşlar, sadece son çıkardığımızda, başka kanunda değil.

Diğer taraftan, yazılı soru önergeleri gerçekten de çok önemli, denetim açısından çok önemli. Burada 51.125 önerge verilmiş, 35.628'i... Bunu önemsiyorum, bunların cevaplanması da lazım ama ben öyle önergeler görüyorum ki...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Sana ne verilen önergeden?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ya, Sayın Vekilim, lütfen ya, lütfen, lütfen...

"2020 ile 2025 yılları arasında şu kurumda hangi ihaleler yapılmıştır?" diyor ve "Bu ihalelerin dokümanlarını gönderin." diyor. Böyle, soru önergesi olabilir mi arkadaşlar?

Başkanım, ben de 2 tane soru önergesi verdim, 3 Kasım 2025 tarihinde Uşak Belediyesiyle ilgili, burada işten çıkarılan insanlarla ilgili Çevre, Şehircilik ve İklim Bakanlığımıza önerge verdim, 3 Kasım 2025 tarihinde; bana cevap gelmedi. Yine, 24 Haziranda...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Başkanım, tamamlayabilir miyim? Ben grup adınayım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Grup adına değil, şahsınız adına konuştunuz, grup adına değildiniz İsmail Bey.

RİDVAN UZ (Çanakkale) - Az önce bana da vermediniz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir tek size değil, kimseye vermiyorum Sayın Uz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - 2026 tarihinde Uşak Belediyesinin bu CHP'nin ödediği araçla ilgili soru yönelttim, cevap alamadım ben.

Bütçemizin hayırlı, uğurlu olmasını diliyor, herkesi saygıyla selamlıyorum.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Sen 2 tane verdin, biz 700 tane verdik, cevap alamıyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ocaklı...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Sağlıklı konuşamıyoruz ki ve dolayısıyla da süreyi...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 29

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, bir müsaade edin. Sayın Meclis Başkanımız da burada.

Şimdi, Sayın Karaca, siz Meclis Başkan Vekilliği de yaptınız. Ben Genel Kuruldaki laf atmalarınıza bir şey demiyorum, atış serbest ama Komisyonunda buna lütfen riayet edelim.

RİDVAN UZ (Çanakkale) - Hayır, siz memnunsanız biz laf atmayalım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, Sayın Uz, her biriniz konuşuyorsunuz. Milletvekillerinin yaptığı konuşmalar bizim hoşumuza gider, gitmez bir şey diyemem. Siz de sıranız geldiğinde ona cevap verirsiniz, siz de başka güzel bir konuşma yaparsınız. Dolayısıyla, sizden istirhamım bu konuya azami derecede hassasiyet göstermeniz, bu şekilde müzakereler daha seviyeli olur diye düşünüyorum.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Sayın Başkan, tüm gruplara söylüyorsunuz değil mi bunları?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Herkese söylüyorum. Herkes nasibinin düştüğünü alsın.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Hep buraya bakarak konuştunuz da bir de oraya bakın.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ben sağa bakmayı severim.

CAVİT ARI (Antalya) - Kendi partililerinize de yüzünüzü dönün Sayın Başkanım.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - O tarafa da bakın ara sıra.

CAVİT ARI (Antalya) - Kendi partililerinize de yüzünüzü dönün Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, değerli milletvekilleri, şimdi araya gideceğiz.

Görüşmelere 14.30'a kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 13.37

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 14.38

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

----- 0 -----

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 5'inci Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Sayın Ocaklı, hazırsanız buyurun lütfen.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Sayın Başkan, Değerli Meclis Başkanımızı, heyeti ve Komisyonumuzun üyesi milletvekillerini saygıyla selamlıyorum.

Yarın 29 Ekim. cumhuriyetin ilanının 103'üncü yılındayız. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı hepimize kutlu olsun. Özellikle bize eşit yurttaşlık, egemenlik, egemenliğin millete ait olduğu, seçme ve seçilme hakkının bize tanındığı, bu Meclisi bize armağan eden Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü huzurlarınızda saygı, minnet ve özlemle tekrar anıyorum.

Değerli milletvekilleri, sayın heyet; sanıyorum dündü veya bir önceki gündü, Sayın Cumhurbaşkanlığı bir açıklama yaptı, herkes duymuştur "Emeklilerimizin yaşadığı zorlukların farkındayız, her zaman da emeklilerimizin yanında olduk, elimizden geleni yaptık." dedi. Ya, şimdi, burası biraz şaşırtıcı yani; elinizden geleni yaptınız da ne olmuş? Bir tespiti bakalım, şu emeklilerin hâli nedir diye bir kimse sormuyor mu yani? 17 milyon emekli var değerli milletvekilleri. Bunların 12,3 milyon kişisi direkt doğrudan emekli aylığı alıyor, 4,8 milyon kişi de dul ve yetim aylığı alıyor. Şimdi, bakın, bu 4 milyon kişi sadece 23.552 lira maaşa mahkûm edilmiş, aylık sınırının altında olan bu rakamla "Geçin." denilmiş. Kaç yıl? Yirmi beş yıldır iktidardasınız. Geldiğiniz noktada geçen sene "Emekli yılı ilan ettik." dediniz. Şimdi de tabii, biliyorsunuz, önümüzdeki kasım belki de bu son bütçe olacak, belki bir daha bütçe yapamayacaksınız, bir seçim yatırımı olarak "Emeklilere iyileştirme yapacağız." diye şimdi ortaya çıktınız. Göreceğiz, takip edeceğiz, bundan mutlu oluruz, onu söyleyeyim ama yapılabilecek şey sizin hedef enflasyonunu yüzde 21 iken, orta vadeli planında da yüzde 28,4 iken emeklilere verebileceğiniz rakamlar, kayıtlara geçsin diye burada söyleyeceğim bunları, bu rakamları, yaklaşık olarak 33 bin lira ve 36.500 lira arasında bir bütçe vereceksiniz ve sonra da 40 bin lira, 50 bin lira kiralara olduğu yerde bu rakamlarla "Size iyileştirme yaptık." diyeceksiniz. Bunları emeklilerimiz görüyor. Bunun siyasi karşılığını, siyasi bedelini de ilk sandıkta verecektir, onu söylemiş olayım.

Şimdi, gelelim meselemize: Türkiye Büyük Millet Meclisinin, Kamu Denetçiliği Kurumunun, Sayıştayın bütçelerini görüşüyoruz. Bu 3 kurumun aslında ortak bir sorumluluğu var, o da nedir? Kamu gücünün ve kamu kaynaklarının hesap verilebilir olmasını denetlemektir. Bu olmuş mu? Bakalım şimdi: Kamu Denetçiliği Kurumu idare tarafından vatandaşın hakkı korunmalı, Sayıştay da kamu kaynağının nasıl kullanıldığını denetlemeliydi. Şöyle bir bakıyoruz: Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütçesi ve denetim görevine bir değerlendirme yapalım 2027 yılında 33.787.913 bin lira olmuş bütçe teklifi, 2026 yılında 27.235.264 liralıkmış yani yüzde 24,1 bir artış söz konusu olmuş. Bu artışa itiraz etmiyoruz aslında. Meclisin yasama faaliyetlerinin yerine getirilmesi için hani bu bütçenin ne olduğu falanla ilgili değiliz aslında, bizim ilgilendiğimiz şey, uzmanlık kapasitesinin güçlendirilmesi ve milletvekillerinin sürdürülebilir bir çalışma için gerekli kaynakların ayrılmasına karşı olmamakla birlikte bu bütçenin hangi hizmetlere ayrıldığına ve ne sonuçlar ürettiğinin, denetim işlevlerinin ne anlamda güçlendirdiğinin bir açıklamasının yapılması lazım; bu yok. Biz

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 30

şuna bakıyoruz: Bu bütçe Meclisin yürütme üzerindeki denetim kapasitesini ne kadar artıracaktır; esas önemli olan budur. Bakın, 28'inci Yasama Döneminde işleme alınan 44.154 soru önergesi var, bunların sadece 6.157'si süresi içinde cevaplanmış. İsmail Bey nereye gitti? "2 tane soru önergesi verdim, cevaplanmadı." diye burada hayıflanıyordu Başkanım, doğru mu? Biz şimdi burada 44 binin içinde İsmail Bey'in 2 tanesini mi konuşacağız yani!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 50 bin miydi sizin?

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Evet, gerçekten bu tabloya göre yaklaşık olarak yani yüzde 14'ü cevaplanmış, yüzde 54,5'i ise süre geçtikten sonra cevaplanmış, yüzde 30'u da hiç cevaplanmamış durumda. Bu anlamda Meclis Başkanımız da geçen yıl bu durumla ilgili şikâyetine rağmen ne yazık ki bir sonuç elde edememiş, bunu da görüyoruz, Meclisimizin bunu bir ele alması lazım. Burada Meclis Başkanlığının ve ilgili idarelerin sorumluluğu var. Geçen yıl da yürütmenin Meclisi etkisizleştiren yaklaşımını ve yazılı soru önergelerinin işlevini yine gündeme getirmiştik. Ancak bu konuda herhangi bir somut adım atılamadı.

Değerli Başkanım, bir konu da Meclis çatısı altında çalışan çalışanlar, bunlarla ilgili ciddi şikâyetler var. Örneğin, halkla ilişkiler binasında çalışan, çay veren hizmetli arkadaşlarımız geliyorlar, diyorlar ki: "Biz orada, çay ocağında iki kişi, üç kişi çalışırken şimdi birimizi alıyorlar makamlara gönderiyorlar, yetismekte güçlük çekiyoruz." Bunların dikkate alınması lazım. Dolayısıyla, geçen yıl da yine bu konu da gelmişti, siz bir adım atılacağını söylemişsiniz, özellikle danışmanlarla ilgili. Bu geçen sürelerde danışmanlarla ilgili sözleşmeli statüsünden kaynaklanan sorunları, iş tazminatı ve sosyal haklara ilişkin talepleri konusunda herhangi bir iyileştirme yapılacak mıdır; bununla ilgili ne düşünüyorsunuz, bilmek istiyoruz.

Kamu denetçiliğinin görev alanında vatandaşın idare karşısında hakkını arayabilmesi bakımından önemli, son derece önemli. Vatandaş bir kamu kurumunun işleminden, tutumundan mağdur olmuşsa buraya müracaat edecek tabii ki. Ancak burada faaliyet raporuna göre, 2024 yılında 14.762 başvuru olmuş, 2025 yılında 21 bine yüklenmiş, şimdi de en son 20.473 başvuru ancak sonuçlandırılabilmiş yani yarısına yakını duruyor. Bunlar da tabii, kurumun tavsiye kararları içinde kalmak kaydıyla yerine getirilmesi söylenmiş ama tavsiye kararlarının da yarısına kurumlar uymamış. Asıl mesele, Kamu Denetçiliği Kurumu bir inceleme yapıyor ama idarenin uygulamasını değerlendiriyor ve vatandaşın lehine tavsiye kararı vermesine rağmen idare bu karara uymuyorsa vatandaş bu sorunu nasıl çözecektir diye bakmak lazım.

Sayıştayla ilgili yalnızca mali tabloların incelenmesini görmüyoruz. Denetimin amacı kamu kaynağının doğru biçimde kullanılmasını sağlamaktır, eksiklikleri tespit etmek ve aynı hataların tekrarlanmasını önlemektir. Sayıştay raporunda yer alan her bulgu tek başına kamu zararı veya suç anlamına gelmez ancak tespit edilen eksikliklerin giderilip giderilmediği, aynı bulguların tekrar edilip edilmediği, hangi işlemlerin yapıldığı mutlaka tespit edilmeli ve açıklanmalıdır, buna dair de bir şey yoktur.

Denetim raporlarının hazırlanması kadar raporlarda belirtilen eksikliklerin giderilmesi de önemlidir. Aynı bulgular yıllar boyunca tekrarlanıyor ve kamu yönetiminde kalıcı bir değişim ortaya çıkmıyorsa yalnızca rapor sayısının artması bir başarı olarak değerlendirilemez.

Şimdi, bugün 3 kurumun mevcut bütçesini değerlendirirken ortak bir ölçütü esas almalıyız. Meclisin bütçesi artırılabilir. Yazılı soru önergeleri zamanında cevaplanmıyorsa, özlük haklarına ilişkin adımlar atılmıyorsa, Kamu Denetçiliği Kurumunun tavsiye kararlarına uyma oranları düşüyorsa, Sayıştayın denetim kapasitesi güçlendirilebilir ancak raporlarda belirtilen eksikliklerin giderilmesi, bulguların tekrarlanması sağlanamıyorsa o zaman görevini yapmamış olma durumuna gelir. Biz bu kurumların görevlerini bağımsız, etkili ve güçlü bir biçimde yerine getirebilmelerini istiyoruz. Bu nedenle, Meclisin yazılı soru önergelerine ilişkin güncel ve ayrıntılı verilerinin açıklanmasını ve KDK tavsiye kararlarına uyum oranında düşüşün nedenlerinin ve çözüm planının aydınlatılmasını istiyoruz. Çünkü mesele yalnızca kamu kaynaklarının ne kadar harcandığı değildir. Mesele, halkın adına kullanılan yetkilerin hesap verebilir olması, ayrılan kaynakların halkın hakkını koruyan sonuçlara dönüşmesidir.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Sayın Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Sayın Meclis Başkanım, Değerli Komisyon Başkanım, Kıymetli Başkanlar, değerli bürokratlar; ben de hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Meclis bütçemizin hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Tabii, Meclisin çok önemli görevleri var, yasama ve denetim görevleri; bunu gerektiği şekliyle yapabiliyor mu? Yapma yöntemleri de... Belli milletvekilleri olarak vatandaşlarımızın bütçe hakkını korumayla ilgili Mecliste mücadele ediyoruz. Bir taraftan kanun yaparken bir taraftan da soru önergeleri, araştırma önergeleri veriyoruz. Kanunla ilgili tekliflere baktım ben, 31/8 itibarıyla Meclis Başkanlığından gelen resmî yazıya göre... Sayın Başkanım, ben biraz geriden gidiyorum, sizin verdiğiniz rakamlar en son rakamlar. Bana gelen resmî yazıya göre toplam 3.803 kanun teklifi verilmiş ve bu kanun teklifinden kanunlaşan 132 kanun var; tamamı da Adalet ve Kalkınma Partisinin teklifleriyle alakalı. Milliyetçi Hareket Partisi 128 tane kanun teklifi vermiş ama komisyonlarda hâlen bekliyor, kanunlaşan yok. Ortak verdiğimiz, bütün partiler olarak geçen, kanunlaşan bir kanun teklifimiz var, bir de AK PARTİ ve MHP'nin beraber verdiği var. Şimdi, buradaki durumda bizim öngördüğümüz vatandaşlardan bize gelen haklı talepleri Mecliste kanunlaştırmayla alakalı muhalefet partileri olarak çok yetersiz kaldığımız muhakkak. Peki, soru önergeleriyle ilgili durum nedir? Bakanlara sorular soruyoruz, soru önergelerimizde çeşitli sorular oluyor. En son, mesela fonla ilgili ben yaklaşık kırk gün önce Hazine

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 31

ve Maliye Bakanına ve Adalet Bakanına toplam 75 adet soru sordum, tespitlerle alakalı şu ana kadar henüz bir cevap gelmedi. Yine, aynı şekilde Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmelerinde sözlü sorular soruyoruz, yazılı sorular soruyoruz, sürenin yettiği kadar kısmıyla cevaplanmaya çalışılıyor ama maalesef yazılı olarak da akabinde gelen cevapların yetersiz olduğunu ve bir kısmına da cevap verilmediğini görüyoruz.

Şimdi, Sayın Cumhurbaşkanı en son bir açıklama yaptı emeklilerimizin durumuyla alakalı. "Mali imkânların elverdiği ölçüde emeklilerimizin durumunu iyileştireceğiz. Hemen bütçe görüşmelerinin akabinde gerekli yasa teklifi Mecliste Plan ve Bütçe Komisyonuna gelip emekliler rahatlayacak, enflasyon oranının üstünde bir zam alacak." diye ifadelerde bulundu. Şimdi dün biz burada konuşmalarımızda bütün milletvekillerimiz, 4-5 milletvekilimiz, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımıza sordu, dedi ki bu rahatlama nasıl olacak, emeklilerimizin durumu nasıl rahatlayacak? İşte, Orhan beyler burada, Sayın Yegin de Erdem de burada, Sayın Kocacık da burada. Bu bütçede ben inceledim, emeklilerimizi rahatlatacak bir kaynak görmedim, ödenek görmedim, gördüğüm kaynak sadece 4-5 bin TL'lik bir kaynak gibi görünüyor. Şimdi, ayrı bir kanun teklifiyle geleceğine göre en düşük emekli aylığı 23.552 TL olduğuna göre, asgari ücretin 28.075 TL olduğu bir ortamda biz hep şunu söylüyoruz: Asgari ücret ara zamlarla en az 45 bin TL olmalıydı, en düşük emekli aylığı da net asgari ücret seviyesine gelmeliydi. Bu konuyla ilgili kanun teklifimizi de verdik, takip ediyoruz ama Komisyonda bekliyor, Sayın Başkanımız gündeme alırsa onu da burada görüşeceğiz. İnşallah, emeklilerimizin ücretleri ve koşullarıyla ilgileneceğiz.

Şimdi, böyle baktığımız zaman, açlık sınırının 38 bine dayandığı bir ortamda emekliler sefalet ücretiyle geçinirken buradaki emekli ikramiyelerinin diyelim ki emekli ücretlerinin, adına ne dersenez deyin, nasıl bütçe imkânlarıyla değerlendirileceği, nereden kaynak yaratılacağıyla ilgili somut bir açıklama bekliyoruz. Yani nereden bu kaynak aktarılacak? Şimdi seçim de yaklaşıyor. O zaman şu aklımıza geliyor: Seçim yaklaştığı için, emeklilerin durumu görüldüğü için artık bu durumun, bu problemin ortadan kalkması gerektiğini de iktidar anladığı için bütün imkânları zorlayıp emeklileri rahatlatmayı mı düşünüyor? Biz buradan merak ediyoruz, vatandaşlarımız da merak ediyor, bütçenin imkânları bir taraftan etkin ve verimli kullanılsın diyoruz; emeklilerden, dar gelirliden, çiftçiden, esnaftan, KOBİ'den yana kullanılsın diyoruz ama bir taraftan da sermayeden yana kullanılmaya devam ediyor. Bakın, önümüzdeki üç yıllık süre içerisinde garanti ödemeleriyle ilgili olarak 1 trilyon 26 milyar ödeme yapılacak, üç yılda yapılacak. Şimdi, üç yıllık tutarı yıllık olarak organize ederseniz, bu kaynaktan tasarruf ederseniz, bunu ortadan kaldırırsanız her bir emekliye 20 bin TL ödeme yapılabilir. Bakın, her bir emekliye, size bir kaynak. Yine, bir kaynak da söylüyorum: Vergi harcamaları yani tahsilinden vazgeçilen vergiler, muafiyet, istisna ve indirimler yoluyla. Bunun hepsine karşı değiliz. Geçen yıl 3,596 trilyondu, bu yıl 4,8 trilyon. Bunun, geçen yıl 768 milyar olan bu yılda 1 trilyon 79 milyar olan yap-işlet-devret ve KÖİ projeleriyle ilgili olan kurumlar vergisi, muafiyet, istisna ve indirim kısmına karşıyız. Alın bu kaynağı, bu kaynağı alın, emeklilerden yana kullanın. 17 milyon emekliden bahsediyoruz. Bakın, bu 1 trilyon 79 milyar, 17 milyon emekliye göre her bir emekliye dağıtsanız 63 bin TL para yapar; bu da size bir kaynak. Kaynağın nasıl kullanılacağına karar vermek önemli. Peki, bununla ilgili vatandaşlarımızın somut rahatlatılması nasıl yapılacak? Ben buradan milletvekili arkadaşlarımdan, bizden sonra da konuşacaklar, bu konuyla ilgili bu bütçede bu kaynak olmadığına göre -varsa siz bana lütfen gösterin- Hazine yardımıyla mı gelecek, nasıl bir destek olacak, ödenek aktarımı mı olacak? Somut bir şekliyle... Ne kadar zam yapılması düşünülüyor? 60-65 yaş konuşuluyor, kademelili yapılacağı söyleniyor ama bütün emeklilerin durumu sıkıntıda, bütün emeklilere en düşük emekli aylığını ayarlarken, diğerlerinin de kademelerini mutlaka ayarlamamız gerekir.

Burada Sayıştayla ilgili de -Sayın Başkan da burada- bir şey söylemek isterim: Sayıştay raporlarındaki bulguların yetersiz olduğunu bütün vekil arkadaşlarımız anlatıyorlar, tenkit ediyorlar. Burada bakın, var, 97 kuruluş hakkında hiçbir bulgu olmamış. Şimdi, KÖİ ve yap-işlet-devret projeleriyle ilgili garanti ödemelerinin, döviz üzerinden yapılan ödemelerin kamu maliyesine hiç etkisi yok mu, riski yok mu? Az önce söyledim size bu ödemeleri. Bununla ilgili bir görüş belirtmesi gerekmez mi Sayıştayın? Şimdi, Sayıştay raporlarının yeterince burada, Komisyonda denetlendiğini de düşünmüyorum. Hep söylüyoruz, bir kesin hesap komisyonu kurulması ve bu raporların denetlenmesi gerekiyor çünkü siz, Meclis adına denetimi yapıyorsunuz. Siz bu denetimi sağlıklı yapmazsanız Sayın Başkanımız Numan Kurtulmuş'a da sağlıklı rapor gitmiş olmaz, biz vekillere de sağlıklı rapor gitmiş olmaz. Bu bulguları biz görmek istiyoruz. Şimdi, okuma kurullarında bu raporlara müdahaleler var mı, düzeltmeler var mı? Bütün bunların hepsinin açığa çıkması gerekiyor, açıklanması gerekiyor çünkü Meclis adına Sayıştay denetimi yaptığını göre bizim de denetim görevimiz bütçe hakkı gereği vatandaşlarımız adına olduğuna göre sizden noksan bilgiler gelirse biz de sağlıklı denetim yapamayız. Parlamenter sistemde denetim önemli. Hep şunu söylüyorum: Haftada bir gün bu denetim olayıyla ilgili bakanların Meclise gelip bütün vekillerin sorularını cevaplaması lazım, bu sistemin oturulması gerekiyor. Türkiye Varlık Fonu, Sayıştay denetimine tabi değil. Burada Komisyonda bir gün geliyor arkadaşlar, Devlet Denetleme Kurulunun raporlarına göre sunumlarını yapıyorlar, gidiyorlar. İbra mekanizması yok yani bir sürü harcama yapıyorlar. Devlet kamu iç ve dış borcu 16,2 trilyon olmuş. Bakın, Türkiye Varlık Fonu'nun borcu 11,7 trilyon, ikinci bir Hazine gibi, çok ciddi bir boyutta. Zaten onun bünyesindeki kamu kurum ve kuruluşlarının yeterince denetlenmemesinden dolayı bu fon krizini yaşıyoruz. Devlet Denetleme Kurulu şimdi incelemelerini yapıyor, denetliyor, denetim kurullarını da denetleyecek. Bütün bunların sonucunun ne olduğunu da hep beraber göreceğiz.

Ben tabii ki Meclis bütçesiyle ilgili de biraz konuşmak istiyordum. Baktığımız zaman 6,5 milyarlık bir artış var, Sayın Başkanım, 27,2'den 33 milyara çıkıyor. Buradaki artış yüzdesi enflasyon oranının çok altında, yüzde 24. Geçen yıl bir rakam vardı, ben onu merak ediyorum. Gayrimenkul sermaye üretim giderlerinde 3 milyar 20 milyon daha doğrusu, hatırladığım kadarıyla. Bu

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 32

Meclisin bir yatırımıyla ilgiliydi, bir gayrimenkul alımıyla ilgiliydi. Şimdi, ben baktım, haziran sonu itibarıyla 660 bin TL harcamış, kullanılmamış bu kaynak. Bu kaynakla alakalı son durum nedir? Vaz mı geçildi acaba başka bir şey mi düşünülüyor? Bu konuyla ilgili bir açıklama yapılırsa memnun olacağız.

Tabii, çok konuşulacak şey var ama zaman kısıtlı, ilave süre de vermiyorsunuz herhâlde Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Herkes aynı şey.

CEVDET AKAY (Karabük) - Bunu sormuş olayım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Sayın Karaca, buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - Danışmanlarla ilgili bir şey söyleyeceğim. Sayın Başkanım, onu şifahi olarak söyleyeyim. Danışmanlarımız hakikaten çok büyük sıkıntısı var. Sözcü olarak sizden rica ediyorum. Bu konuyla ilgili on dört yılda çok ciddi ekonomik kayıplar oldu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay, söz açmayacağım.

Sayın Karaca'nın mikrofonu açtım ama, konuşmaya başladı, sizi geçtik.

CEVDET AKAY (Karabük) - Öyle mi, peki, tamam.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın hazırun, yarın Cumhuriyetimizin 103'üncü yaşını kutlayacağız. Bu vesileyle cumhuriyete sahip çıkmak; Atatürk devrimlerini savunmak, laikliği ve halk egemenliğini güçlendirmek, aklın ve bilimin aydınlattığı yolda kararlı yürümektir. Meclisin iradesine, yargının bağımsızlığına, kadınların eşitliğine, emeğin hakkına ve ülkemizin ortak varlığına sahip çıkmaktır. Başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere bağımsızlığımızı ve cumhuriyetimizi bizlere emanet eden bütün kahramanlarımızı rahmet, saygı ve minnetle anıyor, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'mızı kutluyorum.

Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisi milletin temsil edildiği ve kaynağını Anayasa'dan alan -yetkisinin kullanıldığı- organdır. Meclis Başkanı da bu organının başındaki makam olarak milletvekillerinin yasama ve denetim haklarını korumakla yükümlüdür. Başkanlığın başarısı yürütmenin gündemini ne kadar hızlı tamamladığıyla ölçülemez. Muhalefet dâhil olmak üzere bütün milletvekillerinin bilgiye ulaşabilmesi, teklifi değerlendirebilmesi, tartışılabilmesi, kamu parasının hesabını sorabilmesiyle değerlendirilmelidir. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle zaten güvenoyu, gensoru gibi siyasi sorumluluğun ve denetim mekanizmalarının ortadan kaldırdığı bir süreçte Parlametonun parlamenter denetimi zayıflamıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisi kaynağını kurumsal güvencelerden yoksun bırakmamalıdır. Bütçe hakkının yeniden güçlendirilmesi, kesin hesabın ayrıntılı incelenmesi ve yürütmenin zamanında somut cevap vermesinin öncelenmesi bu nedenle önemlidir diye düşünüyorum.

Kadınların çalışma yaşamında kalabilmesi ve bakım sorumluluğunun kamusal olarak paylaşılabilmesi açısından Meclis kreş hizmetinin temel bir sorumluluk olması nedeniyle birkaç eksiği de burada anlatmak isterim: 2023'te, 2024'te, 2025'te bu konu gündeme geldi ancak hâlâ bir düzenleme yapılmadı. Öncelikle 0-24 ay bakım boşluğunun giderilmesi, emzirme ve sağım odalarının ihtiyaca uygun şekilde düzenlenmesi gerektiğini bir kez daha buradan ifade etmek isterim. Yine, kadın çalışanların ki Meclis mesaipleri çok uzun sürüyor ve yönetmelikte de mesainin bitmesinden yarım saat sonra kapanacağı belirtilmekte. Kadın çalışan arkadaşlarımızın çocuklarının bakım yükünün başka başka mecralara devretme sorumluluğu onların üzerine yüklenmemesi ve kadın çalışanların kreşteki çocuklarına ilişkin mesai konusunun Meclisin yoğun gündeminin bittiği süreçle tekrar değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Yine, Mecliste bulunan gazeteci arkadaşlarımız, Parlamento muhabirlerimiz bizim için çok kıymetli, Meclis için de çok kıymetli. Gazetecilerin Mecliste rahat çalışabilmesi, halkın yasama ve denetim faaliyetlerinden haberdar olmasının da güvencesidir. Bu nedenle TV yönetmeliğinin 6b maddesi komisyonların canlı yayınlanmasını düzenliyor ve basın mensuplarına da bunun açılmasını önemsiyoruz. Yine, Parlamento muhabirlerinin uzun mesai boyunca masa, internet, elektrik ve dinlenme imkânlarının sağlanması idarenin temel görevidir ve gazetecilerin koridorlarda haber yapabilmek için uygun yer araması, bina yatırımlarıyla övündüğünüz bu bütçenizde bence düzenlenmesi gereken bir konudur ve mutlaka ve mutlaka Parlamento muhabirleri için sağlıklı, uygun çalışabilecekleri bir ortamın ana binada hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Yine, birçok arkadaşımızın ifade ettiği -görevde yükselme sınavlarında şeffaflık- mülakat sonuçlarının açıklanmasının şaibelerin ortadan kaldırılması için önemli olduğunu düşünüyorum.

Sayın Başkan, TMSF'nin resmî internet sitesinde 1.326 şirketi idare ettiği yazıyor. TMSF'nin denetlenmesi Sayıştay bütçesinde ya da Sayıştayın raporlarında görünmüyor. Hatta Sayıştay raporlarında 97 kuruma ilişkin bir veri ve bulgu da gösterilmemiştir, bunlar arasında TMSF de bulunmaktadır. Özellikle, Sayıştay Kanunu'nun 45'inci maddesinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı olarak sizin, Sayıştaya TMSF'yi ve özellikle Sermaye Piyasası Kurulunu denetletebilmek gibi bir hakkınız ve sorumluluğumuz bulunmaktadır. Mecliste özellikle bu fon krizi sebebiyle ortaya çıkan ve neticede bütün ısrarlarımıza rağmen kurulmayan bir Meclis araştırma komisyonu var. Meclis Başkanı olarak sizin 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 45'inci maddesinden kaynaklı yetkilerinizi kullanarak TMSF başta olmak üzere SPK'nin Sayıştay tarafından denetlenmesine ilişkin bir talimatınızı ve bu maddedeki yetkinizi kullanmanızı da bekliyoruz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 33

Evet, anayasal hükümler çerçevesinde, kanun ve yönetmeliklerle belirlenen denetim raporları üzerinden tarafımızca yapılan değerlendirmelerde Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetim yürüten Sayıştayın bu işlevini tam ve eksiksiz yerine getirmediği ortaya çıkmıştır. Sayıştay 2025 Yılı Denetim Raporlarının Komisyon çalışmaları sırasında içerikler incelendiğinde Anayasa'da ve ilgili yasasında ve diğer mevzuatta ayrıntılı olarak belirtilen Sayıştay denetim yetkisinin fiilen ortadan kaldırıldığı görülmektedir. Bunu neden mi söylüyorum: 2021 yılında Sayıştayın bulgu sayısı 2.985; yıllara sari şekilde azalmış ve 2025 yılında 1.102 yani üçte 1'e düşmüş. Raporlarda kalan tespitlerin çoğu yargılamaya esas rapor kısmında yer almakta ve bu raporlarda Türkiye Büyük Millet Meclisine gönderilmemektedir. Sonuçta, Türkiye Büyük Millet Meclisinde her raporda bulunan standart metinler ve eksiksiz tavsiyeden oluşan rapor değerlendirme komisyonlarında sansüre uğramış dokümanlar "rapor" diye gönderilmektedir. Bu, Anayasa'ya uygun değildir ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütçe hakkı ve denetim yetkisini fiilen ortadan kaldırmaktır.

Bazı tespitlerinizde içeriğinde şeffaflığın gereği olmasına rağmen kişi, şirket, kurum adlarının gizlenmesinin sebebini de sizden öğrenmek istiyorum. Sayıştay 2025 yılı kamu idaresi denetim raporlarının çoğunda kamu idaresinin tespit ve değerlendirmeleri konusundaki cevaplarını yayınlamamaktadır, yer vermemektedir. Oysaki 2012-2018 yılları arasında bu cevaplar bu raporlarda yayınlanmaktadır ve bu raporlarda bugün bu cevapların yayınlanmamasının da Meclisin ve Plan ve Bütçe Komisyonunun denetim yetkisine bir kısıt olduğunu düşünmekteyim. Mevcut Sayıştay mevzuatıyla kamu-özel iş birliği uygulaması kapsamındaki şehir hastaneleri, havalimanları, köprüler, otoyollar gibi projelerin ihaleleri sırasında ve sonrasında yaşanan akıl almaz usulsüzlüklere rağmen Sayıştay denetim raporunun bembeyaz bir sayfa olarak sunulmasını da kabul etmemiz mümkün değildir.

Yine, Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetim yapan Sayıştay tarafından düzenlenen denetim raporlarında kamu-özel iş birliği yöntemleriyle ve garanti ödemeleri nedeniyle kamu maliyesi açısından gerçekleşmesi olası riskler konusunda herhangi bir değerlendirme ve uyarıda bulunulmamıştır. Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile bir önceki yılın kesin hesap tasarısının ve kamu idaresi hakkında düzenlenen denetim raporlarının Plan ve Bütçe Komisyonundaki sıkıştırılmış takvim sürecinde birlikte görüşülmesinin sakıncalı olduğunu bir kez daha ifade etmek isterim.

Sayın Meclis Başkanı, yıllardır söyleniyor, yıllardır ifade ediliyor; çalışanların, özellikle sözleşmeli çalışanların özlük hakları konusunda ciddi problemler bulunmaktadır. Dışarıdan memur kadrosuyla görevlendirmeye gelen çalışan arkadaşlarımızın bu konudaki problemleri, buradaki aldığı maaşların emekliliğe yansıtılmaması, işte iş sonu tazminatına çözüm üretilmemiş olması da hâlâ bu konuda Meclisin ve hepimizin ortak bir sorumluluğudur diye düşünüyorum. Çünkü geçtiğimiz yıl 2025 yılı Plan ve Bütçe Komisyonunda Meclis bütçesi görüşülürken bütün siyasi partilerin bu konuda hemfikir olması durumunda, destek olması durumunda bu Meclis çalışanı arkadaşlarımızın sorunlarının giderileceğini ifade etmiştiniz, bu konuda düzenleme yapılabileceğini ifade etmiştiniz. Hatta birlikte görev yaptığımız Meclis Başkanlık Divanında bu konuyu 2 kez üst üste dile getirmiş olduğumda da orada da Genel Sekreterliğe bu konuda bir talimat verdiğiniz ve çalışılmasını siz de uygun bulduğunuz ifade etmiştiniz. Bugüne kadar bu sorunun çözülmemiş olmasının sebebini de merak ediyoruz. Ben, bütün iktidarıyla muhalefetiyle, bütün milletvekili arkadaşlarımızın birlikte çalıştığı çalışma arkadaşlarının bu haklarının hâlâ verilememiş olması... Bu konuda bir kanun teklifi gerekiyor, kanun gerekiyor, biliyorum, bunun da Meclisten oy birliğiyle çıkacağına olan inancım tamdır. Bunun bir an önce hayata geçirilmesi ve bu arkadaşlarımızın da bu özlük haklarının düzenlenmesini bir emeğin, hakkın iadesi olarak düşünüyorum ve bunun bir an önce hayata geçirilmesini ve bir an önce bu konuda karar verilmesini önemseydiğimi bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Sayın Bakırloğlu, buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Sayın Başkanım, çatısı altında bulunduğumuz Türkiye Büyük Millet Meclisini dünyadaki diğer parlamentolardan ayıran birkaç özgün yanı bulunmakta, sizler de bunu biliyorsunuz. Türkiye Büyük Millet Meclisinin belki de hiçbir parlamentoda olmayan özelliği, bir ulusun Kurtuluş Savaşı'nı bizzat yönetmesi ve bunu zaferle taçlandırmış olmasıdır. Bu özelliği onu eşsiz ve tek kılmaktadır. Ayrıca Meclisimiz "Gazi Meclis" unvanını da taşımaktadır. Sayın Meclis Başkanım, siz, bu Gazi Meclise Başkanlık etme onurunu yaşamaktasınız, bulunduğunuz makamda 24 Nisan 1920 ile 29 Ekim 1923 arasında Gazi Mustafa Kemal bulunmuştur. Bu süre içerisinde, henüz adı konulmamış bir devlete başkanlık etmiştir yani makamınız geçmişte devlet başkanlığının da makamıydı bir anlamda. Makam yüce, onur büyük, bunlar büyük olunca da sorumluluklarınız da çok büyük oluyor. Belki de en önemli görevimiz bu yüce Meclisin, Gazi Meclisin onurunu korumaktır ve bugün ne yazık ki Hataylıların oylarıyla seçilmiş Hatay Milletvekili Can Atalay Anayasa Mahkemesinin kararına rağmen cezaevinde, Silivri'de tutsaktır."

Şimdi, Sayın Başkanım, bu okumuş olduğum metin geçen sene Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçe görüşmelerinde Meclisle ilgili yapmış olduğum konuşmanın bire bir aynısı yani sanki bir dejavu yaşamaktayız. Biraz evvel takip ettiğiniz gibi işte personelin özlük haklarıyla alakalı, danışmanların özlük hakları ve maaşlarıyla alakalı sorunlarda aynı şeyleri konuşuyoruz. Yazılı soru önergeleri, verilen cevaplar, cevaplanmayanlar yani hep aynı şeyleri ne yazık ki konuşmaktayız yani aynı bir dejavu yaşıyoruz ve biz bundan çok rahatsızız yani eminim siz de rahatsızsınız ama hiçbir adım atılmıyor, hiçbir ilerleme ne yazık ki gerçekleşmiyor.

Şimdi, Türkiye Varlık Fonu Sayıştay denetimine tabi değil, biz bunu çok tartıştık yani bu Türkiye Varlık Fonunu Sayıştay denetiminin dışında bırakılmasını çok tartışma konusu yapmıştık. Bağımsız denetimler işte denetim raporlarını Sayıştaya veriyorlar, daha sonra burada Türkiye Büyük Millet Meclisinde denetliyormuş gibi gözüküyoruz, yaptığımız şey. Farklı sektörlerle ait 36 tane şirket, taşınmazlar var, lisanslar var, bu şirketlerin arasında Borsa İstanbul ve Türkiye Sigorta da var yani fon krizinin tam ortasında

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 34

en çok eleştirilen iki tane şirket. Bunlardan bir tanesi Türkiye Sigorta, en büyük sigorta şirketi Genel Müdürü ve Genel Müdür Yardımcısı şu anda tutuklu. İddialar vahim, rüşvet alma iddiaları var, rüşvet karşılığında sigortadaki mevduatı fonlara kaynak olarak gönderme var ve Türkiye Sigorta da şu anda bilançosunu açıklamıyor. Esasında neden bundan bahsediyorum? Yıllardan beri söylediğimiz şeydi bu Varlık Fonunun Sayıştay denetimine tabi olması gerektiğinden bahsediyorduk, denetimde çok ciddi bir zafiyet olduğundan bahsediyorduk ve bugün Varlık Fonuna ait en önemli şirketlerden bir tanesinin Genel Müdürü rüşvet almakla itham ediliyor, tutuklu durumda. Peki, Varlık Fonu Sayıştay tarafından denetlenmiş olsaydı bir şey değişir miydi? Şimdi, tartışmamız gereken konulardan bir tanesi bu, mesela SPK Sayıştay tarafından Türk milleti adına denetleniyor yani siz bunun denetimini yapıyorsunuz, ki SPK de fon vurgununda en tartışmalı kurum pozisyonunda şu anda. Şu an en son mevcut SPK Başkanı görevden alındı, bir önceki SPK Başkanı hakkında soruşturma başlatıldı ki bu eski bir bakanın oğlu ve buradaki iddialar da çok vahim, 600 bin dolarlık rüşvet almakla itham ediliyor, soruşturma başlatıldı. Bir önceki SPK Başkanı da Adalet ve Kalkınma Partisinin milletvekilinin kardeşiymiş, bu ve buna benzer rüşvet iddialarına maruz kalmıştı ama ona soruşturma açılmamıştı. Yani şimdi bu kurum, bu düzenleyici ve denetleyici kurum yani Sayıştayın da denetimine tabi. Yani siz burada Sayıştay olarak tüm bunlar yaşanmışken görevimizi yerine getirdiğinizi düşünüyor musunuz? Gerçekten de öyle, üç tane SPK başkanından bahsettim yani ciddi soruşturma, ciddi ithamlar var burada ve çok ciddi bir manipölasyon olmuş, ciddi bir yıkım var, SPK seyretmiş, görevini yerine getirmemiş. Bunu denetlemekle görevli olan siz değil misiniz? Şimdi, burada şunu bir kere daha gördük biz yani bu tartışmalar esnasında şu anda Türkiye Cumhuriyeti'ndeki kurumların tamamıyla artık yıkıldığını, kuralların ortadan kalktığını gördük. Yani görüyoruz ki denetim yapması gerekenler görevlerini yapmıyor. Şimdi, böyle bir ortamda bütün kurumlar ortadan kalkmışken sizin raporlarınıza bakıyoruz, raporlarındaki bulgulara bakıyoruz, diğer arkadaşlarımız da açıkladılar, 2020 yılında genel idarelerin Sayıştay raporlarında 641 tane bulgu varmış, 2025'te bu bulgu sayısı 113'e düşmüş yani kurumlar ortadan kalkmış diyoruz ama sizin bulgularımıza bakıyoruz, bulgu sayılarında ciddi bir azalma var. Yani burada şu soru ortaya çıkıyor: Sayıştay görevini yapıyor mu, yapmıyor mu? Bize kalırsa, kamuoyundaki algıya da bakıldığı zaman Sayıştayın görevini yapmadığını görüyoruz. Şimdi, düzenleyici ve denetleyici kurumlar görevini yapmıyor, SPK görevini yapmamış, BDDK görevini yapmamış, Sayıştay görevini yapmıyor. Peki, Sayın Meclis Başkanım, Türkiye Büyük Millet Meclisi görevini yapıyor mu, denetleme görevini yapıyor mu? Yani biz milletvekillerinin elinde denetlemeye ait 2 tane aygıt var, bunlardan bir tanesi soru önergeleri. Arkadaşlarımız bahsetti, sizin sunumunuzda da vardı, 55 bin soru önergesi verilmiş, 35 bin tanesine cevap verilmiş, 15 bin tanesine cevap vermeye tenezzül dahi edilmemiş ki verilen cevaplar da milletvekillerinin aklıyla dalga geçer mahiyette. Soru önergelerimize cevap verilmiyor. Başka denetim aygıtımız ne? İşte araştırma komisyonları. Türkiye büyük bir fon kriziyle çalkalanırken Türkiye Büyük Millet Meclisi elindeki en önemli denetim mekanizmasını yürürlüğe sokamadı yani Türkiye Büyük Millet Meclisi tüm bunlar yaşanırken bir araştırma komisyonu kuramadı, kurulmadı yani burada çok ciddi bir denetim sorunu var. Zaten şu an işte adına tek kişilik hükümet sistemi dediğimiz bu sisteme gelen en büyük eleştirilerden bir tanesi buydu, denge ve denetim mekanizmalarının çalışmayacağından bahsetmiştik ve bu da karşımıza geldi.

Şimdi, bütçenize gelirse 2027 yılı bütçenizde bir önceki yıla göre yüzde 24'lük bir artış söz konusu, 2027 yılı merkezî bütçedeki artışın gerisinde. Merkezî bütçe yüzde 38 artmış, sizin bütçeniz yüzde 24 artmış ancak burada personel ödemelerindeki artış merkezî bütçedeki personel harcamalarından daha fazla. Merkezî bütçede personel harcamaları yüzde 24 artarken sizin bütçeniz, Türkiye Büyük Millet Meclisinde yüzde 49'luk bir artış var, artışın da kaynağı özellikle işçi ödemelerinden kaynaklanıyor; yüzde 84'lük bir artış görüyorum ben 2026'ya göre. Önümüzdeki yıl yeni işçiler mi alınacak? O konuda bilgi verirsiniz sevinirim.

Benim de dikkat çektiğim başka şey... Temsil tanıtım giderlerine baktığımızda 2026 yılının başlangıç ödeneği 341 milyon lira ancak ilk altı ayda 2026'da 375 milyon lira harcama olmuş yani başlangıç ödeneği geçilmiş. Bu yıl sonunda ne kadar temsil tanıtım gideri olacak ve bu artışın sebebi nedir?

Geçen senenin konulardan bir tanesi de bu ek hizmet binası. Siz "Ek hizmet binası yapmak istiyoruz veyahut da başka bir kurumun binasını kullanabiliriz." demiştiniz. Ben baktığım zaman 3 milyarlık bir ödenek ayrılmıştı, bu ödenek harcanmamış ancak burada şöyle bir şey var, gayrimenkul büyük onarım giderlerinde 1 milyar 481 milyon liralık ciddi bir rakam ayrılmış. Yani yeni bir ek hizmet binası mı yapılacak yoksa bu rakamla yeni bir kurum binasına tadilat mı olacak? Bu konularda bilgi verirsiniz sevinirim.

Sunumunuzda 2 tane restorasyondan bahsettiniz: Atatürk Deniz Köşkü ile Yıldız Sarayı İleri Dış Karakol Binası. Bu 2 restorasyonun harcaması ne kadar tutacak? Atatürk Deniz Köşkü restorasyon işi ne kadara ihale edilmiştir, bugüne kadar ne kadar harcama yapılmıştır, bitince maliyeti ne olacaktır?

Bir de tüm milletvekillerinin bahsettiği -ben gene bahsedeyim, dejavu dedim ya, gene bahsedelim biz bundan- Meclis çalışanlarının, danışmanların özlük hakları, maaşlarıyla ilgili sorunlar, her bütçede konuşuyoruz bunu, şimdi bu ne olacak? Yani şimdi, ben şöyle bakıyorum bu olaya: Biz Türkiye Büyük Millet Meclisiyiz, kendi çalışanının sorununu çözemeyen bir Meclis, Parlamento yani bu ülkedeki çiftçinin, emekçinin, emeklinin, kadınların, gençlerin sorunlarını nasıl çözer?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Özlale, buyurun lütfen.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Teşekkürler Sayın Başkan.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 35

Sayın Meclis Başkanım, değerli bürokratlar; aslında 2 çok değerli kadın bürokratımız olmasa değerli erkek bürokratlar derdim. Sizin kadın erkek eşitliği konusunda ne kadar hassas olduğunuzu biliyorum ama buraya baktığımız zaman, sağ tarafta hazırunu gördüğümüz zaman daha fazla kadın bürokrat görmek istiyoruz, daha fazla kadın siyasetçi görmek istiyoruz.

Ben de diğer arkadaşlarımdan çok farklı şeyler söylemeyeceğim, şimdiden dinlediğiniz için teşekkür ederim, biraz daha belki görselleştirebiliriz. Şimdi, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütçesini görüşüyoruz. Bu bütçeyi görüşürken çok kıymetli bir soruya cevap vermek zorundayız, o da şu: Türkiye Büyük Millet Meclisi milletin kendisine verdiği yetkiyi kullanıyor mu? Bu tabii ki sadece bir bütçe yetkisi değil, millet adına soru sorabiliyor mu, millet adına yürütmeden hesap sorabiliyor mu? Vatandaş sorunlarını gündeme alıp çözüm üretebiliyor mu? Şimdi, bizim muhalefet partisi milletvekillerine -bazen de doğru olabilir- en sık getirilen eleştirilerden bir tanesi "Sizler orada ceylan derisi koltuklarda oturup Meclis lokantasında yemek yiyorsunuz ve milletin sorunlarını tartışmıyorsunuz." Öyle bir şey yok. Yani, şimdi, buraya baktığımız zaman bizler soru önergeleri veriyoruz, araştırma önergeleri her gün veriyoruz, kanun teklifleri veriyoruz ve bunlara cevap alamıyoruz. Buradan ben hem sizlere sesleniyorum hem de bizleri eleştiren ve eleştirdiği için de mutlu olduğumuz seçmen kitlesine de cevap vermek istiyorum. Bizler burada milletimiz adına, bizi buraya getiren milletimiz adına soru sormuyor değiliz. Bakın, burada var, 14.354 tane yazılı soru önergesi vermişiz, 14.354. Benim mesela bununla ilgili kişisel bir hikâyem de var Sayın Başkanım. Bu fon vurgununu bir sene önce burada Plan ve Bütçe Komisyonunda Hazine ve Maliye Bakanımıza anlattım. Daha sonra bununla ilgili soru önergesi verdim, araştırma önergesi verdik. Burada piyasada manipülasyon yapılan şirketlerin isimlerini söyledik, bu mekanizmayı anlattık Meclis çatısı altında ve beni seçen halkın buradaki sesi olmaya çalıştım ve bunlar bu Meclis çatısı altında, bu mekanizmada ses bulmadığı için kanun tekliflerimiz, soru önergelerimiz, araştırma önergelerimiz neredeyse bir hiçe sayıldığı için belki bu Meclis çatısı altında önceden tespit ettiğimiz bir fon vurgununu bizler maalesef seyretmek zorunda kaldık. Oysa bakıyorsunuz, işte burada 14.354 tane yazılı soru önergesi var ve bunların sadece yüzde 6'sı zamanında yanıtlanmış. Şu anda cevaplama süresi devam eden ki benim 2 tane daha soru önergem var, soruları dışarıda bıraksak bile bu oran yüzde 7,5. Komisyonlarda bekleyen teklif 3.519. Bununla ilgili de yine kişisel bir hikâye var. Fon vurgunu çıkar çıkmaz biz milletvekili arkadaşlarla bir kanun teklifi hazırladık ve buradaki çok kıymetli grup danışmanlarımızla beraber bu fon vurgunundan sonra bu tashihin nasıl olması gerektiğine dair bir kanun teklifi hazırladık. İnanın gece gündüz çalıştık. Bakın daha hiç kale alınmadı, kale alınmadı. Yani bizler muhalefet partileri olarak diğer siyasi partilerin de bu konudaki hassasiyetini, çalışkanlığını biliyoruz. Türkiye'nin sorunlarını, vatandaşın sokakta bizden dile getirilmesi istediği sorunları size getirmiyor değiliz; Bakanlara soruyoruz, her gün araştırma önergesi verdiğimiz için zaten Meclis Genel Kurulu kanun tekliflerini yedi sekizden sonra çalışmaya başlıyor. Bu araştırma önergelerinin hiçbir tanesi eğer muhalefet partisinde iseniz maalesef kabul edilmiyor.

Şimdi, Sayıştay bulguları konusunda zaten arkadaşlar söyledi, bakın, burada var, 641'den 113'e düşmüş ama burada daha az söylendiğini düşündüğüm bir başka nokta var Sayın Başkanım, o da izleme ve takip cetvelleri. Şimdi bulguların akıbetini gösteriyor. Yani geçmişte kamuya açık raporlarda yer alan bu cetveller sayesinde bizler, milletvekilleri, gazeteciler, araştırmacılar bir kurumda hangi eksikliğin sizin kurumunuz tarafından tespit edildiğini ve o eksikliğin ne zaman giderilip giderilmediğini öğrenebiliyorduk eski takip cetvelinde ama artık yöntem değişti ve biz bu takip bilgilerinin kurum içi izleme süreçlerine taşındığını görüyoruz. Bunun gerçekten açıklanabilir bir sebebi var mı? Yani ben önceki yılın bulgularının ne olduğunu hangi raporlardan görebileceğim artık? Eskiden ne güzel görebiliyordunuz, bu sorun tekrarlanıyor mu, çözüldü mü ne oldu diye Sayıştay raporlarını ama orada yöntemi de değiştirdiğiniz için ben şimdi önceki yıllarda ne olduğunu göremiyorum, ben değil, araştırmacılar ve gazeteciler de göremiyor yani kamuya açık cetvellerin kapsamı değiştirildiyse bunun gerekçesi nedir, Sayın Başkandan bu sorunun cevabını istiyoruz.

Meclis ve kamuoyu Sayıştay tarafından tespit edilen ve devam eden bir sorunu nasıl takip edecek? Bizim ana görevlerimizden bir tanesi bu. Yani bir bulgunun raporlarının artık ortadan kaybolmasıyla beraber o sorun ortadan kalkmıyor ki, belki daha da büyüyor ve daha da büyüdüktan sonra bir vurgun olarak karşımıza çıkıyor.

Şimdi, burada bir başka nokta, Türkiye Büyük Millet Meclisinin personel ödenekleri. Burada bir özet çıkardık Sayın Başkanım, sizler için. Artışlar enflasyonun üstündedir; tabii, ilk önce duymak istediğimiz şeylerden bir tanesi: "Enflasyonun üstünde." Bizler mevcut çalışan sayısı ile gideceksek burada zor şartlar altında çalışan personelimizin enflasyon karşısında daha yüksek maaş almasını isteriz ama burada daha fazla bir personel alımı yapılacak mı? Bu, bizim öğrenmek istediğimiz sorulardan bir tanesi.

Özellikle, burada bir başka, "diğer personel" diye bir -ne derler- satır var. Bu "diğer personel" 2026 yılında 50 milyonmuş, 2027 yılında 87 milyon; dolayısıyla, buradaki değişim yüzde 74; bence açıklanması gereken bir değişim yani bu artışın nedeni hakikaten nedir, bizim burada sormamız gerekiyor. 2026'nın ilk altı ayında bu "diğer personel"deki harcama yaklaşık 2,38 milyon lira gözüküyormuş. Altı aylık harcamayı -yıl sonunu çıkartamayız ama- bu yeni yılda ilk altı ayda 2,38 milyon gözükene harcamayı 50 milyondan 87 milyona çıkartmanın sebebi, gerekçesi nedir? Bunu da, Sayın Başkanım, sizden öğrenmek isteriz.

Bir başka nokta daha var, o da şu: 2011'de kabul edilen Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanunu'yla Teşkilat yeniden düzenlenmiş ve burada, Meclisteki şube müdürlüğü kadroları ve atamalar hakkında bir açıklığa ihtiyaç var. Şimdi, o dönemdeki geçiş hükümleri "şube müdürü" unvanlı bazı personelin görevlerine ilişkin de düzenlemeleri içeriyor. Bugün hangi hukuki statüyle "şube müdürü" unvanlı personel bulunduğu ve bu kişilerin hangi birimlerde çalıştığı konusunda bizler sizin kamuoyunu açıklığa kavuşturmanızı istiyoruz. Yani Türkiye Büyük Millet Meclisi kadrosunda bugün kaç şube müdürü bulunmaktadır? Bu kişiler hangi tarihte, hangi hukuki dayanakla atanmıştır? Hangi birimlerde hangi görevleri yürütmektedirler? Biz de bu konuda sizden doyurucu bir açıklama bekliyoruz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 36

Son olarak da tabii ki bu fon vurgunu ve Sayıştayla ilgili şeylerden bahsetmek istiyorum. Sayın Başkanım, 2 tane büyük kriz var fon vurgunundan sonra, bunlardan bir tanesi şirket tahvillerinde. Şirket tahvillerini sıkça... Problemlı şirket tahvillerinin alan şirketlerden bir tanesi Varlık Fonuna da ait Türkiye Sigorta AŞ. Eski sistem olsaydı ve Sayıştay bu Türkiye Sigorta AŞ'yi eskisi gibi denetleseydi ve daha sonrasındaki bu bulguları tespit etseydi bu vurgun bu kadar büyük olmadan tespit edilebilirdi. Dolayısıyla, Varlık Fonunun içerisinde -biraz önce çok kıymetli vekillerim de söyledi- sizin tarafınızdan çok daha iyi denetlendiği hâlde bir vurguna sebep olmayacak bulgular tespit edilebilecekken bugün Varlık Fonu tam anlamıyla vurgunun ortasında yer alıyor, Ziraat Bankasından tutun Türkiye Sigorta AŞ'ye kadar.

Şimdi, burada bir soru da sormak istiyorum Sayın Kamu Denetçiliği Kurumu Başkanına: Burada, kamu idaresiyle ilgili bir şikâyet varsa bir vatandaş gelip bunu sizin Kurumunuza iletiyor ve sizler de ona bir cevap veriyorsunuz anladığım kadarıyla, mekanizmayı en kaba tabiriyle böyle anlatabiliyoruz. Bu süre içerisinde hiçbir vatandaş bu kamu kurumlarında yani bu vurgunun yer aldığı kamu kurumlarında -mesela borsada, Sermaye Piyasası Kurulunda- bu vurgunla ilgili size herhangi bir şikâyetle bulunmadı mı? Yani size bir vatandaş, sade bir vatandaş kamu kurumlarının idaresinde bu krizle ilgili herhangi bir şikâyetle bulunmadı mı? Çünkü biliyoruz ki bu krizin ortaya çıkmasının en temel sebeplerinden bir tanesi kamu otoritesinin denetimini yapmaması. Çok ciddi bir kamu otoritesi zaafı olduğu için bu vurgun ortaya çıktı. O yüzden de, Sayın Kamu Denetçiliği Kurumu Başkanım, bu konuda bizi bilgilendirebilirseniz çok seviniriz diyorum, sizi saygılarımla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Özlale, teşekkür ederim.

Sayın İsmail Faruk Aksu, süreniz on dakika.

Buyurun.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Teşekkür ederim.

Türkiye Büyük Millet Meclisimizin Sayın Başkanı, Komisyonumuzun Değerli Başkan ve üyeleri, Saygıdeğer Sayıştay Başkanı, Kamu Başdenetçisi, kıymetli bürokratlar, basın mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sunumları için Meclis Başkanımıza teşekkür ediyorum.

Cumhuriyetimizin 103'üncü yılında sizlerin ve muhterem vatandaşlarımızın Cumhuriyet Bayramı'nı kutluyorum.

Meclisimizin ilk Başkanı, cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk başta olmak üzere kahraman ecdadımızı ve aziz şehitlerimizi rahmet ve saygıyla anıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, Türk milletinin tam bağımsız yaşama iradesinden doğmuş, esarete meydan okumuş, açılması Türkiye Cumhuriyeti'nin siyasi ve hukuki altyapısının hazırlandığı bir dönemin de miladı olmuştur. 15 Temmuz destanının da önemli merkezi olan Gazi Meclisimiz aynı zamanda millî iradenin tecelligâhı olarak her sorunun çözüm yeri, her atılımın hareket noktası, uzlaşma ve millî buluşma zemindir. Türkiye'nin huzurunun, Türk milletinin kardeşliğinin ve devletimizin bekasının her türlü siyasi hesabın üzerinde olması anlayışının en somut tezahürü terörsüz Türkiye hedefidir. 1 Ekim 2024'te Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli Bey'in başlattığı ve bir devlet politikası olarak bugüne uzanan terörsüz Türkiye hedefi geniş bir siyasi ve toplumsal mutabakata dönüşmüştür. Türkiye Büyük Millet Meclisinin meseleyi sahiplenmesi ve milletimizi de temsil eden siyasi partilerin geniş mutabakatıyla ortak bir rapor hazırlanması, Meclisimizin temsil ettiği iradeye yakışan bir durum olmuştur. Bu vesileyle, başta zatıinaliniz olmak üzere, emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonunun gerçekleştirdiği toplantılarda geniş toplum kesimlerinin temsilcileri dinlenilmiş, hazırlanan ortak raporun ardından Millî Dayanışma ve Toplumsal Bütünleşmenin Güçlendirilmesine Dair Kanun, Türkiye Büyük Millet Meclisinde geniş bir mutabakatla kabul edilmiştir. Böylelikle, silah bırakma ve örgütsel tasfiyenin ardından uygulanacak hukuki çerçeve belirlenmiştir. Terörün Türkiye'nin gündeminden kalıcı olarak çıkarılması ve gelecek nesillere terörsüz, huzurlu, aynı zamanda daha demokratik, daha müreffeh, güçlü bir Türkiye bırakılması hedefi de somutlaşmıştır. İnanıyoruz ki terörsüz Türkiye, terörsüz ve istikrarlı bölgenin yolunu açacak, yakın coğrafyamızın alametifarıkası olan kaos ve kargaşanın yerini huzur, barış ve istikrar alacaktır. Önümüzdeki süreçte 7.595 sayılı Kanun gereği Meclisimizde oluşturulacak izleme komisyonu tavsiyeleriyle önemli bir fonksiyon ifa edecek, milletimizin irade ve beklentilerinin en iyi şekilde yansıtılacağı kapsayıcı bir platform olarak görev yapacaktır.

Sayın Başkanım, sizin de bizlerin de müteaddit defalar gündeme taşıdığınız Meclis İçtüzüğü'nün yenilenmesi öncelikli bir mesele olarak önümüzde durmaktadır. Türkiye 2017 yılından bu yana Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle yönetildiği hâlde İç Tüzük kısmi değişiklikler yapılmış olsa da parlamenter sisteme özgü düzenlemelerle devam etmektedir. Bu durum, yasama ve denetim kalite ve etkinliğiyle birlikte yasama-yürütme uyumsuzluğunu da içeren bazı sıkıntıları uygulamada ortaya çıkarmaktadır. O sebeple, Meclis faaliyetlerinin daha etkin, hızlı ve kaliteli yürütülebilmesi için İç Tüzük'te uygun değişiklikler yapılmalıdır. Öncülüğünüzde önemli çalışmalar yapılmış olsa da yeni bir hamlenin yasama ve denetim faaliyetlerine önemli bir ivme kazandıracağını, katkı sağlayacağını düşünüyoruz. Parlatmentonun en önemli görevlerinden olan harcamaların denetiminin etkin ve sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi için daimî ihtisas komisyonları yeniden yapılandırılmalı, bu çerçevede Bütçe Komisyonu ödeneklerin tahsisıyla görevlendirilirken denetim işi daimî bir ihtisas komisyonu olarak kurulacak olan Kesin Hesapları İnceleme Komisyonu tarafından yapılmalı, bunu mümkün kılacak adımlar atılmalıdır. Kanun tekliflerinin etki analiziyle birlikte verilmesi sağlanmalı, tali komisyonların da kanun teklifi hakkında inceleme ve görüş bildirmesi zorunlu olmalıdır. Yazılı soru önergelerine süresi içinde cevap verilmesi temin edilmeli, grup önerilerinin amacı dışına çıkan bir mahiyet kazanması önlenmelidir. Vatandaşlarımızın yasama ve denetim faaliyetlerine katılmalarını mümkün kılacak altyapı oluşturulmalıdır. Bunların yapılabilmesi için Meclis idari kapasitesinin de

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 37

Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin doğasına uygun olarak güçlendirilmesi gerekmektedir. Bu amaçla personel ve teşkilat yapısının buna uygun olarak düzenlenmesine ihtiyaç bulunmaktadır.

Bir başka önemli konu da siyasetin, siyasetçinin ve tümüyle devlet düzeninin saygınlığını geliştirmek için siyasi etik kurallarına uygun davranan bir Parlamente'nin tesis edilmesi, bu yönde mümkün olan yasal ve idari düzenlemelerin yapılmasıdır.

Sayın Başkanım, önceki yıllarda da gündeme getirdiğimiz, burada da çeşitli milletvekillerinin bahsettiği personele ilişkin bazı meseleler devam etmektedir. Bunların bir kısmı kuşkusuz sadece Meclisimizle ilgili değil, genel personel rejimine bağlı konulardır. Bununla birlikte öncelikli konunun danışmanların iş sonu tazminatı olduğunu, iş hukuku ve idare hukuku geleneğine uygun olarak danışmanlar için de bu yönde bir düzenleme yapılması gerektiğini değerlendiriyoruz.

Değerli milletvekilleri, Sayıştay, Anayasa'nın 160'ıncı maddesine göre Türkiye Büyük Millet Meclisi adına kamu idarelerinin bütün gelir ve giderleri ile mallarını denetlemek ve kesin hükme bağlamakla görevlidir. Bütçe hakkının kullanılması kamu mali yönetim sisteminin belirlenen usullere uygun şekilde denetlenmesi sorumluluğunu da beraberinde getirmiştir. Bu kapsamda, Sayıştay, kamu menfaatlerini koruma ve idarenin denetim yoluyla geliştirilmesini temin bakımından son derece önemli bir fonksiyon ifa etmektedir. Bize ulaşan raporlarda da bu titizlik görülmektedir ancak bazı bulguların tekrar etmesi Sayıştay raporlarının dikkate alınmadığı yahut sistematik bir soruna işaret ettiği algısı üzerinde durulması gereken bir konudur. Genel bütçeli kurumlarda bazı tedbirler alınmış görünse de toplamda aynı sorunun devam ettiği anlaşılmaktadır. Diğer yandan, Kamu Denetçiliği Kurumunun bilinirliği ve yaptırım gücünün giderek arttığını istatistiklerden görmek memnuniyet vericidir. Bu gelişimiyle birlikte karar alanları daha da genişletilmeli, kamuoyu gibi idareler de bilinçlendirilmelidir. Kurumların Kamu Denetçiliği kurum kararlarının uygulanması nedeniyle herhangi bir müeyyideye tabi tutulabileceği kaygısı mutlaka giderilmelidir. Zira, kamu kurumlarının sizin mütalaalarınızı uygulamaktan imtina etmesinden altındaki temel motivasyonun bu olduğunu değerlendiriyoruz. Bu vesileyle, kararlarınızın yargıya başvuru yahut davadan feragat anlamındaki katkısına ilişkin bir veri var mıdır; onu da sormak isterim. Bununla birlikte hem Sayıştay hem Kamu Denetçiliği Kurumuna ilişkin olarak tecrübeler ışığında amaçlarına daha iyi hizmet etmek maksadıyla ilave mevzuat düzenlemelerinin yapılmasının da mümkün olabileceğini, bu yönde gerekli olan desteği verebileceğimizi de ifade etmek istiyorum.

Bu düşüncelerle Türkiye Büyük Millet Meclisinin ve kurum bütçelerinin hayırlı olmasını diliyorum.

Sizleri saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Aksu, teşekkür ederim.

Hazırlık için bilgi veriyorum: Şimdi Adalet Kaya, sonra Ayyüce Türkeş Taş, Cavit Arı, Kamuran Tanhan, Necmettin Erkan, Orhan Yegin olarak devam edeceğiz.

Sayın Kaya, buyurun.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli bürokratlar, kıymetli basın emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, bir eleştiriyle başlamak istiyorum: Bir kadın milletvekili olarak Türkiye Büyük Millet Meclisinin üst düzey yönetim kadrolarının içerisinde -şu anda sadece 1 kadın görüyorum- kadın olmamasını gerçekten üzülerken karşıladım. Burada biz Plan ve Bütçe Komisyonu olarak her bakanlığı ağırlıyoruz ve ne yazık ki her bakanlık kadrolarıyla birlikte geldiğinde âdeta bir erkekler kulübü gibi yani sanki bir kamu kurumu değil de bir erkekler kulübü gibi burada sunumlarını yapıyorlar; bu, bizler açısından oldukça üzücü. Kadınların kamu personeli olarak sisteme katılma oranlarında artış olsa da ne yazık ki karar alma mekanizmaları ve üst düzey yönetim kademelerinde kadınların oranı hâlâ çok düşük, cam tavanda belirtildiği gibi yani görünmeyen engeller ve yasal olmayan engeller nedeniyle kadınlar üst düzey yönetim kadrolarında yer alamıyorlar; bunların düzeltilmesi gerektiğini ifade ederek başlamak istiyorum.

Şimdi, Sayın Başkan, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin yürürlüğe girmesiyle birlikte Anayasa'da tanımlanan kuvvetler ayrılığı ilkesi aşınarak muğlaklaştı, Meclisin asli işlevi olan yasama yetkisi fiilen yürütme organına ve Cumhurbaşkanlığı bürokrasisine devredildi. Yasama organı toplumsal sorunların müzakere edildiği bağımsız bir güç olmaktan çıktı, maalesef, yürütmeden gelen kanun tekliflerini onaylama makamına dönmüş durumda. Torbalara sıkıştırılan kanunlar alelacele, ansızın Meclise sunuluyor, çoğu zaman incelememize dahi fırsat tanınmadan komisyonlarda görüşülüyor. Kanun teklifleri görüşülürken muhalefet olarak önerdiğimiz hiçbir değişiklik, hiçbir madde ekleme veya çıkarma gibi teklif asla kabul görmüyor. Bu nedenle, hiçbir etkimizin olmadığını belirtmek istiyorum. Dolayısıyla yasama yetkimizi kullanamayacak bir duruma getirildik Sayın Başkan.

Bir de denetim yetkimiz var, 2 tane de denetim mekanizmamız var. Araştırma komisyonları iktidarın canı isterse kuruluyor. Eğer sadece muhalefet öneriyorsa hiçbir konuda Meclis araştırması yapılamıyor. En son fon vurgununda yaşadık, az önce diğer vekiller de ifade ettiler; iki hafta boyunca muhalefet partileri bu skandalda sorumluluğu olan siyasetçi ve bürokratların açığa çıkarılması için defalarca önerge verdi, araştırma komisyonu kurulmasını teklif etti ancak hiçbirini kabul edilmedi. Komisyon kurma taleplerini baskılamak için de hızla getirilen kanun teklifini ne yazık ki imza sahipleri bile savunamadı. Şimdi, toplum tepkisini soğutmak için hasbalkader kurulan komisyonlarda mesai yapıyoruz; gerçekten emek veriyoruz, ortaya ekşiğiyle gediğiyle birtakım raporlar çıkıyor. Bu sefer de o yazılan raporlardaki önerilerin hayata geçirilip geçirilmediğine dair herhangi bir denetim yapılmıyor.

Daha yaygın kullandığımız, soru önergesi vermek gibi bir mekanizmamız var. Evet, daha sık, daha yaygın bir şekilde soru önergesi veriyoruz ama asla etkin ve etkili sonuçlar alamıyoruz. Soruyoruz; ya iş işten geçtikten sonra yanıt geliyor ya da hiçbir şekilde yanıt verilmiyor ya da sadece laf olsun diye verilmiş yanıtlar söz konusu. Mesela, herhangi bir bakanlıkla ilgili sadece bir link

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 38

koyuluyor cevabın içerisine. Türkiye Büyük Millet Meclisinin resmî verilerine göre 28'inci Dönemde işleme alınan 48.969 yazılı soru önergesinden yalnızca 6.524'ü yani sadece yüzde 13'ü süresi içerisinde yanıtlanmış. Diyarbakır Milletvekili olarak halkın taleplerini, yaşanan hak ihlallerini, cezaevlerindeki hukuksuzlukları, kentimizdeki ekolojik yıkımları Meclis gündemine taşımak amacıyla ilgili bakanlıklara soru önergelerini veriyoruz ve büyük çoğunluğu yanıtlanmıyor. Diyarbakır halkı başta olmak üzere 86 milyon yurttaşın sorumluluğunu taşıdığımızı ifade etmek istiyorum. Bir yurttaşın sorunu hakkında önerge verdiğimizde o yurttaş merakla bekliyor ve bize de bunun cevabının gelip gelmediğini soruyor ve biz buna cevap veremediğimizde kendi sorumluluğumuzu yerine getirememiş ve sorumluluğumuzu aksatmış olarak hissediyoruz.

Sayın Başkan, sadece 2026'da sorduğum ve süresi geçtiği hâlde yanıtlanmayan bazı önerge başlıklarından bahsetmek istiyorum. Mesela, Kürtçe müzik dinlediği için tutuklanan bir işçi hakkında önerge vermişim ama asla cevap gelmemiş. Diyarbakır Kadın Doğum Hastanesinin fizikî koşullarının yetersizliği ve hastaların yaşadığı mağduriyetleri yazmışız, neden giderilmediğini sormuşuz Bakanlığa; cevap yok. Hastanelerde istihdam edilen işaret dili tercümanı sayısının yetersizliğine ilişkin önerge vermişiz; bakın, bunlar sağır yurttaşların talebi mesela ama cevap alamamışız. Diyarbakır'ın Ergani ilçesinde mahalle sakinlerinin itirazına rağmen kurulması planlanan GES Projesi'ne verilen hukuksuz ÇED kararını sormuşuz; cevap yok. Halep'te katledildikten sonra saç örgüsü kesilerek teşhir edilen Kürt kadınına yapılan işkenceyi protesto etmek amacıyla sadece saçlarını ördüğü için hemşireye verilen cezayı sormuşuz ve daha sonra hukuksuzca işten çıkarılmış, görevinden uzaklaştırılmış; cevap yok. Yani Sayın Başkan, elbette bunlar yanıtsız kalan sorunların çeşitliliğini belirtmek üzere seçtiğim örnekler ama hiçbir önergemize tam anlamıyla yanıt alamadığımızı belirtmek istiyorum.

Geçen hafta Batman Üniversitesi akademik yılı açılışında yaptığınız konuşmada bizim barış ve demokratikleşme süreci olarak tabir ettiğimiz sürecin ilerleyişine ilişkin kıymetli açıklamalarda bulundunuz. Sürecin başarıya ulaşması için silahların tamamen bırakılması, hukukun üstünlüğü ve demokratik gelişmenin güçlendirilmesi, bölgesel ekonomik kalkınmanın desteklenmesi gerektiğini vurguladınız; söylediklerinize harfiyen katılıyorum ve çok teşekkür ediyorum. Sayın Başkan, hâlâ Kürtçe müzik dinlediği için tutuklanan insanlar var; bu suç sayılıyor, nasıl demokratikleşeceğiz? Diyarbakır'da, Batman'da sendikali emekçiler işten atılırken, meraları madene, enerji santraline açılan ve hayvancılıkla geçinen köylüler geçim kaynaklarını kaybederken nasıl ekonomik olarak kalkınacağız? Saçını ördüğü için görevden uzaklaştırılan İkra hemşire mahkemede beraat ettiği hâlde görevine iade edilmezken hukukun üstünlüğünden nasıl bahsedeceğiz? Yani bütün bunların hepsi bir sorun alanı olarak önümüzde duruyor.

Ben, bir diğer denetim mekanizması, Kamu Denetçiliği Kurumuna da değinmek istiyorum izninizle. 2027 yılı Bütçe Teklifi'nde Kamu Denetçiliği Kurumuna ayrılan kaynak yüzde 35,7 artmış. Peki, bu artışa göre, denetim yetkisi artacak mı diye sormak istiyorum çünkü bütçesi her yıl büyüyen Kamu Denetçiliği Kurumu, idarenin eylem ve işlemlerini denetleme noktasında ne yazık ki etkisiz kılınıyor. Kamu Denetçiliği Kurumunun 2025 Yıllık Raporu da bu durumu doğruluyor yani sivil toplum performans izleme raporları ne yazık ki bu tabloyu doğruluyor. Şimdi, inceleme oranlarında düşüş var; 2025 yılında kuruma yapılan başvuru sayısı yüzde 42,49 artmış ama sonuçlandırılan dosyaların yalnızca yüzde 20'si kabul edilebilir bulunarak esastan incelemeye alınmış, incelenen kararların da yüzde 50,7'si retle sonuçlanmış yani bu ne yazık ki üzücü bir sonuç.

Yine, kararlara uyumsuzluk var; KDK'nin verdiği tavsiye kararlarına idarenin uyum oranı yüzde 59,38. Kurumun kendi stratejik planında belirlediği hedef yüzde 83'lük bir hedef ve o da gerçekleşmemiş. İdareler KDK'nin önerilerini dikkate almıyor; bu oldukça üzücü.

Ancak sorunun özü sadece uygulamadaki aksaklıklar değil, KDK'nin yapısı, Birleşmiş Milletler Paris İlkeleri ve Avrupa Konseyi Venedik Kriterleri gibi uluslararası ombudsmanlık standartlarının çok gerisinde. Paris ve Venedik İlkeleri uyarınca etkili bir ombudsmanlık kurumunun en temel niteliği, şikâyet beklemeden resen inceleme başlatabilmesidir. Bunun olması gerektiğini ifade edelim.

6328 sayılı Kanun'un 17'nci maddesindeki Türkçe dilekçe şartı; Kürtçe ve diğer ana dillerde başvuru yapılmasını engellemekte yani okuma yazma bilmeyen ve ana dilinde hak aramak isteyen milyonlarca yurttaş erişim dışı bırakılmaktadır. Bunun düzeltilmesi gerekiyor.

Kurumun; cezaevlerinde ve çocuk evlerinde, engelli ve yaşlı bakım evlerinde yani hassas alanlarda habersiz yerinde inceleme yapma yetkisi bulunmamakta. Bunun olması gerekiyor.

Anayasa'nın 74'üncü ve kanunun 11'inci maddesindeki düzenleme nedeniyle Başdenetçi, oylamanın son turunda tek bir partinin oylarıyla seçilebilmekte. Bu da kurum açısından tarafsızlığa ve bağımsızlığa gölge düşüren bir uygulama. Bunun da olmaması gerekiyor.

KDK'nin Anayasa Mahkemesine iptal davası açma, davalara uzman görüşü sunma ve kendi bütçesini doğrudan Meclise sunma yetkisi bulunmamakta.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Ayrıca, bölgesel bağımsız bürolar yerine valilik ve kaymakamlıkların başvuru merkezi kılınması, yurttaş üzerinde caydırıcı etki yaratmakta. Bunların düzeltilmesi gerekmektedir.

Çok teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Ayyüce Türkeş Taş, buyurun.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 39

Süreniz on dakika.

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın TBMM Başkanı, sayın milletvekilleri, kıymetli bürokratlar, Sayın Ombudsman, Sayıştay Başkanı ve kıymetli basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Yarın yüce Meclisimizin ilan ettiği cumhuriyetin 103'üncü yılını idrak edeceğiz; kutlu olsun, daim olsun diyorum.

Bize bu vatani ve cumhuriyeti hem armağan eden hem de teslim eden başta Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere tüm şehit ve gazilerimizi rahmet ve minnetle anıyorum, aziz hatıraları önünde saygıyla eğiliyorum.

Bu bilinç ve sorumlulukla öncelikle diyorum ki: Millî Mücadele'nin mücadelenin yönetildiği ve bağımsızlığın savunulduğu merkez olan, egemenliğin hanedandan millete geçişinin kurumsal ifadesi olan, cumhuriyetin, demokrasinin ve millet iradesinin temsil edildiği anayasal kurumun ta kendisi olan Türkiye Büyük Millet Meclisinin yerinin ve fonksiyonunu icra edecek gücünün korunması çok, çok, çok ama çok önemlidir. Türk milletinin varoluşundan beri olan meclis yani istişare kültürü İslam inancıyla perçinlenerek bugünlere kadar gelmiştir. Bu milletin elinden her şeyi alabilirsiniz belki ama bayrağını, özgürlüğünü, vatanını ve Meclisini asla alamazsınız. İster rejim değiştirin, ister milletin iradesini Mecliste devşirin; Türk milleti dünya var oldukça "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir." düsturundan vazgeçmeyecektir. Bunun yanında, Türkiye Büyük Millet Meclisi hem kahraman hem de kutsaldır. Vatanımızın her karış toprağında olduğu gibi Meclisimizin de her milimetre karesinde şehitlerimizin kanı ve gazilerimizin amansız mücadelesi vardır. Böyle bir kurumun cumhuriyetin 103'üncü yılında geldiği noktaya bakıyoruz ve ne görüyoruz? Türkiye Cumhuriyeti devletinden rahatsız olan, Türk milletinin birliğini bozmaya yemin etmiş "Yüzyılın hesabını soracağız." diye elli yıldır bu millete silah doğrultan emperyal güçlerin aparatı bebek katiline bu yüce çatı altında "sayın" denildiğini görüyoruz. Memnun musunuz bu durumdan Sayın Başkan, ben gerçekten çok merak ediyorum.

Yine, ne görüyoruz bu yüce Mecliste? Bebek katiliyle muhatap edecek, hatta yine eşitleyecek bir komisyon kuruyorsunuz ve bunu yüz üç yıllık cumhuriyetin en büyük başarısı olarak ilan ediyorsunuz. Şurası kesinlikle unutulmasın ki: Bir ülkeyi içeriden yıkmaya çalışanlar asla o ülkenin imarına tuğla koyamazlar. Ne demiş atalarımız? "Kırk yıllık Kâni olur mu yani?" "Kurulan komisyona özenle isim seçtik." diyorsunuz. Neden? Çünkü muhatap aldığınız terör örgütü "terör" kelimesinin kullanılmasından rahatsız oluyor, yaptıklarını terör değil, bir hak mücadelesi olarak tanımlamaya çalışıyor, siz de sanki bunu kabul ediyorsunuz, bir de diyorsunuz ki: "Türk devleti, Türk milleti ayağındaki en büyük prangadan kurtuluyor." Sayın Başkan, öncelikle şunu vurgulamak istiyorum: Türk devleti çok büyük bir devlet, Türk milleti de çok büyük bir millettir. Aparat terör örgütleri ne bu büyük devlete ne de bu büyük millete pranga olamaz, olamamıştır da; ha, olmaya niyet etmiştir tabii ki, bu devleti yıkmaktır amacı, bu milleti bölmektir ama Türk devletinin güçlü güvenlik güçleri, istihbarat teşkilatı ve tabii ki milletin ferasetiyle mağlup olmuş ve yok olmuştur. Nitekim, sizin kendi Bakanınız Süleyman Soylu da bunu AK PARTİ Hükümeti adına teyit etmiştir. Türkiye'nin jeopolitik konumu ve önemi sebebiyle varlığını sürdürmesi, bağımsızlığını koruması için tabii ki mücadele vermesi gereken durumlar olmuştur da olacaktır da. Bu, sırf Türkiye için de geçerli değildir, aslında tüm ülkeler için geçerlidir; bunu ülkeye bir maddi maliyet olarak tanımak ya da tanımlamak kesinlikle yanlıştır, bunun adı ülkeye maliyet değil yaşayan, varlığını devam ettiren bir ülkenin hayatta kalma koşuludur.

Yine, hem yüz üç yıllık cumhuriyetin hem de 106 yaşındaki Türkiye Büyük Millet Meclisinin kahramanlığına ve kutsallığına gölge düşüren, 10 Ağustos 2026'da yani Sevr Antlaşması'nın imzalandığı güne denk gelerek kabul edilen çerçeve yasayı da kutsamanız anlaşılamaz. Bir de bu yasanın 467 vekilin oyuyla geçmesinin Türk milletinin mutabakatının yansıması olarak pazarlanmasını kesinlikle doğru bulmadığımı buradan bir kez daha vurgulamak istiyorum. Neden mi? Çünkü Cumhur İttifakı -hepiniz çok iyi hatırlayacaksınız ki- 2023 seçimlerinde seçim propagandasını kesinlikle güvenlik üzerine yaptı; yalan bir kara propagandayla Millet İttifakı'nın seçim kazanması hâlinde PKK'lı teröristlerin ve bebek katilinin affedileceğini bangır bangır söyledi ve seçim sonuçlarına göre de Mecliste bir sayı elde etti. E, elde edilen bu sayıda PKK terör örgütünü ve bebek katilini affetmemek üzerine Türk milletinden oy aldı ama yaptığı icraat tamamıyla aldığı oyun yüz seksen derece tersinde bir icraattır. Bu, ne demek oluyor? Meclise getirdiğiniz bu yasayı Meclise değil, öncelikle halka götürecektiniz, referanduma sunacaktınız, eğer referandumda böyle bir mutabakatla geçirseydiniz o zaman bunu böyle pazarlayabilirdiniz. Ha, hadi referanduma gitmediniz, o zaman bir seçim yapılacaktı, aynı söylemlerle Türk milletinin önüne çıkıp oy talep edecektiniz, aldığınız oy eğer böyle bir yasayı geçirmeye yetiyorsa, tamam, aynı propagandayı yapabilirdiniz ama şu anda bu 467 sayısının üzerine basa basa pazarlanmasını kesinlikle kabul etmiyoruz, arkasında ne olduğunu da çok iyi biliyoruz. Ayrıca, övündüğünüz bu yasa neye imkân sağlıyor? Kısaca şöyle söylemek istiyorum: TCK'nin 302/1 maddesini düzenleyen devletin birliğini ve bütünlüğünü bozmak suçu kapsamında ağırlaştırılmış müebbet hapisle cezalandırılan ve bu madde kapsamında yağma, yol kesme, araç yakma, kara ve ulaşım araçlarını engelleme, kundaklama, yangın çıkarma; TCK'nin 174/1 maddesini düzenleyen izinsiz patlayıcı madde imal etme, kullanma ve yurda sokma; 6136 sayılı Ateşli Silahlar Kanunu'na muhalefet etmek, vahim nitelikli silah bulundurma, kullanmak, silahlı terör örgütü üyesi olmak, örgüt adına eylem ve faaliyetlerde bulunmak; Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun'a muhalefet etmek suçlarından yargılanmış, mahkûm olmuş veya hâlen firarı durumda olanlar affedilecek bu övündüğünüz yasayla. Ne güzel değil mi, gerçekten de övülecek bir yasa!

Ama bakıyoruz, sizin bu övündüğünüz mutabakat, kanuna uyan, vergisini ödeyen; vatani, milleti, bayrağı için gözünü budaktan esirgemeyenler için hiçbir konuda sağlanamıyor. Mesela emekliler, mesela polisler, mesela Meclis danışmanlarımız, mesela çiftçilerimiz gibi gibi, hatta Türk finans piyasasının yüz karası olan ve Türk ekonomisine büyük darbe vurma potansiyeli olan nitelikli fon dolandırıcılığında bile gözatılamadı bu büyük mutabakat. Ha, konu fon dolandırıcılığına gelince aklıma geldi, bu

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 40

dolandırıcılar acaba çıkıp "Biz PKK'lıyız." dese affedilecek mi mesela? Bu fon için gönüllü hesap uygulaması başlattınız ama -tırnak içinde söylüyorum- yüz üç yıllık cumhuriyetin en büyük başarısı ilan ettiniz PKK'yı yasallaştırma çalışmalarında bu örgütün finansal gücüyle ilgili neden hiçbir çalışma yapılmadı? Silah bırakan, kendini fesheden, dünyanın en büyük narkoterör örgütü maddi gücünü de mağaralara gömmeyecektir diye düşünüyorum.

Türk milleti, ortak vatandaşlık bağıyla bir bütündür, Kürt vatandaşlarımız bu milletin ayrılmaz bir parçasıdır. Hiçbir terör örgütünün bütün bir toplumsal kesim adına temsil yetkisi üstlenmesi kabul edilemez. Vatandaşın haklarının güvencesi Türkiye Cumhuriyeti'nin hukukudur, şehit ailelerinin ve gazilerin adalet beklentisi de başarı sunumlarının gölgesinde bırakılamaz. Türk milletinin acıları, henüz tamamlanmamış bir sürecin tanıtım malzemesi yapılamaz. "Türkiye modeli" deniliyorsa, modelin sahadaki karşılığı ortaya konulmalıdır. Teslim alınan silahlar, dağıtılan örgütsel yapılar, kesilen finans ağları ve güvenliği sağlanan sınırlar gösterilmelidir. Türk milleti temenni ile sonucu çok iyi ayırt edecek ferasete sahiptir. Başarı ilanının inandırıcılığı, ortadan kaldırıldığı kanıtlanan tehdidin büyüklüğü kadardır. Devletin güvenliği de milletin güvenini de somut gerçekler üzerine kurulmalıdır. Bizim çizgimiz nettir: Teröre taviz yok, hukuka istisna yok, milletin iradesinin üstünde hiçbir güç yoktur.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Cavit Arı...

CAVİT ARI (Antalya) - Türkiye Büyük Millet Meclisi Sayın Başkanı ve kıymetli başkanlar, öncelikle hepinize hoş geldiniz diyorum.

29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nın 103'üncü yıl dönümünü kutluyorum. Başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere Kurtuluş Savaşı'nı veren ve cumhuriyeti kuran tüm kadroları, şehit ve gazilerimizi rahmet ve minnetle anıyorum.

Ayrıca, bugün Antalya Muratpaşa Kaymakamı Sayın İhsan Kara bir sağlık sorunu nedeniyle, kalp krizi nedeniyle vefat etmiştir. Görevi başında vefat eden ilçe Kaymakamımıza Allah'tan rahmet, ailesine, sevenlerine ve mülki idare camiasına başsağlığı diliyorum.

Sayın Meclis Başkanımız, öncelikle, Meclisimizin ve milletvekillerinin saygınlığını, itibarını korumak Meclis Başkanı olarak sizin asli göreviniz olduğunu ifade etmek isterim. Ancak üzülererek söylemek gerekir ki burada da izhar edildi, ifade edildi, Türkiye Büyük Millet Meclisinin saygınlığı, milletvekillerinin yine, saygınlığı her geçen gün azaltılmakta. Buna da maalesef ki yol açan faktörler var. Sizin Başkan olarak bu konularda gerekli önlemleri, tedbirleri almanızda fayda olduğunu ifade etmek isterim. Çok basit bir örnek vereyim yani örnek şöyle, basit dediğim çok sık tekrarlandığı için o şekilde ifade ettim ama çok önemli konular yaşanmakta malum. Örneğin, gündelik bir eylem içerisinde bile polislerin bir milletvekiline yarım metreden gözüne direkt biber gazı sıkabildiği bir yerde milletvekili itibarından söz etmenin herhâlde doğru olmayacağını ifade etmek isterim. Geçtiğimiz yıllarda da benzer sorunlar yaşanmıştı, bugün de hâlâ aynı sorunlar devam ediyor. İşte, cezaevi ziyaretleri taleplerinde yaşanan engeller, zaman zaman işte, kurumlarla ilgili konularda yaşanan ve yaşatılan sorunlar, yine Meclis çalışmaları içerisindeki durumlar bu sıkıntıyı her geçen gün artırmakta.

Sayıştay denetimiyle ilgili geçmişte de çok şeyler söyledik, yine tekrar etmek gerekirse ben Sayıştayın görevini yapmaya çalıştığını, Sayıştay denetçilerinin kendilerine verilen görevleri yapmak için mücadele ettiklerini tahmin ediyorum ancak burada, 2008'den beri bu Komisyonda görev alan birisi olarak söylüyorum, geçmişte kalın kalın burada çok sayıda bakanlık faaliyetleriyle ilgili bulgular gelirken, son dönemde artık sadece matbu yazılmış olan belli konuları içeren ince kitapçıkların geldiğini, birçok konunun artık Sayıştay denetimlerinde yer almadığını görüyoruz yani bu, olayların olmadığı, eksik olduğu, kanuna aykırı uygulamalar olmadığı anlamına gelmez ancak oraya yazılmadığı için o Sayıştay raporlarının maalesef ki yeterli olmadığını düşünüyorum ve bunu bir kez daha tekrar ediyorum. Ancak tabii, Sayıştay başta olmak üzere, özellikle diğer kamu müfettişlerinin, mülkiyelilerin özellikle, İçişleri Bakanlığı müfettişlerinin maalesef ki mesailerinin büyük çoğunluğunu belediyelerimizde geçirdiklerini ifade etmek isterim. Şimdi, bir taraftan belediyelere yargının uygulamaları nedeniyle birçok belediye başkanımızın haksız, hukuksuz bir şekilde tutuklandığını, bir kısmının görevden alındığını tekraren burada bir kez daha söyleyelim ancak Sayın Başkanım, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanım, bakın, belediyelerde başka bir konu daha var yani yargı organı tarafından baskıya uğrayan belediyelerin yanında mülkiye müfettişleri baskısı altında kalan belediyeler var. Yani bir mülkiye müfettişi geliyor, bir yıl, iki yıl bir belediyede denetim yapıyor, üstelik hangi Meclis kararının nasıl alınacağına, hangi karardan neden vazgeçileceğine, hangi işlemle ilgili nasıl karar alınacağına dair belediye başkanlarına, efendim, birtakım talimatlar veren, onları yönlendiren, yapmazsa hakkında farklı farklı işlemler yapılacağını telkin eden müfettişler var bu ülkede. Yargı baskısı bir tarafta, bir taraftan da mülkiye müfettişlerinin baskısı altında olan belediyelerimiz var. Örnek, Antalya Büyükşehir Belediyesine gidin, orada bir müfettiş var, bir buçuk yıldır bir adamın işi bitmez mi? Eğer görevi varsa, kendisine tanımlanmış bir görevi varsa görevini yapar, ayrılır ama belediyeyi yönetir hâle gelmiş, birçok belediyemizi yönetir hâle gelmiş müfettişler bugün yerel yönetimlerimizde yani belediyelerimizde devam ediyor. İşte, Sayıştay denetçileri de muhalefet belediyelerinde yoğun mesai harcamaya devam ediyor. İşte, yeterli denetimler yapılsaydı bugün belki de bu fon vurgunu meselesi çok da gündeme gelmeyecekti.

Sayın Başkanım, ülkemizi, ülkemizin ticaretini, ihracatını çok yakından ilgilendiren bir konuyu, her ne kadar Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı olarak direkt bugünkü konu olmamakla beraber ülkemiz adına önemli bir konu olduğu için ve konunun aciliyeti olduğu için buradan bu konuyu paylaşmak istiyorum. Dışişleri Bakanlığı ve Ticaret Bakanlığı bu konuda acil tedbir almalı. Başta ilim Antalya'da üretici açısından çok önemli olan ihracat konusuyla ilgili kara yolu taşımacılık sektörü Türkiye'nin toplam ihracatının yüzde

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 41

30-35'ini yapan, taşıyan bir sektör ve özellikle de Avrupa pazarında 70 milyar dolar gibi bir ihracat kara yoluyla yapılmakta. İşte, Türkiye ekonomisinin can damarı olan ihracatımızın ve gece gündüz demeden yollarda direksiyon sallayan, alın teriyle helal kazanç sağlamaya çalışan taşımacı sektörünün, uluslararası tır şoförlerimizin yaşadığı büyük bir vize sorunu var ve bu vize sorunu şundan kaynaklanmakta: Şimdi, başta Bulgaristan ve Schengen ülkelerine tır şoförleri girdiğinde kendilerine verilmiş olan yüz seksen gün içerisinde doksan gün kalabilme imkânı nedeniyle bu süreç içerisinde giriş-çıkış yaptığı her gün bir güne tekabül ettirilip doksan günlük süresi dolması nedeniyle işte o verilmiş olan doksan günlük izin süresi yani vize süresi hızlı bir şekilde dolmakta. Bu nedenle de ihracatın en önemli ayağı olan kara yolu taşımacılığındaki tır şoförleri maalesef ki sınır kapılarında beklemek zorunda kalıyorlar. Şu an Trakya'da sınır kapılarımızda çok uzun kuyruklar var. Ben burada sizin aracılığınızla Dışişleri Bakanlığı yetkililerine, Ticaret Bakanlığı yetkililerine sesimizi duyurmaya çalışıyorum çünkü orada çok sayıda tır şoförü, ihracat için bekleyen tırlar maalesef ki sınır kapılarında bekletilmekte. Şimdi, buradan hızlı bir şekilde çözüm bulunması lazım. O nedenle, şoförlerimize mürettebat statüsünün tanınması dolayısıyla bu süre sınırlamasından vazgeçilmeli. Diplomatik girişimler, ifade ettiğim gibi, hızlandırılmalı ve D tipi vize, ulusal vize ve kota kolaylığı sağlanmalı. Aksi hâlde, işte buraya gelindiğinde Ticaret Bakanlığı, Maliye Bakanlığı "Efendim, ihracatımız şu rakamlara ulaştı. Efendim, işte üretim şöyle oldu." diye anlatırken ürettiğini satamayan bir ülkede, işte özellikle örneğin Antalya'da sebze fiyatları yerde, meyve fiyatları yerde çünkü ihracat kapıları kapanmış durumda. İhracat yapamazsanız ürettiğiniz ürünün hiçbir anlamı kalmaz. Bugün gidin bahçelere, meyve para etmiyor, sebze para etmiyor çünkü işte ihracat yapacak olan üretici sınır kapılarında bekletiliyor. Bu konu Sayın Başkanım, tekrar söylüyorum, acilen çözülmeli, hem ihracatın yolu açılmalı hem de tır şoförlerinin yaşadığı bu önemli sorun çözülmeli diyorum.

Sizlere teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Orhan Yegin.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Teşekkür ederim.

Değerli Başkanım, kıymetli misafirler; hepiniz hoş geldiniz. Salonda bulunan herkesi saygı ve hürmetle selamlıyorum.

Meclisin itibarı üzerinde çokça konuşma oldu ve Meclisin itibarının yok edilmeye çalışıldığı, özellikle yeni sistem değişikliğiyle beraber bu sistem değişikliğinde Meclisin yürütmenin yasalarının bir onay yeri gibi olduğu gibi çokça haksız eleştiriler oldu. Yürütmenin buraya, Hükûmetin buraya gönderdiği sadece bütçe kanunu teklifidir. Onun dışındaki bütün kanun teklifleri bizatihi milletvekilimiz veya milletvekillerimizin imzasıyla hazırlanır. Elbette Hükûmetin görüşleri çokça önemlidir çünkü yasaların çoğu Hükûmet eliyle vatandaşla dokunan işlerdir. Oralarda yenileme, güncelleme gerekir ama sivil toplum kuruluşlarından tutun, sokakta vatandaşla beraber olduğumuz zaman dikkat kesildiğimiz hususlara kadar milletin ihtiyacı olan neyse onlara dair hep beraber gelir, burada bir kanun hazırlığı yapılmasıyla ilgili önerilerimizi, tekliflerimizi kendi gruplarımıza yaparız. Sivil toplum örgütleri de ve Meclis de Hükûmet de bakanlıklar da hatta bağımsız kuruluşlar da gruplara gelir, yasalara ihtiyacı olduğunu söyler ve o söylemler çerçevesinde zamanlamalar da göz önüne alınarak milletvekilleri tarafından bu yasalar hazırlanır. Elbette muhataplarıyla da istişare edilir. Bunun üzerinden Hükûmetin Meclis üzerinde vesayet kurduğu, Meclisin etkinliğinin ortadan kalktığı yaklaşımlarını asla kabullenmemiz mümkün değil. Meclisin işlevinin olmadığı söylenmesi ve bunun bir utanç olduğunu, bu şekilde olmasının utanç olduğunu söylenmesi asla doğru değil. Cumhuriyet Bayramı'mız kutlu olsun, tam da Cumhuriyet Bayramı'mızın denk geldiği bir günde egemenlik kayıtsız şartsız evet milletindir ama bu egemenlik hakkı bizatihi milletin seçtikleri eliyle kullanılan bir haktır. Önceden, daha önceden olduğu gibi o egemenlik hakkının üzerinde vesayetlerin olduğu dönemler bitmiş, milletin seçtikleri eliyle kullanılan bir egemenlik, daha sonra yine milletin yetki verdiği bir referandum sonrası yapılan değişiklikle, yine milletin seçtiği Cumhurbaşkanı tarafından da kendi çerçevesi, sınırları içerisinde kullanılan, Meclisin de kendi sınırları içerisinde kullandığı, bütün kurumların da herkesin de buna saygı duyduğu bir egemenlik noktasına gelmiştir hamdolsun. Meclisimiz yasama faaliyetlerini yapıyor, evet, hem siyasi hem idare olarak denetimi de yapıyor muhalefet eliyle, kurumlar eliyle, toplumsal meselelerde inisiyatif kullanıyor, komisyonlar kuruyor, bunları tartışıyor ve bugün, işte Mecliste en çok siyasal temsilin olduğu bir ortamda ve en tarihî rekorlarla, kabullerle de Meclis bütün işlevselliğini, toplumun beklentileri, sıkıntıları, ihtiyaçları doğrultusunda gayet güzel bir şekilde yerine getiriyor ama Meclisin etkinliği, vekilin etkinliği dediğimiz şu ise, mahkemeyi izlemeye gittiğimizde, hâkimin verdiği karar sonrası hâkime bağırıp çağırıp salonu terörize ederek bizim dediğimizin yapılmasına dair bir beklenti ise, vekilleri minibüslere doldurup Millî Eğitim Bakanlığının veya başka kurumların önüne gidip "Biz geldik, buraya hesap vereceksin." tarzı bir hesap sorma ise, bu ise Meclisin etkinliği diye beklediğimiz şey, bu Allah muhafaza ülkeyi anarşiye kadar götürür, vandallığa kadar götüren bir duruma gelir; bu, asla kabul edeceğimiz bir şey değildir.

YYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Biz sadece babamızın mezarını ziyaret etmeye gittik.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Meclisimiz egemenlik hakkını gayet güzel bir şekilde kullanmaya devam etmektedir.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Meclisimiz araştırma komisyonu kuramıyor, senden neden bahsediyorsun Allah aşkına! Araştırma komisyonu kuramıyoruz, soru önergelerine cevap verilmiyor Allah aşkına ya!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Meclisin itibarı deyip -dediğim gibi- Hükûmetin gönderdiği kanunlarla ilgili bir itibar rahatsızlığı duyacağınıza, buraya gelen bütçeyle ilgili o hakkın kullanılmasından rahatsız olacağınıza bence neyden rahatsız olun biliyor musunuz?

YYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Tavsiyeye ihtiyacımız yok.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 42

ORHAN YEGİN (Ankara) - Burada bir kanun teklifi verildiği zaman bu kanun teklifinin altında imzası bulunan vekillere "Yarın hesap soracağız onlara, yarın onları yargılayacağız ve en ağır cezaları alacak." diye sizin ve bizim hepimizin egemenlik hakkına, en tabii hakkımız olan kanun teklifi verme hakkımıza tehdit savuranlara karşı dönün de bir şey söyleyin. Yahut da çok daha yeni, daha yenice seçilen bir baro başkanının "Bu Anayasa bu Meclise yeni bir anayasa yetkisi vermiyor, bunu asla kullandırmayacağız." diye seçim sonrası naralar atarak yaptığı konuşmaya tepki verin.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Niye, ağırına mı gitti?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bunlardan bir rahatsızlık duyun arkadaşlar.

CAVİT ARI (Antalya) - "Hâkimleri, savcılar çok şükür ki biz aldırık." diyen baro başkanını mı diyorsun?

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Bir bebek katilinin Meclisteki yaptığı açıklamadan rahatsız olun, onlardan rahatsızlık duyun.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Dolayısıyla, arkadaşlar, Meclisin itibarının nerelerde, hangi cümlelerle zedelendiğinin lütfen farkına varalım. Bu tehditlere prim vermeyelim.

Köyde amcalara sorulmuş: "Meclisten beklentimiz var mı?" "Yok, oradakiler sadece bağıırıyor, çağırıyor." demiş. Millet nezaketli konuşur, oradan hepimiz üstümüze düşen payı almamız lazım. Şu Mecliste en çok bağıırıp çağırıp, en çok ortalığı yıkarak konuşanlar kimler isim vermeyelim, hepimiz daha iyi biliyoruz. Milletin bizden ne beklediğini Meclis Başkanımız aslında sabah ki konuşmasında çok güzel bazı paragraf aralarında verdi. Hiç kimsenin düşüncesinden vazgeçmesini istemeden, meseleleri birlikte ele alabilmemizi bekliyor bizden milletimiz. Siyasi rekabet devam ederken ihtilaflarımızı da saygı çerçevesinde konuşabilmemizi bekliyor milletimiz bizden. Uzlaşabildiğimiz konularda vakit kaybetmeden ilerlememizi, toplumun huzuruna, beklentilerine, geleceğine dair bir iradede ortaklaşp müşterek adımlar atmamızı bekliyor milletimiz bizden. Farklı kanaatlerin sabırla müzakere edildiğinde nasıl netice alındığına dair örnekleri çoğaltarak verdiği destekle milletin, ülkenin yolunu açık tutmamızı bekliyor, saygın millete layık olmamızı bekliyor milletimiz bizden. Peki, ne oluyor? Şimdi, bakıyoruz, arkadaşlar Meclisin işleyişinden bir ton şikâyet yapıyorlar. Google'a, Gemini'ye sormuşlar "Gerekli mi, gereksiz mi?" Soru önergeleri üzerinden, bunlara verilen cevap istatistiklerinden, muhalefetin önergeleriyle ilgili kabullerden hareketle burada Meclisin saygın olmadığından bahsediyorlar. Arkadaşlar, yoklama istiyorsunuz, yoklama için ara veriliyor, başlatılıyor, parmak izimizle giriyoruz, oradasınız ama girmiyorsunuz, oradasınız ama yoksunuz. Meseleler tartışılırken de böylesiniz.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Tıpkı sizin yaptığınız gibi işte.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Konuşmalarınıza bakıyoruz, sorunu çözmek istiyorsunuz, o, en ateşliler sizsiniz, her şeyin en iyisini yapmaya hazırsınız ama "Hadi buyurun." dediğimizde aynı o yoklamadaki gibisiniz; varsınız ama yoksunuz.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Sizde yoksunuz ama varsınız.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Karar yeter sayısı alınırken neredeydin Orhan Bey?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Dolayısıyla, millet bizden ne bekliyor? İşte Başkanımız onu da söyledi "Milletimizin bizden beklediği ciddiyetinin farkındayız." dedi. Milletimiz bizden biraz daha bize verdiği yetkiyi sadece kürsüyle, sadece o kürsünün ekran yönüyle değil, onun menfaatleri, onun beklentileri, onun sorunları, onun geleceğe ilişkin beklentilerine dönük de bir ortaklaşmayla, bir makulleşmeyle, siyasi farklılıkları elbette canlı tutarak yürümemizi bekliyor.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ya, Allah aşkına, şimdiye kadar hangi noktada ortaklaşabildik! Söylediğimiz bir tane şeyi kale aldınız mı ya!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Zira, bugün biz eğer verdiğimiz önergeleri kabul etmeye kalksak 5 muhalif grup, haftada üç günden, haftada 15 tane önerge, ayda 60 tane, on aydan beş yılda 6.600 tane Meclis araştırma önergesi açmamız gerekir.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Ortaklaştığımız önergeler var.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Her komisyonda 22 milletvekili var, bu 11 tane komisyon kurulmuş, ortalama 22 vekili var. Arkadaşlar, bize 66 bin milletvekili lazım yahut da 1 milletvekiline 110 komisyon düşer. "Gece geç saatlerde bitiyor, sabah gelmekte zorlanıyoruz, bütçeyi 11'de başlatalım." taleplerinin de olduğu bir ortamda 110 tane komisyonun hiçbirini toplanmak için bir araya gelemez.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Siz reddetmeyin, biz çalışırız.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bir araya gelse toplantıyı başlatsa, araştırma yapamaz, yapsa karara bağlayamaz, öneride bulunamaz.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bu kadar manipölasyon olmaz, alışmışsınız manipölasyona.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Siz de ciddi olun biraz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ama bak, 11 tane kurmuşuz hep beraber bu dönemde çocuklara karşı şiddetten kadına karşı şiddete kadar, bebek ölümleriyle ilgili araştırma komisyonundan tutun da engelli bireylerin sorunlarına, suça sürüklenen çocuklara, yapay zekâya kadar. Demek ki ortaklaşabildiğimiz hususlar da oluyor, olmuş.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Sadece siz isterseniz olabilir.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Söylediklerinize siz inanıyor musunuz? İnanmadığınız şeyleri söylüyorsunuz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Orhan Bey, bizim grup daha hesaplı konuşacaktı.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 43

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ben son cümlemi şöyle söyleyeyim, dakikam doldu, kazandığımız süremiz doldu. Yine, Meclis Başkanımızın konuşmasından güzel bir cümleyle bitireyim: "Milletimizin bizden beklentisi nedir? Kazandığımız desteği korumanın yolu, verdiğimiz sözün arkasında durmaktır, hep beraber milletimize verdiğimiz sözlerin arkasında duracağız." diyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyorum.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Arkasında duramıyorsunuz. Mesela Orhan Bey, bir milletvekilinin bir ülkeden vize alamaması diye bir şey bu Meclise ait. Ne diyeceksiniz buna? Milletvekilleri vize alamıyor, milletvekilleri.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sürem bitti, arada konuşalım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Necmettin Erkan...

NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Sayın Meclis Başkanım, Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, kıymetli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerimin başında, millî iradeyi her şeyin üstünde tutan siyasetçi anlayışıyla Türkiye'ye istikrar, güç ve itibar kazandıran Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a şükranlarımı sunuyorum.

Değerli milletvekilleri, siyaset, insanların farklılıklarıyla bir araya gelip bu farklılığı bir engel değil, zenginlik sayarak müşterek dünyalarını el birliğiyle kurdukları bir saha olarak tarif edilir. Bu tarifi bizdeki en yüce karşılığı Türkiye Büyük Millet Meclisidir. Meclisimiz farklı seslerin bir araya gelip tek bir millet namına söz söylediği yüce bir mekândır. Bu çatı yalnızca bir kamu kurumu değildir. Burası milletimizin iradesi, bağımsızlığımızın tarihi, demokrasimizin de kalbidir.

Kökleri "İş, danışarak yapılır." diyen meşveret geleneğimize, 1877'de toplanan Meclis-i Mebusana ve nihayet 23 Nisan 1920'de millî iradenin tecelli ettiği o tarihî güne dayanır.

Sayın Başkan, dünya tarihinde pek az Parlamento bir savaşın tam ortasında kurulmuş, o savaşı yönetmiş ve sonunda bir devlet kurmuştur. Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşlarının öncülüğünde millî mücadeleyi yöneten bu Meclis, milletimizin kendi iradesini tayin etme iradesini bütün dünyaya ilan etmiştir ve bu Meclis gazi ünvanını bir kez daha 15 Temmuz 2016 gecesi hak etmiştir. Hain terör örgütünün saldırıları altında bu salonu terk etmeyen milletvekillerimiz millî iradenin tankla, tüfikle susturulamayacağını tarihe altın harflerle yazdırmıştır. Bugün bu bütçeyi müzakere ederken milletimizin hâkimiyeti uğruna canını seve seve feda eden aziz şehitlerimizi bir kez daha rahmet ve minnetle yâd ediyorum. Onların bize emanet ettiği bu vatani her kuruşun hesabını vererek adaletli ve basiretli idare etmek hepimizin boynunun borcudur.

Kıymetli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisimizin 2027 yılı bütçe teklifi 33 milyar 737 milyon lira olarak belirlenmiştir. Bu kaynak Meclisimizin asli görevlerini yani yasama, denetim ve temsil faaliyetlerini yönetmektedir. Bu bütçeye bir gelir gider tablosu olarak değil millet iradesinin daha nitelikli temsiline yapılan bir yatırım olarak bakılması gerekir. Kamu kaynağını millet namına tahsis eden de onun titizlikle kullanılmasını gözeten de bizzat Meclisin kendisidir. Bu itibarla AK PARTİ'mizin çeyrek asırlık mazisinde vesayetler birer birer yıkılmış, halkın oyuyla gelenin yine halkın oyuyla gittiği gerçek bir demokrasi zemini tesis etmiştir. 2007'de Cumhurbaşkanımızın doğrudan millet tarafından seçilmesinden 2017'de irade sistemimizin yeniden tanzimine kadar en mühim kararlarla son sözü sandıkta daima milletimiz söylemiştir. Yine, bu mukaddes çatı altında başörtülü milletvekillerimizin vazife ifa etmesi yasaklarla değil hürriyetlerle anılan bir Türkiye'nin timsalidir. Bugün Türkiye'nin uluslararası arenada sözü dinlenen, itibarı yüksek bir ülke olması da güçlü bir millî iradenin eseridir. Bugün dünyanın dört bir yanındaki mazlumlar umutla Ankara'ya, bu Meclisin sesine bakmaktadır. Bu ihtiyaç her şeyden evvel aziz milletimize aittir.

Değerli milletvekilleri, bu vesileyle, Meclis Başkanımız Sayın Numan Kurtulmuş'un ortaya koyduğu vizyona ayrıca şükranlarımı arz etmek isterim. Sayın Başkanımız bir siyasetçinin basireti, bir ilim adamının derinliğiyle Meclisimizi yalnızca bir yasama organı olarak değil aynı zamanda toplumsal uzlaşmanın da merkezi hâline getirmiştir. terörsüz Türkiye hedefinde Meclisimiz tarihî bir rol üstlenmiştir. Yeni ve sivil bir anayasa çağrısını yükselten de yine bu çatı olmuştur. Gazze'de yaşanan insanlık dramı karşısında ise parlamenter diplomasiyle vicdanın sesi olmuştur. Dostluk gruplarımız ve uluslararası parlamenter meclislerindeki etkin temsilimizle Meclisimiz Türkiye'nin dünyaya açılan ikinci diplomasi kapısı olmuştur. Bütün bunlar Gazi Meclisimizin itibarını dünya ölçeğinde yükseltmiştir. Sayın Başkanımızın bu vizyonu milletimizle kurduğu sıcak temasla da sahada karşılık bulmuştur. Türkiye'nin dört bir yanında olduğu gibi Kırşehir'imizde de sivil toplum kuruluşlarımızın temsilcileriyle bir araya gelen Sayın Başkanımız terörsüz Türkiye sürecine dair kıymetli değerlendirmelerini hemşehrilerimizle paylaşmıştır. Bu anlamlı buluşmayla birliğimiz ve kardeşliğimiz Ahi Evran'ın topraklarında bir kez daha mühürlenmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; çağımızın dijitalleşmesi, yapay zekânın ve bilgi güvenliğinin çağıdır. Meclisimizin dijital altyapısını güçlendirmek, tarihî arşivlerini korumak, yasama belgelerine erişimi kolaylaştırmak ve milletvekillerinin çalışmalarını destekleyen sistemleri geliştirmek bu bütçenin öncelikleri arasındadır. Unutmayalım ki teknoloji amaçları yerine getirmez ama o amaçlara hızlı ve daha etkin ulaşmamızı sağlar. Türkiye Yüzyılı'nı inşa etmenin yolu güçlü kurumlardan, nitelikli yasamadan ve millî iradeye duyulan derin saygıdan geçmektedir. Bu Meclis işte bu yürüyüşün kalbidir. Bu çatı altında söylenen her söz hem tarihe hem millete karşı verilmiş bir sözdür.

Değerli milletvekilleri, millet adına söz söyleyen bu Meclis aynı zamanda millet adına kamu kaynaklarını denetleyen bir Meclistir. Bu görevi yerine getirirken Meclisimizin en kıymetli iki yardımcısı Sayıştayımız ve Kamu Denetçiliği Kurumumuzdur. Meclisimizin adına kamu kaynaklarının hesabını soran Sayıştayımız her kuruşun yerinde harcanmasının en güçlü güvencesidir. Bu

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 44

vesileyle, birikim ve tecrübeleriyle kuruma yön veren, Meclisimizin güvenini bir kez daha kazanan Sayıştay Başkanımız Sayın Metin Yener'i ve değerli ekibini tebrik ediyorum.

Kamu Denetçiliği Kurumumuz ise vatandaşlarımız ile idare arasında bir adalet köprüsü kurarak devletimizin kapısını çalan her sesin karşılık bulmasını sağlamaktadır. Bu iki kurumumuz hesap verilebilir ve şeffaf bir yönetim anlayışının Meclisteki en kıymetli kaynaklarından.

Sözlerime son verirken Meclis Başkanımız Sayın Numan Kurtulmuş'a, Başkanlık Divanımıza, Genel Sekreterimize ve özveriyle çalışan tüm Meclis çalışanlarına teşekkür ediyorum.

2027 yılı Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesi, Sayıştay ve Kamu Denetçiliği Kurumu bütçelerinin Gazi Meclisimize ve aziz milletimize hayırlı olmasını diliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Erkan, teşekkür ederim.

Komisyon üyeleri adına son konuşma Kamuran Tanhan. Sonra kısa bir ara vereceğiz.

Buyurun Sayın Tanhan.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Meclis Başkanı, Plan ve Bütçenin değerli, kıymetli üyeleri, hazırun, sayın basın emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Meclis Başkanımız sunumunuzda da siz ifade ettiniz, dile getirdiniz ve dikkat de çektiniz açıkçası. Bütçelerin bir ülkenin siyasi önceliklerini gösterdiğini ifade ettiniz kısacası. Halkın vergilerinin nasıl harcadığı kadar bu harcamalara kim tarafından nasıl karar verildiğini ve kararların nasıl denetlendiğini de ifade ettiniz. Bu önemli hususlar tabii ki. Bütçe hakkında bahsettiniz. Halkın kendi kaynakları üzerinde söz hakkıdır aslında bütçe hakları. Bu hakkın kullanılmasında en temel sorumluluk ise elbette ki Meclise aittir. Kurumların görevleri farklı olabilir ancak asıl mesele yasamanın yürütme karşısında bağımsız bir denetim organı olarak korunabilmesidir. Meclis yürütmenin kararlarını yalnızca onaylayan bir makama indirgenmemeli, milletvekilleri kamu adına özgürce soru sorabilmelidir, bilgi talep etmelidir ve en önemlisi de hesap sorabilmelidir. Ne yazık ki bu hesap sorma durumunu Türkiye Büyük Millet Meclisi için ve milletvekilleri için söylemek pek hayalci olur. Milletvekillerinin soru sorma hakkı sıkı biçimde denetleniyor Meclis tarafından. Yürütmenin sorulara verdiği cevap yükümlülüğü ise etkili bir yaptırımla aynı hassasiyetle güvence altına alınmamış. Bunun güvence altına alınması lazım. Yani bir milletvekili bir soru sorduğunda o ilgili bakanlık milletvekilinin belirtmiş olduğu hususları irdeleyip cevap vermesi, yoksa bir kanun maddesinin tekrarı ile cevap şeklinde oluyor olması elbette ki hukuka aykırı olacaktır. Halkın sorunlarını Meclise taşımak için ortaya konulan bu emeğin karşılığında soruların yanıtsız bırakılması elbette kabul edilebilir bir durum değildir. Açıkçası, bunu bir kenara koyduğumuzda, hukuk devletlerinin gereğine da aykırıdır. Yalnızca milletvekillerinin değil, seçmenlerin de söz hakkı burada zayıflatılmış oluyordur.

Sayın Meclis Başkanı, daha önceki konuşmalarda İç Tüzük değişikliğiyle ilgili yasama niteliğinin artırılmasını ve komisyonların güçlendirilmesini savunmuştunuz, ifade etmiştiniz ancak bu konuda somut bir düzenleme hâlen Meclisin gündemine getirilmemiştir, gelmemiştir. İç Tüzük reformu artık ertelenmeyen bir husustur. Bir diğer husus da torba yasa pratiğindeki sınırlamalardır, ihtisas komisyonlarının güçlendirilmesidir. Yanıtsız soru önergelerine yaptırım getirilmeli ve Mecliste çoğulcu demokratik bir zemin tesis edilmelidir. Bu yapılmadığı sürece milletvekilinin itibarını da seçmenin sesi de olamayacaksınız.

Tüm bu hususlardaki sorumluluk barış ve demokratik toplum süreci bakımından da geçerlidir. Hikâyelerimiz var, acılarımız var, adaletsizlikler var. Bunları bir isyan gibi, bir sitem gibi ya da bir ağıt gibi yaptığımızda herkes kendi tarafından kendini savunmaya başlar ve bir çözüm üretmemiş oluruz, sadece karşılıklı bir münazaraya döner her şey. Esasında yapmamız gereken tek bir şey var, birbirimizi can kulağıyla dinlemek olacaktır.

Kabul edilen yasa, düzenleme ardından kurulması öngörülen izleme ve irtibat komisyonunun hâlâ oluşturulmamış olması bir eksiklik, sürecin demokratik denetimi açısından önemli bir eksiklik bu. Komisyonun kuruluş takvimi, üye sayısı, çalışma usulleri ve yetkilerinin açıkça açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Bizim açımızdan bu komisyon yalnızca gelişmeleri izleyen ve raporlayan bir teknik organ olmamalıdır. Süreci destekleyebilen, ilgili kurumlara soru yöneltebilen, toplumsal talepleri karar süreçlerine taşıyabilen ve düzenli bir biçimde kamuoyuna hesap verebilen bir Meclis mekanizması oluşturulmalıdır ve elbette bütün siyasi partilerin dengeli temsi edilmesi de çok önemli bir husustur. Yine, baroların, insan hakları örgütlerinin, sivil toplum kuruluşlarının ve kayıp yakınlarının tekrar dinlenilmesi gerekir. Toplantı ve raporların şeffaf biçimde yürütülmesi gerekir.

Sayın Başkan, gerçek barış yalnızca silahların susmasıyla değil, gerçek barış, özgürlüğün, demokrasinin ve toplumsal adaletin yaşamın bütün alanlarında vücut bulmasıyla mümkündür. Meclis bu sürecin seyircisi değildir, olmamalıdır, demokratik güvencelerin oluşturulmasında etkin bir aktör olmalıdır.

Büyük ozan Gülten Akın'ın bir dörtlüğü var, şöyle diyor: "Hangi bir ülkenin / Hangi bir yerinde / Hangi bir ana / Bebeğini ölsüne tutuyorsa / Batmıştır o ülke / Ölüm girmiştir temeline." diyor, haksız da sayılmıyor aslında. Barışı sağlamanın KAMURAN TANHAN (Mardin) - zor olmadığına inanıyoruz. Ülkemizin bütün kaynaklarının hoyratça har vurulup harman savurulduğuna itirazlarımız dün vardı, bugün de olacak, yarın da olacak. Yurttaşların sağlığı için, eğitimi için, yurttaşların refahı için harcanması gereken paraların bu savaştan nemalananların cebine aktığı hepimizi derinden üzüyor. Yıllarca da bunu izledik. Onlardan başka kimseye yararı olmadı bu kavganın, bu çatışmanın. Biz yaşamı savunmalıyız elbette ölümlere inat. Umutla avutmalıyız, barışa adım atmalıyız hem de koşar adım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 45

Sayın Meclis Başkanımız, iyi şeyler hemen olur. Bu bir hadis-i şeriftir de ayrıca. Sürüncemede kalan işlerden ya kötü sonuçlar çıkar ya da hiçbir şey çıkmaz. Dolayısıyla bu işte de hayır vardır ve bir an önce sonuca kavuşturulması gerektiği inancındayız. Çatışma süreçlerinin ardından barış görüşmelerinde elimizi çabuk tutmak da ve çatışma sonrası altın saati kaçırmamak, şiddetin yeniden alevlenilmesini önlemek ve kalıcı huzuru inşa etmek için hayati önem taşımaktadır. Şimdi vakit, açılan bu kapıları sonuna kadar açma ve ilerleme zamanıdır. Silahların susması bir başlangıçtır; kalıcı olan, demokratik toplumun inşasıdır.

Sözlerimi tamamlarken şunları vurgulamak istiyorum tekrar: Meclis bütçesi büyürken denetim yetkisi daralıyorsa, milletvekillerinin soruları yanıtsız kalıyorsa, yasama faaliyetleri torba yasalarla ve sınırlı müzakereyle yürütülüyorsa, seçilmiş iradenin hakları korunmuyorsa sorun sadece demokratik temsilin ve parlamenter denetimin zayıflatılmasındandır. Biz halkın kaynaklarının halkın ihtiyaçları için kullanıldığı, yasamanın yürütmeden bağımsız bir biçimde denetim yapabildiği, seçilmiş iradenin ve temel hakların korunduğu, bütün kimliklerin ve dillerin eşit biçimde temsil edildiği bir Meclis talep ediyoruz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Kamuran Bey, teşekkür ederim.

Ara vereceğiz, sonra Komisyon dışı milletvekillerimizle; Sayın Uğur Poyraz, Tamer Osmanağaoğlu, Mustafa Erdem, Osman Cengiz Çandar, Müzeyyen Şevkin, Burhanettin Kocamaz, Harun Özgür Yıldızlı, Aliye Coşar, Mehmet Zeki İrmez, Sümeyye Boz, Metin Ergun, Hasan Toktaş, İbrahim Arslan, Semra Çağlar Gökalep Vekillerimizle devam edeceğiz.

Birleşime on dakika veriyorum.

Kapanma Saati: 16.33

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 16.51

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

----- 0 -----

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - 5'inci Birleşimin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

Değerli milletvekilleri, görüşmelerimize kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Şimdi söz sırası Sayın Uğur Poyraz'da.

Buyurunuz lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli bürokratlar; hepiniz hoş geldiniz.

Tabii, burada Parlamentonun bütçesi konuşuluyor. Biraz önceki hatipleri de dikkatle dinledim. Hatiplerin konuşmasının son kısmında atıfta bulunduğu, aslında bu "yargılanacaksınız" cümlesinin sahibi benim, merak eden değerli bürokratlar için, misafir bürokratlar için hatırlatmak istedim. Yargılanacaksınız cümlesi benim onların yargılanmasına ilişkin bir arzu ve isteğim değil çünkü hâlihazırda sizlerin de tabi olduğu bizlerin de tabi olduğu meri mevzuatta yani yürürlükteki mevzuatta terör propagandası bir suç, suç ve suçluyu övmek bir suç. Dolayısıyla bunlar meri mevzuatta yer aldığı sürece gerek siyasi açıklamalarında gerek bürokratik açıklamalarında gerekse mevcut Parlamento çalışmalarında bu ve benzeri eylem ve faaliyette bulunanların ileride mevcut mevzuat yürürlükte olduğu sürece ve suç tarihinde o yürürlükte olduğu sürece bunlardan dolayı yargılanmaları muhtemeldir, hukukun ve kanunların gereği de budur. Dolayısıyla hiç kimseyi bir devrisabık yaratarak yarın öbür gün bir iktidar değişiminde yargılanacaklarına ilişkin bir tutumla değil, mevcut hukuk düzeninin emrettiği bir dille söyledim. Bugün terör örgütü propagandasından dolayı DEM PARTİ eski Genel Başkanı Selahattin Demirtaş tutuklu hâlâ, bundan dolayı mahkûmiyet aldı. Dolayısıyla bu, yürürlükteki ve mahkemelerimizin, hâkimlerimizin verdiği kararlar. Siz suça özendirme... Bugün bu özellikle terörsüz Türkiye niyeti halis olabilir ama uygulamaya baktığımızda teröristlere af gibi bir sonuçla ortaya çıktı. Dolayısıyla, biliyorsunuz, bir sürü komik isimli örgütler kuruldu, bu örgütlere de bir ilham kaynağı yani "Biz bir örgüt kurarız, daha sonra terör örgütüne evriliriz, ülkede korku yaratırız, insanları öldürürüz, otuz yıl, kırk yıl sonra da bir iktidar gelir, birkaç partiyle birlikte hareket ederek bize af çıkarırlar." diye de bir umut da oluştu. Bu aslında devletin devamlılığı ve Parlamentonun itibarının neye göre hareket etmesi ve neyi yapmamasına ilişkin bir uyarıydı, bunu sadece Orhan Bey'in açıklamasına ilişkin o beyanı kullanan kişinin ben olduğumu da ifşalamak için, faş etmek için ifade ettim; bu birincisi.

İkincisi, Parlamentonun itibarı hepimiz için çok kıymetli. Sayın Numan Kurtulmuş'un da bu konuda hassasiyet gösterdiğini biliyorum ama bugün Can Atalay tutuklu. Milletvekilleri, sevgili Mustafa Yeneroğlu bundan birkaç yıl öncesinde bir polis şiddetine maruz kaldı, devamla, Milletvekilimiz Selçuk Türkoğlu aynı şekilde. Evet, milletvekillerinin bir dokunulmazlığı var ama bu dokunulmazlık çerçevesinde dillerinde, üsluplarında ya da kamu görevlileriyle olan ilişkilerinde de belli bir çizgiyi ve dikkati göstermeleri gerekiyor, bu ayrı bir tartışma konusudur ama kamu görevlilerinin devlet terbiyesi ve ciddiyetiyle hareket ederek ve sistemden cüret almadan görevlerini yerine getirerek bir duruş sergilemeleri gerekiyor. Sayın Genel Başkanımız Müsavat Dervişoğlu

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 46

bundan iki yıl önce açıkça, kamuya açık bir toplantıda tehdit edildi, açıkça tehdit edildi. Bu konuya ilişkin ne Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı ne de ilgili hiçbir birim resen harekete geçmedi. Bu Sayın Dervişoğlu'yla alakalı değil, biraz önce bahsettiğim örnekler, Can Atalay'la -efendime söyleyeyim- Mustafa Yeneroğlu'yla, Selçuk Türkoğlu'yla alakalı da değil, bu örneklerinin her biri başta hepimizin Meclisteki Başkanı olarak Sayın Numan Kurtulmuş dâhil olmak üzere, tüm milletvekillerinin meselesidir. Bu Parlamentoda kürsüde konuşma yaparken bir milletvekili darbedildi. Biz Parlamentoda insanların akıllarında birbirine tahammül edemeyen karakterler olarak hatırlanıyoruz, bunu kabul etmem mümkün değil. Biz her şeyi tartışabiliriz, her tartışmada bazen sınırı da aşabiliriz ama fiziki güç, bu hiçbirimizin kabul edebileceği bir husus değil. Nitekim, şu an yetişmekte olan yeni nesil için maalesef burada yıllarını akademik kariyerine hasretmiş Sayın Numan Kurtulmuş bir rol model değil, buradaki değerli başkanlar rol model değil, ben de sizler de rol model değiliz; onların rol modelleri mafya babaları, onların rol modelleri internet fenomenleri; onları, bizler yerine onları rol model almalarını herkes tekrar tekrar düşünmek zorunda eğer bu ülke için, bu millet için bir mücadele vereceksek.

Süremi de efektif kullanmak istiyorum. Biraz önce de ifade ettim, milletvekilinin itibarı Parlamentonun itibarıdır; Parlamentonun itibarı milletvekilinin itibarı değildir, bunun altını özellikle çiziyorum, Parlamentonun itibarı milletvekilinin itibarı değildir ama milletvekilinin itibarı Parlamentonun itibarıdır. Burada başta Sayın Başkan dâhil olmak üzere, tüm milletvekillerinin önce kendilerine, devamla da birbirlerine karşı bu dikkat ve özenle yasama faaliyetinde bulunması önemlidir.

Teşekkür ediyorum.

Sağ olun.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Tamer Osmanağaoğlu'nda.

Buyurunuz lütfen.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Meclis Başkanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin değerli bürokratları; hepinizi saygı ve muhabbetle selamlıyorum.

2027 bütçemizin hem milletimiz hem de ülkemiz için hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Gazi Paşa'mız Mustafa Kemal Atatürk'ün Samsun'a gelmesinin ardından 23 Nisan 1920'de Türkiye Büyük Millet Meclisinin toplanmasıyla devam eden Millî Mücadele süreci, millî egemenliğin yegâne adresi hâline gelen Gazi Meclisin azmi ve kararlılığıyla, muvaffakiyetiyle sonuçlanmıştır. O gün ortaya koyulan millî birlik ve beraberlik ruhunun yüz altı yılın ardından cumhuriyeti kuran değerler etrafında Türk milleti adına bugün de aynı kararlılıkta Gazi Meclisimiz tarafından sergilenmesi hepimize cesaret vermekte, hepimize umut olmakta, Türk ve Türkiye Yüzyılı ülküsünü, yürüyüşümüzü sağlam bir zemin üzerinde sürdürmesini sağlamaktadır.

Biliyor ve inanıyorum ki Türk ve Türkiye Yüzyılı'nın mihenk taşı olan terörsüz Türkiye sürecinde Türkiye Büyük Millet Meclisinin yüklendiği ve yükleneceği sorumluluklar millî irademizin yansıması, Türk devletinin verdiği beka mücadelesinin gereği istiklal ve istikbal mücadelemizin de yükümlülüğüdür. Gazi Meclisimiz güçlü devlet geleneğiyle, kurumsal hafızasıyla, gelişmelere karşı refleks geliştirme kabiliyetiyle Türk milletinin menfaatlerini koruma iradesini terörsüz Türkiye idealimize kavuşmak için gün saydığımız bugünlerde de hamdolsun göstermektedir. Değişmeyen ve değişmeyecek hakikat şudur ki Türkiye jeopolitik düğümlerin tam ortasında, bütün yolların kesişme noktasındadır dolayısıyla geçmişten geleceğe Türk devlet aklının yaşatılacağı ve gereğinin yapılacağı yegâne çatı da Türkiye Büyük Millet Meclisidir. Umut ediyorum ki önümüzdeki dönemde de Türkiye Büyük Millet Meclisi Türk milletinin sorunlarının çözüm mekanizması olmaya devam edecektir. Şüphesiz İstiklal Harbi'nin sevk ve idaresiyle birinci kez Gazi ünvanını alan, 15 Temmuz hain darbe girişimine karşı duruşuyla vatan kurtarıcılığı ünvanına layık görülen ve ikinci kez Gazi ünvanını alan Türkiye Büyük Millet Meclisine de elbette bu yakışacaktır liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin ifade ettikleri gibi çünkü biz biliyoruz ki Türkiye Büyük Millet Meclisi Türk milletinin alın teri, göz nuru, cepheden cepheye verdiği kurtuluş mücadelesinin ilelebet yaşayacak iradesinin mümtaz tecelligâhıdır.

Sayın Başkanım, 2017 yılında gerçekleştirilen Anayasa değişikliğiyle birlikte Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilmiş, yönetimde istikrarın ve adaletin öne çıktığı bu sisteme kavuşturulmuştur. Bu durum, seçmen iradesinin Gazi Meclise yansıması oranının yüzde 90'ların üzerine çıktığı da açık bir gerçektir. Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin Türkiye Büyük Millet Meclisinin yetki ve temsil açısından kuvvetlendirdiği, yasama ve yürütmenin fonksiyonlarının aslına döndüğü de ortadadır. Bu açıdan bakıldığında Türkiye Büyük Millet Meclisinde gerçekleştirdiğimiz bütçe görüşmeleri Gazi Meclisimizin bütçe yapma yetkisinin devredildiği iddialarını da ortadan kaldırmaktadır. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle yasamanın yürütme üzerinde denetim görevini ifa anlamını da taşıyan bütçe görüşmelerinin bir kez daha hem milletimiz hem de devletimiz için hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Son olarak, Gazi Meclisimizin yoğun çalışmalarında bizlere destek olan Meclis çalışanlarının mali ve sosyal haklarının farklılıklarının giderilmesi, verimliliği artıracak çalışma şartlarının yeniden düzenlenmesiyle ilgili geçtiğimiz senelerde de gündeme gelen ancak adım atılmayan hususların da değerlendirilmesinin hakkaniyet sağlamak açısından da önemli olduğunu düşünüyorum. Bütçemizin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Hayırlı uğurlu olsun, teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın Mustafa Erdem'de.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 47

Buyurunuz lütfen.

MUSTAFA ERDEM (Antalya) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Meclis Başkanım, değerli milletvekilleri, kıymetli katılımcılar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Yarın cumhuriyetimizin ilanının 103'üncü yıl dönümünü kutluyoruz. Buradan tüm milletimizin Cumhuriyet Bayramı'nı kutluyorum. Cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşlarını saygı, özlem ve minnetle anıyorum.

Değerli arkadaşlar, 29 Ekim 1923 yalnızca bir yönetim biçiminin ilan edildiği tarih değildir. Bu tarih, egemenliğin saraydan alınıp millete verildiği, millet iradesinin devlet yönetiminin temeline yerleştirildiği tarihî bir dönüm noktasıdır. Cumhuriyet milletin kendi geleceğine kendisinin karar vermesidir. Türkiye Büyük Millet Meclisi ise bu iradenin tecelli ettiği millet adına kararlarının alındığı ve iktidarın millet adına denetlendiği yerdir. İşte bu nedenle, Cumhuriyet Bayramı'nın arifesinde sadece Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2027 yılı bütçesini konuşmuyoruz. Aynı zamanda cumhuriyetin temel değerlerine, Meclisin itibarına ve millet iradesinin ne ölçüde hayata geçirildiğine de bakıyoruz. Ancak üzülerken görüyoruz ki bugün milletin Meclisi yürütmeyi denetlemekte giderek daha fazla zorlanmaktadır. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi sonrasında yasamanın etkisi zayıflamış, yürütme ile yasama arasında maalesef denge bozulmuştur. Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle geniş bir yönetim alanı oluşturulurken Meclisin denetim yetkisi daraltılmıştır. Kanun teklifleri yeterince tartışılmadan, toplumsal uzlaşa aranmadan ve çoğu zaman torba yasalarla gündeme getirilmektedir. Oysa Meclis yürütmenin noteri değildir. Sarayda hazırlanan kanun tekliflerinin onay merci de değildir. Millet adına karar veren, denetleyen ve hesap soran organdır. Peki, bugün bu görev ne ölçüde yerine getiriliyor? Takdiri sizlere bırakıyorum.

Değerli arkadaşlar, yasama her yıl yürütme karşısında itibarını kaybetmektedir. Rakamlar ortadadır: Haziran 2023-Ekim 2025 döneminde tüm milletvekillerinin her 100 sorusunun sadece 14'üne zamanında yanıt verilebilmişken Ekim 2025-Temmuz 2026 arasında her 100 sorunun yasal süresinde sadece 6'sı cevaplanmıştır. Dördüncü Yasama Yılında vekillerin sorduğu geçerli 12.344 sorunun sadece 652'si zamanında yanıtlanmıştır. Görüldüğü üzere atanmış bakanlar seçilmiş milletvekillerinin sorularını bile cevaplamamaktadır. Bir milletvekili millet adına soru soruyor, yürütme zamanında cevap vermiyor. Peki, cevap verilmeyen soruların hesabını kim soracak? Denetim görevini yerine getiremeyen bir Meclis milletin güvenini nasıl koruyacak? Yine, muhalefetin araştırma önergeleri reddediliyor, kanun teklifleri reddediliyor. 28'inci Dönemde 21 Ekim 2026'ya kadar Genel Kurulda iktidar oylarıyla reddedilen 228 adet grup önerimizde eğitimden sağlığa, asgari ücretten emekli maaşlarına, geçim sıkıntısına, kademeli emeklilikten vergi yapılandırılmasına, seçme ve seçilme hakkından belediyececilik faaliyetlerine, emekçilerin geçim sorunlarından gençlerin eğitim taleplerine, tarım ve sanayi sorunlarına kadar ülkemizin can yakıcı başlıklarını gündeme taşımışız. "Konuşalım, araştıralım, kanun yapalım, milletin derdine derman olalım." demişiz, reddetmişsiniz. Ya, arkadaşlar, ülke kamu kurumları üzerinden soyulmuş, fon vurgununun maliyeti 114 milyar dolara yaklaşmış. "Konu araştırılsın, Meclis komisyon kursun." diyoruz, reddediliyor. Bu nasıl bir anlayış? Bir olayın araştırılmasını istemek neden iktidarı rahatsız ediyor? Gerçeklerin ortaya çıkmasından niye korkuluyor?

Değerli milletvekilleri, yasama kalitesi de ciddi bir sorun hâline gelmiştir. Birbiriyle ilgisi olmayan düzenlemeler torba kanunlara doldurulmakta, milletvekillerinin yeterince incelemesine ve vatandaşın sonuçları anlamasına fırsat verilmeden yasalar çıkarılmaktadır. Çok kanun çıkarmak, iyi kanun yapmak değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUSTAFA ERDEM (Antalya) - Önemli olan, milletin sorunlarını çözen...

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın Osman Cengiz Çandar'da.

Buyurunuz lütfen.

OSMAN CENGİZ ÇANDAR (Diyarbakır) - Sayın Başkanlar, değerli hazırun; bu 28'inci Dönem Meclisi 1923'ten bu yana getiren yüz yılı aşkın süre içinde temsil gücü en yüksek parlamento sayılabilir. Kayıtlı seçmenlerin yüzde 80'i kullanılan oyların yüzde 95'ini yansıtır. 15 siyasi parti temsil ediliyor, bu, rekor sayı. AK PARTİ'nin ilk kez iktidara geldiği 2002 Kasım seçimlerinden oluşan parlamentonun kayıtlı seçmenlerin yüzde 42'sini temsil ettiğine bakılırsa bu Meclisin ne derece büyük bir temsil gücü olduğu daha da iyi anlaşılır. Nitekim, böyle bir temsil gücü olan parlamentodan 10 Ağustosta 467 oyla çerçeve yasanın, 7595 sayılı Yasa'nın çıkmış olması çok değerlidir, ülkemizin barış ve demokratik toplum istikametinde çok önemli bir adım olmuştur. Malumunuz, Meclisin Sayın Devlet Bahçeli'den sonra -o da ay farkıyla- en yaşlı üyesiyim. Bununla birlikte, ilk kez üç yıldır milletvekilliği yapıyorum yani bu Meclisin çaylaklarından biri sayılırım. Benim gibi 335 milletvekili daha var. Bu Meclisin yenilenme oranı ise yüzde 63'ün üzerinde, oran bakımından dünya parlamentoları arasında 2'nci sırada yer alıyor.

28'inci Dönem Milletvekili olarak bulunduğum üç yıl içinde en sık duyduğum sıfatların başında "yüce Meclis" "Gazi Meclis" ve "millî iradenin tecelligâhı" gibi sıfatlar geliyor. Böyle bir Meclisin mensubu olmak çok gurur verici olmalı diye düşünüyorum insan ama 2023'ten bu yana geçen üç yıl içinde gördüm ki çerçeve yasa istisnası bir yana, her birimiz, aslında birer figüran rolüne tayin edilmiş gibiyiz çünkü iktidar bloku milletvekilleri de dâhil, yasa yapım süreci dışında tutuluyoruz. Hemen her yasa tasarısı bu bütçe dâhil Külliye'de hazırlanıp buraya intikal ediyor ve parmak hesabıyla hızla yasalaştırıp buradan geçiriliyor. Özellikle, muhalefet işlevi, bu Türkiye Büyük Millet Meclisinde tümüyle etkisizleştirilmiştir, hangi sıfatı kullanırsanız kullanın, Meclis yürütmenin, daha doğrudan bir nitelemeyle Külliye'nin noterlik kurumu hâline gelmiştir. Sayın Numan Kurtulmuş Türkiye Büyük Millet Meclisinin yasama yılını açış konuşmasında bakın ne demiş, tutanaktan okuyorum: "Usulsüzlük ve haksız kazanç iddiaları tüm yönleriyle sonuna kadar araştırılmalı, kime kadar gidiyorsa mutlaka hesap sorulmalıdır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Parlamento olarak denetim

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 48

kudretimiz yasa dışı işlemlerin üzerine gidilmesine hizmet edecektir." Sayın Kurtulmuş'un konuşma metnindeki bu cümlelerinin mürekkebi kurumadan "yüzyılın en büyük soygunu" olarak nitelendirilen fon krizi konusunda ısrarla bir Meclis araştırması komisyonu kurulması için verilen öneriler reddedildi. Muhalefet partileri arasında bu konuda uzlaşma ve beraberlik çerçeve yasa üzerinde bile sağlanamamıştı ama olmadı işte. Meclisin temel görevlerinin başında gelen denetim görevi yerine getirilemedi, hemen her konuda aynı manzara geçerli. Sayın Numan Kurtulmuş'un açılış konuşmasındaki sözlerine bir kez daha başvuracağım, şöyle demişti: "İç Tüzük çalışmalarını Parlamentomuzun etkinliğini artıracak bir anlayışla ele almak durumundayız. Milletvekillerimizin bilgi ve tecrübesi mutlaka kanun yapımına daha fazla yansıtılmalıdır. Parlamentoların söz hakkını koruyan, tekliflerini yeterince tartışmaya açan bir İç Tüzük yapılmalıdır." Sayın Başkan, bugün yaptığınız konuşmada nedense bu can alıcı hususa hiç değinmediniz. Türkiye Büyük Millet Meclisi yürütmenin noterliğini yapan bir hâlde tutuldukça korkarım yüce Meclis, Gazi Meclis, millî iradenin tecelligâhı gibi sıfatlar gök kubbede hoş bir seda olmaktan daha ileri gidemeyecektir.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Müzeyyen Şevkin'de.

Buyurun, lütfen.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Çok teşekkür ederim.

Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar, basın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Cumhuriyetimizin 103'üncü yılında başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere, Kurtuluş Savaşı'nda cumhuriyet yoluna taş döşemiş bütün gazilerimizi, bu uğurda can vermiş şehitlerimizi saygı ve rahmetle anıyorum. Yaşasın cumhuriyet diyor, Cumhuriyet Bayramı'mızı kutluyorum.

Değerli milletvekilleri, 2027 yılı bütçesinin ülkemiz ve milletimiz adına olumlu sonuçlar doğurmasını umuyorum. Tabii, vatandaşın derdini önceleyen, ekonomik krizin yıkıcı etkilerini gözetken, emeği ve alın terini koruyan bir yönetim anlayışının artık daha fazla gecikmeden hâkim olmasını ümit ediyorum çünkü insanlar artık nefes alamaz hâle geldi. Emekli, işçi, çiftçi, esnaf, kamu çalışanı, serbest çalışan geçinemiyor, toplumun kahir çoğunluğu temel ihtiyaçlarını dahi karşılayamıyor. Gençler gelecek umudunu taşıyor. 27 trilyon 276 milyar liralık bütçede 3 trilyon 980 milyar lira faiz giderlerine ayrılıyor. Sosyal yardım ve destekler için ayrılan 1 trilyon 340 milyar liranın yaklaşık 3 katı faiz ödemelerine gidiyor. Bir tarafta geçinemeyen milyonlar; diğer tarafta faiz ödemeleri, vergi ayrıcalıkları, garanti ödemeleriyle büyüyen kaynak aktarımları var. Soruyorum: Bu bütçe kimin bütçesidir, halkın mı yoksa ekonomik düzenin yükünü halka yükleyenlerin mi?

Değerli milletvekilleri, 2027 yılı için 19,9 trilyon liralık vergi geliri hedefleniyor, vergi gelirlerinin bütçe gelirleri içindeki payı yaklaşık yüzde 85. Dolaylı vergilerin ve ücretlerden alınan gelir vergisinin ağırlığı, vergi yükünün emekçinin ve dar gelirlinin sırtına yüklendiğini göstermekte, bütçede gelir vergisinin yaklaşık yüzde 93'ünün ücretlilerden karşılanacağını öngörülmesi, bu adaletsizliğin çarpıcı bir göstergesi olarak karşımızda duruyor. Az kazananın az, çok kazananın çok vergi alınması gerekirken vatandaş tüketirken de kazanırken de vergi ödüyor. "Emekliye kaynak yok. Çalışana kaynak yok." deniliyor ama faiz ödemelerine vergi ayrıcalıkları ve garanti ödemelerine kaynak bulunuyor. Abdullah Güler geçen gün, gelir desteği verileceğini açıkladı emeklilere. 18 milyona yaklaşan bir emekli sayısı var arkadaşlar yani "Hayırdır, seçimler mi yaklaştı?" diye sormak isteriz doğrusu çünkü ne zaman seçimler yaklaşırsa ya emeklilere bir ayrıcalık sunulmaya çalışılıyor ya bir petrol bulunuyor ya da bir gaz kaynağı bulunuyor ama ne yazık ki bu vatandaşa yansımıyor. Yirmi beş yıllık AKP iktidarında, emeklisini unutmuş bir AKP iktidarında şimdi emekliye gelir desteği müjdesi veriliyor, zannediyorum seçimler yaklaştı arkadaşlar.

Evet, değerli milletvekilleri, tabii, Meclis çalışanlarını pek çok arkadaşımız gündeme getirdi ama ben de burada gündeme getirmek isterim çünkü Divan Toplantısı'nda da dile getirmiştik, Sayın Başkanımız da o günkü toplantıda "Biz arkadaşlara talimat verdik, çalışmalar yapılıyor, birkaç alternatif var ama idari birtakım hususlar var, kanuni düzenlemeler yapılması gerekiyor." diye ifade etmişti. Bu kanuni düzenleme için yani bizlerin verdiği kanun teklifleri var, bunlar hayata geçirilirse bir an önce personel arkadaşlarımızın, özellikle danışman arkadaşlarımızın özlük hakları ve tabii ki çalışmaları tamamlandıktan sonra alacakları kıdem tazminatlarına ilişkin çalışmalar düzene girer diye düşünüyoruz. 2027 yılı bütçesi için 33,7 milyar lira öngörülüyor; personel giderlerine yüzde 49, sosyal güvenlik prim giderlerine yüzde 57 artış planlanıyor. Tabii, bunlar ne yazık ki karşılığı olmayan şeyler çünkü enflasyon o kadar yüksek ki personelin hakkının tam olarak karşılığı değil.

Yine, baktığımız zaman, merkezî yönetim bütçesinde genel personel giderlerinin artışı yüzde 24,1; TBMM bütçesinde daha yüksek artışın gerekçesi nedir diye bunu da buradan sormak istiyoruz. Bu ödenek artışları çalışanların özlük haklarına yansıyacak mıdır? Bu soruların cevabı açıkça verilmelidir. Özellikle milletvekili danışmanları yıllardır çözülmeyen sorunlarının artık görmezden gelinmesini istemiyor, bir çözüm bekliyorlar. Bu danışmanlar siyasi parti grubu danışmanları ve milletvekili danışmanları, yoğun çalışma temposu içindeler. esnek çalışma koşulları ve iş güvencesi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Şevkin.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Bu sorunlarının çözümünü bekliyorlar.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Şimdi de söz sırası Sayın Burhanettin Kocamaz.

Buyurun lütfen.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 49

BURHANETTİN KOCAMAZ (Mersin) - Teşekkürler.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisimizin 2027 yılı bütçesi üzerine İYİ Parti Grubumuz adına söz aldım, değerli hazırunu saygıyla selamlıyorum.

Bu vesileyle, Cumhuriyetimizin 103'üncü yılını kutluyor, ülkemiz ve milletimiz için hayırlara vesile olmasını temenni ediyor, Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşlarını rahmet ve minnetle anıyorum.

Sayın Başkan, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilirken milletimize neler vad edildiğini hepimiz hatırlıyoruz. Yasama ile yürütmenin birbirinden ayrılacağı, Türkiye Büyük Millet Meclisinin güçleneceği, milletvekillerinin kanun yapma yetkisinin daha da etkin kullanılacağı ve Meclisin denetim görevinin daha bağımsız bir şekilde yerine getirileceği ifade edildi. Yasamanın yürütmeden tam anlamıyla ayrılacağı ve yürütme karşısında tamamen bağımsız bir şekilde hareket edeceği savunulmuştu. Aradan yıllar geçti, söylenenlerin hiç de doğru olmadığı ortaya çıktı. Bırakın iktidar ile muhalefetin ortaklaşa kanun yapmasını, muhalefet milletvekillerinin hazırladığı kanun tekliflerinin ciddiye alınmadığı, önerilerin tamamının reddedildiği bir Meclis tablosuyla karşı karşıyayız.

Sayın Başkan, Meclis, yalnızca sarayda hazırlanan tekliflerin iktidara mensup birkaç milletvekilinin imzasıyla getirilen, iktidarın kararlarını onaylayan bir kurum olmamalıdır. Meclis, milletin bütün kesimlerinin sesinin duyulduğu, farklı görüşlerin tartışıldığı ve ortak aklın ortaya konulduğu bir yer olmalıdır.

Sayın Başkan, bir başka mesele de Meclisin denetim yetkisidir. Yasama ile yürütmenin birbirinden ayrılacağı söylenirken parlamenter sistemde bulunan gensoru mekanizması ortadan kaldırılmıştır. Bakanlar artık, milletvekilleri arasından değil de bürokratlar arasından seçilmekte, Meclise karşı siyasi sorumlulukları da eski sistemdeki gibi işlememektedir. Türkiye Büyük Millet Meclisi nasıl ki kendi Bakanlığına dezenfektan satan Ticaret eski Bakanına hesap sormadıysa aynı şekilde asrın fon vurgununda Sayın Maliye Bakanına hesap sorulamamış, Sayın Bakan Meclise gelme nezaketini dahi göstermemiştir. O hâlde, soruyoruz: Meclisin denetim gücü gerçekten hangi araçlarla ve ne ölçüde güçlendirilmiştir?

Değerli milletvekilleri, terörsüz Türkiye süreci kapsamında oluşturulan komisyon da bu açıdan değerlendirilmelidir. Bu Komisyon hangi yasaya ya da hangi İç Tüzük'e göre kurulmuştur? Ülkemizin geleceğini ilgilendiren böylesine önemli bir konu, komisyonun kuruluş yöntemi, hukuki dayanağı ve yetkileri kamuoyunda çok büyük tartışma konusu olmuştur. Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri tıpkı aman diler gibi bebek katili bölücü başının ayağına İmralı'ya gönderilmiştir. İYİ Parti Genel Başkanı Sayın Müsavat Dervişoğlu da komisyonun hukuki niteliğine ve amacına ilişkin itirazlarını her fırsatta dile getirmiş ancak iktidar ve muhalefet kanadından dinleyen olmamıştır. Böylesine önemli meselelerde Meclisin kurumsal yetkileri, çalışma usulleri ve sorumlulukları açık olmalıdır. Millî meselelerde uzlaşma elbette önemlidir ancak uzlaşma şeffaflıktan ve hukuki güvencelerden bağımsız düşünülmemelidir.

Meclisin gücü yalnızca milletvekillerinin yetkileriyle ölçülmez. Bu çatının altında görev yapan çalışanların hakları da aynı derecede önemlidir. Milletvekili danışmanları, grup danışmanları ve büro personeli gece gündüz, hafta sonu demeden görev yapmaktadır. Buna rağmen iş güvencesi, iş sonu tazminatı, fazla mesai, ücret ve sosyal haklar konusunda sorunlar yaşanmaktadır. Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesi hazırlanırken yalnızca bina, araç, hizmet ve diğer harcama kalemleri değil burada görev yapan personelin alın teri de dikkate alınmalıdır. Çalışanların özlük hakları iyileştirilmeli, statüler arasındaki adaletsizlikler giderilmeli ve görev sonrasında yaşanan mağduriyetlere çözüm üretilmelidir.

Sayın Başkan, bizim talebimiz açıktır; güçlü bir Meclis, güçlü bir demokrasi demektir. Güçlü bir Meclis, yürütmeyi etkili biçimde denetleyen, muhalefetin sesini duyan, ortak kanun yapımına imkân sağlayan ve çalışanların hakkını koruyan bir Meclistir diyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın Aliye Coşar'da.

Buyurunuz lütfen.

ALİYE COŞAR (Antalya) - 2027 bütçesini görüşmekteyiz. Yirmi dört yıllık AKP iktidarında bütçedeki rakamlar değişiyor, bakanlar değişiyor ama tek bir şey değişmiyor; açlık sınırı altında yaşayan milyonlar ve her yıl düşen alım gücü değişmiyor. Bütçe halka umut vadedeceğine yokluk, yoksulluk vadediyor. Halkın vergileriyle toplanan bütçe halkın yaşamına olumlu olarak dokunmuyor, sadece mali yükü halkın omuzlarına bırakılıyor. Toplanacak her yüz liralık verginin yaklaşık 20 lirasına yakını faiz ödemesine gidecek. Yine, karşımızda bütçesi faize çalışan bir sistem var. Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesinin görüşmesini yaptığımız bugün de ise yasamanın süreç içinde nasıl yok sayıldığını tekrar hatırlamalıyız.

Kuvvetler ayrılığı ilkesi ne yazık ki Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle fiilen ortadan kalkmıştır, Türkiye Büyük Millet Meclisinin tarihî görevi ve misyonunu ve anayasal görev ve sorumluluklarını kullanamaz noktaya getirmiştir. Anayasa Mahkemesinin Can Atalay kararı hâlâ uygulanmıyor. Hatay halkının iradesiyle seçilen Can Atalay bu Meclisin sizler, bizler kadar seçilmiş bir üyesidir. Siyasallaşan yargı kararlarıyla hukuk devleti ilkesinden uzaklaşıyoruz. Butlan kararı, seçilmiş belediye başkanlarımızın ve gazetecilerin tutuklanması, belediyelere ve TV kanallarına kayyımlar bunun en somut örneğidir. Hukukun olmadığı yerde adaletli bütçe de olmaz.

Meclisin bütçesiyle birlikte faaliyetlerine değinmek istiyorum. Araştırma komisyonu kurulmasından iktidar korkmamalıdır. Tüm muhalefet partilerinin çağrılarına rağmen asrın vurgunu Fon krizine dair Mecliste araştırma komisyonu kuramadınız. Yine, kurulan komisyonlarımızın raporlarında muhalefetin fikir ve görüşleri komisyon önerisi olarak yer almalıdır, bir uzlaşma şarttır. Devam

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 50

eden komisyonlar ya da raporlarını yeni vermiş olanlar varken getirilen kanun teklifleriyle karşılaşıyoruz. Şimdiye kadar kurulan araştırma komisyonunun raporlarından hangi bakanlık yararlanmıştır? İktidar Meclis komisyonlarından çıkan önerileri dikkate alıp kaç düzenleme getirmiştir? Samimi olalım, ya araştırma komisyonu kurdurtmayın ya da kurulan komisyonların gerçekten verimli olmasını sağlayın. Kanun tekliflerini hazırlayan bakanlıklar, siyasi parti gruplarını ve Türkiye Büyük Millet Meclisini onay sürecindeki bir bürokratik adım olarak görüyor.

22/10/2026 tarihi itibarıyla 51.043 soru önergesi verilmiş, bunların 14.043'ü cevaplanmamış, soru önergelerinin yüzde 27'sine cevap verilmemiş, yürütmenin yasamaya verdiği değer de budur. Muhalefet partilerinin kanun tekliflerinin hiçbirini kabul edilmemiştir; öte yandan, yasamanın tüm görevi Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle yapılmaya çalışılıyor. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi, milletvekillerini ve Meclisi işlevsiz hâle getirmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisinin yürütme üzerindeki denetimi kaldırılıyor. Torba kanunlar AKP döneminde alışkanlık hâline geldi. İlgili komisyonlarda tartışılmayan, görüşülmeyen torba kanunlarla Meclis işlevsiz bırakılıyor. Meclisten geçen torba kanunlar diğer kanunlardan daha fazladır. Torba kanun, kanun yapma tekniğinden uzak, hukuk devleti ilkesine aykırı bir durumdur. İhtisas komisyonlarını işlevsiz bırakan bu uygulamalar yasama faaliyetlerine de zarar veriyor. Anayasa'ya aykırı olduğu için iptal edilen düzenlemeler küçük değişikliklerle tekrar önümüze getiriliyor. Çalışma arkadaşlarımız, danışmanlarımız sözleşmeli çalışmakta, farklı sınıflandırmaya tabiler, eşit işe eşit ücret uygulanmıyor, iş sonu tazminatı ve işsizlik maaşı alma hakkı hâlâ yok.

Millet iradesini temsilen aldığımız görevi en iyi şekilde yapmak için yasamanın, Türkiye Büyük Millet Meclisinin saygınlığını artırmak hepimizin görevidir, tarihî sorumluluğudur çünkü egemenlik, kayıtsız şartsız milletindir.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum Sayın Coşar.

Şimdi de söz sırası Sayın Mehmet Zeki İrmez'e aittir.

Buyurunuz lütfen.

MEHMET ZEKİ İRMEZ (Şırnak) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Tüm katılımcıları saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Elbet bir diğer selamı da aramızda olması gerekirken hapsedilen, seçilmiş Hatay Milletvekili ve siyasi tutsak olan Can Atalay'a göndermek istiyorum. Burada yapılması gereken çok açık aslında; Anayasa Mahkemesi kararı yürürlüğe konmalı ve Meclis Başkanı Sayın Kurtulmuş bu süreci bizzat yönetmelidir, demokrasinin gereği de budur.

Değerli arkadaşlar, benden önce söz alan birçok milletvekili arkadaşım ülkedeki mevcut yönetim anlayışının bütçenin yönetimi ve kullanımıyla doğrudan paralellik gösterdiğini açıkça ifade etti. Sıkça vurgulandığı üzere, Meclis itibarının her geçen gün nasıl zedelendiğine, yasamanın denetim yetkisinin nasıl işlevsizleştirildiğine, Meclisin tarihsel misyonundan kopararak alelade bir yapıya dönüştürülmek istendiğine hep birlikte şahitlik ediyoruz. Bu duruma hep birlikte de karşı çıkmalı ve itiraz etmeliyiz de.

Burada bir iki hususu da elbette ki dile getirmekte fayda var. İlki, danışmanlarımızın emeğinin ve özlük haklarının bizzat bu Meclis tarafından tırpalanması ve hiçe sayılmasıdır. Bizler şu an Türkiye'nin en önemli kurumundayız ve ortada bir trajedi var. Meclis kendi emekçisinin hakkını gasbetmemeli, görmezden gelmemeli ve yok saymamalıdır. Her bütçe döneminde verilen "Düzelteceğiz." sözleri maalesef havada kalıyor, danışman arkadaşlarımızın özlük hakları, kıdem ve iş sonu tazminatları yok sayılıyor. Meclisin kendi çatısı altında güvencesizliği kural hâline getirdiği bir yerde sermayenin işçi hakkı gasbına nasıl karşı duracaksınız, haktan hukuktan nasıl söz edeceksiniz? Sayın Kurtulmuş geçen sene sorunun çözüleceğini belirtmişti, ifade etmişti bu salonda. Aradan bir sene geçti ama yürütülen ne bir çalışma var ne de çözüme dair bir adım görüyoruz. Bu haksızlığa derhâl son verilmelidir, danışmanların iş güvencesi ve temel sosyal hakları güvence altına alınmalı, iş sonu tazminat hakkı tesis edilmelidir.

Değerli arkadaşlar, bir diğer hayati meselemiz de Sayıştayın içine düşürüldüğü durumdur. Kamu kurumlarını ve iştiraklerini Meclis adına denetlemekle görevli olan Sayıştay, yıllar içinde yetkilerinden arındırılmış, kurumsal olarak niteliksizleştirilmiştir. Sayıştayın hazırladığı raporlar artık denetim yapmaktan ziyade usulsüzlüklerin üzerini örtme ve hedef şaşırtma belgesi hâline gelmiştir. Birçok hatip arkadaşımız da dile getirdi; Sayıştayın genel bütçeli idarelere ilişkin tespit ettiği bulgu sayısına ilişkin 2020 yılında 641 iken bu sayı 2024'te 170'e, 2025 yılı raporlarında ise çarpıcı bir şekilde 113'e kadar gerilemiştir. Şimdi, Sayın Sayıştay Başkanıma sormak istiyorum: Yani ülkedeki yolsuzluk veya usulsüzlükler mi azaldı? Ortalık sütlüman mı? Gerçekten bize cevaplaması gereken iki önemli soru.

Ben aynı zamanda Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu üyesiyim de. Önümüze yüzlerce iştirake ilişkin Sayıştay raporu geliyor, sayfalarca evrak inceliyoruz, tek bir raporda dahi "kamu zararı" ifadesi maalesef geçmiyor. Üstelik bazı kurumlar her sene zarar etmesine rağmen, halkın vergisi sermayeye akıtılmasına rağmen bu ifade kullanılmıyor. Raporlar öylesine steril, öylesine suya sabuna dokunmayan bir dille yazılıyor ki siz de görseniz elbette ki şaşırırsınız. Örneğin, ortada açıkça usulsüz bir harcama, mevzuata aykırılık var ancak bu usulsüzlüğün kamuya kaç liraya mal olduğu hesaplanmıyor, maalesef tutar gizleniyor. Bu işleyişe bir an önce elbette son verilmesi gerekiyor. Denetimlerin ve raporların yurttaşın bir kuruluşunun bile boşa harcanıp harcanmadığını ortaya koyacak nitelikte hazırlanması da gerekiyor.

Sonuç olarak, Meclis önce kendi emekçisinin hakkını teslim etmeli, Sayıştayı da etkin bir denetim mekanizması hâline getirmelidir diyerek teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 51

Şimdi de söz sırası Sayın Sümeyye Boz'a aittir.

Buyurunuz lütfen.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Teşekkürler.

Sayın Başkanlar, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar ve basın emekçileriyle birlikte burada hazır bulunan bütün bütünü, yapıyı selamlayarak başlamak istiyorum.

Barış ve demokratik toplum sürecinde Meclis çerçeve yasayı kabul ederek önemli bir siyasi sorumluluk üstlendi. Şimdi de bu sorumluluğun gereği sürecin güvenlik bürokrasisinin değerlendirmelerine bırakılmasına izin vermemek, alınan kararları, atılan ve atılmayan adımları halk adına denetlemektir gerekli olan. Meclis yasayı kabul etti, evet ancak yasanın uygulamaya geçmesinde belirleyici olan değerlendirme güvenlik kurumlarına bırakıldı. Bu durum, halkın temsilcilerinin sürecin gidişatını ne derecede, ne ölçüde etkileyebileceği sorusunu, bununla birlikte halkın temsilcilerinin halkın barış talebine ne kadar katkı sağlayabileceğinin de tartışma konusu olmaya açmış durumda. Barış ve demokratik toplum süreci toplumun bilgisi ve demokratik siyasetin iradesiyle ilerleyebilir çünkü. Sürecin takvimi, kararların gerekçeleri ve gecikmeler Meclise açıklanmalıdır. Halk, kendi hayatını ve geleceğini ilgilendiren kararların nasıl alındığını bilme hakkına sahiptir. Sürecin siyasi sorumluluğu ve demokratik denetim Meclis zemininde güçlendirilmelidir. Bu nedenle de izleme komisyonu sadece kendisine sunulan bilgileri kayda geçiren bir yapı olarak kurulmamalı; yürütmeden bilgi ve belge alabilen, yetkilileri dinleyebilen, sürecin aksayan yönlerini Meclisin ve toplumun önüne getirebilen bir komisyon olmalıdır. Kadın örgütlerinin, baroların, insan hakları kuruluşlarının, kayıp yakınlarının ve süreçten doğrudan etkilenen kesimlerin sözünü duymayan bir mekanizma eksik kalacaktır.

Sayın Başkan, Meclisin sorumluluğu demokratik siyasetin alanını genişletmeyi de içeriyor takdir edersiniz ki. Seçilmiş iradeye müdahalelerin sürdüğü, kayyım politikasının devam ettiği, Kürtçenin kamusal kullanımının engellendiği bir ülkede barış ve demokratik toplum süreci ancak hak ve özgürlükleri güvenceye alan adımlarla güçlendirilebilir. Bu nedenle de çerçeve yasanın uygulama koşullarına ilişkin güvenlik bürokrasisinin belirleyici konumuna karşı Meclisin denetim hakkını nasıl koruyacağını merak ediyorum. İzleme komisyonu ne zaman kurulacak ve yürütmeden hesap sorabilmesi için hangi imkânlar sağlanacak, aktarmanızı bekliyoruz.

Değerli milletvekilleri, bir diğer konu Kamu Denetçiliği Kurumu. Eğer bir ülkede kamu gücünün nasıl kullanıldığını öğrenmek istiyorsanız o kamu gücünün karşısında hakkını arayan kişilerin yaşadıklarına bakmak gerekiyor. Bu nedenle, KDK'nin bütçesini görüşürken de Kurumun yurttaş karşısındaki sorumluluğunu konuşmak zorundayız. Cezaevlerinden KDK'ye gelen başvurularda bakalım mesela; mahpusların sağlık hizmetine erişimi, hastaneye sevkleri, ailelerinden uzaklarda tutulmaları ve haberleşme hakları konusunda benzer sorunlar tekrar tekrar kurumun önüne geliyor. Aynı zamanda cezaevi yönetimi ve politikaları da devam eden sürece dair de endişeleri ve soruları ortaya çıkarıyor. KDK başvuruları tek tek sonuçlandırmanın ötesinde tekrar eden sorunların nedenlerini ortaya çıkarmak için ne yaptı mesela? İdarenin cevabı dışında mahpuslarla görüşüldü mü? Yerde inceleme yapıldı mı? Tespit ettiğiniz sorunların giderilmesi için Adalet Bakanının sorumluluğu Meclis önüne getirildi mi? Kadınların, engellilerin kamu hizmetlerine erişemediği; çocukların eğitim hakkı önündeki engellerin sürdüğü durumlarda tek bir başvuruyu çözmek yeterli değildir. KDK'nin tavsiyesine uymayan ve "Ben bu tavsiyeleri yerine getirmeyeceğim." diyen kurumlar ve idare açıklama yapmakla yetinirken hakkı ihlal edilen kişi yeniden beklemek ve başka yollara başvurmak zorunda kalıyorsa denetim yükü yurttaşla yüklemiş demektir. Kurum uygulanmayan kararları ve bunların sonuçlarını Meclise taşımaları, idarelerin sorumluluğu kamuoyundan gizlenmemelidir.

Sayın Başkan, Meclisin barış ve demokratik toplum sürecindeki sorumluluğu da Kamu Denetçiliği Kurumunun hak arayan yurttaş karşısındaki görevi de aynı ilkeye dayanır: Kamu gücünü kullananlar halka hesap vermelidir ilkesi. Meclis, barış ve demokratik toplum sürecinin iradesini güvenlik bürokrasisine bırakmamalı, Kamu Denetçiliği Kurumu da hakkını arayan idarenin insafına terk etmemelidir. Halkın iradesinin ve haklarının güvenceye alınmadığı yerde denetimsizlik kamu gücünü korur ve...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın Metin Ergun'da.

Buyurunuz lütfen.

METİN ERGUN (Muğla) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2027 yılı bütçesini değerlendirmek üzere İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle yüce heyetinizi saygılarımla selamlıyorum.

Muhterem milletvekilleri, dünyanın bütün demokratik ülkelerinin meclisleri gibi Türkiye Büyük Millet Meclisi de ülkemiz için hürriyetçi demokrasinin kalbidir. Hak ve özgürlüklerin korunmasının, hukukun güvence altına alınmasının ve millet iradesinin tecelli etmesinin teminatıdır. Meclis, millet iradesinin üstünlüğünü temsil eden en önemli müessese olarak kendi itibarını, yetkilerini ve anayasal haklarını korumalıdır. Türkiye Büyük Millet Meclisinin işlevsizleştirilmesine, karar alma süreçlerinin dışına itilmesine asla müsaade edilmemelidir. Meclis, muhalefet partileri ve hür basın; yürütmenin önünde engel değil, demokrasinin sağlıklı işlemlerini sağlayan temel dayanaklar olarak görülmelidir. Yürütmenin Meclis denetiminden ve muhalefetin eleştirilerinden rahatsızlık duyarak bunları antidemokratik yöntemlerle bastırmaya çalışması hâlinde hürriyetçi demokrasiyi yaşatmak mümkün değildir. Bu anlamda bağımsızlık savaşı vermiş ve devlet kurmuş bu Meclisin itibarını ve işlevini zedeleyen otoriter ve keyfi uygulamalara izin verilmemelidir.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 52

Meclisin tarihî sorumluluğu hürriyetçi demokrasiyi bütün kurum ve kurallarıyla yaşatmak, millet iradesini hiçbir gücün gölgesinde bırakmamaktır. Ne yazık ki bugün bu ilkelerden gittikçe uzaklaşmaya başlanılmıştır. Çünkü 2018 yılında uygulanmaya başlanan partili Cumhurbaşkanlığı sistemiyle Meclisin yürütmeyi denetleme yetkisi fiilen etkisizleştirilmiş, Meclis siyasi iktidarın önceliklerini aşamaz hâle gelmiştir. Meclis siyasetin gündemini belirleyen değil; otoriter, sultancı rejimlerdeki parlamentolar gibi onay makamına dönüşen bir izlenim vermeye başlamıştır. Yaklaşık yüz elli yıllık Parlamento tarihimiz açısından hazin olan bu tablo konjonktürel siyasi çıkarlar doğrultusunda kimileri için uygun görülebilir, uygun olabilir ancak bu sistem, Türk demokrasisine telafisi güç zararlar vermiş ve vermeye devam etmektedir.

Muhterem milletvekilleri, bu genel değerlendirmeden sonra, 2027 yılı Meclis bütçesiyle ilgili hususları, rakamsal boyutunu dile getirmek. İstiyorum. 33 milyar 788 milyon liralık bütçe ayrılması öngörülmüş. Bu, 2027 yılı başlangıç ödeneğine göre yüzde 24,1 artış demektir ancak burada belirtmeliyiz ki bütçenin büyüklüğü kadar harcamaların öncelikleri de açıklanmalıdır. İYİ Parti olarak, bütçe artışlarının hangi ihtiyaçlardan kaynaklandığının, hangi hizmetleri kapsadığının ve kamu kaynaklarının ne ölçüde verimli kullanılacağına ortaya konulmasını istiyoruz. Meclis bütçesinin her kaleminde şeffaflık, hesap verebilirlik ve tasarruf esas alınması gerekir. Bütçeyi değerlendirirken yalnızca rakamlara değil, Meclisin yasama ve denetim görevlerini ne ölçüde yerine getirdiğine de bakmalıyız. Öncelikle milletvekillerinin yazılı soru önergelerinin -birçok arkadaşımızın ifade ettiği üzere- zamanında ve eksiksiz cevaplandırılması, komisyonların çalışma takvimlerinin öngörülebilir hâle getirilmesi gerektiğini belirtmeliyiz. Yasama süreçlerinde oldubitti anlayışından uzak durulmalı, Meclis araştırması komisyonlarının tespit ve önerileri takip edilerek sonuçları kamuoyuyla şeffaf biçimde paylaşılmalıdır. İhtisas komisyonlarının uzmanlık kapasitesi güçlendirilmeli; Meclis danışmanlarının özlük haklarına ilişkin iyileştirmeler ve güvenceler ivedilikle ele alınmalıdır... çünkü bizim

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

METİN ERGUN (Muğla) - ...çünkü bizim anlayışımıza göre güçlü Meclis yalnızca bütçesi büyüyen değil, yasama görevini etkin biçimde yerine getiren Meclistir.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın Hasan Toktaş'ta.

Buyurunuz lütfen.

HASAN TOKTAŞ (Bursa) - Sayın Başkan, Sayın Meclis Başkanımız, sayın milletvekilleri ve kıymetli bürokratlar; öncelikle ve bilhassa cumhuriyetimizin 100'üncü yılını kutluyor, bu vesileyle Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve mücadele arkadaşlarını rahmet ve minnetle anıyorum.

Evet, Meclisimizin 2027 bütçesini görüşüyoruz. 2027 bütçesi 33 milyar 787 milyon lira olarak öngörülmekte. Burada ben sizi böyle rakamlara, bilançolara ve harcama kalemlerine boğma niyetinde değilim. Burası koskoca Gazi Meclisimiz. Binlerce çalışanı, her gün on binlerce insanımızı ağırlayan devasa bir yapı, bir o kadar da şanlı bir Meclis.

Kıymetli Başkanım, siz de bu şanlı Meclisin 30'uncu başkanı olarak Gazi Paşa'nın koltuğunda oturuyorsunuz. Bu koca Meclisin, bu devasa yapının, bu her gün on binlerce insanımızı ağırlayan, bütün protokol ve tüm kalemleriyle bir yıl içerisinde yani üç yüz altmış beş gündeki tüm harcamaları 33 milyar. Geçtiğimiz günlerde bunun tam 30 katını kamu gözetiminde maalesef birileri soydu ve cebine indirdi. Bu konuda Türkiye Büyük Millet Meclisi bütün milletvekilleri olarak biz, siz Sayın Başkan olarak acaba yeterince görevimizi yapıyor muyuz? Yani bu vicdani sorumluluğu, bu vatandaşımızın yaklaşık 20 milyar dolardan fazla sadece fonlarda çalınan -ki borsada kaybedilen parayla beraber 100 milyar dolar olduğu söylenen- bu parayla ilgili biz görevlerimizi yapabiliyor muyuz? Mesela, biz Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak işte Kartalkaya yangınıyla ilgili, lliç maden faciasıyla ilgili ya da okul katliamlarıyla ilgili müşterek komisyonlar kurabilir iken acaba neden milletimizi soyan bu hırsızlara karşı, kamu gözetiminde ve denetiminde yapılmış olan -bilhassa bu cümleleri, bu kelimeleri bilerek ifade ediyorum kamu gözetiminde diye- buna karşı biz Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak bir komisyon dahi kuramamanın acaba vicdani sorumluluğunu taşıyor muyuz? Ben aslında taşıdığınızı inanıyorum Sayın Başkanım ama engel olan nedir, bunu da açıkçası merak ediyorum. Bu konuyu sadece bir siyaset ya da siyaset malzemesi olarak düşünmediğimi ifade etmek istiyorum. Çünkü hırsızın partisi, soyulanın partisi olmaz; soyulan vatandaş. Bugün sitelere gittim, emin olun, koca koca esnaf vatandaşlar, ay sonunda personel maaşını nasıl ödeyeceğini, fonda kaybettiği parası yüzünden çeklerini nasıl karşılayacağını düşünüyor. Ama biz burada, maalesef, denetleme görevi olan Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak görevimizi yeterince yapabiliyor muyuz, bu soruyu kendimize tekrar tekrar sormamız gerektiği kanaatindeyim.

Bilhassa birçok milletvekili arkadaşımızın da bahsettiği gibi, Meclis personelimizle alakalı olmak üzere, yani şurada önümüze çay koyanın başka, temizlik yapanın başka, önümüze yemek koyanın, başka, danışmanların başka maaş ve özlük haklarına sahip olduğu rezil bir personel rejimiyle Türkiye Büyük Millet Meclisinin de muhatap olması ayıbının da hepimize yeteceği kanaatindeyim. Bunun da bir an evvel düzeltilmesi gerekliliğine inanıyor, ben Meclis bütçemizin hayırlara vesile olması temennisiyle heyeti saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası son söz sahibi Semra Çağlar Gökalp'ta.

Buyurun lütfen.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 53

SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP (Bitlis) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün Meclis bütçesini görüşüyoruz ancak bu bütçenin demokratik değerini halkın diline, emeğine ve yaşamına ne kadar güvence sağladığı belirler. Bugün Meclisin kendi uygulamalarına bu sorumlulukla bakmak istiyorum.

Sayın Meclis Başkanı, barış ve demokratik toplum sürecinde Meclisin sorumluluk üstlenmesini önemsiyoruz. En başından beri bunu ifade ettik. Kürt meselesinin demokratik çözümü için bu çatının müzakerenin, eşitliğin ve ortak yaşam iradesinin merkezi olması gerektiğini savunuyoruz ancak burada temel bir çelişki var: Barışın konuşulduğu Meclis çatısı altında Kürtçe susturuluyor. Barışın dili yalnızca Türkçe olamaz. Barış her halkın ana dilinde güzeldir. Asıl anlamını, hiçbir dilin susturulmadığı bir ülkede bulur. Kürt halkından ortak bir geleceğe inanmasını bekleyip onun dilini ortak hayatın dışında bırakırsanız, temsilcilerini dinleyip anadilini tutanaktan çıkarırsanız, barışı tartışırken bu taleplerin Kürtçe söylenmesini engellerseniz toplumsal barışa ve ortak yaşama olan güven zedelenir. Kürtçenin kamusal statüsünü soran önergelerimiz kişisel görüş gerekçesiyle iade ediliyor. Kürtçe sözlerimiz tutanaklarda bilinmeyen dil veya "x" olarak yer buluyor. Oysa tutanak burada söylenenin kaydıdır, söylenen Kürtçe ise kayda geçmesi gereken de Kürtçedir. Bir dili kayıttan çıkarmak, o dili konuşan milyonların temsilini eksiltmektir. Dahası, Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonunda dahi Kürtçeyi engellediniz, barış anneleri acılarını ana dillerinde anlatmak istedi, buna izin vermediniz. Bir annenin evladına duyduğu özlemi, yaşadığı kaybı, barış umudunu hangi dilde anlatacağına siz karar verdiniz. Barış için kurulan komisyonda bile Kürtçeye yer açılmıyorsa ortak gelecekte Kürtçeye nasıl bir yer öngörüyorsunuz? "Kürtçenin tutanaklara adıyla ve aslıyla geçirilmesi, tercüme hizmeti sunulması ve önergeler üzerindeki sansürün kaldırılması için ne zaman adım atacaksınız?" diye buradan sormak istiyorum.

Sayın Başkan, Meclis çocukların ve kadınların, hele ki kendi bünyesinde çalışıyorsa güvenliğini sağlamakla da yükümlüdür. Mesleki Eğitim Merkezi yani MESEM kapsamında Meclis lokantasında staj yapan çocuklar cinsel taciz ve istismara maruz bırakıldı. Meslek öğrenmek için geldikleri yer Meclisti ama yine de güvende değillerdi. MESEM'i tartışırken çocukların ucuz ve korunmasız iş gücüne dönüştürülmesine hep itiraz ettik, bu gerçekliğe sizler de hep kulaklarınızı kapattınız. Ucuz iş gücü hâline getirdiğiniz çocukları Mecliste dahi koruyamadınız. Meclis çalışanı Saliha Akkaş'ın boşanma aşamasındaki eşi tarafından öldürülmesini de unutmadık. Kadın çalışanların şiddet karşısında güvenle başvurabilecekleri, etkili destek alabilecekleri mekanizmalar yaşamsaldır. Çocukların ve kadınların korunması için bağımsız başvuru, erken müdahale ve destek mekanizmalarını hangi takvimle kuracak, bunlara ne kadar kaynak ayıracaksınız? Kanunların yapıldığı Mecliste çocuklar korunamıyor, kadınlar güvende yaşayamıyorsa ülkenin geri kalanında yaşananları varın siz düşünün diyoruz.

Sayın Başkan, birçok milletvekili de gündem yaptı ben de yinelemek istiyorum çünkü tekrarın zararı yok. Meclis kendi çalışanlarının emeğinin karşılığını ve haklarını güvence altına almakla da yükümlüdür. Yasama ve denetim faaliyetlerinin yükünü taşıyan danışmanlar yıllarca mesai sınırı olmaksızın emek veriyor ancak bu emek iş güvencesinden ve iş sonu tazminatından yoksun bırakılıyor, güncellenmeyen ücret göstergeleriyle değersizleştiriliyor. Her bütçede tekrarlanan sözler artık somut düzenlemelere dönüşmeli, danışmanların sorunları çözülmelidir. Bu adalet talebi mutfaktan çay ocaklarına kadar Meclisin bütün emekçileri için geçerlidir. Mutfakta, temizlikte ve çay ocaklarında çalışan emekçiler de personel eksikliği, ağır iş yükü ve statü eşitsizlikleriyle karşı karşıya. Aşçıların mesleki statüsü ve çalışanların kıyafet yardımı talebi karşılanmalıdır. Bu bütçede, danışmanların ve diğer tüm emekçilerin sorunlarını çözmek ve "eşit işe eşit ücret" sağlamak için hangi somut adımları atacaksınız? Meclis hak, hukuk, adalet, emek ve eşitlik bakımından ülkenin aynasıdır. Bu aynadaki karanlık tabloyu değiştirmek sizin sorumluluğunuzdur. Ana dili dışarıda bırakılan Kürt anneler, yaşam hakkı korunamayan kadınlar, emeği sömürülen ve istismara maruz bırakılan çocuklar, alın terinin karşılığını alamayan bütün emekçiler ekmek, barış ve adalet için bu Meclisten söz değil haklarını güvenceye alacak, çözüm üretecek adımlar bekliyoruz, Bu bütçede değilse ne zaman?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, soru sormak isteyen milletvekillerimiz lütfen sisteme giriş yapsınlar, öncelik sırasına göre sayın milletvekillerine söz vereceğiz.

İlk olarak Komisyon üyelerimize söz vereceğim.

Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Benim Sayın Meclis Başkanına sorum: Kaç tane başmüşavir, müşavir ve idari uzman var, kadrosu var? Bu normal bir kanundan gelen var daha doğrusu normal kadromuz var bir de kanunlarla yaratılanlar var. Bunları bir öğrenme imkânımız var mı?

Personel giderlerinde bu yıl Meclisin yüksek bir artışı var. Bu ücret farklılıkları, ücretteki problemleri çözmeye yönelik bir gayretin etkisi olarak mı konuldu onu öğrenmek istiyorum.

Üçüncü sorum, bu norm kadro çalışmaları öteden beri burada sürüyor. Norm kadroyu hayata geçirecek misiniz?

Son soru olarak da bu fonlara ilişkin bir araştırma komisyonu kurulması meselesi. Siz kendiniz de ifade ettiniz "Ucu nereye dokunursa dokunsun oraya kadar gidilmelidir." dediniz ama Meclis Başkanı olarak sizin bir gayret göstermeniz lazım. Biz muhalefet milletvekili olarak gayret gösteriyoruz ama bu konuda Hükûmeti ikna edemedik. Kriz yayılıyor, bu vurgun bütün reel sektörü etkileyecek, bunun altında hepimiz kalırız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 54

ERHAN USTA (Samsun) - Dolayısıyla, yarın bir gün evvah, niye bu konuda bir gayret göstermedim demek zorunda kalmamak için millet adına bu komisyonun kurulması gerekir. Bu konuda sizden gayret bekliyoruz. Bakalım bu gayreti gösterecek misiniz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Hane halkı ve işletmelere yapılan transferler kalemi 2027 bütçesinde 3 milyar 192 milyon görünüyor. 2026 Haziran itibarıyla da geçmişte 762 milyon 220 bin TL harcanmış mahiyeti nedir? Konuşmamda da söylemiştim, 2025 yılında gayri menkul sermaye üretim giderinde 3 milyar 20 milyon TL görünüyor, haziran sonu itibarıyla 660 bin TL olmuş 2027'de 305 milyona düşüyor. Bu iki durumun mahiyeti nedir?

Bir de son soru: Gayri menkul büyük onarım gideri 1 milyar 480 milyon TL 2027 bütçesinde. Bununla ilgili olarak hangi gayri menkul veya gayri menkuller tadilata alınacak? Bu konuyla ilgili bilgi rica ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Güneş...

İSMAIL GÜNEŞ (Uşak) - Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkanım, tabii, hepimiz hayvanları seviyoruz ve kulislerde de kediler var ama hem alerji açısından hem hijyen açısından, bulaşıcı hastalıkları açısından tabii ki bu bazı milletvekilleri ve gelen misafirler için bu tehdit oluşturabilir. Eğer burada hayvan beslemek normalse isteyen herkes istediği hayvanı burada getirip besleyebilir mi?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Sayın Türkeş Taş.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Sayın Başkan, ben de şunu sormak istiyorum: Cumhurbaşkanının danışmanı Sayın Mehmet Uçum seçim tarihiyle ilgili bir açıklama yaptı "16 Nisan 2028'de Türkiye'de seçim olacak." dedi. Bu Meclisin vermesi gereken bir karar değil mi? Bunun gibi bu yönetim sisteminde Meclis adına Külliyyeden açıklamalar yapıyor yani Meclis adına dediğim Meclisin vermesi gereken kararlar adına açıklamalar yapıyor. Bununla ilgili herhangi bir girişimde bulunuyor musunuz ya da siz uygun görüyor musunuz bu açıklamaları onu merak ediyorum. Ayrıca, seçim tarihiyle ilgili milletvekillerinin haberi olmadan bir karar alındı mı? Onu da sizden duymak istiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Erdem...

ORHAN ERDEM (Konya) - Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Değerli Başkanım, biz, grup olarak, çok az söz alarak çalışmalarını daha sağlıklı bitirmek istiyoruz.

Ben, öncelikle, Gazze Filistin konusundaki yürüttüğünüz Meclis adına çalışma ve konuşmalarınızdan dolayı teşekkür ediyorum.

Yine, Terörsüz Türkiye çok önemli, bu konuda da yürütülen çalışma, Komisyon ve sonrası için de tebrik ediyorum, gerçekten millet açısından da çok değerli bir çalışma oldu.

En son, danışmanlara dönük talepler geçen yıl bizler de yaptık, bir çalışma başlatmıştınız, bu sonuca ulaşacak mı? Bunu öğrenmek istiyorum. Bu arkadaşların da haklı taleplerinin yerine getirilmesini arzu ediyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, bizler de aynı şekilde danışman arkadaşlarımızın özlük hakları, sosyal hakları konusundaki talebimizi tekrar ediyoruz, bu konu uzun zamandır çözülmemiş olan bir konu, bu konuyla ilgili bir önergemiz de var, onu da sunduk. Bu konunun çözüme kavuşması, çalışma barışı adına ve performans adına önemli bir konudur, bu konuda Meclis Başkanından adım atılmasını bekliyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Kurt...

RESUL KURT (Adıyaman) - Sayın Başkanım, başta Adıyaman olmak üzere, deprem bölgemizde bugüne kadar yaptığımız çalışmalara verdiğiniz destekten dolayı müteşekkirimiz.

Ben de daha önce hem muhalefet hem bizim tarafta konuşulan danışmanların özlük haklarıyla ilgili konuyu gündeme getirmek istiyorum. Danışmanlarımızın hem İş Hukuku'ndan... Siz de çalışma hayatının içerisindeyiz yani başta özlük haklarının iyileştirilmesi, örneğin, bir kıdem tazminatı hakkı yok, bir ihbar hakkı yok, bununla ilgili yasal düzenlemelerin yapılması noktasında siz de bu işin profesörsünüz, çalışma hayatının en yetkin hocalarından birisiniz, desteklerinizi bekliyoruz, danışman arkadaşlarımızla ilgili çok faydalı olacaktır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, mesele gayet iyi anlaşıldı değerli arkadaşlar.

Sayın Altınsoy...

HÜSEYİN ALTINSOY (Aksaray) - Aynı minvaldeydi Başkanım, o zaman ben tekrara girmeyim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yok, buyurun tekrarlayın, olsun. Sizin danışmanız "Niye konuşmadın?" diyecek.

HÜSEYİN ALTINSOY (Aksaray) - Sayın Başkanım, Meclis çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 55

Mecliste gecesini gündüzüne katarak fedakârca çalışan arkadaşlarımız var, danışmanlarımız var, bunların özlük haklarının iyileştirilmesi ve kıdem tazminatı verilmesi hususunda bir çalışma yapılmakta mıdır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Kaya...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan 28'inci Dönemde işleme alınan 48 bin 969 yazılı sorudan yalnızca 6.524'ü süresinde yanıtlanmış, 12 bin 834 soru hâlâ yanıt beklemektedir. Süresinde yanıt vermeyen bakanlıklar için Başkanlık hangi adımı atmıştır? İade edilen 422 önerenin partilere göre dağılımı ve gerekçeleri nelerdir? Kürtçenin statüsünü ve tutanaklara neden "bilinmeyen dil" diye yazıldığını soran önerge hangi ifadesi nedeniyle kişisel görüş sayılarak iade edilmiştir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet değerli milletvekilleri, Türkçe dışındaki bütün diller "bilinmeyen" veya "nokta" olarak geçiyor, sadece Kürtçe değil, İngilizce de konuşsanız "Türkçe dışında bir dil" diye tutanaklara geçer, Fransızca da konuşsanız "Türkçe dışında bir dil" diye geçer, bu konuyu da açıklık getirmiş olalım.

Sayın Kısacık...

SADULLAH KISACIK (Adana) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Mecliste çalışan arkadaşlarla görüştüğümüz zaman Başkanım genel bir...

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Yanlış biliyorsunuz Sayın Başkan, orada ya "Arapça" ya "İngilizce" diyor, "bilinmeyen dil" demiyor, tutanaklara bakabilirsiniz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bütün dillerle alakalı "Türkçe dışında bir dil" der.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - O zaman tutanakları sizinle paylaşacağım Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Peki, paylaşabilirsiniz.

Teşekkür ediyorum.

Sayın Kısacık, buyurun.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Mecliste çalışan arkadaşlar arasında özellikle bu 4/A ile 4/D arasında böyle çalışma barışını bozucu bir düzenleme olduğu görülüyor yani düzenleme demeyeyim de 4/D'li arkadaşlar ile 4/A'lı arkadaşlar aynı işleri yapıyor, aynı yerde çalışıyor. Mesela, örneğin, yemekhanede çalışıyor, garson arkadaşlar aynı işi yapıyor; biri daha farklı maaş alıyor, biri daha yüksek maaş alıyor ve aynı zamanda da biri mesai alırken biri almıyormuş vesaire gibi böyle özlük hakları arasında farklılıklar var. Bu, aslında temel anlamda her yerde bir sorun, bizim 657'nin de bir sorunu yani devlet kurumlarının çoğunda var maalesef, yaşıyoruz. Onun çalışma barışını bozduğunu ve arkadaşların motivasyonunu düşürdüğünü görüyorum yani bunu bir eşitlesek iyi olur. Bununla ilgili bize çok talep geliyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Gergerlioğlu...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Sayın Kurtulmuş, bu milletin Meclisindeki milletvekillerine yönelik totaliter yönetici Aliyev'in saygısız tavrına neden sessiz kalıyorsunuz? Ben, Sayın Fatih Erbakan ve 31 milletvekili hakkında verilen "istenmeyen kişi" kararına neden Meclis Başkanlığının sesi çıkmıyor? Sayın Selçuk Özdağ ve Sayın Sema Silkin Ün bu konuda Genel Kurulda size baskı yaptı, yine sustunuz. İktidarın sessizliğini zaten eleştiriyorum ancak siz Meclis Başkanısınız, AK PARTİ Genel Başkan Yardımcısı değilsiniz; sizin göreviniz, bu Meclisin itibarını, milletvekillerinin haklarını ve millet iradesini korumaktır. Meclis, yürütmenin bir parçası değildir.

Ayrıca, Adalet Bakanı Akın Gürlek Bakan olduktan sonra bana ve diğer milletvekillerinin hiçbirine cevap vermiyor. Böyle bir şey olabilir mi? Bu Bakanlığa en fazla soru soran milletvekillerinden biri olarak söylüyorum: Akın Gürlek Bakan olduktan sonra bu cüreti nereden buluyor? Bir Bakan, milletvekillerini ve dolayısıyla milletin denetim hakkını yok sayarken Meclis Başkanı olarak neden sesiniz çıkmıyor?

Sayın Başkan, siz, iktidarın değil Türkiye Büyük Millet Meclisinin Başkanısınız; milletvekillerinin hakkını, Meclisin itibarını ve milletin iradesini korumak sizin görevinizdir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın İrmez, buyurun.

MEHMET ZEKİ İRMEZ (Şırnak) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Kurtulmuş'a sormak istiyorum: Danışman ücretleri 2011'den bu yana memur maaşına göre yüzde 38 erimiştir. Geçen yıl bu kürsüden iş sonu tazminatı için Genel Sekreterliğe talimat verdiğinizizi açıklamıştınız, hazırlanan düzenleme hangi aşamadır ve Meclise ne zaman gelecektir? 2027'de yüzde 49 artırılan personel giderlerinden danışman ücretlerinin iyileştirilmesine ne kadar pay ayrılmıştır?

Sayın Sayıştay Başkanına: 2025 yılında 21/b kapsamında gerçekleştirilen yaklaşık 869,6 milyar TL tutarındaki alımların denetim sonuçları nelerdir? Kaç bulgu tespit edilmiş ve bunların sonuçları ne olmuştur? Aktif kamu-özel iş birliği sözleşmelerinin

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 56

kalan ömrü boyunca kamu bütçesine getireceği toplam yükü ve garanti ödemelerinin sonuçlarını bir arada gösteren bir değerlendirme mevcut mudur, TBMM'ye ne zaman sunulacaktır?

Teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Boz...

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Meclis lokantasında staj yapan çocuklara yönelik istismar davasının ardından 2025-2026 eğitim yılında 190 öğrenci yeniden Meclise yerleştirilmiştir. Bu çocuklar için yazılı bir koruma politikası var mıdır? İç denetim biriminin aynı yıl staj ve yemek hizmetleri süreçlerinde yaptığı denetimlerde neler tespit edilmiştir? Stajyerler ve kadın çalışanlar için bağımsız bir başvuru birimine 2027 bütçesinde kaynak ayrılmış mıdır? Ayrıca, gizlilik gerekçesiyle kamuoyuna açıklanamayan harcamalarda denetimin kapsamı ve sonuçları TBMM tarafından hangi düzeyde izlenebilmektedir? Özellikle, Sayıştay raporlarına gönderme yaparak bunu söylüyorum, cevap alabilirsek sevinirim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkürler.

Sayın Gökalp...

SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP (Bitlis) - Teşekkürler Sayın Başkan.

2027 performans programında engellilerin erişilebilirliğinin sağlanması faaliyeti için 2027'de 3 milyon lira öngörülmüş, 2028 ve 2029 içinse yalnızca biner liralık sembolik ödenek bırakılmıştır. Meclis binalarında ve tesislerinde engelli milletvekilleri, çalışanlar ve ziyaretçiler için erişilebilirlik ihtiyacını belirleyen bir tespit çalışması yapılmış mıdır? 2026 yılında ayrılan 3 milyon liranın ne kadarı hangi işlerde harcanmıştır? 2028 ve 2029 için yalnızca biner lira öngörülmesi Meclisteki erişilebilirlik çalışmalarının 2027'de tamamlanacağı anlamına mı gelmektedir?

Bir diğer sorum ise: Meclisin 341 milyon liralık temsil ve tanıtma ödeneği 2026'nın ilk altı ayında aşılmıştır, 2027'de ise bu kalem 558 milyon liraya çıkarılmaktadır. Hilton Bomonti'de düzenlenen Parlamentolararası Birlik Genel Kurulu ile Dolmabahçe'deki NATO Parlamenter Zirvesi'nin Meclis bütçesine toplam maliyeti nedir?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ya, şunu söyleyeceğim: Şimdi, bu danışmanlarla ilgili ücret meselesi, onların durumunun düzeltilmesi meselesi... Ben görüyorum ki şu anda Plan ve Bütçe Komisyonundaki bütün partiler "Bu konu düzeltilsin." diyor.

Arkadaşlar, eğer bu konuda, bu taleplerinizde samimiysek -bu bir idari karar falan değil, burada Meclis Başkanımızın yapacağı bir şey de yok- bunun için bir kanun çıkarılması gerekiyor. Yapılacak işler de çok belli. Dolayısıyla, ilk torbaya koyalım veya hemen bir kanun teklifi hazırlayalım, hep beraber yapalım. Muhalefet partileri olarak söylüyoruz, şimdi ben görüyorum ki hem Milliyetçi Hareket Partisi hem de Adalet ve Kalkınma Partisi de aynı şeyi söylüyor. Eğer bunda samimiysek, popülizm adına yapmıyorsak hemen yapabiliriz bunu. Sayın Başkanın burada yapacağı... Hani bu Divan kararıyla olmuş olsa Başkandan bir şey istenebilir ama bu Parlamentonun yapacağı bir şey ve biz Plan ve Bütçe Komisyonuyuz; buyurun, yapalım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyoruz.

Böylece bugünkü milletvekilleri olarak -önergeler hariç- işi bitirdik. Şimdi Sayın Başkana sorulan sorulara ve gün içerisinde yapılan değerlendirmelere cevap hakkını kullanması için otuz dakika süre vereceğim.

Buyurun Başkanım.

TBMM BAŞKANI NUMAN KURTULMUŞ - Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Öncelikle ben de yarın kutlayacağımız 29 Ekim dolayısıyla buradaki milletvekili arkadaşlarımızın ve bütün milletimizin Cumhuriyet Bayramı'nı tebrik ediyorum. 29 Ekim sadece senede bir gün hatırlayacağımız bir mesele değil; millî egemenliğe, cumhuriyetin temel ilkelerine, değerlerine, bu milletin tarihî müstesabatına sahip çıkmamızı da bize hatırlatan bir gündür. Ülkemizin bağımsızlığı için şehit olan şehitlerimize ve gazilerimize Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyorum. Başta cumhuriyetimizin kurucusu, bizim Meclisimizin de ilk Başkanı olan Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere şimdiye kadar bu Mecliste görev yapan bütün herkesi de saygıyla anıyorum.

Değerli arkadaşlar, çok soru soruldu, her birine tabii ki tek tek cevap vermek imkânsız, süre bakımından imkânsız. Bunların hepsine arkadaşlarımız süresi içerisinde cevap vereceklerdir.

Öncelikle Erhan Bey'in bıraktığı yerden devam edeyim. Geçtiğimiz senelerde de Plan ve Bütçe Komisyonunda danışman arkadaşlarımızla ilgili konu gündeme geldiğinde biz o zaman da arkadaşlarımıza yani idari personelimize, Genel Sekreterliğimize bu konuyla ilgili hazırlıkları söylemiştik. Bir hazırlık yapıldı ama burada şunu ben de çok samimiyetle, akşamın bu saatinde samimiyetle söyleyeyim: Hiç kimse bir diğer partinin pozisyonunu kollamaksızın burada samimi olarak iktidar ve muhalefet birlikte bir adım atarsa bizim Meclis Başkanlığı olarak sizlere önerebileceğimiz taslak, bu konuyla ilgili yasa taslağı bu şekildedir. Bunlar geliştirilebilir, üzerinde konuşulabilir. Eğer müştereken bir karar alacaksanız parti grupları olarak ben yarın sabah bunun hemen başlatılması için adım atılmasını isterim.

ERHAN USTA (Samsun) - Biz hazırız Başkanım.

TBMM BAŞKANI NUMAN KURTULMUŞ - Oy veririm diyemem çünkü biliyorsunuz Meclis Başkanının oyu yok ama en azından burada böyle bir çalışmanın yapıldığını ifade etmek isterim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 57

Bir diğer konu -çok sık dile getirildi- soru önergelerine verilen, daha doğrusu verilmeyen cevaplar meselesi. Benim Meclis Başkanı olarak yürütmadaki herhangi bir arkadaşımızın yerine geçerek cevap yazma imkânım yok ama şunu yapıyorum Meclis adına: Milletvekillerinin soru önergelerinin vaktinde ve yeterli bir müktesebatla cevaplandırılması bakımından göreve geldiğimden bu yana -6 kez- bütün bakanlıklara bu soruların vaktinde cevaplandırılması için yazımızı yazıyoruz. Bana gelen yani Meclis Başkanlığına gelen soru önergelerinin reddedilme oranı ise bizim bu 28'inci Dönemde yüzde 0,82'ye düşmüştür yani hemen hemen gelen 100 tane soru önergesinden 1 tanesi bile asla bize takılmadan Bakanlıklara gönderiliyor, bunu da söylemek isterim.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Adalet Bakanı hiç cevaplamıyor Sayın Başkan.

TBMM BAŞKANI NUMAN KURTULMUŞ - Ben genel olarak konuşuyorum, benim vazifem bunu genel olarak ilgili arkadaşlarımıza, yürütmeye aktarmaktır.

Şimdi müsaade ederseniz burada çok detaylı şeyler var. Öncelikle şunu söyleyeyim: Türkiye Büyük Millet Meclisinin itibarıyla ilgili konuda biraz kendinizi de hafife almayın, kendinizi de küçük görmeyin, Türkiye Büyük Millet Meclisini de öyle değersiz bir yermiş gibi görmeyin. Ben Allah'ın lütfettiği her alanda, her uluslararası platformda sizleri ve Türkiye Büyük Millet Meclisini, bu aziz milleti temsil etmek için önüme çıkan her fırsatta şunu görüyorum: Bu benden kaynaklanan bir şey değil, milletimiz gerçekten takdire layık olduğu için, Türkiye Büyük Millet Meclisi saygıya layık olduğu için katıldığımız bütün uluslararası toplantılarda neresi olursa olsun ister İslam İşbirliği Teşkilatı ister NATO Meclis Başkanları ister Avrupa Parlamento Başkanları toplantısı olsun, Türkiye Büyük Millet Meclisinin fevkalade yüksek bir saygıyla karşılandığını görüyorum ve bundan da çok büyük bir memnuniyet duyuyorum; bu, hepimizin ortak başarısıdır. Aynı şekilde, uluslararası asamblelerde, temaslarda bulunan arkadaşlarımızın da bu temaları sırasında Türkiye'ye ve Türkiye Büyük Millet Meclisine gösterilen saygıya birinci derecede şahit olduklarını görüyorum; bundan da memnuniyet duyuyoruz.

Değerli arkadaşlar, tabii ki eleştirilecek hususlar yok mu? Var ama eleştirilecek hususları, Türkiye Büyük Millet Meclisinin toplam itibarını zedeleyecek şekilde de gündeme getirmemek lazım. Daha evvel de konuşmuştuk. Türkiye'de her zaman -ben çocukluğumdan beri hatırlıyorum- bir odak vardır "Aman, bir şey olsun da Türkiye Büyük Millet Meclisinin itibarını zayıflatalım." diye. Türkiye Büyük Millet Meclisinde içilen çorbadan tutun, yenilen pilavdan tutun Türkiye Büyük Millet Meclisinin önündeki var sayalım ki bir çöpe kadar her şeyi büyüterek Meclisi itibarsızlaştırmak isterler. Bunun arkasındaki temel neden A partisine ya da B partisine karşı bir tutum değil, Türkiye'de sivil siyasete karşı geliştirilmiş sinsi bir tutumdur; bu tuzağa da düşmememiz lazım. Eleştirimizi yapacağız, sonuna kadar mücadele edeceğiz, iktidar ve muhalefet tabii ki farklı fikirlerde olacağız ama Meclisin itibarının zedelenmemesi için de fevkalade ciddi bir gayret içerisinde olacağız.

İlk bölümde ifade etmeye çalıştım. Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışmaları bakımından, müzakereci demokrasi bakımından, demokratik standartları yüksek bir Meclis uygulaması bakımından Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu fevkalade büyük bir değer üretmiştir. Ben sadece ortaya çıkarılan raporu kastetmiyorum ama o Komisyonda, 21 toplantıda, uzun toplantılarda... Şimdi sadece bir toplantı olarak görmeyin. O her bir toplantının oluşumunun arkasında nice perde arkası diplomasi var, nice partiler arasında yakın temas var, arkadaşların birbirlerini ikna etme çabaları var ama sonuçta herkese ayrı ayrı çok teşekkür ediyorum. Büyük bir iyi niyetle o toplantıya katılan arkadaşlarımızın hepsi, hem milletvekillerimiz hem davet ettiğimiz Türkiye'nin farklı kesimlerini temsil eden insanlar, çevreler büyük bir çabayla, gayretle katkıda bulundular. Yani, efendim, Mecliste herhangi bir konuda oturup anlaşamaz, konuşamaz zannedilen Türkiye Büyük Millet Meclisi, istisnasız hemen hepimizin kabul edeceği gibi, cumhuriyetimizin ilk yüzyılının en büyük sorunu olan terör meselesini çözebilmek için fevkalade samimi bir çalışma ortamını başarıyla ortaya koymuştur. Ardından, raporun kabul edilmesiyle birlikte -yine burada söz alan arkadaşlarımızın fikirlerine ben de katılıyorum, raporun her kelimesini, her cümlesini arkadaşlarımızla yaptığımız uzun tartışmalarla benimsemiş, özümsemiş birisi olarak söylüyorum- rapor bir bütündür ve bir yol haritasıdır. Bu, terörün çözülmesiyle ilgili 6'ncı bölümde yer alan konular olduğu gibi, Türkiye'nin demokratik standartlarının yükseltilmesiyle ilgili yine ittifakla kabul ettiğimiz 7'nci bölümdeki konular da Türkiye siyasetinin birebir kontrolündedir. Yani hem Komisyon Başkanı olarak hem Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı olarak ve Komisyona katkı sunmuş olan bütün siyasi partiler olarak, hiç şüphesiz 7'nci bölümdeki demokratikleşme adımlarının da gerçekleştirilmesi için üzerimize düşen her türlü sorumluluğu yerine getireceğiz. Yurt dışında yaptığımız temaslarda da inanın ki, gerçekten samimi olarak bu konuyla ilgili fikir beyan edenlerin, özellikle raporun 7'nci bölümüyle ilgili sorular sorduğunu, buradaki adımların atılıp atılmayacağıyla ilgili kaygılarını belirttiğinde de şunu söylüyorum: Bu kadar farklı 15-16 siyasi parti bu konuda bir araya gelmiş ve müştereken bir rapor hazırlamış ve bu raporla birlikte de bir karar almış, tabii ki, siyaset aldığı bu kararın arkasında duracak ve bunun takibini yapacaktır. Rapordan sonra Türkiye Büyük Millet Meclisinde 467 kişinin oyuyla, milletvekilimizin oyuyla kabul edilen yasa ise sadece bir rakamdan ibaret değildir. Türkiye toplumunun bütün kesimlerinin, hemen hemen bütün kesimlerinin "Evet." dediği bir durumdur. İtiraz eden partilerimiz oldu. İtiraz eden partilerimizin de itirazlarını saygıyla karşılıyoruz hatta onların itirazlarının da Türk demokrasisine büyük bir katkı sunduğu kanaatindeyim. Dolayısıyla ben şöyle görüyorum meseleyi: Rapor, bir kapının aralanmasıydı. Bu yasanın kabul edilmesi, hele hele Türkiye'deki Parlamento tarihinde görülmüş en büyük ittifakla kabul edilmiş olması ise kapının sonuna kadar açılmasıdır. Bu kapı barışa, dostluğa, kardeşliğe, birliğe, beraberliğe, bütün Türkiye'nin güçlü ve büyük Türkiye istikametinde yürüyüşüne ve Allah'ın izniyle de bölgede inşallah terörsüz bir bölgeye, istikrarlı bir bölgeye, bütün bölge halklarının; Türk'ünün, Kürdü'nün, Arap'ının, Acem'inin, Sünni'sinin, Şii'sinin, Müslüman'ının, gayrimüsliminin, hepsinin huzur içerisinde yaşadığı bir bölgeye açılan, sonuna kadar açılan bir kapıdır. Bu bir fırsattır, bu bir imkândır. Çok açık söylüyorum: Kim basit siyasi hesaplarla

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 58

bu imkânı heba ederse millete karşı ve bütün bölge halklarına karşı sorumlu olur. Bundan sonra bu atılan adımların semeresini Allah'ın izniyle alacağız. İlk bölümde ifade ettim; bu, Irak'ı da Suriye'yi de etkileyecek ve inşallah çok güçlü bir şekilde bu süreçten yüzümüzün aklıyla çıkacağız. Şunu söylemek isterim: Tabii, bu süreçte farklı fikirleri olanlar olacak, kusura bakmayın, terör örgütünün şu anda da bir şekilde sözcülüğünü yapan liderlerinin ne söylediğinin bizim için hiçbir kıymeti yoktur. Bizim için kıymetli olan, değerli olan bu süreci başından itibaren dikkatle yürüten Türkiye Büyük Millet Meclisindeki siyasi partilerdir, siyasi partilerin ortaya koymuş olduğu görüşlerdir ve siyasi partilerin ittifakla oluşturduğu yol haritasıdır. Bu yol haritasında da zaman zaman halkımızda şöyle tereddütler olur: "Efendim, ya silah bırakmazlarsa?" Böyle bir durum yok. Değerli arkadaşlar, her kelimesi üzerinde titizlikle çalışılarak, cümle demiyorum, her kelimesi titizlikle hazırlanarak bir yasa ortaya konuldu ve yasanın içine de 3 tane önemli sigorta konuldu yani silahsızlanmanın temin edilmesi için gerekli olan 3 tane sigorta konuldu. Bunlardan biri Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısının Başkanlığında kurulacak olan ve çalışmalarına başlamış olan Kuruldur. Bu Kurulun içerisinde devletin bakanları, güvenlik birimlerimizin yöneticileri var ve bunlar sürekli olarak bundan sonraki süreçte de süreci zaman zaman dosya bazında da inceleyerek sürecin ilerlemesine katkıda bulunacaktır. İkinci sigorta, örgütün silahlarını bütünüyle bıraktığı ve kendisini feshettiğinin ülkemizin güvenlik birimleri tarafından tespit ve tescili, bunun da en üst güvenlik kurumumuz olan Millî Güvenlik Kurulu kararıyla kararlaştırılması, ilan edilmesi. Üçüncü sigorta da bazı arkadaşlarımızın haklı olarak söyledikleri İzleme Komisyonu. Türkiye Büyük Millet Meclisi içerisinde oluşturulacak, önümüzdeki günlerde çok kısa bir süre içerisinde oluşturulacak bu Komisyon da siyasi olarak sürecin takibini, sürecin kontrolünü, başlangıçta ifade ettiğim gibi, gerektiğinde de ilgili yasaların teklifiyle ilgili çalışmaların yapılması ve hatta yürütmeye ortaya çıkacak konuları da yakinen takip ederek onlarla da eşgüdüm içerisinde gerekli önerilerin yapılması. Dolayısıyla yasa bizatihi süreci hem kontrol altına alınmakta hem garantileriyle birlikte 467 kişinin oyuyla kabul edilmiştir. İnşallah bunu ciddi bir şekilde gerçekleştireceğiz.

Oyunbozanlık yapan kurduğu oyunun altında kalır. Çok açık söylüyorum. Buradan bir siyasi hesap peşinde koşan kurduğu hesabın altında kalır. Bu, bütün milletimizin, 86 milyonunun tamamının yıllardır özlemle beklediği bir şeydir. Değerli arkadaşlar, bir şey söylüyoruz başından itibaren, daha evvel de -vaktinizi almak istemiyorum- bu konudaki Türkiye'nin bütün geçmiş müktesebatını bilen birisi olarak konuşuyorum, ayrıca dünyadaki bütün çatışma çözümleri konusunda iyi kötü onları da yakinen bilen birisi olarak söylüyorum, geldiğimiz nokta başka ülkelerin sekiz-on yılda geldiği noktaya eşdeğerdir. Türkiye'de daha evvel de bu konuyla ilgili adımlar atılmaya çalışılmış ama maalesef hem ülkenin şartları hem de -yine bir arkadaşımız çok açık bir şekilde ifade etti- bu meselenin Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde benimsenememiş olması dolayısıyla maalesef buna benzer teşebbüsler akamete uğramıştır. Şimdi, çok şükür, siyaset üzerine düşen sorumluluğu yerine getirdi, bundan sonra da getirmeye hiç şüphesiz devam edecek. Burada söylediğimiz bir şey var, bu bir kapı, açıldı, bu kapı açıldı ve bundan sonra Allah'ın izniyle kazanan milletimiz olacak, kazanan bu bölgenin halkları olacak, kaybedenler ise terör ve savaş baronları olacak.

Ben sadece bir örnek vereyim: Geçtiğimiz sene aşağı yukarı 44-45 milletvekili arkadaşımızla beraber gittiğimiz Gabar'daki petrol çıkarma törenini hatırlıyorum. Önceden bir tek sivil vatandaşın gidemediği Gabar Dağı'na şimdi bütün sivil vatandaşlarımız böyle güle oynaya, şenlik havası içerisinde gidiyorlar ve orada bir şekilde Türkiye günde 85 bin varil petrol çıkartıyor. Dolayısıyla bu muazzam bir gelişmedir. Terör baronları, savaş baronları kaybedecek, milletimiz kazanacaktır Allah'ın izniyle.

Bu süreçte önemli bir gelişme de şudur: Biz, bunu sadece bir siyasi başlık olsun diye söylemiyoruz. İlk sefer bu konuda devlet akli ile millet vicdanı bir araya gelmiştir. Örnek, çok örnek verebilirim, birkaç hafta evvel Konya'da yaptığımız üniversitedeki açılış töreninden sonra, STK toplantılarından sonra ben Gabar örneğini verince genç bir arkadaşımız geldi -benzetmek gibi olmasın- sağ ayağı protez, dedi ki: "Başkan, çok teşekkür ediyoruz, ben Gabar'da terörle mücadelede ayağını kaybetmiş olan bir gaziyim, EYP'ye bastım ve ayağım gitti ama vatana feda olsun." Bu memlekette asla artık insanlar ölmesin, bu memlekette artık gençlerin ölmemesi, anaların ağlamaması için biz bu sürecin başarıyla tamamlanmasına büyük destek veriyoruz. Kamu vicdanı dediğimiz, millet vicdanı dediğimiz şey budur.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Her gün trafik kazasında asker ölüyor.

TBMM BAŞKANI NUMAN KURTULMUŞ - Ben sizi dinledim, bir dakika...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Her gün trafik kazasında asker ölüyor.

TBMM BAŞKANI NUMAN KURTULMUŞ - Ben dinledim, kusura bakmayın, sabahtan beri dinliyorum, haddinizi bilin!

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - "Haddinizi bilin."e geldiysek...

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) - Haddimizi biliyoruz...

TBMM BAŞKANI NUMAN KURTULMUŞ - Böyle bir şey olmaz, bir şey olmaz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türkeş... Değerli milletvekilleri...

TBMM BAŞKANI NUMAN KURTULMUŞ - Arkadaşlar, ben bir tek arkadaşımızın konuşmasına müdahale etmedim, rica ediyorum, siz de müdahale etmeyin.

ERHAN USTA (Samsun) - Ama niye "Haddinizi bilin." diyorsunuz?

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - "Haddinizi bilin." doğru bir laf yani! Allah Allah!

TBMM BAŞKANI NUMAN KURTULMUŞ - Siz de müdahale etmeyin. Tamam, onu geri alıyorum, siz de sözlerinize dikkat edin, o manada söyledim.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Allah Allah!

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 59

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri...

TBMM BAŞKANI NUMAN KURTULMUŞ - Sözlerinize dikkat edin.

ERHAN USTA (Samsun) - Bir hakaret yok.

TBMM BAŞKANI NUMAN KURTULMUŞ - Eyvallah kardeşim, tamam da niye sözümü kesiyorsun?

ERHAN USTA (Samsun) - Olabilir.

TBMM BAŞKANI NUMAN KURTULMUŞ - Ya, böyle bir şey yok, ben sizi dinliyorum, ben sizi dinliyorum.

ERHAN USTA (Samsun) - Tamam, biz de sizi dinledik.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri... Sayın Başkan...

TBMM BAŞKANI NUMAN KURTULMUŞ - Kemaliedeple dinledim, kemaliedeple dinlenilmek isterim.

ERHAN USTA (Samsun) - Kemaliedeple dinliyoruz...

TBMM BAŞKANI NUMAN KURTULMUŞ - Eyvallah.

Dolayısıyla, bu anlamda ortaya çıkan süreç bütün milletimizin iftihar olacaktır, bütün bölgenin iftihar olacaktır. Tekraren söylüyorum: Hiç kimse bu sürecin arkasında başka niyetler aramasın, hiç kimse bunun üzerinden siyasi hesaplar peşinde olmasın. İnşallah, milletimiz bu süreçten de yüz akıyla çıkacak. Cumhuriyetimizin 1'inci yüzyılımızın en önemli sorunu olarak ortaya çıkan sorun artık tamamıyla Türkiye'nin gündeminden kalkacak ve Türkiye'de huzurun, barışın, kardeşliğin, dayanışmanın hep birlikte sonuçlarını elde edeceğiz. Artık savaşın ekonomisini değil, barışın ekonomisini konuşacağız. Bölgemiz fiilen bu gelişmelerin sonucu olarak büyük bir istikrar içerisinde, fevkalade ciddi bir ekonomik kalkınmanın içerisinde olacaktır diye ümit ediyorum.

Son olarak şunu söyleyeceğim: Aslında bu projenin, bu millî projenin bir önemli özelliği de bir asır evvel, bakın, cumhuriyetin 2'nci asrından bahsediyoruz, bir asır evvel ortaya konulan Birinci Sykes-Picot'un sonuçlarını ortadan kaldırmaktır. Yani bu bölgeyi halklar arasında ayrılık, etnik farklılıklar koyarak, mezhebî ve hatta dinî farklılıklar koyarak bu bölgeyi hallaç pamuğu gibi atan emperyalist güçlere verilecek en büyük cevaptır. Bu bölgenin bütün unsurlarıyla hep birlikte biz, biriz, beraberiz. Değerli arkadaşlar, bunu böylece hissetmek mecburiyetindeyiz yani sadece dille konuşmak değil, bunu kalben de hissetmek ve bütün bölge halklarının müşterek bir şekilde hareket etmesini temin etmemiz lazım. Sadece küçük bir örnek olarak söylüyorum: Dün, pazartesi günü Batman'daki programımız çerçevesinde Batman'daki Ezidi arkadaşlarımız, oradaki Ezidi yurttaşlarımız da geldiler, onları dinledik; daha evvel de Parlamentoda ağırlamıştık. İsveç'e gittiğimizde orada hem Ezidi vatandaşlarımızla hem de Süryani vatandaşlarımızla ayrı ayrı toplantılarda bir araya gelmiştik. Bu bölgenin halklarının tamamının sorunu bizim sorunumuzdur. Bunların hepsinin sorunlarını çözme iradesi Türkiye'nin iradesidir, bu aziz milletin iradesidir. Bu millet tarihten beri bu bölgede böylesine büyük bir alicenaplığın merkezi olmuş bir ülkenin sahibi ve aziz Türk milleti olarak da gerçekten bu konuda fevkalade güçlü bir iradeye sahip bir milletiz.

Allah bu milleti birlikten, beraberlikten ayırmasın; geleceğimiz aydınlık olsun diyor, hepinize selam ve sevgilerimi sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Başkanım, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, gündemimizdeki bütçe ve kesin hesaplar ile Sayıştay raporu üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi sırasıyla bütçe ve kesin hesapları okutuyorum:

İlk olarak Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütçesini okutuyorum:

(Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2027 yılı bütçesi okundu)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 6 adet önerge vardır, sırasıyla okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2027 yılı Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesine bağlı (E) cetvelinde gösterilen 'DİĞER HUSUSLAR' bölümünde yer alan (6) numaralı maddenin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"(6) Türkiye Büyük Millet Meclisinde çalışan tüm personele (Koruma Daire Başkanlığı personeli, sözleşmeli personel, aylıksız izinli personel ile geçici görevliler dâhil) 375 sayılı KHK'nin Ek 14'üncü maddesi kapsamında yapılacak ek ödemeye ilişkin esas ve usulleri belirlemeye Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı yetkilidir."

Tahsin Ocaklı

Rize

Ümit Özlale

İzmir

Cavit Arı

Antalya

Mustafa Erdem

Antalya

Ahmet Vehbi Bakırlioğlu

Manisa

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) - Başkanım, burada bu önergeyle 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 14'üncü maddesi kapsamında yapılan ek ödemeye ilişkin olarak uygulamadan kaynaklanan tereddütlerin giderilmesi amaçlanmaktadır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 60

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
60	1.5	01	01.01	5.000.000.000 TL

Adalet Kaya
Diyarbakır

Kamuran Tanhan
Mardin

Hakkı Saruhan Oluç
Antalya

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Gerekçe...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Tüm emekçilere eşit işe eşit ücret ilkesi uygulanmalıdır. Çalışanların özlük hakları bakımından eşitsizliklere maruz bırakılması kabul edilemez.

DEM PARTİ olarak TBMM'de çalışma barışın sağlanması ve adaletsizliklerin giderilmesi amacıyla TBMM'de çalışmakta olan tüm personelin ücretlerinin iyileştirilmesi, özlük haklarının ve sosyal haklarının genişletilmesi için TBMM bütçesinin 5 milyar lira artırılmasını öneriyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
60	1.5	01	01.02	900.000.000 TL
60	1.5	01	02.02	150.000.000 TL
98	1.5	01	01.03	300.000.000 TL
98	1.5	01	02.03	50.000.000 TL

Ayyüce Türkeş Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türkeş Taş...

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Çok teşekkürler Başkanım.

Biz de Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde siyasi parti gruplarının ve milletvekillerinin yasama ve denetim faaliyetlerine katkı sağlayan grup danışmanı, danışman, büro görevlisi ve yardımcı personelinin ücretlerinin insan onuruna yaraşır, adil ve hakkaniyetli bir düzeye yükseltilmesini amaçlıyoruz.

Yine, aynı işi yapan 4/D statüsündeki Meclis işçilerinin 4/B kapsamındaki sözleşmeli personel statüsüne geçiş taleplerini karşılayacak yasal düzenlemelerin mali yönden desteklenmesini hedefleyerek bu önergeyi verdik; oylarınıza sunuyoruz.

Teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterile değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
60	1.11	01	06.07	30.000.000 TL

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 61

Adalet Kaya
Diyarbakır

Kamuran Tanhan
Mardin

Hakkı Saruhan Oluç
Antalya

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Gerekçe...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesindeki kreş hizmetlerinde fiziki koşulların ve hizmet kalitesinin iyileştirilmesi kadar bu hizmetlere erişimde eşitlik ve adaletin sağlanması da önemlidir. Ancak kontenjanların yetersizliği ve milletvekillerine öncelik tanınması gibi uygulamalar Meclis çalışanlarının kreş hizmetlerinden yararlanmasını güçleştirmekte, özellikle çocuk bakımı sorumluluğunu üstlenen çalışanları ekonomik ve sosyal açıdan zor durumda bırakmaktadır. Çocukların bakım ve eğitim hakkı ile çalışanların çalışma yaşamını sürdürebilmesi birlikte değerlendirilerek kreş kapasitesinin artırılması, kontenjan dağılımında eşitlik ve şeffaflığın sağlanması ve öncelik uygulamalarının çalışanlar üzerindeki etkilerinin incelenmesi amacıyla gerekli çalışmaların yapılması gerekmektedir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler.... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRA M	KURUMS AL	FİNANSM AN	EKONOMİ K KOD	AZALTI MİKTAR
60	1.5	01	01.01	1 TL

Ayyüce Türkes Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, kim konuşuyor; Sayın Usta siz mi?

Buyurun Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim.

Sembolik bir şey. Sayın Başkana sorduk: "Bu müşavir kadrolarına kaç kişi var?" diye, cevap verilmedi; belki yazılı verilecektir. Ancak şöyle bir olay olduğunu biliyoruz: Şimdi, normalde 80 kadro var fakat bir de bir kanun var; bu kanundan, belli kadrolarda olan insanların görevden alınmaları durumunda otomatik olarak artan bir müşavir kadrosu var. Şimdi, bir de buralarda - yani çok ciddi problem var- böyle bir şey olmaz, devlette böyle şey olmaz. Yani idari uzman olarak, başmüşavir, müşavir olarak bunların sayısını bilmek durumundayız. Bunları işe geliyorlar mı, gidiyorlar mı? Onu bilmek durumundayız. İstanbul'da yaşayıp hiç işe gelmeyen insanlar var ve bunlar çok yüksek ücret alıyorlar.

İşin diğer bir tarafı da insan gücüne ihtiyacımız var bizim ülke olarak. Niye biz bunları kullanmıyoruz? Bunları kullanmamız lazım. Dolayısıyla, gerçekten burada "müşavir" kadrolarıyla ilgili ciddi bir sorun olduğunu net bir şekilde biz görüyoruz, bu konuya dikkat çekmek istedim.

Bir de Sayın Başkanın az önceki verdiği cevaplar da şu çok önemliydi: "Terör örgütü yöneticilerinin ne dediğinin bir önemi yok." dedi. Bu güzel bir şey fakat bu süreci yöneten terör örgütünün lideri. Abdullah Öcalan bu sürecin içerisinde değil mi? "Onların söylediğinin bir kıymeti yok." diyorsunuz, keşke öyle olsa; biz de zaten onu diyoruz. "Muhataplarımız Parlamentodaki siyasilerdir." diyorsunuz. Öyle bir şey yok. Niye heyetler gidip geliyor o zaman? Yani bu, baktığınız zaman güzel bir cümle ama pratikte bir anlamı olan bir cümle değil; pratik böyle gitmiyor. Abdullah Öcalan bu sürecin yürütücüsü. O yüzden "kurucu önder" diye söyleniyor, değil mi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 62

PROGRAM	KURUMS AL	FİNANS AN	EKONOMİ K KOD	ARTIRILAN MİKTAR
60	1.38	01	03.05	50.000.000 TL
60	1.35	01	03.05	20.000.000 TL

Sadullah Kısacık
Adana

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kısacık...

SADULLAH KISACIK (Adana) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Konuşmamda Plan ve Bütçeyi desteklemek amacıyla Mecliste bir bütçe ofisi kurulması gerektiğini söylemiştim ama en azından Meclisin araştırma kapasitesinin güçlendirilmesi, bu etki analizlerinin daha gerçekçi ve daha güçlü olması için, Meclisin araştırma kapasitesinin güçlendirilmesi için bu şekilde bütçe artışını Meclisin takdirlerine sunarız, Komisyonun takdirlerine sunarız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Sadullah Bey, kabul edilmedi.

(Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2027 yılı bütçesi oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:

(Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2025 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kamu Denetçiliği Kurumunun 2027 yılı bütçesini okutuyorum:

(Kamu Denetçiliği Kurumunun 2027 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:

(Kamu Denetçiliği Kurumunun 2025 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayıştay Başkanlığının bütçesini okutuyorum:

(Sayıştay Başkanlığının 2027 yılı bütçesi okundu)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 1 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederim.

KURUM: SAYIŞTAY

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVEL

PROGRAM	KURUMS AL	FİNANS AN	EKONOMİ K KOD	AZALTILAN MİKTAR
55	7.20	01	03.03	208.750.000 TL
55	7.20	01	06.01	18.600.000 TL
55	7.20	01	06.03	182.880.000 TL
98	7.3	01	03.02	90.310.000 TL

Ayyüce Türkeş Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, Sayıştayın personel giderleri dışındaki bazı ödeneklerinin azaltılmasına ilişkin bir önerge verdik. "Niye?" diyeceksiniz çünkü Sayıştay vazifesini yapmıyor yani hiç olmazsa masraf etmesin. Sayıştayın hiçbir denetim etkisi maalesef kamuda kalmamıştır. Aralık 2010'da güzel bir yasa çıktı, yasa çalışmaları içerisinde bulunmuş bir kişiyim fakat ondan sonra Sayıştaya 3 defa format atıldı ve Sayıştay bugün âdeta bir uyuyan dev hâline getirildi. Ben oradaki denetçileri falan kınamıyorum ama eli kolu bağlanmış bir Sayıştay var. Sayıştay bizim adıma denetim yapıyor. Hadi Sayıştay bu denetimi yapamıyor ama Sayın Başkan, biz kendi denetimimizi de yapamıyoruz. Bakın, kanunlar çok açık olarak... Bir dilekçe verdik bununla ilgili, bilmiyorum size arz ettiler mi dilekçeyi, bu SPK ve BDDK'nin Plan ve Bütçe Komisyonuna net bir şekilde gelip bilgi vermesi gerekiyordu, gelmediler, daha hiç gelmemişler hayatlarında. Sadece SPK ve BDDK mi? Bakın, Sayıştay Kanunu'nda var, yılda en az 2 defa gelip Plan ve Bütçe Komisyonuna bilgi vermeliydi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Bu konu çok önemli.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 63

Bir defa gelip bu bilgi verilmedi. Sayıştay üzerinden kullanacağımız denetim yetkisinde, Sayıştay bizim adımıza denetim yapıyor, orada zafiyet gösteriyoruz ama kendi denetim yetkimizi de kullanamıyoruz. Cumhuriyet Merkez Bankası, bu geliyor, yapıyor düzenli olarak. Kamu finansmanı borç yönetiminin düzenlenmesi açısından Hazine ve Maliye Bakanlığının gelmesi gerekiyor, o da gelmedi. Sonra, devlet destekleri anlamında Strateji Bütçe Başkanlığının gelmesi gerekiyor. Net olarak "Özel toplantı yapılır." deniliyor. Bunların en az 1 defa olması gerekiyor, 1 defa onlar da gelmedi. Varlık Fonu var, o geliyor, çok etkili olmasa da. SPK Kanunu dedim, bir BDDK var, bir de TMSF'nin var, yine TMSF'nin de gelip bize bilgi vermesi lazım, o da gelmiyor.

Şimdi, bakın, bu niye önemli biliyor musunuz? Eğer buraya bürokrat gelip otursa yanlış yaptığı ve yanlışla karıştığı işlerle ilgili denetlendiğini fark edecek. Şimdi, SPK denetimi yok, Parlametonun etkin denetimi yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Meclisin bütçesi buradan istediği şekilde çıkıyor. İşte, ondan sonra bu tür organize vurgunlar, organize soygunlar çok kolay oluyor. Emin olun, SPK ve BDDK'nin, Takasbankın hepsinin içerisine girdiği şu son fon soygunu. Eğer burada yılda 1 defa dahi olup bilgi verme yükümlülüklerini yerine getirmiş olsalardı, biz de Parlamento olarak onlara bu yükümlülüğünü hatırlatmış olsaydık belki de bu kadar büyük bir soygun olmayacaktı.

O yüzden, Sayın Başkandan istirhamımız, kanundaki emredici bu hükümlerin yerine getirilmesini sağlamsıdır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Şimdi, Sayıştay Başkanlığının bütçesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kesin hesabını okutuyorum:

(Sayıştay Başkanlığının 2025 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, böylece gündemimizde yer alan kamu kurum ve kuruluşlarının bütçe ve kesin hesapları kabul edilmiştir, hayırlı uğurlu olsun.

Sayın Meclis Başkanımıza, değerli milletvekillerimize, Sayıştay Başkanımıza, Kamu Baş Denetçimize ve tüm katılımcılara teşekkür ediyorum.

Sayın milletvekilleri, gündemimize göre 2 Kasım Pazartesi günü saat 11.00'de toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati:18.39